Justerat tisdag den 15 november beträffande § 184, i övrigt tisdag den 29 november 2016.

Annika Sandström Mikael Sundesten Inger Strömbom

§ 137
Inledning och justering m.m.

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdets protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras senast tisdagen den 29 november 2016.

§ 138
Bordlagd interpellation 2016:13 av Tara Twana (S) om att utrikes födda kvinnor får en sämre förlossningsvård
LS 2016-0650

Inleddes kl. 10.05 och avslutades kl. 10.23.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för barn- och äldrefrågor. Fullmäktige medgav den 17 maj 2016 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 13 september 2016.

Svar på interpellationen, se bilaga 1.

Landstingsrådet Ella Bohlin hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Tara Twana, landstingsrådet Ella Bohlin, Shadi Larsson samt Rickard Wall.

§ 139
Bordlagd interpellation 2016:15 av Tara Twana (S) om plattformsbarriärer i kollektivtrafiken
2016-0652

Inleddes kl. 10.23 och avslutades kl. 10.57.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 17 maj 2016 att interpellationen fick ställas. Interpellationen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 13 september 2016.

Svar på interpellationen, se bilaga 2.

Landstingsrådet Kristoffer Tamsons hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Tara Twana, landstingsrådet Kristoffer Tamsons, Gunilla Roxby Cromvall, Sara Svanström, Malin Karlsson, Anna Sehlin, Rickard Wall, landstingsrådet Gustav Hemming, Karl Henriksson samt landstingsrådet Talla Alkurdi.

§ 140
Interpellation 2016:18 av Christina Enocson (S) om tillgängligheten till ögonbottenfotografering för patienter med diabetes
LS 2016-1066

Inleddes kl. 10.57 och avslutades kl. 11.11.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för barn- och äldrefrågor. Fullmäktige medgav den 13 september 2016 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 3.

Landstingsrådet Ella Bohlin hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Christina Enocson Mårtensson, landstingsrådet Ella Bohlin samt Thomas Magnusson.

§ 141
Interpellation 2016:19 av Vivianne Gunnarsson (MP) angående extra kollektivtrafik på vatten under Slussens ombyggnad
LS 2016-1067

Inleddes kl. 11.11 och avslutades kl. 11.11.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att interpellationen utgår från detta möte för att istället besvaras vid fullmäktiges sammanträde den 13 december 2016.

§ 142
Interpellation 2016:20 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om köp av A-Train AB
LS 2016-1068

Inleddes kl. 11.11 och avslutades kl. 11.28.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 13 september 2016 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 4.

Landstingsrådet Kristoffer Tamsons hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Kristoffer Tamsons, Tomas Eriksson, landstingsrådet Talla Alkurdi, Rickard Wall samt Karl Henriksson.

§ 143
Interpellation 2016:21 av Rickard Wall (-) om stopp för utförsäljning av landstingsparken
LS 2016-1069

Inleddes kl. 11.28 och avslutades kl. 11.38.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för fastighets- och investeringsfrågor. Fullmäktige medgav den 13 september 2016 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 5.

Landstingsrådet Paul Lindquist hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Rickard Wall och landstingsrådet Paul Lindquist.

§ 144
Interpellation 2016:22 av Tove Sander (S) om väntetider till screening för bröstcancer
LS 2016-1070

Inleddes kl. 11.38 och avslutades kl. 11.53.

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för barn- och äldrefrågor. Fullmäktige medgav den 13 september 2016 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 6.

Landstingsrådet Ella Bohlin hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Tove Sander, landstingsrådet Ella Bohlin, Catharina Wahlgren samt Birgitta Sevefjord.

§ 145
Interpellation 2016:23 av Kristin Lilieqvist (MP) angående avsaknaden av seriösa miljökonsekvensbeskrivningar i Stockholms läns landsting
LS 2016-1071

Inleddes kl. 11.53 och avslutades kl. 11.54.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 146
Interpellation 2016:24 av Birgitta Sevefjord (V) om användningen av glasögonbidraget för barn
LS 2016-1072

Inleddes kl. 11.54 och avslutades kl. 11.54.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 147
Interpellation 2016:25 av Håkan Jörnehed (V) om upphandlingen av förbrukningsvaror med företaget OneMed
LS 2016-1073

Inleddes kl. 11.54 och avslutades kl. 11.54.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 148
Interpellation 2016:26 av Håkan Jörnehed (V) - vad händer när operationer ställs in och vilka patienter drabbas mest
LS 2016-1074

Inleddes kl. 11.54 och avslutades kl. 11.54.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 149
Interpellation 2016:27 av Rickard Wall (-) om manlig omskärelse
LS 2016-1075

Inleddes kl. 11.54 och avslutades kl. 11.55.

Fullmäktige beslutade att bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 150
Frågestund
LS 2016-1414

Inleddes kl. 11.55 och avslutades kl. 12.56.

Fullmäktige beslutade enligt 1:e vice ordförandens förslag att de inkomna frågorna fick ställas.

1) Fråga av Erika Ullberg (S) till sjukvårdslandstingsrådet Marie Ljungberg Schött (M): Anser du att ni som ansvariga politiker har tillräcklig kontroll över Nya Karolinska, vårdkapaciteten och den höga konsultanvändningen?

2) Fråga av Tomas Eriksson (MP) till fastighets- och investeringslandstingsrådet Paul Lindquist (M): Anser du att landstinget har handlat upp strategiska fastigheter på ett sådant sätt att det kan vara i strid med kommunallagen?

3) Fråga av Håkan Jörnehed (V) till barn- och äldrelandstingsrådet Ella Bohlin (KD): Kommer du att tillgodose kvinnornas behov genom att säkerställa att gynekologmottagningen i Nynäshamn har öppet veckans alla fem dagar?

4) Fråga av Per Carlberg (SD) till sjukvårdslandstingsrådet Marie Ljungberg Schött (M): Kommer Stockholms läns landsting i fortsatta upphandlingar av ambulans ställa krav på att fyrhjulsdrift ska vara obligatoriskt?

5) Fråga av Dag Larsson (S) till hälso- och sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrink (L): Tycker du som ansvarigt landstingsråd att det är rätt prioritering att sänka målen för vårdgarantin istället för att öka tillgängligheten och korta köerna?

6) Fråga av Susanne Nordling (MP) till fastighets- och investeringslandstingsrådet Paul Lindquist (M): Vet du vad den totala kostnaden/investeringsutgiften för sjukhusfastigheten NKS, inklusive byggnation och utrustningsinvesteringar, i löpande priser är?

7) Fråga av Birgitta Sevefjord (V) till barn- och äldrelandstingsrådet Ella Bohlin (KD): Tycker du att det är patientsäkerhet att dela upp förlossningsvården och neonatalvården på KS så att avståndet mellan de två blir 900 meter?

8) Fråga av Lotta Nordfeldt (SD) till hälso- och sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrink (L): Stämmer det som patienter och anhöriga vittnat om att bibeln inte längre (som tidigare) finns tillgänglig i väntrum och på vårdcentraler?

Frågorna antecknades som besvarade.

Fullmäktige beslutade enligt 1:e vice ordförandens förslag att de återstående frågorna på den utdelade förteckningen inte skulle besvaras.

§ 151
Bekräftande av fullmäktiges beslutsförhet

Inleddes kl. 12.59 och avslutades kl. 13.03.

Ordföranden konstaterade att 147 ledamöter var närvarande och att 2 ledamöter var frånvarande, enligt bilaga A.

§ 152
Kungörelse och annonsering

Inleddes kl. 13.03 och avslutades kl. 13.39.

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 3 november 2016 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 8 november 2016 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 11 november 2016 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

Härefter meddelade ordföranden att under punkten 48 valärenden, kommer yrkandet i inlämnad protokollsanteckning från S-, MP- och V-ledamöterna om att behandla frågan om antal ledamöter och ersättare i landstingsstyrelsen inte att tas upp vid dagens möte, däremot ska beslut om antal ledamöter och ersättare i hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden fattas innan val genomförs.

I ärendet beträffande val yttrade sig landstingsrådet Erika Ullberg, Tomas Eriksson, landstingsrådet Torbjörn Rosdahl, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsråden Anna Starbrink, Gustav Hemming och Ella Bohlin samt Rickard Wall.

När debatten avslutats frågade ordföranden om fullmäktige kunde bifalla förslaget om att justera dagens föredragningslista så att fullmäktige beslutar om antalet ledamöter och ersättare i hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden innan val av ledamöter och ersättare i landstingets nämnder förrättas, och konstaterade att fullmäktige bifallit förslaget.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att justera dagens föredragningslista så att fullmäktige beslutar om antalet ledamöter och ersättare i hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden innan val av ledamöter och ersättare i landstingets nämnder förrättas.

PROTOKOLLSANTECKNING

Protokollsanteckning inlämnades av S-, MP- och V-ledamöterna, bilaga 7.

RESERVATION

S-, MP- och V-ledamöterna reserverade sig mot ordförandens beslut.

§ 153
Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 14 oktober 2018 till ny ersättare efter Helena Piensoho (KD) utse Madeleine Stjernström (KD) i valkrets 1 och Linus Rehn (KD) i valkrets 3, till ny ersättare i valkrets 2 efter Julia Ribbing Matthis (MP) utse Petra Schagerholm (MP), till ny ersättare i valkrets 4 efter Dragana Markovic (S) utse David Peña Cesped (S), till ny ersättare i valkrets N efter Kristofer Nygren (S) utse Anna Vikström (S), till ny ersättare i valkrets O efter Pauline Fahlström (MP) utse Filip Joelsson (MP) samt till ny ersättare i valkrets SV efter Andreas Dahl (S) utse Viktoria Hjulström (S)
LS2016-0827, 2016-0862, 2016-0901, 2016-0971, 2016-0981, 2016-0996

Inleddes kl. 13.39 och avslutades kl. 13.40.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att lägga anmälan till handlingarna.

§ 154
Anmälan av delårsrapport januari - juni 2016 och revisorernas utlåtande för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling
LS 2016-1204

Inleddes kl. 13.40 och avslutades kl. 13.40.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att lägga anmälan till handlingarna.

§ 155
Annonsering av landstingsfullmäktige under 2017 (förslag 73)
LS 2016-1159

Inleddes kl. 13.40 och avslutades kl.13.40.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att tillkännagivande om landstingsfullmäktiges sammanträden samt protokollsjusteringar under 2017 ska införas i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Metro, Norrtelje Tidning, Länstidningen Södertälje samt Nynäshamns Posten.

§ 156
Arvode till styrelsen för Danderyds sjukhus, Södersjukhuset och Södertälje sjukhus (förslag 74)
LS 2016-0704

Inleddes kl. 13.40 och avslutades kl.13.55.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl, Tomas Eriksson, Fredrik Saweståhl, Birgitta Sevefjord samt landstingsrådet Erika Ullberg.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall med instämmande av V-ledamöterna till S- och MP-ledamöternas förslag om återremiss av ärendet med följande motivering ”Vi har tidigare påpekat att det problematiska i att de personer som nu ska sitta i personunion i tre styrelser har tripplat sina arvoden trots att uppdragen medför många samverkansfördelar. Vi är därför positiva till förslaget om en justering av årsarvoden för de berörda styrelseledamöterna. Men vi ser ingen logik bakom förslaget på årsarvode för de ledamöter som från 2016-07-01 sitter i de tre styrelserna för DS, SÖS och Södertälje sjukhus. Ordförarandens arvode sänks med 30 000 kronor jämfört vad årsarvodet hade varit om tre olika personer hade suttit haft uppdragen. För övriga styrelse-ledamöter sänks däremot årsarvodet med 75000 kronor. För vice ordförande saknas tidigare information om arvodesnivå för DS och Södertälje sjukhus så det är oklart om ersättningen justeras ned eller inte. Som jämförelse kan uppmärksammas att hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande årsarvode är 288 500 kr vilket är hälften än vad sjukhusstyrelsernas ordförande skulle få i årligt arvode i och med detta förslag: 598 800 kr. Vi yrkar därför på återremiss där landstingsdirektören återkommer med en förklaring till varför just de föreslagna nivåerna skulle innebära en skälig

ersättning för ordföranden, vice ordförande samt övriga ledamöter i styrelserna för DS, SÖS och Södertälje sjukhus."

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till yrkandena och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den som bifaller återremissyrkandet röstar nej. Röstar mer än en tredjedel av fullmäktiges ledamöter nej har fullmäktige beslutat återremittera ärendet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablån visade 77 ja-röster, 64 nej-röster och att 8 ledamöter var frånvarande. Detta innebar att en mer än en tredjedel av fullmäktiges ledamöter hade röstat nej och ärendet återremitterades därmed.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 8.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt S-, MP- och V-ledamöternas förslag

att återremittera ärendet.

§ 157
Policy och riktlinjer för resor och möten inom Stockholms läns landsting (förslag 75)
LS 2015-1341

Inleddes kl. 13.55 och avslutades kl. 14.47.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl, Gunilla Roxby Cromvall, Susanne Sjöblom, landstingsrådet Erika Ullberg, Rickard Wall, Tomas Eriksson, landstingsråden Gustav Hemming och Peter Carpelan, Tara Twana, landstingsråden Håkan Jörnehed och Daniel Forslund, Sabina Edelman samt Anna Sehlin.

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till MP-ledamöternas förslag

3) bifall med instämmande av S-ledamöterna till V-ledamöternas förslag

4) bifall till Rickard Walls (-) tilläggsförslag, bilaga 9

Ordföranden ställde först propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena 1), 2) och 3) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Då votering begärts ställde ordföranden först propositioner om vilket av yrkandena under 2) och 3) som skulle utgöra motförslag till landstingsstyrelsens förslag vid huvudvoteringen och fann att fullmäktige utsett V- och S-ledamöternas förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som önskar utse MP-ledamöternas förslag till motförslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat utse V- och S-ledamöternas förslag till motförslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablån visade 14 ja-röster, 50 nej-röster, att 80 ledamöter avstått och att 5 ledamöter varit frånvarande. Fullmäktige hade utsett V- och S-ledamöternas förslag till motförslag till landstingsstyrelsens förslag.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 10.

Alfonso Morales hade avsett att rösta nej om tekniken fungerat.

Huvudvotering

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt V- och S-ledamöternas förslag

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablån visade 80 ja-röster, 66 nej-röster och att 3 ledamöter varit frånvarande. Fullmäktige hade beslutat enligt landstingsstyrelsen förslag

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 11.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta förslag till rese- och mötespolicy för Stockholms läns landsting

att anta förslag till riktlinjer för resor och möten i tjänsten för Stockholms läns landsting

att uppdra åt landstingsstyrelsen att besluta om ändringar eller tillägg till riktlinjerna för resor och möten i tjänsten.

RESERVATION

S- och V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för eget förslag.

MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för eget förslag.

Ordföranden ställde till sist propositioner om bifall respektive avslag till yrkandet under 4) ovan och fann att fullmäktige avslagit förslaget.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att avslå tilläggsyrkandet från Rickard Wall (-).

RESERVATION

Rickard Wall (-) reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

§ 158
Policy och riktlinjer för anti-korruption och representation inom Stockholms läns landsting (förslag 76)
LS 2015-1342

Inleddes kl. 14.47 och avslutades kl. 14.54.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl och Fredrik Wallén.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta förslag till anti-korruptionspolicy för Stockholms läns landsting

att anta förslag till riktlinjer för anti-korruption och representation för Stockholms läns landsting

att uppdra åt landstingsstyrelsen att besluta om ändringar eller tillägg till riktlinjerna för anti-korruption och representation.

§ 159
Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (förslag 77)
LS 2015-0329

Inleddes kl. 14.54 och avslutades kl.14.59.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl, Håkan Jörnehed och Susanne Nordling.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare.

UTTALANDE

MP-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

V-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

§ 160
Delårsrapport per augusti 2016 för Stockholms läns landsting (förslag 78)
LS 2016-0304

Inleddes kl. 14.59 och avslutades kl. 15.34.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl, Håkan Jörnehed och Erika Ullberg, Tomas Eriksson, Rickard Wall, Ninos Maraha, Malin Karlsson samt landstingsrådet Susanne Nordling.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till S-ledamöternas förslag

3) bifall till MP-ledamöternas förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa delårsrapport per augusti 2016 för Stockholms läns landsting

att godkänna återrapporteringen av uppdrag i budget 2016 i enlighet med bilaga i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att godkänna återrapporteringen av uppdrag under löpande år i enlighet med bilaga i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

att godkänna återrapportering internkontroll i enlighet med bilaga i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

RESERVATION

S-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för eget förslag.

MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för eget förslag.

UTTALANDE

V-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

§ 161
Årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Välfärd i Nacka (förslag 79)
LS 2016-1035

Inleddes kl. 15.34 och avslutades kl. 15.36.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Starbrink.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Välfärd i Nacka

att bevilja styrelsen för samordningsförbundet Välfärd i Nacka ansvarsfrihet för år 2015.

Nicole Bistoletti deltog inte i beslutet på grund av jäv.

§ 162
Årsredovisning 2015 för samordningsförbundet i Södertälje (förslag 80)
LS 2016-1036

Inleddes kl. 15.36 och avslutades kl. 15.37.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisning 2015 för samordningsförbundet i Södertälje

att bevilja styrelsen för samordningsförbundet i Södertälje ansvarsfrihet för år 2015.

Anne-Marie Larsson och Linda Älegård deltog inte i beslutet på grund av jäv.

§ 163
Årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Värmsam (förslag 81)
LS 2016-1037

Inleddes kl. 15.37 och avslutades kl. 15.37.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisning 2015 för samordningsförbundet VärmSam

att bevilja styrelsen för samordningsförbundet VärmSam ansvarsfrihet för år 2015.

Nicole Bistoletti deltog inte i beslutet på grund av jäv.

§ 164
Årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Östra Södertörn (förslag 82)
LS 2016-1038

Inleddes kl. 15.37 och avslutades kl. 15.38.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Östra Södertörn

att bevilja styrelsen för samordningsförbundet Östra Södertörn ansvarsfrihet för år 2015.

Natasha Ringblom, Ola Hägg och Alfonso Morales deltog inte i beslutet på grund av jäv.

§ 165
Årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Södra Roslagen (förslag 83)
LS 2016-1039

Inleddes kl. 15.38 och avslutades kl.15.38.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Södra Roslagen

att bevilja styrelsen för samordningsförbundet Södra Roslagen ansvarsfrihet för år 2015.

Lotta Lindblad Söderman deltog inte i beslutet på grund av jäv.

§ 166
Årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Huddinge, Botkyrka, Salem (HBS) (förslag 84)
LS 2016-1040

Inleddes kl. 15.38 och avslutades kl. 15.38.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Huddinge, Botkyrka, Salem (HBS)

att bevilja styrelsen för samordningsförbundet Huddinge, Botkyrka, Salem (HBS) ansvarsfrihet för år 2015.

Gunilla Helmerson deltog inte i beslutet på grund av jäv.

§ 167
Kompetensförsörjningsstrategi för Stockholms läns landsting för perioden 2016-2021 (förslag 85)
LS 2015-0998, 2015-0094, 2015-0473

Inleddes kl. 15.38 och avslutades kl. 16.41.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Jens Sjöström, Peter Carpelan och Susanne Nordling, Jessica Ericsson, landstingsrådet Håkan Jörnehed, Robert Johansson, Jonas Lindberg, Aram El Khoury, Stefan Bergström samt Thomas Bengtsson.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till vid sammanträdet framlagt förslag från S- och MP-ledamöterna, bilaga 12

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt S- och MP-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablån visade 91 ja-röster, 54 nej-röster och att 4 ledamöter var frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 13.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta förslag till kompetensförsörjningsstrategi för Stockholms läns landsting att gälla till och med 31 december 2021

att uppdra åt landstingsstyrelsen att samordna och styra landstingets strategiska arbete i enlighet med kompetensförsörjningsstrategin

att uppdra åt landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, samt styrelserna för Karolinska Universitetssjukhuset, Stockholms läns sjukvårdsområde, Danderyds sjukhus AB, Södertälje sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Folktandvården i Stockholm AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB och Ambulanssjukvården i Stockholm AB att, inför beslut som påverkar hälso- och sjukvården, göra konsekvensanalyser av effekter på kompetensförsörjning och utbildning

att uppdra åt landstingsstyrelsen att under år 2021 återkomma med en samlad uppföljning av arbetet som skett utifrån kompetensförsörjningsstrategin samt ge förslag till fortsatt styrning av arbetet med kompetensförsörjning

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att införliva tillämpliga delar av kompetensförsörjningsstrategin i avtal som tecknas med leverantörer av hälso- och sjukvård.

RESERVATION

S- och MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för eget förslag.

UTTALANDE

V-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

§ 168
Policy för innovation och digitalisering för Stockholms läns landsting samt strategi för digitalisering och strategi för innovation (förslag 86)
LS 2015-0833

Inleddes kl. 16.41 och avslutades kl. 17.01.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Daniel Forslund, Victor Harju, Maria Fälth, Stefan Bergström, Karl Henriksson, Theo Bodin samt Pehr Granfalk.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att godkänna Policy för innovation och digitalisering i Stockholms läns landsting

att godkänna Strategi för innovation

att godkänna Strategi för digitalisering

att IT-policy inom Stockholms läns landsting beslutad av landstingsfullmäktige 20 mars 2012 upphör att gälla

att Strategi för arbete med IT-frågor och eHälsa inom Stockholms läns landsting beslutad av landstingsfullmäktige 20 mars 2012 upphör att gälla.

§ 169
Miljöprogram för Stockholms läns landsting 2017-2021 (förslag 87)
LS 2015-0092

Inleddes kl. 17.01 och avslutades kl. 18.43.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Gustav Hemming och Jens Sjöström, Amanda Palmstierna, Lennart Kalderén, Margaretha Åkerberg, Mattias Lönnqvist, Malin Fijen Pacsay, Anna Sehlin, Fredrik Saweståhl, landstingsrådet Paul Lindquist, Tomas Eriksson, Göran Råsmar, Rickard Wall, Vivianne Gunnarsson samt Nils Ingelström.

I ordningsfråga yttrade sig Rickard Wall.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till S-ledamöternas förslag om återremiss av ärendet

3) bifall till MP-ledamöternas förslag

4) bifall till V-ledamöternas förslag

Återremissyrkandet togs först upp till behandling.

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till återremissyrkandet och fann att fullmäktige beslutat att avslå återremissyrkandet.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att avslå S-ledamöternas förslag om återremiss av ärendet.

RESERVATION

S-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för eget förslag.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall respektive avslag till de återstående yrkandena 1), 3) och 4) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anta miljöprogram för Stockholms läns landsting för perioden 2017-2021 enligt bilaga daterad den 10 oktober 2016

att anta riktlinjer för miljöarbete inom Stockholms läns landsting, i enlighet med bilaga daterad den 10 oktober 2016

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utarbeta ett styrande dokument som förtydligar hur målen i miljöprogrammet ska mätas och redovisas.

RESERVATION

MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för eget förslag.

V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för eget förslag.

§ 170
***Bordlagd* motion 2015:51 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om städning i sjukhusens egen regi (förslag 55)**
LS 2015-1514

Inleddes kl. 18.43 och avslutades kl. 19.16.

Motionen bordlades vid fullmäktiges sammanträde den 13 september 2016.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Håkan Jörnehed, Torbjörn Rosdahl och Dag Larsson, Karin Michal, Jonas Lindberg, landstingsrådet Marie Ljungberg Schött, Kerstin Mannerqvist samt Kerstin Pettersson.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen från V- och S-ledamöterna

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt V- och S-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablån visade 76 ja-röster, 48 nej-röster, att 13 ledamöter avstod och att 12 ledamöter var frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 14.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att avslå motionen.

RESERVATION

V- och S-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

UTTALANDE

S-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

MP-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

§ 171
Motion 2016:1 av Erika Ullberg (S) och Dag Larsson (S) om behovet av mångfald i vården av allvarlig övervikt (förslag 88)
LS 2016-0260

Inleddes kl. 19.16 och avslutades kl. 19.45.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Dag Larsson och Anna Starbrink, Karin Michal, Marina Davidsdotter samt landstingsråden Håkan Jörnehed och Susanne Nordling.

I ordningsfråga yttrade sig Tomas Eriksson och landstingsrådet Dag Larsson.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen från S-, MP- och V-ledamöterna

3) bifall med instämmande av MP- och V-ledamöterna till vid sammanträdet framlagt tilläggsförslag från S-ledamöterna innebärande ”att som en åtgärd för att förebygga och behandla övervikt och fetma se över möjligheten att återinföra de tre hälsomottagningarna i Handen, Järva och Södertälje”

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena 1) och 2) ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

S-, MP- och V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

Ordföranden ställde sedan propositioner om avslag respektive bifall till yrkandet under 3) ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande voteringsproposition.

Den som önskar avslå S-, MP- och V-ledamöternas tilläggsförslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla S-, MP- och V-ledamöternas tilläggsförslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablån visade 76 ja-röster, 62 nej-röster och att 11 ledamöter var frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 15.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att avslå S-, MP- och V-ledamöternas tilläggsförslag.

RESERVATION

S-, MP- och V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för tilläggsförslaget.

§ 172
Motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården (förslag 89)
LS 2016-0262

Inleddes kl. 19.45 och avslutades kl. 20.24.

I ärendet yttrade sig Alfonso Morales, landstingsrådet Anna Starbrink, Cecilia Löfgreen, Karin Michal, Dan Kareliusson, Birgitta Sevefjord, landstingsrådet Dag Larsson, Rickard Wall, Robert Johansson, Jessica Ericsson, landstingsråden Marie Ljungberg Schött och Ella Bohlin samt Marie-Helena Fjällås.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen från S-, MP-, V- och SD-ledamöterna

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige beslutat enligt S-, MP-, V- och SD-ledamöternas förslag att bifalla motionen.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt S-, MP-, V- och SD-ledamöternas förslag

att bifalla motionen.

§ 173
Motion 2016:9 av Ulf Landström m.fl. (SD) om att utveckla och förbättra tolkverksamheten i Stockholms läns landsting (förslag 90)
LS 2016-0268

Inleddes kl. 20.24 och avslutades kl. 20.34.

I ärendet yttrade sig Per Carlberg, landstingsrådet Anna Starbrink, Lotta Nordfeldt samt Rickard Wall.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen från SD-ledamöterna

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

SD-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 174
Motion 2015:38 av Rickard Wall (-) om möjligheten för Stockholms läns landsting att agera för Värtabanan genom en utsedd förhandlingsman (förslag 91)
LS 2015-1501

Inleddes kl. 20.34 och avslutades kl. 20.47.

I ärendet yttrade sig Rickard Wall och landstingsrådet Kristoffer Tamsons.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen från Rickard Wall (-)

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Rickard Wall (-) reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 175
Motion 2015:42 av Victor Harju (S) och Adriana Haxhimustafa (S) om utökad pendeltågstrafik (förslag 92)
LS 2015-1505

Inleddes kl. 20.47 och avslutades kl. 20.58.

Motionen återremitterades vid fullmäktiges sammanträde den 13 september 2016.

I ärendet yttrade sig Victor Harju, landstingsrådet Kristoffer Tamsons samt Anna Sehlin.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag

2) bifall till motionen från S- och V-ledamöterna

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

S- och V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för motionen.

§ 176
Motion 2015:48 av Gunilla Roxby Cromvall (V) och Tomas Eriksson (MP) om att utöka möjligheten för resenärer i kollektivtrafiken att sopsortera (förslag 93)
LS 2015-1511

Inleddes kl. 21.15 och avslutades kl. 21.15.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 177
Motion 2015:24 av Jens Sjöström (S) om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar (förslag 94)
LS 2015-1230

Inleddes kl. 21.15 och avslutades kl. 21.15.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 178
Motion 2015:33 av Jonas Lindberg (V) och Feline Flodin (V) om specialistutbildning för undersköterskor (förslag 95)
LS 2015-1239

Inleddes kl. 21.15 och avslutades kl. 21.15.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 179
Motion 2015:37 av Ulf Landström (SD) och Dan Kareliusson (SD) om att underlätta personalrekryteringen (förslag 96)
LS 2015-1243

Inleddes kl. 21.15 och avslutades kl. 21.15.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 180
Motion 2016:8 av Henrik Vinge (SD) om att införa så kallade taktiska enheter (förslag 97)
LS 2016-0267

Inleddes kl. 21.15 och avslutades kl. 21.15.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 181
Motion 2016:7 av Pia Ortiz Venegas m.fl. (V) om inrättandet av äldrevårdcentraler (förslag 98)
LS 2016-0266

Inleddes kl. 21.15 och avslutades kl. 21.16.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 182
Motion 2015:39 av Maria Kjellsdotter Rydinger (S) och Nina Portocarrero Flores (S) om att permanenta Rinkebyprojektet i socioekonomiskt utsatta områden (förslag 99)
LS 2015-1502

Inleddes kl. 21.16 och avslutades kl. 21.16.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 183
Motion 2015:47 av Susanne Nordling m.fl. (MP) om att permanenta Rinkeby-projektet och införa socioekonomisk viktning för BVC och MVC (förslag 100)
LS 2015-1510

Inleddes kl. 21.16 och avslutades kl. 21.16.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet.

§ 184
Valärenden (förslag 101)
LS 2016-0405, 2016-0628, 2016-0760, 2016-0814, 2016-0848, 2016-0968, 2016-0984, 2016-1046, 2016-1051, 2016-1114, 2016-1184, 2016-1267, 2016-1268, 2016-1269, 2016-1275, 2016-1335, 2016-1340

Inleddes kl. 20.58 och avslutades kl. 21.13

Inledningsvis skulle ärende om antalet ledamöter och ersättare i hälso- och sjukvårdsnämnden samt trafiknämnden tas upp till behandling.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl och Erika Ullberg,

YRKANDEN

1) bifall till M-, L-, KD- och C-ledamöternas förslag om 20 ledamöter och 20 ersättare i hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden

2) bifall till S-, MP- och V-ledamöternas förslag om 19 ledamöter och 19 ersättare i hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit M-, L-, KD- och C-ledamöternas förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande voteringsproposition.

Den som bifaller M-, L-, KD- och C-ledamöternas förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt S-, MP- och V-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablån visade 74 ja-röster, 62 nej-röster och att 13 ledamöter var frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 16.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt M-, L-, KD- och C-ledamöternas förslag

att hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden ska bestå av 20 ledamöter och 20 ersättare under mandatperioden 1 januari 2017 - 31 december 2017.

RESERVATION

S, MP och V-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

Härefter yttrade sig valberedningens ordförande Fredrik Saweståhl.

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att medge befrielse för Jonathan Hjelmåker (KD), ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 1, för Veera Florica Rajala (MP), ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 3, för Jenny Hjalmarsson (S), ersättare i kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, för Lars Björndahl (M), ersättare i kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, befrielse från och med 1 januari 2017, för Eva von Wowern (KD), ersättare i kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, befrielse från och med 1 januari 2017, för Robert Johansson (S), ledamot i styrelsen för stiftelsen Stockholms läns museum, för Ulrika Lorentzi (S), ersättare i skärgårdsstiftelsen i Stockholms län samt för Magnus Svensson (M), ersättare i övervakningsnämnden Stockholms centrums andra.

Val

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Landstingsfullmäktige för tiden 15 november 2016 - 7 november 2017

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
M Annika Sandström	S Mikael Sundesten	KD Inger Strömbom

Sekreterare

- Elisabeth Angard Levander

Ersättare för sekreterare

- Hanna Schraml Nyström
- Agneta Marmestrand-Ruud

Trafiknämnden för tiden 15 november 2016 - 31 december 2016

Ersättare

(MP) Malin Fijen Pacsay (efter Vivanne Gunnarsson)

Hälso- och sjukvårdsnämnden för tiden 1 januari 2017 - 31 december 2017

Ledamöter	Ersättare
(M) Marie Ljungberg Schött	(M) Anne-Marie Larsson
(M) Inger Akalla	(M) Catarina Ekeståhl
(M) Gunilla Helmerson	(M) Jane Gustavsson
(M) Lotta Lindblad-Söderman	(M) Sofia Paulsson
(M) Olle Reichenberg	(M) Caroline Wallensten
(M) Cecilia Löfgreen	(L) Jessica Ericsson
(L) Anna Starbrink	(L) Hans Andersson

(L) Amelie Tarschys Ingre
(KD) Ella Bohlin
(C) Karin Fälldin
(S) Dag Larsson
(S) Tove Sander
(S) Petra Larsson
(S) Victor Harju
(S) Tuva Lund
(MP) Susanne Nordling
(MP) Bordläggs
(V) Håkan Jörnehed
(V) Pia Ortiz Venegas
(SD) Jörgen Bengtsson
(KD) Maria Fälth
(KD) Margaretha Åkerberg
(C) Kent Ivarsson
(S) Jens Sjöström
(S) Hanna Stymne-Bratt
(S) Nina Portocarrero Flores
(S) Anders Lönnberg
(S) Christina Enocson-Mårtensson
(S) Parvin Araghi
(MP) Marie-Helena Fjällås
(MP) Shadi Larsson
(V) Catharina Wahlgren
(SD) Ulf Landström

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
(L) Anna Starbrink	(M) Marie Ljungberg Schött	(S) Dag Larsson

Trafiknämnden för tiden 1 januari 2017 - 31 december 2017

Ledamöter	Ersättare
(M) Kristoffer Tamsons	(M) Mikael T. Eriksson
(M) Lennart Kalderén	(M) Staffan Olsson
(M) Leif Gripestam	(M) Arin Karapet
(M) Susanne Sjöblom	(M) Zanna Rådén Mårtensson
(M) Harry Bouveng	(L) Bo Persson
(M) Lars Berglund	(L) Lars Tunberg
(L) Sara Svanström	(KD) Fredrik Wallén
(L) Christoffer Fagerberg	(KD) Christina Blom-Andersson
(KD) Karl Henriksson	(C) Bosse Andersson
(C) Gustav Hemming	(C) Tage Gripenstam
(S) Talla Alkurdi	(S) Conny Fogelström
(S) Sven-Inge Nylund	(S) Alexander Petersson
(S) Stefan Johansson	(S) Annika Andersson Ribbing
(S) Ayla Eftekhari	(S) Viktor Ellström
(S) Susanne Lund	(S) Michaela Lööf
(S) Elof Hansjons	(MP) Sabina Edelman
(MP) Malin Karlsson	(MP) Niklas Thidevall
(MP) Niklas Gladh	(MP) Malin Fijen Pacsay
(V) Gunilla Roxby Cromvall	(V) Anna Sehlin
(SD) Mats Arkhem	(SD) Sebastian Lindqvist

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
(M) Kristoffer Tamsons	(L) Sara Svanström	(S) Talla Alkurdi

Tillväxt- och regionplaneringsnämnden för tiden 1 januari 2017 - 31 december 2017

Ledamöter	Ersättare
(M) Charlotte Broberg	(M) Nikolina Bucht
(M) Pehr Granfalk	(M) Jan Holmberg
(M) Mikael Igelström	(M) Kjell Jansson
(M) Christina Eklund	(L) Mia Franzén

(L) Mattias Lönnqvist	(L) Tobias Davidsson
(KD) Lennart Nilsson	(KD) Carl Johan Schiller
(C) Gustav Hemming	(C) Bosse Andersson
(S) Jens Sjöström	(S) Meeri Wasberg
(S) Johnny Nadérus	(S) Jan Valeskog
(S) Carina Paulsson	(S) Freddie Lundqvist
(S) Emma Lidell	(S) Karl-Olov Jansson
(MP) Tomas Eriksson	(MP) Malin Fijen Pacsay
(V) Anna Sehlin	(V) Lisa Rasmussen

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
(C) Gustav Hemming	(M) Charlotte Broberg	(S) Jens Sjöström

Kulturnämnden för tiden 1 januari 2017 - 31 december 2017

Ledamöter	Ersättare
(M) Rickard Wessman	(M) Arslan Bicen
(M) Benjamin Dousa	(M) Antonia Jaksic
(M) Edvin Alam	(M) Magnus Nilsson
(L) Gunnel Orselius-Dahl	(L) Paula Ternström
(KD) Lennart Nilsson	(C) Fredrik Lindstål
(S) Robert Johansson	(S) Lilja Johansson Lindfors
(S) Adnan Can	(S) Moa Sahlin
(S) Bim Eriksson	(MP) Aviva Barczewska
(MP) Tomas Melin	(V) Isabell Flygare

Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande
(L) Gunnel Orselius-Dahl	(M) Rickard Wessman	(S) Robert Johansson

Patientnämnden för tiden 1 januari 2017 - 31 december 2017

Ledamöter	Ersättare
(M) Pia Helleday	(M) Björn Falkeblad
(L) Lena Huss	(KD) Stefan Dozzi
(KD) Eva Lannerö	(S) Kerstin Mannerquist
(C) Eva-Britt Sandlund	(MP) Holger von Fircks
(S) Eleonor Eriksson	
(MP) Lars Harms-Ringdahl	
(V) Elisabeth Ulin Karlsson	
(SD) Ingrid Hult	

Ordförande	Vice ordförande
(KD) Eva Lannerö	(S) Eleonor Eriksson

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje för tiden 15 november 2016 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Bordläggs	(efter Jenny Hjalmarsson)

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje för tiden 1 januari 2017 - 31 december 2018

Ersättare

(M) Christian Söderman (efter Lars Björndahl)
(KD) Margaretha Åkerberg (efter Eva von Wowern)

Mälardalsrådet för tiden 15 november 2016 intill slutet av ordinarie rådsmöte 2019

Ersättare

(V) Mohibul Ezdan Khan (efter Sverre Launy)

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län för tiden 15 november 2016 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Bordläggs (efter Ulrika Lorentzi)
(MP) Bordläggs (efter Melinda Midemalm)

Stiftelsen Stockholms län Äldrecentrum för tiden 15 november 2016 - 31 december 2018

Ersättare

(S) Margareta Ohlin (efter Tuva Lund)

Stiftelsen Stockholms läns museum för tiden 15 november 2016 - 31 december 2018

Ledamot

(S) Ewa Carlsson Hallberg (efter Robert Johansson)

Övervakningsnämnden Stockholms centrums andra för tiden 15 november 2016 - 31 december 2018

Ersättare

(M) Bordläggs (efter Magnus Svensson)

Stiftelsen Vetenskapsstaden för tiden 15 november 2016 - 31 december 2018

(-) Anne Rundquist (efter Toivo Heinsoo)

Förvaltningsrätten i Stockholm för tiden 15 november 2016 - 31 december 2019

Nämndemän

(M) Marietta de Pourbaix-Lundin (efter Beshir Abdulkadir Osman)
(M) Kjell-Åke Karlsson (efter Göran Löfgren)
(M) Rose-Marie Kronberg (efter Hans Breismar)
(M) Lars-Erik Alversjö (efter Lennart Bergh)

(M)	Bordläggs	(efter Ulrika Roselius)
(L)	Anders Lindgren	(efter Ragnar Andersson)
(L)	Jan Reuterdahl	(efter Rebecca Bengtsson)
(S)	Bordläggs	(efter Maj Ferdinandsson)
(S)	Bordläggs	(efter Christer Karlsson)
(S)	Bordläggs	(efter Reijo Lintunen)
(S)	Bordläggs	(efter Saleh Sallar)
(S)	Bordläggs	(efter Moa Bergqvist)
(S)	Bordläggs	(efter Ann-Louise Lindström)
(S)	Bordläggs	(efter Fredrik Johansson)
(V)	Diangelo Grönskog	(efter Marja Hillerström)
(V)	Bordläggs	(efter Kenneth Fröberg)
(MP)	Annika Hansen Eriksson	(efter Jan Nilsson)
(SD)	Bordläggs	(efter Emilia Johansson)

Svea Hovrätt för tiden 15 november 2016 - 31 december 2019

Nämndemän

(S)	Bordläggs	(efter Christina Nordlander)

Nominering

Valberedningen föreslår fullmäktige att nominera

Regionala etikprövningsnämnden för perioden 1 januari 2017 - 31 december 2019

(M) Magnus Nilsson
(M) Bordläggs
(KD) Bordläggs
(C) Bordläggs
(C) Bordläggs
(MP) Livija Ginters
(V) Laila Leymann
(V) Jan Wattsgård
(SD) Josef Strand

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 185
Nya motioner
LS 2016-1404, 2016-1405, 2016-1406, 2016-1407, 2016-1408

Inleddes kl. 21.14 och avslutades kl. 21.15.

Nr 2016:35 av Gunnar Sandell m.fl. (S) om att öka invånarnas hälsa genom hälsosamtal

Nr 2016:36 av Dag Larsson (S) om att återinföra hälsomottagningarna i Handen, Järva och Södertälje

Nr 2016:37 av Tomas Eriksson m.fl. (MP) om ny upphandlingsorganisation i Stockholms läns landsting

Nr 2016:38 av Marina A Davidsdotter (V) om att införa elbilspool i Stockholms läns landsting

Nr 2016:39 av Dan Kareliusson m.fl. (SD) om möjligheten att införa markörhundar för tidig lungcancerdiagnostik

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 186
Nya interpellationer
LS 2016-1380, 2016-1381, 2016-1382, 2016-1383, 2016-1384, 2016-1385, 2016-1386, 2016-1387, 2016-1388

Inleddes kl. 21.15 och avslutades kl. 21.15.

Nr 2016:28 av Erika Ullberg (S) om åtgärder till följd av utredningarna kring Macchiarini

Nr 2016:29 av Tomas Eriksson (MP) om upphandling av strategiska fastigheter

Nr 2016:30 av Birgitta Sevefjord (V) om nedläggningen av länets hälsomottagningar

Nr 2016:31 av Jens Sjöström (S) gällande sammanställning av bristen på specialistsjuksköterskor inom landstinget

Nr 2016:32 av Vivianne Gunnarsson (MP) om brandriskerna i den nya bussterminalen vid Slussen

Nr 2016:33 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om konsekvensen av neddragna busslinjer

Nr 2016:34 av Rickard Wall (-) om målkonflikter i trafiksystemet

Nr 2016:35 av Rolf Lindell (S) om tjänstemäns befogenheter i landstingets strategiska fastighetsinvesteringar

Nr 2016:36 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om könsdiskriminerande och sexistisk reklam

Interpellationerna godkändes och ska besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 21.17.

Vid protokollet

Elisabeth Angard Levander

Karin Mikaelsson

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 15 november 2016

§ 138 Bordlagd interpellation 2016:13 av Tara Twana (S) om att utrikes födda kvinnor får en sämre förlossningsvård

Anförande nr 1
T a r a T w a n a (S): Ordförande, ledamöter! Vård efter behov är en grundläggande del i en jämlik hälso- och sjukvård. Målet ska vara att minska de skillnader i hälsa och livsvillkor som finns i dag och under en generation sluta den hälsoklyfta som finns mellan olika grupper i vår region.

Ett särskilt viktigt område inom hälso- och sjukvården är förlossningsvården, där vi nu ser en alarmerande utveckling. Forskningen visar att i den svenska hälso- och sjukvården får kvinnor med utomeuropeisk bakgrund sämre mödravård, har svårare förlossningar och har ökad komplikationsrisk jämfört med inrikes födda kvinnor. I länet har i dag barn som fötts av en kvinna född utanför Europa fyra gånger så hög sannolikhet att dö vid förlossning än barn som fötts av en moder född i Europa eller Sverige.

Det är något som vi socialdemokrater inte kan acceptera. Att utrikes födda kvinnor får sämre förlossningsvård beror bland annat på språkbarriärer som leder till missförstånd mellan kvinnan och förlossningspersonalen.

En annan problematik är att dessa kvinnor ofta är mindre benägna att söka vård för symtom under graviditeten, vilket kan påverka förlossningen. Här måste förlossningsvården ha en plan för hur man kan bemöta dessa kvinnor efter deras behov.

Bristande kommunikation och förtroende mellan vårdtagare och vårdgivare måste självklart förbättras. För att kunna minska förlossningsskadorna och förbättra vården för utrikes födda kvinnor krävs såklart rätt utbildade tolkare som ges rimliga ersättningar för sitt arbete. En annan väg kan vara att satsa på kulturdoulor, som fungerar som en brygga mellan kvinnan och vården. Vi ser goda exempel på sådan verksamhet i Västra Götalandsregionen.

Den socialdemokratiska hälso- och sjukvårdsministern satsar nu glädjande nog hela 720 miljoner kronor, varav 84,5 miljoner kronor kommer att tilldelas Stockholms läns landsting för en mer kunskapsbaserad och jämlik förlossningsvård.

Vi hoppas att Stockholms läns landsting prioriterar dessa grupper med utrikes födda kvinnor inom förlossningsvården för att minska komplikationer och skador i samband med graviditet och förlossning.

Med anledning av detta vill jag fråga ansvarigt landstingsråd: Är du nöjd med förlossningsvården, när vi ser att utrikes födda kvinnor i större utsträckning drabbas av förlossningsskador? Vad kommer du konkret att göra för att alla födande kvinnor ska känna sig trygga med förlossningsvården och i kommunikationen med förlossningspersonalen?

Anförande nr 2
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter, åhörare! Jag tackar Tara Twana för interpellationen. Jag är glad att du tar upp den här frågan, för det ger mig anledning att berätta lite om alla de insatser och åtgärder som vi vidtar just för den här gruppen, som kan anses vara utsatt i förlossningsvården.

Jag delar faktiskt åtminstone vissa delar av den beskrivning som du målar upp. Det finns en problematik. Det handlar om språkbarriärer men också hur man tar till sig information på olika sätt. Vi ser också en skillnad runt om i vårt län, så där delar jag din beskrivning.

Men jag tycker ändå att vi i grunden har en förlossningsvård att vara stolta över. Det finns mycket positivt som vi kan lyfta upp. Men det finns också saker som vi behöver åtgärda.

Som ni alla säkert känner till: Genom en överenskommelse med SKL har vi fått del av regeringspengar. Vi är också glada över att Socialdepartementet har valt att prioritera vård för kvinnor, framför allt inom förlossningen. Vi har fått 113 miljoner kronor, och de pengarna kommer vi att lägga på en ännu bättre förlossningsvård och kvinnosjukvård i Stockholms län.

Jag kan berätta om några av de insatser som vi gör. Det första som jag vill ta upp handlar om kulturtolksdoulor. Precis som Tara Twana beskriver finns det ett sådant arbete i Västra Götalandsregionen, och det finns också i andra delar av landet. Det är väl värt att titta på och inspireras av, och det har vi också gjort. Det arbetet är redan igång.

Det är Södertälje sjukhus som kommer att utveckla det här konceptet ännu mer. En kulturtolksdoula finns där för den födande kvinnan. Hon kan hennes modersmål och finns där som ett stöd genom hela förlossningen. Det är ett mycket bra exempel. Kulturtolksdoulan kan fungera som en bra ambassadör. Hon kan språket och kan kulturellt bekräfta kvinnans ursprung och lotsa henne genom den svenska sjukvården.

Detta är bara en av våra satsningar – jag hinner inte presentera alla satsningar som vi gör – som vi kommer att lägga dessa 113 miljoner på. Jag har själv för inte så länge sedan varit på Södertälje sjukhus och fått presenterat för mig det arbete som alltså redan är igång. Man kommer att vara bärare av det här projektet, så pengarna kommer väl till pass.

Med det anser jag att interpellation är besvarad. Vi är redan igång med mycket av det som Tara Twana efterfrågar.

Anförande nr 3
S h a d i L a r s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! För många år sedan, när jag skulle föda mitt barn, fick jag välja mellan att föda här i Stockholm eller i Hamburg. Det var så att jag bodde i Sverige och pappan bodde i Hamburg, så jag kunde välja och hade alltså ett val.

Jag valde Stockholm, bland annat för att jag hade hört att här hade vi bästa möjliga mödravård och att mitt barn inte riskerade att dö här. Nu när jag har hört Tara Twanas interpellation vet jag inte om jag skulle våga föda barn i Stockholm, om mödravården fungerar som i dag.

Kvinnor med utomeuropeisk bakgrund får sämre mödravård och har sämre förlossningar och ökad komplikationsrisk jämfört med inrikes födda kvinnor. I Stockholms läns landsting har i dag barn som fötts av en kvinna utanför Europa fyra gånger så hög sannolikhet att dö vid förlossning som om modern är född i Sverige.

Det är dags att Stockholms läns landsting arbetar för att minska komplikationer och skador i samband med graviditet och förlossning samt minska sannolikheten att nyfödda barn dör. Vi behöver en ny, kunskapsbaserad och jämlik förlossningsvård.

Vi i Miljöpartiet tycker att alla födande kvinnor ska känna sig trygga med förlossningsvården och i kommunikationen med förlossningspersonalen. Det är viktigt. För att nå detta behövs olika insatser, och vi ska inte vänta med de insatserna.

Anförande nr 4
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Då har vi fått höra en del. Det sägs att det finns skillnader då man bryter ned statistiken, observationerna eller iakttagelserna, i förlossningsvården inom Stockholms läns landsting mellan utrikes födda kvinnor och inrikes födda kvinnor.

Då funderar jag så här: Man har brutit ned de födande i två grupper. Nu skulle man kunna gå vidare och bryta ned dem i ytterligare grupper. Till exempel skulle man kunna ta gruppen utrikes födda kvinnor och dela upp den i två grupper: en där pappan är född i Sverige och en där pappan är född utrikes. Då skulle man kunna se om det finns någon skillnad mellan dem. Sådana studier och sådan statistik skulle kanske kunna ge en och annan i denna sal en och annan tankeställare.

Anförande nr 5
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag blir faktiskt upprörd när jag hör Shadi säga att kvinnor får sämre vård och bemötande i mödrahälsovården därför att de är från ett annat land. Det stämmer absolut inte. Alla ges samma förutsättningar.

Men vi vet tyvärr också något annat. När man kommer till mödravården måste man vara redo att vara med och gå på de träffar och informationstillfällen som finns. Vi vet genom statistiken att en del som har utländsk bakgrund uteblir från besök i större utsträckning är svenskfödda. Det är en faktor som påverkar hur mödravården kan möta de här kvinnorna.

Då tycker jag att det är mycket bättre att prata om hur vi gör så att vi når de här kvinnorna, de kvinnor som av något skäl inte kommer till mödravården och också uteblir från besök i mycket större utsträckning.

Jag tycker att det är väldigt tråkigt när Shadi säger att bara därför att man är född i ett annat land skulle man per se få en sämre mödrahälsovård. Vår mödrahälsovård är en av världens bästa och mest utbyggda. Vi ska vara stolta över den. Vi har inga avgifter kopplade till den, och den når en otroligt stor del andel av alla blivande mödrar – jag tror att det är nästan 99 procent. Jag tycker att det är fel att koppla ihop dessa två saker. Det handlar om varför man uteblir. En förutsättning är att kvinnan själv vill vara med på hela mödravården ända fram till förlossningen.

Jag tänkte kort också nämna några av de insatser som vi gör för de 113 miljoner kronor som vi får genom en överenskommelse via regeringen och SKL. Vi gör stora insatser för att minska förlossningsskadorna. Vi inför hembesök under graviditeten. Det är också ett bra sätt att kommunicera i hemmet. De som kanske uteblir av något skäl kan uppmuntras att komma till mödrahälsovården. Man kan också förklara de fördelar som finns med detta, att det handlar om patientsäkerheten.

Vi kommer också att satsa på ett mycket bättre mottagande av migranter och på deras behov. Vi kommer att göra en förstärkning av olika mödrahälsovårdsenheter som tar emot migranter. Vi kommer att uppdatera information kring preventivmedel, aborter, vård av infektioner och mycket mer.

Vi kommer också att förbättra tillgängligheten till informationsmaterial på många olika språk, till exempel om grundläggande kroppskunskap, intimhygien, sexualkunskap och förlossningsvård. Det är några av de åtgärder som vi vidtar för de här pengarna.

Låt oss ta reda på varför kvinnor uteblir från besök och vad som skulle göra så att de i högre utsträckning deltar i mödravårdens arbete före en förlossning – i stället för att beskylla sjukvården i Stockholm för att inte bemöta människor på ett korrekt sätt.

Anförande nr 6
T a r a T w a n a (S): Tack, Ella, för din förklaring! Jag blev först glad när du i början förklarade att du delade vår uppfattning och problembeskrivning. Men sedan sade du att vi har världens bästa förlossningsvård. Visst har vi det. Men vi pratar om en målgrupp som har problem – det är det vi pratar om. Trots det känns det som om du är väldigt nöjd med den situation som är för den här målgruppen.

Att det nu sker satsningar inom förlossningsvården i Stockholms läns landsting kan man bara tacka den nya regeringen för. Den har satsat väldigt mycket på förlossningsvården och jämlik hälso- och sjukvård. Vi har i tio års tid sett hur det har varit med förlossningsvården.

Men, Ella, du svarade inte på frågan om vilka utbildningsinsatser som du har tänkt initiera, om det finns vidareutbildning för barnmorskor till exempel. Det har du inte svarat på. Anser du att det räcker med att Södertälje sjukhus får i uppdrag att arbeta med prioriterade patientgrupper, eller borde resten av förlossningsklinikerna också ges möjlighet att arbeta med det? Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anförande nr 7
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, ledamöter! Jag tror att vi har fantastiskt bra vårdpersonal i Sverige, och jag är mycket glad och stolt över det. Fortfarande känner vi oss också mycket trygga med det, och det är jätteskönt.

Jag beskyller absolut inte sjukvårdspersonalen. Men något vi har konstaterat är att en viss grupp inte får den vård som de behöver, av olika anledningar. Det betyder att vi behöver göra så att även den gruppen får bra vård, precis som alla andra.

Det handlar inte bara om Södertälje sjukhus, utan det handlar om hela länet. Vad ska vi göra? Ni säger att en del uteblir från besök. Det betyder att vi måste jobba vidare, så att de inte uteblir. Det är också vårt problem. Det är inte bara deras problem.

Anförande nr 8
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Helt kort till Tara: Om jag hade varit fullständigt nöjd med hur förlossningsvården i Stockholm fungerar hade jag i princip kunnat kliva av mitt uppdrag eller luta mig tillbaka och sitta med armarna i kors. Men det gör jag inte.

Jag har aktivt varit med och påverkat och tagit fram handlingsplanen för hur vi vill använda de 113 miljonerna. Det har varit en lång process. En rad olika barnmorskor och läkare samt neonatalpersonal har varit inkopplade på hur vi ska utforma och satsa de här resurserna på absolut bästa sätt, så att de gör mest nytta i vårt landsting för förlossningsvården och kvinnosjukvården. Hela det arbetet har jag varit högst involverad i, och jag har också talat om vilka prioriteringar som vi ska göra.

Jag har också gett förvaltningen i uppdrag via min beredning att titta på om vi kan vikta ersättningarna till BVC-enheter. Som ni vet har vi diskuterat det tidigare i fullmäktige. Det finns en rad olika projekt och vidtas många åtgärder inom förlossningsvården. Inom den beredning som jag leder är förlossningsfrågorna på agendan varenda gång. Vi diskuterar detta och nya sätt att möta Stockholms kvinnor.

I mitt tidigare anförande räknade jag upp de informationsinsatser som jag gör, så därmed anser jag att jag har svarat på den frågan.

§ 139 Bordlagd interpellation 2016:15 av Tara Twana (S) om plattformsbarriärer i kollektivtrafiken

Anförande nr 9
T a r a T w a n a (S): Ordförande! Stockholmsregionen är en av Europas snabbast växande städer, med en befolkningsökning mellan 35 000 och 40 000 människor varje år. Det innebär stora utmaningar att hantera den trängsel som uppstår i kollektivtrafiken till följd av fler resenärer.

Enligt trafikförvaltningen är det olyckorna i tunnelbanan som orsakar de största trafikstörningarna, då de oftast resulterar i ett totalstopp för trafiken. Förutom den rent personliga katastrof som ett dödsfall innebär skulle det innebära en stor samhällsekonomisk vinst om vi kunde minska förseningsminuterna som drabbar resenärerna när det sker en olycka och kunde få fler resenärer med funktionshinder att känna sig trygga att åka i kollektivtrafiken.

Plattformsväggar finns redan i flera städer i Europa och i Asien. Sådana kommer också att installeras vid Odenplan och T-Centralen när Citybanan öppnas nästa år.

Sedan 2012 har trafikförvaltningen utrett frågan om att införa plattformsbarriärer i tunnelbanan, och under 2015 inleddes ett försök med plattformsväggar vid tunnelbanestationen Åkeshov som avslutades i år.

Flera organisationer, som Synskadades Riksförbund, har pekat på några konsekvenser av den bristande säkerheten i Stockholms tunnelbana, och SRF har i sin kampanj ”Ingen ska falla” uppmärksammat behovet av att införa plattformsväggar.

Jag vill tillägga att motionen skrevs i maj.

Med anledning av detta vill jag fråga ansvarigt landstingsråd: Anser du att det görs tillräckligt för att öka säkerheten för resenärer i kollektivtrafiken? Finns det något som hindrar förvaltningen att installera plattformsdörrar på de största tunnelbanestationerna med flest resenärer?

Anförande nr 10
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktigeledamöter! Ibland springer verkligheten ifrån interpellationer. Den här interpellationen är ett uttryck för just precis detta.

I politisk enighet har vi i trafiknämnden fått en redogörelse för den utredning som jag själv har varit med och tagit initiativ till, baserat på erfarenheter av det försök i Åkeshov som jag har varit med och tagit initiativ till, baserat på den idé som vi har kring plattformsbarriärerna i Citybanans stationer Odenplan och Stockholms Central som jag själv har varit med och initierat och tagit initiativ till.

Det innebar att vi den 23 augusti i år fick redogjort för oss den utredning som jag kan erkänna har tagit lite tid – men ibland ska saker och ting ta tid för att det ska bli gjort bra. Vi fick ett bra beslutsunderlag och kunde lägga detta till grund för att nu gå vidare med ett fullskaleförsök med plattformsbarriärer på en utomhusstation och en inomhusstation inom ramarna för projektet kring röda linjens modernisering och uppgradering, som är en tiomiljarderssatsning som vi nu gör på förbättrad kapacitet, förbättrad trafik, förbättrade trafikmiljöer, nya vagnar, tätare trafik och också ökad trygghet när det gäller resenärernas trygghet och säkerhet i den spårnära situationen kring röda linjen.

Det försöket är nu påbörjat i den bemärkelsen att vi har anslagit pengar för detta. Jag får väl tacka dem som har varit villiga att ge kollektivtrafiken en ansvarsfull finansiering för kommande år. Detta har möjliggjort att nu gå vidare med den här typen av satsning som kostar en slant – det ska erkännas. Förhoppningsvis ska det – om försöket faller väl ut – kunna landa på att vi kan gå vidare inte bara med att göra ett fullskaleförsök när det gäller plattformsbarriärer utan också, inom ramarna för röda linjens modernisering, gå vidare, som ett led i arbetet med helautomatisk drift och mycket annat som vi vill få på plats för en bättre tunnelbana, och också kunna åstadkomma en plattformsbarriär längs med hela röda linjen.

Det återstår att se om det fullskaleförsök som förvaltningen och våra experter bedömer är nödvändigt faller väl ut, för att landa in och väga in rätt teknik när vi går vidare med den typ av mångmiljardinvestering som detta innebär.

Det finns som sagt en robust finansiering för detta, mycket tack vare dem som har tagit ett brett, långsiktigt och ansvarsfullt beslut kring kollektivtrafikens finansiering. Jag ser med tillförsikt på att vi med det som grund ska fortsätta arbetet för att göra en trygg och bra kollektivtrafik ännu bättre.

Anförande nr 11
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Tack för den här viktiga interpellationen och delvis tack för svaret, Kristofer!

Efter det att vi nåddes av skrivelsen från Spes, en organisation för dem som vill förebygga självmord och har varit drabbade av självmord, och från Synskadades Riksförbund har det tagits ett beslut om att det ska installeras två plattformsbarriärer på en underjordsstation och en överjordsstation.

Men vi behöver gå vidare. Jag tror att det var United Minds som gjorde en undersökning för några år sedan av hur stockholmarna upplever tryggheten i kollektivtrafiken. Över 20 procent var rädda för att ofrivilligt hamna på spåret. Det är trångt – det är vårt stora problem och det vi håller på att bygga bort. Vi har en oerhörd trängsel. Den rädslan behöver vi verkligen ta på allvar för att göra miljön tryggare.

Det vi behöver gå vidare med, Kristofer, är precis det som förbunden skriver om, nämligen att tillsätta en utredning, göra ett investeringsprogram och titta på hur vi ska bygga bort detta.

Det vi saknar i trafiken är tydliga mål för hur många förolyckade vi accepterar. Accepterar vi över huvud taget att någon förolyckas i vår trafik? Hur många accepterar vi skadas i trafiken? Det är det vi behöver jobba vidare på. Trafikverket har mycket tydliga mål för antalet förolyckade, att man hela tiden kan jobba bort detta. Det behöver vi ha i landstinget, för det saknar vi.

Det som står här tycker jag vi måste gå vidare med. Det är bra att vi gör ett fullskaleförsök på en inomhusstation och en utomhusstation. Men vi måste gå vidare med ett investeringsprogram för hur vi bygger bort den här osäkerheten och otryggheten och faktiskt också de rättsfall som vi har.

Sist men inte minst vill jag berätta att Synskadades Riksförbund driver den här frågan så starkt därför att de har mist två av sina medlemmar, som ofrivilligt hamnade på spåret. Detta är en oerhört allvarlig och viktig fråga.

Kristofer! Vi gör mycket, men vi behöver tillsätta en utredning. Den kostar inte så mycket. Sedan kommer vi kanske till att vi kan bestämma de mål vi vill ha och bygga bort den otrygghetsfaktor och de dödsfall som vi har.

Anförande nr 12
S a r a S v a n s t r ö m (L): Tack för en jätteviktig interpellation som det hade varit roligt att få diskutera långt tidigare! Jag delar interpellantens synpunkter på att vår kollektivtrafik måste vara enkel, tillgänglig, attraktiv och säker. Delar av vårt kollektivtrafiksystem är faktiskt inte säkra. Där har vi en hel del arbete att göra, vilket Gunilla också var inne på.

Plattformsbarriärer är en sak. Men för att jobba med säkerheten finns det mycket mer vi kan göra som kanske inte kräver samma typ av investeringar som plattformsbarriärer. Där kan jag sträcka ut en hand till dig, Gunilla. Jag kanske inte säger att en utredning är det rätta, men jag tror absolut att vi måste titta vidare och hitta en lämplig form för hur vi ska göra detta.

Plattformsbarriärer gör inte heller bara att kollektivtrafiken blir säker, utan med den ökade säkerheten får vi också en ökad tillgänglighet för dem som i dag är otrygga i kollektivtrafiken. Till dem räknas en stor del av de resenärer som i dag tvingas åka med den särskilda kollektivtrafiken därför att de inte vågar sig ned i tunnelbanan. Det är jätteviktigt.

Samtidigt innebär den ökade säkerheten en ökad attraktivitet. Och med ökad attraktivitet och effektivitet, som exempelvis helautomatisk drift medför, kan vi också få fler kollektivtrafikresenärer.

Vi i Liberalerna hade gärna sett att vi hade kommit längre i förberedelserna för införande av plattformsbarriärer, så att vi i den nu pågående tunnelbaneutbyggnaden hade kunnat ha installationer från dag ett. Samtidigt måste vi ha respekt för att teknik måste anpassas och att införandet av plattformsbarriärer skulle innebära stora investeringar och ökade driftskostnader. Vi vet att vi redan i dag har en rekordstor investeringsbudget.

Kristoffer nämnde både i sitt interpellationssvar och muntligen det storskaliga projekt som vi ska genomföra de kommande åren, så jag lämnar det. Men jag vill poängtera att fullskaleprojektet är helt nödvändigt för att vi ska kunna välja rätt teknik och också kunna utvärdera de effekter det har, så att vi, den dag vi beslutar oss för att installera plattformsbarriärer, har rätt teknik och förhoppningsvis också en ekonomi som möjliggör detta.

Glädjande nog verkar det inte råda någon oenighet i salen om att vi vill ha plattformsbarriärer. Det är jättebra. De kommande åren ligger den stora utmaningen i att vi – bortsett från att hitta rätt teknik – också måste säkerställa att landstinget har en ekonomi i balans och en stark ekonomi som faktiskt möjliggör de riktigt stora investeringar som plattformsbarriärer innebär.

Anförande nr 13
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi i Miljöpartiet är mycket positiva till att Alliansen äntligen har prioriterat denna viktiga fråga. Den är viktig utifrån trygghet, säkerhet och tillgänglighet. Vi minskar driftstoppen, liv räddas och tryggheten ökar generellt.

Vi i Miljöpartiet lade pengar i budgeten för 2017 för att prioritera två stationer där trängseln är som störst, för att visa att vi tycker att den här frågan måste ta fart.

Vi är såklart positiva nu till detta införande, men vi hade önskat att det hade skett tidigare än 2025. För varje år som Alliansen väntar riskerar vi resenärernas liv, trygghet och säkerhet. Vi anser att när spårtrafik byggs ut måste plattformsbarriärer byggas samtidigt. Det skapar en helhet men också en trygghet på alla sätt och vis.

Vi är mycket positiva till detta men önskar att det ska gå snabbare att införa detta.

Anförande nr 14
A n n a S e h l i n (V): Tack för en bra interpellation, och tack för att det råder en sådan samsyn i den här frågan!

Vi i Vänsterpartiet har länge drivit att vi tycker att plattformsväggar är ett bra sätt att redan nu öka säkerheten för resenärerna. Vi har sagt att vi vill prioritera de stationer där det är mest trängsel, till exempel T-Centralen och Slussen.

Både T-Centralen och Slussen byggs om, och det är trångt. Det är trängre i dag på T-Centralen i och med Citybanans tillkomst än vad det har varit tidigare. Problemen blir så att säga större och större hela tiden, och resenärerna riskerar faktiskt att falla ned från plattformen hela tiden.

Vi välkomnar såklart ett fullskaleförsök. Man måste ju testa anläggningarna för att se om de fungerar, och man måste testa både inomhus och utomhus. Citybanan öppnar snart – i juli – och där finns det plattformsväggar vid både Odenplan och Stockholm City. Man kan fundera på om det kanske skulle behövas på Stockholm Södra och kanske Älvsjö och andra stationer, som kommer att få ökad trafik i och med Citybanan.

Det jag framför allt vill lägga in i detta: Även om man gör ett fullskaleförsök och även om man har en långsiktig plan måste man se på vad som händer varje dag. Det är varje dag så att resenärer riskerar att falla ned på spåret. Varje dag har vi en resenärsmiljö där människor är rädda. Då kanske vi måste skynda på besluten om plattformsväggar.

Jag skulle också helst ha sett att den nya tunnelbanan försågs med plattformsväggar. Det handlar ju om en helt ny infrastruktur som man kan anpassa från början.

Det är klart att det är bra med fullskaleförsök. Det är klart att det är bra att vi nu får testa plattformsväggar på riktigt i Citybanan. Det är klart att det är bra att det finns pengar i budgeten för ett fullskaleförsök.

Min största oro i detta är att det blir plattformsväggar på röda linjen först 2025, och det är en mycket stor investering. Frågan är om vi i landstinget, med våra stora utmaningar när det gäller att få ihop ekonomin, verkligen kommer att prioritera plattformsväggar när det kommer till beslut.

Tack för bra underlag, och tack för bra struktur fram till dess! Men jag hoppas verkligen att vi tar beslut om att göra de här stora investeringarna, för det kommer att kosta att sätta in dessa plattformsväggar. Det är beslut som kommer att komma.

Anförande nr 15
T a r a T w a n a (S): Ordförande! Plattformsbarriärer är en fråga inte bara för synskadade, utan det är en trygghetsfråga även för övriga befolkningen i Stockholms län. Det ska vara tryggt och enkelt för medborgarna när de ska resa i kollektivtrafiken. I genomsnitt blir ett par personer påkörda varje månad, efter att ha hamnat på spåret av olika anledningar.

Under den senaste tioårsperioden har årligen ett tiotal personer avlidit på grund av påkörningar, som flera har varit inne på. Det är nu glädjande att Kristoffer verkligen har lyssnat på vänsterblocket och framför allt Socialdemokraterna. Vi kan bara glädjas åt att du har varit lyhörd.

Men min fråga är fortfarande: Vad gör du för att höja ambitionsnivån för att påskynda införandet av plattformsbarriärer?

Anförande nr 16
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Vi har diskuterat den här frågan flera gånger, både i fullmäktige och i trafiknämnden, så jag har väl sagt det mesta av det jag har att säga. Men jag kan inte låta bli att sticka in en randanmärkning med bäring på den samhällsekonomiska kalkylen, så låt oss kika på ärendet.

Har här jag trafikförvaltningens tjänsteutlåtande. Vi kan titta och se att det står om ”kostnads-/nyttovärdering”, att ”de potentiella nyttorna” beräknas till 290 miljoner kronor per år och att de totala investeringarna beräknas till 2,5 miljarder.

Varifrån kommer då nyttovärderingen? Vi kan kika vidare i handlingarna. En tung post som man tar upp i trafikförvaltningens tjänsteutlåtande är att det sett över en längre period avlider ca tio personer per år av händelser i tunnelbanan.

Som framhålls av Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa förekommer det självmord i tunnelbanan. Det innebär en kostnad. I utlåtandet anges lite siffror och en slutsats att 90 procent av dem som hindras att begå självmord avstår från nya självmordsförsök.

Då kan vi titta i det föregående. Trafikförvaltningen har haft möten tillsammans med detta centrum och drar slutsatser med utgångspunkt från att genomsnittligt tio personer per år har avlidit. Räddade liv tas in i kalkylen. Detta är ganska viktigt, mina damer och herrar. Vi ska läsa noga vad som står här: ”NASP bekräftade även slutsatserna att 90 % av dem som hindrats vid ett allvarligt självmordsförsök …”

Det är alltså statistik som bygger på människor som har varit i skarpt läge. De har stått vid ett broräcke och blivit hindrade. Vad har hänt då? Jo, de har uppmärksammats. Polisen har kanske varit där. De har fått kontakter med olika hjälpfunktioner, och så har de hjälpts på rätt väg i samhället.

Om vi inför plattformsbarriärer kommer personer att gå ned på en station och tänka: Ja, här kan jag inte hoppa – då får jag göra det någon annanstans. Alltså kan vi inte utnyttja tillbakablickande statistik. Det är som att jämföra äpplen och päron. Siffrorna är inte jämförbara.

Anförande nr 17
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Jag känner att jag å Centerpartiets vägnar också behöver delta i den här debatten, eftersom jag som centerpartist känner en väldig glädje över att vi nu tar steg framåt mot att få plattformsdörrar. Det är en fråga som vi har drivit mycket länge. Jag tror faktiskt att vi var först här i landstingsfullmäktige med att lyfta upp frågan om plattformsdörrar.

Det finns mycket potential i detta. Det handlar naturligtvis om tillgänglighet och trygghet inte minst för funktionshindrade personer men också för andra resenärer i trängseln. Det handlar också om driftsäkerhet. Har man plattformsdörrar finns det förutsättningar för en ännu mer tidssäker trafik.

Jag har också noterat att det finns exempel på plattformsdörrar som kan förbättra attraktiviteten i fråga om reklamplatser, så det kan faktiskt finnas en intäktssida för väl genomförda plattformsdörrar, och det borde vi naturligtvis titta närmare på.

Som centerpartist tycker jag att det är mycket tillfredsställande att vi har kommit till det här läget i dag.

Lika tillfredsställande som det är för oss måste det var otillfredsställande att vara trafikpolitiker för Socialdemokraterna, som Tara Twana är, med tanke på att ni har en budget och en politik som faktiskt motverkar hållbara finanser för trafiken. Med Socialdemokraternas budget skulle de förslag som ni lyfter här i interpellationsdebatten faktiskt kräva neddragning av trafik för att kunna finansieras. Det är tack vare Alliansen och det ansvarsfulla samarbete kring trafikens finanser som vi har med Miljöpartiet som de här satsningarna nu är möjliga.

Anförande nr 18
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Ordförande, ledamöter, föregående talare! Vi är nog många som minns det som att det var just vi och vårt parti som var först med att prata om plattformsdörrar. När jag ser ut över församlingen tror jag att det är många som kommer ihåg hur just de började prata om detta. Men det viktiga är ju att det nu är på gång.

Jag var tillsammans med flera av er andra nere i Citybanan och tittade på de nya stationerna i pendeltågstrafiken, där vi kommer att få plattformsdörrar. Det är oerhört positivt att vi tar detta steg och att vi nu också på ett par teststationer går vidare med plattformsdörrar – eller plattformsbarriärer, det var ordet – för att se till att vi får en bra lösning på några tunnelbanestationer och ser hur den här tekniken kan fungera i vår miljö.

Det har talats om olyckor och även suicidprevention. Det är viktiga frågor, och det är frågor där vi kan göra stora vinster på det här sättet. Men jag vill också som luttrad pendeltågsresenär tala om spårspring. Jag vet inte hur många gånger jag har suttit fast på tåg som inte kan gå därför att det är någon som är på spåren. Att få bort det kommer att göra att kollektivtrafiken fungerar väldigt mycket effektivare för alla oss vardagsresenärer.

Jag ser fram emot att vi förhoppningsvis successivt ska kunna införa detta på fler stationer i vårt system. Jag tycker att det är viktigt att vi går vidare och får ett positivt resultat av de barriärer som vi nu ska införa på försök.

Anförande nr 19
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Jag vill först och främst tacka Tara Twana för en mycket bra interpellation. Jag vill också tacka er andra som har kommit upp här och tagit fram konstruktiva förslag i en fråga där vi tycks vara eniga.

Vi socialdemokrater hade ett förslag i vår budget kring plattformsbarriärer. Jag har förstått att det finns många andra idéer och förslag när det kommer till hur vi kan ta steg framåt för just plattformsbarriärer.

Att förvandla en konstruktiv diskussion och en enig debatt här i landstingssalen till något annat är olyckligt – i stället för att se vägen framåt, se hur vi kan bygga vidare och se till att få plattformsbarriärer så snabbt som möjligt.

Det handlar inte bara om situationen när man är synskadad och det skydd som en plattformsbarriär kan ge då, utan det handlar om tryggheten för alla oss som åker med kollektivtrafiken, med tunnelbanan och annat. Vi blir fler och fler i Stockholmsregionen som åker med kollektivtrafiken, vilket är väldigt bra, så nu ser vi till att skyddet där kan öka, så att man inte riskerar att falla ned på spåren.

Därför uppskattar jag alla som har varit uppe och fört fram konstruktiva idéer. Jag hoppas att vi kan fortsätta att utveckla de idéerna i trafiknämnden – i stället för att föra någon annan sorts debatt.

Anförande nr 20
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag vill bara säga något om terminologin: barriärer, dörrar, skärmar och allt vad man nu säger. I ett protokoll från landstingsfullmäktige den 15 december 2015 pratar jag om ”plattformsväggar”. Jag blir då uppläxad av Kristoffer Tamsons, som säger att det heter ”plattformsskärmar”. Sedan har det pratats om dörrar och annat här.

Nu ska vi kika på en annons som byggherren Trafikverket hade om Citybanan inför att man visade upp station Odenplan i september och se vilken terminologi som byggherren själv använde. ”Plattformsväggar ger bra luft”, står det. ”Plattformsväggar” säger alltså byggaren själv – och förstås Rickard Wall.

Anförande nr 21
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Den bild på budgetförslag som jag visar nu kommer jag att återkomma till senare under dagen. Men jag tänkte ändå att den kunde vara intressant att ta in här, för det är mycket av det som jag tror att det kommande årets diskussion och debatt kommer att handla om, när det gäller att ha ambitionen men inte ha miljonerna. Låt oss återkomma till detta, men kanske inte i dag. Låt oss snarare glädjas åt att vi ibland kan nå enighet om en ambition som stora delar av församlingen också klarar av att finansiera.

Det behövs en förståelse för att saker och ting ibland tar lite tid att få på plats. Vi har trots allt ett mycket omfattande trafiksystem med stora och omfattande behov av både reinvesteringar och nyinvesteringar men också driftstillskott årligen för att möta behoven i den växande Stockholmsregionen. Det kräver ansvarstagande och ordning och reda i ekonomin. Det kräver långsiktighet i tanken men också uthållighet i gärning. Det tycker jag att många av oss har visat på.

Vi får väl till Rickard Wall konstatera att vi själva har fattat beslut om ”plattformsbarriärer”. Då återstår det att se vad det är. Jag tror hur som helst att vi är ganska eniga om vad vi vill få plats. Jag är glad över den typ av fullskaleförsök som vi nu kan göra utifrån de erfarenheter som vi har från Åkeshov och utifrån de plattformsbarriärer vi får på plats i Citybanan.

Vi ska inte behöva prata om 2025. Vi tar ju höjd för detta inom programmet för röda linjen nu, och jag hoppas att vi med goda erfarenheter ska kunna göra bra och korrekta insatser på ett bra sätt som innebär att detta ska kunna komma på plats så snart som möjligt, såklart förutsatt att vi hittar en bra teknisk lösning och också hittar en bra och robust finansiering.

Vi ska dock komma ihåg några saker. En av dem är att vi många gånger fokuserar på tekniska lösningar utan att ibland ställa oss frågan vilket problem vi vill bemöta. Det huvudsakliga problem som vi har är illegalt spårbeträdande, det vill säga människor som tar sig ned på spåren och vistas där, oavsett om de tar sig ned från en plattform eller inte. Vi måste jobba med spårbeträdandelarm och mycket annat för att kunna nå den typen av utmaningar, skulle jag säga. Då kommer det inte att räcka med att titta på plattformarna som sådana.

En annan sak som jag också tror att vi har att ta in – några av er berörde den typen av frågeställning – är det faktum att när vi gör den här typen av stora satsningar, föregångare som vi i Stockholms läns landsting många gånger är, tenderar vi att flytta problem till dem som inte är lika ambitiösa.

Anna Sehlin nämnde våra järnvägsstationer, ägda av staten, Trafikverket och ytterst Sveriges regering. Där görs inte motsvarande investeringar och satsningar. Det finns en åtgärdsplanering på gång, att läggas till den infrastrukturproposition som regeringen har lagt fram.

Låt oss gemensamt ligga på, så att vi har en regering som tar motsvarande ansvar för att få på plats trygga och säkra investeringar i och runt våra järnvägsmiljöer på det sätt som vi nu har enats om att få på plats i vår tunnelbana. Då är jag övertygad om att vi kommer att kunna göra mer än vad generationer har gjort i det här trygghetsarbetet. Men då måste också staten vara villig att dra sitt strå till stacken.

Anförande nr 22
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Jag förstärker det jag sade tidigare: Ett tack till alla er som vill bygga vidare på konstruktiva idéer!

Det finns skillnad på ledarskap och ledarskap, inser jag nu – ett ledarskap som tar till sig av det som har sagts här och tar med sig det och ett annat ledarskap där det, även om man tar fram en professor i nationalekonomi som förklara saker och ting, ändå inte skulle hjälpa.

Jag föredrar det ledarskap som tar till sig av den konstruktiva diskussion som har varit här, ett ledarskap som försöker bygga vidare, som ser till att säkerheten i vår kollektivtrafik blir bättre och som utnyttjar den enighet som finns i landstingsfullmäktige.

Anförande nr 23
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag tycker också att vi här i landstingsfullmäktige ska ha en stor enighet – en sökande gemenskap, om man så vill – och ta gemensamt ansvar för landstingets utveckling.

Jag tar fasta på det som Talla Alkurdi tar upp här och hoppas att vi kan ha en motsvarande konstruktiv och ansvarstagande diskussion när vi kommer till budgetdiskussionerna för trafiknämnden och landstinget, när vi kommer till de besluten om ett drygt halvår.

Att ta ansvar kommer trots allt i slutändan alltid att landa i att ta ansvar för ekonomin.

Anförande nr 24
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag får väl representera det ansvarstagande ledarskapet och det breda ledarskap som kring trafikpolitikens inriktning och långsiktiga finansiering har samlat en bred, blocköverskridande majoritet i den här församlingen. Jag ser gärna att fler partier är villiga att kliva in i den samverkan och det samarbetet.

Jag tror att det finns en god grund i att bygga på just dialogen snarare än argumentationen, och jag tror att vi vinner på att det gäller i den här församlingen, gäller när vi träffas kring sammanträdesbordet och gäller när vi beskriver vår gemensamma verksamhet, kollektivtrafiken, utåt gentemot medborgarna och i massmedierna.

§ 140 Interpellation 2016:18 av Christina Enocson (S) om tillgängligheten till ögonbottenfotografering för patienter med diabetes

Anförande nr 25
C h r i s t i n a E n o c s o n - M å r t e n s s o n (S): Ordförande, fullmäktige, Ella! Tack för svaret på min interpellation! Anledningen till att jag skrev interpellationen är att jag har kontaktats av flera personer som har berättat att de har diabetes typ 2. De har i många år haft bra kontakt och har haft all sin diabetesvård på sina vårdcentraler. Men plötsligt har de blivit informerade om att de måste vända sig till S:t Eriks ögonsjukhus eller någon annan vårdmottagning för att göra ögonbottenfotografering. De har tidigare fått det på sin vårdcentral.

De känner att det är en försämring. Varför händer detta? Det svar som de får när de frågar på vårdcentralerna är att de inte längre får någon ersättning för ögonbottenfotograferingen.

Ella! Du har gett ett mycket bra och informativt svar. Men det gör mig ändå lite orolig. Ögonbottenfotografering ingår inte i vårdvalet – det har du markerat tydligt. Men ändå erbjuder 180 husläkarmottagningar detta. Jag tycker att det är jättebra. Det är god service, bra och tät kontakt med vårdcentralerna för den diabetes man har och en sammanhållen vård, som vi socialdemokrater tror på.

Undrar du inte varför så många vårdcentraler erbjuder ögonbottenfotografering trots att det inte ingår i vårdvalet? Kan det kanske vara så att det är en mycket bra åtgärd ur patientsäkerhetssynpunkt och inte enbart är en service? Är det kanske så att de 26 vårdcentraler som i dag remitterar sina patienter vidare gör det av rent ekonomiska orsaker? Du beskriver själv administrationen, ianspråktagandet av undersökningsrum och så vidare. Det kanske blir mycket billigare med en remiss.

Jag har pratat med en del vårdcentraler som har kvar sin ögonbottenfotografering på plats. De framhåller just detta med en sammanhållen vård. Det handlar om patientsäkerheten och att man som diabetessjuksköterska har mycket bättre koll på sina patienter.

De lyfter också upp att många patienter som de har är äldre och att alla inte är vid full vigör, vilket gör att man inte i onödan vill skicka dem vidare till andra, utan det är bättre att de får den sammanhållna vården på plats. Men vårdcentralerna säger också att det är klart att de gärna vill ha resurser för detta.

Därför har jag ställt några frågor till dig. Det handlar om hur du ska säkerställa att ögonbottenfotografering finns tillgänglig på samtliga vårdcentraler för patienter med diabetes och om du har för avsikt att föreslå någon regelförändring så att det kan verkställas.

Anförande nr 26
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! Jag tackar Christina för frågan. Som ni känner till kan den som har diabetes råka ut för förändringar i kroppens blodkärl, även dem i ögat. Vid en ögonbottenfotografering kan man upptäcka olika förändringar i ögat. Om man inte behandlar detta kan det leda till blindhet i värsta fall, liksom till synskador för diabetiker. En tredjedel av alla med diabetes har någon form av näthinneförändringar. Av dem riskerar 10–35 procent att få synskador på grund av dessa förändringar.

Vid undersökningen fotas näthinnans små kärl och synnerven i ögats bakre del. I Stockholms läns landsting erbjuds ögonfotografering vid S:t Eriks ögonsjukhus eller via vårdval Specialiserad ögonsjukvård. Över 20 olika vårdgivare i länet har tilläggsuppdraget att erbjuda ögonbottenfotografering för diabetespatienter. Det är alltså 20 enheter som gör det.

Jag blir dock lite konfunderad, för det är något som inte riktigt stämmer i den information som har nått fram till Christina. Ögonbottenfotografering har aldrig varit en del av husläkaravtalet. Husläkarmottagningarna saknar både utrustning och personal för att göra dessa undersökningar. Det är ganska omfattande utrustning som behövs. Däremot ingår det alltså i det specialiserade vårdvalet.

Enligt kvalitetsregistret NDR, alltså det nationella diabetesregistret, som är väldigt omfattande – vi vet väldigt mycket om våra diabetespatienter – är Stockholms måluppfyllelse när det gäller att genomföra ögonbottenfotografering inom två år 90,4 procent. Det är alltså högst i landet. Rikssnittet är 80,8 procent. Vi ligger alltså väldigt bra till. Men precis som Christina verkar ha uppfattat har ögonbottenfotograferingarna dock minskat, och det är jag

absolut inte nöjd med. De har minskat med ungefär 2,7 procent i jämförelse med förra året. Detta är jag inte nöjd med.

Jag skulle vilja veta varför de har minskat. Finns det språkliga barriärer? Finns det samsjuklighet? Handlar det om patienter med någon form av neurologisk eller neuropsykiatrisk sjukdom som gör att de inte kan tillgodogöra sig information eller inte har tillgång till undersökningen? Detta vill jag titta närmare på. Jag kommer också att följa utvecklingen och hur vi ligger till i jämförelse med resten av landet. Än så länge ligger vi dock högst med våra 90,4 procent.

Anförande nr 27
Thomas Magnusson (V): Fru ordförande! Tack, Christina, för en viktig och bra interpellation! Jag tror att all diskussion om diabetes är viktig och nödvändig. Jag tror också att Christina har alldeles rätt i att det måste vara lätt att ta del av den vård som ändå finns. Vi måste hitta sätt som underlättar och inte försvårar.

Jag vill också tacka Ella för svaret. Det är informativt, och det är viktigt att vi får en tydlig bild av hur det faktiskt ser ut. Då är det avgörande att patienten får kvalificerad hjälp. Det är viktigt att man får regelbundna, återkommande undersökningar och att man inte trillar ur systemet.

S:t Erik kommer att ha en viktig roll. Man har det redan i dag. Det allvarliga som framgår av svaret och som också Ella kommenterade är att antalet ögonbottenfotograferingar har minskat i stället för att öka. Det är viktigt att vi har klart för oss att Stockholmsregionens befolkning ökar. Det är ganska givet att antalet patienter ökar. I det läget minskar alltså fotograferingarna. Vi behöver få en bild av varför det är på detta sätt. Jag tolkar svaret som att Ella faktiskt inte har svar på den frågan just nu.

Nu är det kanske inte riktigt detta som interpellationen efterfrågar. Den handlar mer om vilken organisationsform vi ska ha. Jag tror att det är viktigt att vi hittar ett system där vi enkelt och lätt kan utnyttja den fotograferingsmöjlighet som ändå finns, och som jag bedömer som otroligt viktig. Hur ska vi kunna hitta detta system? Ska alla vårdcentraler erbjudas detta? Behöver det mobila teamet ytterligare resurser? Eller kan vi hitta andra former? Detta får vi kanske återkomma till i en kommande diskussion.

I det här läget konstaterar vi att interpellationen väcker ett antal frågor som leder vidare till en diskussion om hur vi ska göra. Det är ju inte acceptabelt att antalet fotograferingar minskar och att vi totalt sett ger sämre stöd till den patient som har diabetes. Tack, Christina!

Anförande nr 28
Christina Enocson-Mårtensson (S): Jättebra, Ella, att du tänker begära en utredning och en analys av varför det minskar. Det gjorde mig jätteglad, för det var en av mina frågor.

Det måste bli någon form av förändring. Som diabetespatient måste man veta vad man kommer att erbjudas. Kommer jag att bli erbjuden en ögonbottenfotografering på min vårdcentral? Somliga vill kanske ha nära till möjligheten att få en ögonbottenfotografering. Många är äldre som har diabetes typ 2 och vill ha en sammanhållen vård. Ju äldre man blir, desto fler andra sjukdomar får man, och då blir vårdcentralens roll i den sammanhållna vården viktigare. Därför tycker jag att det är viktigt att man kan bli erbjuden detta med S:t Eriks team på alla vårdcentraler. Jag vet att vårdcentralerna inte själva har dessa resurser, men med det mobila teamet finns alla förutsättningar att hålla ihop vården för våra diabetespatienter.

Anförande nr 29
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ögonbottenfotografering erbjuds vid S:t Eriks Ögonsjukhus, och det är också ett 20-tal vårdgivare inom vårdval Specialiserad ögonsjukvård som också erbjuder det. Jag kan inte stå här och lova att alla husläkarenheter ska kunna erbjuda detta. Dels är det väldigt personalkrävande, och det krävs också väldigt mycket utrustning. Jag tror inte att det vore resurseffektivt.

Däremot ska det naturligtvis erbjudas. Jag kan också tänka mig att titta på hur teamen arbetar och hur deras uppdrag ser ut. Jag vill dock hänvisa till att vi har väldigt starka siffror i jämförelse med rikssnittet när det gäller vilka som erbjuds fotografering och hur många fotograferingar som genomförs.

Jag kommer att följa utvecklingen. Det har alltså skett en minskning. Det är ungefär 600 patienter som skulle behöva en undersökning av ögonbotten men som av någon anledning inte har fått det. Då måste vi titta på om det handlar om samsjuklighet med psykiatrisk eller neuropsykiatrisk diagnos som gör att man inte kan tillgodogöra sig undersökningen.

Jag kan alltså inte lova att vi förändrar husläkaravtalet på det sättet att man behöver ha denna utrustning på plats.

Anförande nr 30
T h o m a s M a g n u s s o n (V): Fru ordförande! Christina har en poäng när hon säger att en diabetespatient oftast har andra sjukdomar, och därför är vårdcentralen ofta alldeles utmärkt att gå till. Vi ska dock inte fastna i formfrågan. Det viktigaste är att vi ser till att den som har diabetes också får snabb och bra hjälp – att det sker just på vårdcentralen är inte i varje läge det absolut viktigaste.

De som får diabetes och som själva går hem och läser på nätet om all hjälp de kan få är jag inte det minsta orolig för. De jag är orolig för är de patienter som inte riktigt förmår att ta till sig det som vården säger, eller de som vården tappar bort. De får då inte den hjälp och kontakt som de skulle kunna få vid till exempel en vårdcentral med en aktiv diabetessjuksköterska eller diabetesläkare. Jag tror därför att det är otroligt viktigt att vi fortsätter denna diskussion för att vi ska kunna vända utvecklingen.

Anförande nr 31
C h r i s t i n a E n o c s o n - M å r t e n s s o n (S): Det är viktigt att komma ihåg att man inte behöver ha utrustningen på plats på vårdcentralen. Vi har ett mobilt team som fungerar alldeles utmärkt. Jag tycker att det är viktigt att höra på diabetessköterskorna. De berättar att det finns en risk för att man tappar bort patienter, det vill säga att antalet personer som inte går till ögonbottenfotografering ökar. Det är mycket svårare att ha 500 olika remisser ute än att ha dem på plats och ha en organiserad del i den här verksamheten.

Därför tycker jag att vi ska se till att alla vårdcentraler kan erbjuda ögonbottenfotografering med det mobila teamet. Då behöver de inte själva ha all utrustning på plats.

§ 142 Interpellation 2016:20 av Gunilla Roxby Cromvall (V) om köp av A-Train AB

Anförande nr 32
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Ordförande, fullmäktige! Tänk, detta är nog ganska unikt – jag tror att Vänsterpartiet och Moderaterna i sak är överens!

Så här kan vi ju inte ha det, med Arlanda Express som bara kostar mer och mer pengar för oss och för dem som åker pendeltåg. I och med detta åker färre och färre kollektivt till och från Arlanda. Precis detta är också vad Kristoffer Tamsons uttrycker i sitt svar: Så här kan vi inte ha det!

Låt mig dock upprepa något som jag sade vid förra fullmäktige. Det finns ett fel i ditt svar, Kristoffer, eller rättare sagt något som jag tycker är viktigt att ta upp. Hur sjutton kunde Arlandabanan bli en OPS-lösning? Jo, Alliansen, som på den tiden ännu inte hette Alliansen, hade precis förlorat valet, och det skulle bli ny majoritet i riksdagen. En kristdemokrat, som då hade det mandatet, skrev på ett avtal om att göra en OPS-lösning av detta. När vi hade utrett Arlandabanan såg vi att vi behövde en kollektivinfrastruktur till och från Arlanda. Det är vi överens om, för det är en av våra tillväxtmotorer, och den måste fungera.

Jag tror också att du och jag, Kristoffer, är överens om att det inte är landstingen i Stockholm och Uppsala som ska betala för detta utan att det är självklart att det är staten som göra det. Staten ska stå för infrastruktur. Det var staten som såg till att detta blev en OPS-lösning, och så blev det så här tokigt och i strid med alla miljömål.

Det var ju en kristdemokrat i Uppsala som kom med idén att Stockholms läns landsting och landstinget i Uppsala län tillsammans borde gå in och försöka lösa ut Arlandabanan. Kanske kan vi få en viss medfinansiering och börja förhandla.

Jag är nöjd med ditt svar, Kristoffer, men jag vill ändå veta: Hur går vi vidare, och när kan detta bli verklighet? Det är väldigt bråttom. Vi som är berörda måste se till att detta blir löst. Det ska bli jättespännande att höra ditt svar. Jag ser att du har gjort försök här. Hur går vi vidare rent praktiskt?

Anförande nr 33
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Tack, Gunilla, för interpellationen! Detta är en fråga som är väldigt viktig utifrån hur vi ser på möjligheten att skapa bättre stråk till och från Stockholm och ett växande Arlanda och mellan Stockholm och Uppsala som är två viktiga noder för hela Mälardalsregionens tillväxt- och utvecklingskraft.

Låt mig bara ta upp några sakfel i det du säger. Det var alltså den 3 juli 1995 och inget annat som staten ingick avtalet med Arlanda Infrastructure AB. Jag vet att det finns många andra minnesbilder som har valsat runt i diverse politiska publikationer, men de är alltså inte korrekta beskrivningar. Det var en bana som man under många år hade försökt skapa finansiering för på statligt håll. När det hade misslyckats sökte man alternativa finansieringslösningar och valde därför denna lösning. Den fick skarp kritik från ledande moderater i Stockholmsregionen, ska sägas. Elwe Nilsson var en av dem. Carl Cederschiöld var en annan som idogt och långsiktigt har ifrågasatt statens avtal med Arlanda Infrastructure AB på det sätt som det ingicks.

Jag är glad över att jag följer den moderata traditionen att kritisera det här avtalet. Jag tror inte att det är bra för Stockholmsregionens långsiktiga tillväxt och utvecklingskraft. Jag tycker också att det borde ha varit möjligt att genom att bättre prioritera Stockholmsregionen söka andra lösningar för att investera i den här typen av viktiga projekt.

Vi ska dock samtidigt komma ihåg att banan finns där. Den kom på plats tidigare än vad staten annars skulle ha mäktat med. Dessutom har den tjänat regionen väldigt väl. Med jämna mellanrum – och nu är ett sådant tillfälle – finns det dock skäl att ställa frågan om vi inte bör kräva att staten helt eller delvis löser in detta driftsavtal med A-Train, så att fler på ett bättre och rättvisare sätt kan trafikera stråken till Arlanda och Uppsala. Jag tror att det skulle vara till gagn för Stockholmsregionens utveckling.

Om detta har jag utlovat gruppledaröverläggningar för gruppledarna i trafiknämnden. Jag väntar bara på att ha ett sista individuellt samtal med en av er. När det är klart tror jag att vi ska kunna samlas tillsammans för en diskussion om detta. Jag tror dock att vi först bör låta alla komma till tals i den ordning jag hade tänkt. Jag avser alltså att återkomma till detta i en gemensam gruppledaröverläggning när jag har haft mitt sista höstsamtal med er enskilt.

Att köpa A-Train tror jag dock är en dålig idé, och jag är glad att du inte föreslog det. Ett nytt bolag som sköter trafikinformation, underhåll, drift och trafikering behöver vi inte. Däremot behöver vi möjligheten att trafikera själva banan.

Anförande nr 34
Tomas Eriksson (MP): Fru ordförande! Precis som Gunilla Roxby Cromvall sade är det spännande med en sådan här fråga, där det känns som om det finns en genuin samstämmighet om den optimala lösningen. Vi ser samma problem och skulle behöva ha Arlandabanan i offentlig drift och offentligt ägande för att kunna driva en effektiv pendeltågs- och regionaltågstrafik. Om Kristoffer Tamsons vill gå vidare och ha gruppledardiskussioner om detta i trafiknämnden är det väldigt positivt.

Man slås dock av den tuffa retorik i svaret som landstingsrådet för gentemot regeringen och staten när det gäller vad staten borde göra i den här frågan. Jag är inte säker på att det kanske är den mest framgångsrika taktiken. Det framstår lite som om du vill förhandla via medierna, Kristoffer. Men vi kan återkomma till detta.

Jag måste också be om ursäkt. Förra gången vi hade denna fråga uppe anklagade jag dig, Kristoffer, för att inte stå på barrikaderna när det gällde att upphäva OPS-avtalet. Det verkar ha varit fel. Det var först när jag läste Fredrik Mellgrens bok om Nya Karolinska som jag förstod att du visst har varit på barrikaderna mot OPS-avtal och till och med varit sammankallande i den grupp på Regeringskansliet som hade för avsikt att försöka tala Catharina Elmsäter-Svärd till rätta i denna fråga. I ditt anförande här säger du också att OPS-avtal inte är någon bra idé. Det blir inte effektiv drift och effektivt ägande på lång sikt.

Arlandabanan har i princip varit ett rent rån på skattebetalarnas pengar. Bolaget A-Train gjorde 2014 en vinst på 152 miljoner, och 2015 var det 192 miljoner. Bolaget såldes nyligen till ett australiensiskt riskkapitalbolag för 3,8 miljarder, varav 3,6 miljarder är ren vinst. Det motsvarar ungefär biljettintäkterna på Arlandabanan fram till 2045.

Det är positivt om du, Kristoffer Tamsons, vill gå vidare och se hur vi ska kunna upphäva denna dåliga avtalsform. Du har absolut inget motstånd att vänta från mig och min partigrupp. Jag hoppas att ni är eniga även i den moderata partigruppen när det gäller att detta med OPS inte är någon bra grej.

Anförande nr 35
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande! Bra talat, Miljöpartiet! Vi kan stå här och käbbla om historia. Det tror jag att debatten blir ganska tråkig av. Det fantastiska här är att vi gemensamt ser ett gigantiskt samhällsproblem som både hämmar tillväxten och de miljömål vi har.

Det är också glädjande att du har gruppledaröverläggningar. När i tid tror du att vi kan inleda samtal med regeringen och staten om en annan lösning, så att Arlandabanan ingår i vårt kollektiva system, så att man kan åka på SL-kortet till och från Arlanda? Jag uppfattar att det är bråttom, för vi tappar kollektivresenärer. Det har blivit väldigt dyrt för oss i Stockholms läns landsting.

Anförande nr 36
Landstingsrådet Alkurdi (S): Tack för Vänsterpartiets interpellation och en bra dragning från Miljöpartiet! Vi ska inte diskutera historia nu, även om jag kan tycka att det är synd att när alliansregeringen ungefär 2010 hade möjlighet att ta oss ur avtalet valde man att inte göra det. Men nog om det.

Jag har samma fråga som Gunilla. För två månader sedan lovades gruppöverläggningar, vilket vi alla var väldigt positiva till. Det är Socialdemokraterna fortfarande, och vi skulle gärna vilja veta om det kommer att bli i närtid.

Anförande nr 37
Rickard Wall (-): Ordförande, ledamöter! Denna fråga debatterades så sent som vid förra mötet, så jag har väl sagt det jag har att säga i frågan. Men jag vill ändå ta tillfället i akt att relatera till ett uttalande från Talla Alkurdi lite tidigare under förmiddagen, som har bäring på både den här frågan och frågor i allmänhet. Hon formulerade det kanske på ett mer elegant sätt, men betydelsen var i alla fall: Det kan stå en professor i nationalekonomi här och förklara hur saker och ting hänger ihop, och ändå förstår ni ingenting! Precis så är det i den här salen.

Anförande nr 38
Karl Henriksson (KD): Ordförande! Jag är ju inte professor i nationalekonomi, så jag ska inte förklara speciellt mycket här. Jag tror dock att det är viktigt att vi tittar på hur vi kan gå vidare framåt. Det var detta som Harald Klomp, min partikamrat i Uppsala läns landsting, gjorde i den debattartikel som jag tror var skälet till att Gunilla lade fram den här interpellationen.

Syftet är ju att vi ska pröva alla lösningar. Vi ska inte i förväg utesluta någon lösning förrän vi har set vilken som är den bästa modellen för att komma framåt och ge stockholmare och Uppsalabor så bra kollektivtrafik som möjligt. Hur ska vi på bästa sätt se till att man kan ta sig till Arlanda på ett smidigt och enkelt sätt?

Jag ser verkligen fram emot gruppledaröverläggningarna. Jag ber att alla partier kommer dit, inte med sina gamla käpphästar och inte för att prata om historien utan för att se hur vi kan lösa detta framåt. Hur kan vi tillsammans med andra partner, antingen det är Uppsala, staten eller andra, se till att få en så bra kollektivtrafik som möjligt?

Anförande nr 39
Landstingsrådet Tamsons (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag instämmer till fullo med föregående talare. Så är han ju också en alliansvän, och vi håller ihop i dessa typer av resonemang.

När kommer då gruppledaröverläggningarna att äga rum? Det blir så snart den stackare av er som var förkyld när vi senast hade möte är tillbaka. Vi ska ha möte enskilt först, så kommer vi att se till att också kunna samlas allihop. Jag hoppas att ni kan ha förtroende för detta. Ibland kan sjukdomar sätta hinder i vägen för möjligheten att ha möte.

Vi kanske ska ha en faktagenomgång när vi ses också. Det var någon här som talade om 2010 och sådant. Nu var det alltså inte 2010 och inte heller 2014 som OPS-överenskommelsen fick en ny beräkningsgrund. Jag misstänker att det är detta ni hänvisar till. Det skedde dock 2015. Vi behöver gå igenom årtal och fakta, så att vi har en korrekt och robust grund att stå på. Annars tenderar vi att hamna i peka-finger-övningar, som förmodligen inte är särskilt konstruktiva. Detta är en situation som vi gemensamt har satt oss i, och en del hade redan

innan detta skedde uppfattningen att det inte skulle bli bra. Men nu har vi en gemensam möjlighet att göra något bra för framtiden. Låt oss ta den chansen tillsammans!

Vad gäller min eventuella möjlighet att få göra min röst hörd hos regeringen kan jag konstatera att jag i strax över 500 dagar har försökt få till stånd ett möte med infrastrukturministern för att diskutera tågtrafiken i och runt Stockholmsregionen, men hon har bevisligen valt att prioritera annat i sin almanacka.

§ 143 Interpellation 2016:21 av Rickard Wall (-) om stopp för utförsäljning av landstingsparken

Anförande nr 40
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Vi socialkonservativa motsätter oss utförsäljning av Landstingsparken. I svaret hänvisar Paul Lindquist till att han bara agerar på uppdrag av landstingsfullmäktige, som ju antog budgeten i somras. Det är kanske också en liten gliring till mig, för jag har ju röstat ja till er budget, och så kanske Paul tycker att jag nu kommer och klagar.

Låt oss då kika på budgeten. På s. 107 står det om Asplunden och så vidare. När jag läste detta vitnade mina knogar. Tänk att jag skulle vara tvungen att rösta för detta! Jag föreställde mig dock i somras att det var politiskt viktigt att Alliansen fick igenom sin budget till 100 procent, till sista kommatecknet, vilket ni också fick. Det hade ni inte fått om jag hade röstat med mina forna partikamrater i ärendet om patientnämnden.

När jag läser Paul Lindquists svar slås jag dock av tanken att jag kanske engagerar mig i onödan här. Alliansen kanske inte alls bryr sig om vad jag röstar på. Tvärtom kanske ni inte vill att jag ska rösta med er över huvud taget. Detta är problemet när vi har politisk skuggboxning. Ni pratar inte med mig, vare sig nu eller tidigare. Det skulle vara trevligt om detta kunde klargöras. Ska jag engagera mig eller inte?

När det gäller den specifika frågan om Landstingsparken har jag mer krut och overheader, men jag väntar med dem till nästa inlägg.

Anförande nr 41
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Jag tänkte hålla mig till själva sakfrågan, alltså huruvida jag tycker att vi fortfarande ska utveckla Landstingsparken med bostäder. Jag tycker att det är en klok idé, inte bara därför att landstingsfullmäktige gav oss i uppdrag att utreda förutsättningarna för detta utan faktiskt också av sakliga skäl.

Stockholmsområdet har en stor brist på bostäder. Vi behöver hitta bra platser att bygga på. Kan landstinget bidra till detta utan att fördenskull ställa till det för trafiken eller sjukvården tycker jag att vi ska ta den möjligheten. På Landstingshusets tomt, som inte är en park i formell mening utan tomtmark, även om vi upplåter den åt allmänheten, finns det ett antal hårdgjorda ytor. Det finns åtminstone en byggnad som knappast har något kulturhistoriskt värde, nämligen den där förskolan ligger i dag. Där tycker jag att det finns goda möjligheter att komplettera med bostadsbebyggelse.

Självklart ska förskolan ha möjlighet att vara kvar, men man skulle kunna bygga ett antal våningar ovanpå och få en byggnation i området som liknar den som finns i kvarteren i övrigt. På så sätt kan vi bidra till bostadsförsörjningen och använda ytan på ett bra sätt.

Jag vill i sammanhanget dock understryka att det är viktigt att vi samtidigt utvecklar parken och parkens funktion. Den är oerhört viktig. Den betyder mycket för förskolebarnen, och den betyder mycket för grannar i området och besökare till landstingshuset. Jag är övertygad om

att det går att förena båda dessa – att utveckla parken samtidigt som man bidrar till ett bostadsbyggande på en central och attraktiv plats i regionen.

Anförande nr 42
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Landstingsparken behöver inte alls utvecklas. Den är jättefin som den är. Vi ska inte förtäta Stockholms innerstad mer. Vi socialkonservativa är helt mot den politiken.

Behövs det bostäder ska man bygga där det finns mer grönområden. Hur är det till exempel på Lidingö – finns det mer grönområden på Lidingö eller i Stockholms innerstad? Sätt i gång att bygga bostäder i Lidingö!

Hur är det med byggnationen i Lidingö? Låt oss kika på min overhead här. Här ser vi vilka kommuner i länet som bygger minst. Det finns en lång rad kommuner där. I botten hittar vi Lidingö. Förstör inte min hembygd! Bygg på din egen, Paul Lindquist, höll jag på att säga. Landstinget ska se till bostadsbyggandet i hela länet, och här gav jag alltså ett exempel på var man kan bygga i stället för att bygga i Landstingsparken.

Även om jag är innerstadsstockholmare har jag ändå en del anknytning till Lidingö. När jag återkom till Stockholm sommaren 1982 tog jag sommarjobb på Margarinbolaget och jobbade där under ytterligare fem somrar. Då blev jag lite bekant med Lidingöandan. Den består av två punkter. Den första är: Handla på ön! Nummer två är: Man är inte sämre än att man kan ändra sig. Även i den här frågan behöver man inte vara sämre än att man kan ändra sig.

[O r d f ö r a n d e n : Vi diskuterar nu Landstingsparken, inte Lidingö.]

Det är riktigt, men min poäng är att det visst finns ett behov av bostadsbyggande, och var ska Stockholms läns landsting då lägga krutet? Jag säger att man ska bygga på områden som inte är så tättbebyggda som Landstingsparken. Agera på andra områden i stället. Det var min poäng, men jag kanske tog en liten omväg dit.

Anförande nr 43
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Paul Lindquist framhåller att Landstingsparken inte är en park utan en tomt. Tack för den upplysningen, men jag är lite grann bekant med dessa begrepp. Min farfars farfars far var den siste Wallaren som ägde S:t Eriksparken. På 1850-talet gjorde man om reglerna, så att den som ägde parkmark var tvungen att hålla rent där. S:t Eriksparken ligger på ett berg och hade ingen kommersiell användning, så han gav bort den.

Min farfars farfar blev i sin tur erbjuden att köpa Norra Stationsområdet. Min farfar har berättat att när han var barn sades det att det skulle ha kostat 50 000 kronor, och det ville han inte betala.

Därmed kommer jag in på detta med Värtabanan. Tänk om han hade köpt Norra Stationsområdet! Då hade jag fixat biffen med Värtabanan och lösningen för Hagastaden.

§ 144 Interpellation 2016:22 av Tove Sander (S) om väntetider till screening för bröstcancer

Anförande nr 44
T o v e S a n d e r (S): Fru ordförande! Fullmäktige! Jag får tacka för svaret på interpellationen, även om jag inte tycker att det är så fullödigt. Det är ganska långt, men jag tycker inte att någon av de frågor jag har ställt egentligen har blivit besvarad.

I början av hösten var det 16 700 kvinnor som stod i kö och inte hade blivit kallade till screening för mammografi. Det var 360 personer som hade fått remiss till klinisk mammografi. Det är alltså kvinnor som hade känt en knöl i bröstet och fått en remiss. De stod i kö och fick inte den undersökning de skulle ha.

I dag är det fortfarande 9 000 kvinnor som inte har kallats till screening i tid. Det är ungefär 400 kvinnor som inte har kallats till klinisk mammografi. Vi vet att bland dessa kvinnor finns det statistiskt sett de som har en tumör. De behöver diagnos och behandling så fort som möjligt. Har man aggressiv bröstcancer är det ganska bråttom.

Jag tycker att detta är oerhört upprörande, och jag ser faktiskt inget i ditt svar, Ella, som visar på att du tar den här situationen på allvar.

Anförande nr 45
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tackar för frågan från Tove. Att kvinnor inte blir kallade till mammografi inom den tid som rekommenderas av Socialstyrelsen ser jag som mycket allvarligt. Omorganisationen av bröstcancervården, som genomfördes vid årsskiftet 2015–2016, är välkänd. Jag och sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrink var också med och fick inviga ett av dessa nya centrum.

De tre centrum som finns är vid Bröstcentrum Södersjukhuset, vid Capio S:t Göran och vid Karolinska universitetssjukhuset i Solna. Alla dessa har ansvar för all bröstdiagnostik, behandling och uppföljning för de kvinnor som är i behov av det. Alla tre fick i jämförelse med 2015 ett utökat uppdrag för screening och för att ta hand om kvinnor som kommer på remiss från exempelvis primärvården. Dessa tre centrum har alltså ett helhetsansvar för patienterna.

På Södersjukhuset har det tidigare funnits en mindre kö, men den är i princip borta. Jag har också varit där nyligen och fått träffa personal och tala med verksamhetscheferna. De har ingen kösituation där. På Capio S:t Görans sjukhus har man inga köer till screening. På Karolinska universitetssjukhuset fanns det däremot en kö med 16 700 patienter vid tiden för öppnandet. Detta var en konsekvens av att mammografiscreeningen överfördes från Danderyds sjukhus till Karolinska under våren 2015. Man har successivt lyckats minska kön enligt en handlingsplan som togs fram. Till dags dato har jag fått en siffra på 7 487 kvinnor som fortfarande står i kö.

Verksamhetscheferna har tagit ansvar för situationen, som naturligtvis är allvarlig och inte acceptabel. Man tog fram en handlingsplan, och målet med den var att i januari 2017 ska kön vara helt utraderad. Ansvaret för att handlingsplanen verkställs och fullföljs ligger på sjukhusens ledning. Det har också tydligt kommunicerats från politiken och förvaltningen att det inte är acceptabelt, och man har varit noga med att presentera handlingsplanen för oss och se till att köerna elimineras.

Nu tycker jag att det viktigaste är att utvärdera och följa upp de eventuella negativa konsekvenser som förlängd väntetid till bröstcancerscreening har inneburit, inte bara för patienterna utan också i form av ökade kostnader, frustration och utmattning bland personalen, där många arbetat dubbla skift för att klara av att ta hand om alla dessa kvinnor.

Anförande nr 46
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Tack, Tove Sander, för en väldigt viktig interpellation. Det är viktigt att de här kvinnorna får komma in i tid och kontrollera sina bröst för att de ska kunna behålla sin hälsa.

Redan innan man gjorde koncentrationen av bröstcancermottagningarna – på många sätt och vis är det bra att man får en samlad vård – fanns det många varningssignaler när det gällde stängning av just bröstmottagningen vid Danderyds sjukhus. Det var en välfungerande bröstmottagning som också hade alla de olika komponenter som behövdes i bröstcancervården. Kanske man redan i det skedet skulle ha kunna tänka sig att en stängning skulle innebära förlängda köer.

Att det finns tre bröstcancercentrum betyder inte att det bara behöver finnas tre mottagningar för screening. Nu vet jag att det inte heller gör det. Första året med denna ordning blev kvinnorna i Norrtälje kallade till KS, vilket innebar mycket sämre tillgänglighet för dem eftersom det är ganska krångligt att ta sig kollektivt eller med egen bil till KS. I år vet jag att åtminstone några har blivit kallade till Sophiahemmet, vilket innebär att det är lite lättare att ta sig till screeningen. Kanske kan det också hålla uppe siffrorna när det gäller hur många som går och screenar sig.

Vi i Vänsterpartiet har föreslagit att man ska införa en mobil screeningenhet i länet. Det kan förbättra tillgängligheten och också avlasta verksamheten. Det handlar ju inte bara om missar och köer utan också om att man faktiskt inte har tillräcklig kapacitet.

Nu säger Ella att det är 7 400 som fortfarande står i kö. En uppföljning ska ske, och kön ska vara borta i januari.

Jag återkommer till dig, Ella, med en fråga i januari för att se hur kösituationen ser ut då.

Anförande nr 47
T o v e S a n d e r (S): Jag blir lite förvånad när jag får höra att det inte är några köer på Södersjukhuset. Jag tror att vi har samma underlag från förvaltningen. 1 587 kvinnor har väntat mer än 25 månader på Södersjukhuset, enligt förvaltningens uppgifter från i fredags. Man har 395 remisser på klinisk mammografi som man ännu inte har bokat in. Man räknar med att vara i kapp i januari 2017.

Karolinska och Södersjukhuset räknar alltså med att vara i kapp i januari. Jag tror inte att det är någon tröst för de kvinnor som kommer att få sin diagnos och sin behandling senare än de borde. Det är inte tillräckligt att man som landstingsråd lutar sig tillbaka och hänvisar till handlingsplaner. Det är inte politiskt ansvarstagande att lägga över ansvaret på sjukhusledningarna.

Varför svarar du inte på frågan varför situationen har uppstått eller hur den ska lösas? Jag tycker att det är anmärkningsvärt när det handlar om livsviktig diagnosticering och vård. Det behövs politiskt ansvar, och då behövs det ibland aktivitet och exceptionella åtgärder. Det här är en sådan situation.

Du säger att sjukhusen är ansvariga och att förvaltningen följer upp handlingsplaner. Men vad gör du, Ella, mer än det som står i ditt svar om att du känner dig trygg och att du säger att du tar politiskt ansvar? På frågan vad du konkret tänker göra svarar du att det finns handlingsplaner, i plural. Sjukhusledningarna har ansvar för att följa upp dem, och eventuella negativa konsekvenser ska utvärderas och följas upp. Inte med en enda stavelse skriver du något om vad du tänker göra som ansvarigt landstingsråd.

Anförande nr 48
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag tar definitivt politiskt ansvar, men varken du eller jag kan ställa oss och jobba vid screeningapparaterna, för vi är inte medicinskt skolade att klara av det. Det jag menar är att vi som politiker behöver skapa de bästa förutsättningarna för experterna att just vara experter. Det handlar om vårdpersonalen, cheferna,

verksamhetsledningarna och sjukhusledningarna, som verkligen ska kunna utföra sitt medicinska uppdrag.

Vi som politiker kan inte gå in och ta över vårdpersonalens jobb, om det är detta du menar med politiskt ansvar. Jag tycker att det låter märkligt.

Jag måste kunna lita på att när vi tydligt kommunicerar till Karolinska och de övriga bröstenheterna att köer inte är acceptabla ska de presentera handlingsplaner för mig där de säger att köerna ska vara borta till januari 2017. Då litar jag på deras ord. Jag är också intresserad av en uppföljning av detta, och jag ser fram emot att diskutera den här frågan framöver. Jag tycker inte att det är acceptabelt att kvinnor, frustrerade och oroade, väntar i kö på screening. Så kan vi inte ha det.

Vi i Alliansen har ägnat hela de perioder vi har styrt landstinget åt att eliminera och undanröja köer i vården. Det är mer än vad oppositionen klarade av under sin tid vid styret här i landstinget.

Alla dessa bröstcentrum, S:t Göran, Södersjukhuset och Karolinska, har alla möjligheter att handla upp olika underleverantörer som hjälper till med till exempel kontroll och screening. Det gör man också. Det är därför som det går att screena sig på olika ställen för Stockholms kvinnor. Det är väldigt bra. Man måste se till att det inte råder en kösituation. Jag litar på att sjukhusledningarna verkligen tar till sig den information som vi har varit tydliga med och som också är ett politiskt mål som vi har fastställt i budgeten, som ju styr hela denna verksamhet.

Jag skulle gärna vilja uppmana Tove att göra ett verksamhetsbesök vid till exempel Södersjukhusets bröstmottagning. Det är en otroligt bra verksamhet med engagerad personal som verkligen månar om kvinnors trygghet och hälsa på alla olika nivåer. Jag tycker att det är ett underbetyg att inte lita på att sjukhusledningarna och personalen gör sitt arbete i denna viktiga fråga för kvinnors hälsa i Stockholm.

Anförande nr 49
B i r g i t t a S e v e f j o r d (V): jag litar på att personalen gör sitt yttersta för att möta de behov som är hos oss medborgare. Det är en självklarhet. Men jag litar inte på att du som ansvarigt landstingsråd gör ditt yttersta för att man ska kapa köerna. Jag tycker att Tove Sanders interpellation är alldeles utmärkt.

En fråga i den interpellationen är: Hur tänker du ta ansvar för den uppkomna situationen? Du svarar att du tar fullt ansvar. Men på vilket sätt tar du fullt ansvar?

Du är trygg med att kön till KS är åtgärdad till januari 2017, skriver du i svaret. Hur kan du vara trygg med det? Det är över 7 000 kvinnor som står i kö. Kön har i stort halverats sedan 2015.

Vi behöver skapa de bästa förutsättningarna för personalen, säger du som ansvarigt landstingsråd. Visst, men personalen har ju protesterat. De har sagt att detta inte kommer att fungera och att det kommer att leda till stora problem. Ni lyssnar ju inte på personalen! Du säger bara att ni vill skapa de bästa förutsättningarna för personalen. Men en grund för att skapa bra förutsättningar för personalen är att lyssna på dem när de kritiska.

Du är alltså trygg med att kön är borta till januari 2017. Det är om ett par månader. Sedan 2015 har man bara lyckats drygt halvera den kö som varit. Hur kan du då vara trygg med att man fixar detta på två månader. Det skulle jag vilja veta. Och på vilket sätt tar du fullt ansvar om ni inte lyckas?

Anförande nr 50
T o v e S a n d e r (S): Låt mig börja med att konstatera att jag aldrig har talat om personalen och deras insatser. Det var du, Ella, som var tvungen att poängtera att de gör ett fantastiskt arbete. Det är jag också helt övertygad om att de gör.

Du hänvisar till handlingsplaner som du inte ens skriver något om. Ingen av oss vet vad handlingsplanen innehåller. Du har inga konkreta åtgärder som man ska vidta.

Du hade kunnat snabbupphandla verksamheter som skulle lösa den här situationen för de kvinnor som står i kö nu, för det är dem det handlar om, inte om dem som ska kallas i januari 2017.

§ 150 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 51
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack, herr ordförande, ledamöter och åhörare! Oron är mycket stor inför öppnande av Nya Karolinska, då operationer ställs in och vården minskar trots ett redan mycket ansträngt läge vid alla sjukhus och trots att inflyttningsdatumet för Nya Karolinska planerats sedan länge. Dessutom larmas det om högt konsultanvändande inför sjösättningen av en helt oprövad organisation, problem under övningen inför flytten och nu lämnar höga chefer sjukhuset på grund av brister i patientsäkerheten.

Anser du att ni som ansvariga politiker, den styrande Alliansen i Stockholms läns landsting, har tillräcklig kontroll över Nya Karolinska, vårdkapaciteten och det höga konsultberoendet?

Anförande nr 52
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Tack så mycket, herr ordförande! Och tack, Erika, för den här frågan! Man ska ha all respekt för att vi just nu gör någonting som är väldigt svårt. Vi ska sjösätta ett nytt sjukhus – det mest moderna som finns kanske i hela världen, faktiskt. Vi var väldigt överens om att vi skulle bygga det här sjukhuset, och nu är vi framme vid en fantastisk milstolpe när vi ska sjösätta det. Jag är lite bekymrad över din ton och din insinuation att det skulle gå riktigt dåligt.

Jag har i dag på morgonen tillsammans med mina kolleger i Alliansen pratat med ledningen för Karolinska sjukhuset. Vi har pratat om det aktuella läget. Vi har pratat om det som står i tidningarna i dag. Jag har förvissat mig om att de har dagliga möten där de följer den planering som är uppgjord och ser till att man fördjupar diskussionen om patientsäkerhet och tar det på riktigt, riktigt allvar. Jag har också förvissat mig om att vi i Alliansen kommer att få mycket tätare rapporter under det kritiska införandeläget.

Jag känner mig trygg med att ledningen tar det här på stort allvar, att man har koll på patientsäkerheten och att man har en bra planering som ser ut att hålla.

Jag är också övertygad om att det inte blir alldeles enkelt.

När det gäller vårdkapaciteten så är ju det här ett nytt och modernt sjukhus som kommer att ta emot de allra mest svårbehandlade patienterna och de allra svåraste sjukdomarna. Vi har rustat våra övriga sjukhus för att ta emot. Vi har en närakutorganisation som är på gång. Vi tidigarelägger några närakuter – fyra stycken – för att de ska finnas på plats.

Jag vill också poängtera att det här blir i slutet på 2018, när akutmottagning och förlossning flyttar in – det är då det kritiska, akuta läget kommer.

Anförande nr 53
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Ja, det är ju skönt att Marie Ljungberg Schött är trygg. Men jag hade varit mer trygg om våra läkare på den hjärtmedicinska avdelningen hade varit trygga med patientsäkerheten och inte känt sig nödgade att hoppa av en vecka innan Nya Karolinska öppnar, för att man inte känner att man har fått gehör och blivit förvissad om, i de driftsättningsövningar som har varit, att det här kommer att fungera bra för patienterna.

Jag tror att det är så att kartan och verkligheten inte stämmer överens. Ni har en plan – men verkligheten ser helt annorlunda ut.

Trycket på akutmottagningar och övriga sjukhus är rekordhögt. Det finns en stor oro. Ambulanserna ni har upphandlat kunde inte ens ta sig fram i snön i förra veckan. Ändå bygger inflyttningen på Nya Karolinska på prehospital vård och på att just ambulansverksamheten fungerar fläckfritt.

Jag blir också oerhört fundersam kring vad det var för extra möte ni hade i morse i den styrande Alliansminoriteten. Min fråga är: Kommer landstingsrådsberedningen i morgon att få träffa sjukhusledningen och få information om patientsäkerheten?

Anförande nr 54
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag tror att ni allihopa är inbjudna till ett möte i morgon eftermiddag hos Nya Karolinska för att höra hur planeringen går. Om det inte är så kan vi prata om det senare, men det trodde jag.

Vet du, Erika, jag är jättebekymrad. Vi var ju så himla överens om att det här sjukhuset behövdes, att det inte gick att lappa och laga på det gamla Karolinska som vi har, att medborgarna i Stockholms län behöver det här nya sjukhuset. Och sedan, när vi är framme och ska sjösätta, sprider ni en oro! Jag är jättebekymrad för det! Alla står på tå just nu för att ta emot de patienter som eventuellt behöver få vård någon annanstans än på Nya Karolinska.

Samtidigt har du en socialdemokratisk minister som pratar om att vi har för många sjukhus i vårt land, vi ska lägga ned några sjukhus. Egentligen skulle jag vilja fråga dig, även om det är du som frågar mig: Tycker du att vi har för många sjukhus i Stockholm? Och i så fall, vilket tycker du att vi ska lägga ned?

Jag tror vi behöver alla!

Anförande nr 55
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tusen tack. Det som den här församlingen, som är högsta beslutande organ för 2 miljoner invånare i Stockholms län, har på sin agenda är bland annat att ta ställning till de privatiseringar av akutsjukhus som ni planerar att göra, som blir en valfråga. Vi kommer också att ställa en fråga lite senare i frågestunden som handlar om varför ni kringgår kommunallagen och inte låter beslutsfattandet kring de här viktiga investeringarna skötas ordentligt.

Vi var inte ”himla överens” om allting som rör Nya Karolinska – vi var överens om att det behövs ett sjukhus. Jag undrar: Har prestigen i att ni klubbade igenom – mot oppositionens vilja – att det här skulle vara ett OPS-upplägg förblindat er totalt? Blir verkligen flyttdatumet mer heligt än patientsäkerheten? Flytten kommer ju att ske successivt under två års tid.

Jag tycker det är rimligt att man släpper prestigen och säkerställer att förberedelserna är tillräckligt goda så det kan bli en god patientsäkerhet. Är inte det också viktigast för dig, Marie?

Anförande nr 56
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jo, absolut! Att patientsäkerheten är uppfylld är naturligtvis det som är allra, allra viktigast. Det är därför vi har en dialog med ledningen på Nya Karolinska – för att förvissa oss om att de känner sig trygga i att det här fungerar, och för att förvissa oss om att den planering som är gjord verkligen håller.

Sedan ondgör du dig över att vi vill ha ett sjukhus till i privat drift. Jag tror att vi ska vara oerhört glada att någon stod här för många, många år sedan och såg till att vi fick S:t Görans sjukhus i privat drift. Mycket av det som vi har gjort nu skulle inte ha varit möjligt, om vi inte hade haft ett sjukhus i privat drift. Alla våra sjukhus gör ett fantastiskt arbete, oavsett driftform – men det faktum att vi har ett i privat drift och den konkurrens det har medfört gör att detta blir möjligt.

Jag skulle vilja önska Nya Karolinska lycka till med den inflyttning som börjar ske nu på söndag.

Fråga 2

Anförande nr 57
T o m a s E r i k s s o n (MP): Tack, herr ordförande! Jag ställer den här frågan till Paul Lindquist med anledning av det som skrevs i Svenska Dagbladet i en serie artiklar, senast i förra veckan, där man uppmärksammade bristerna i landstingets delegationsordning kring hur vi fattar beslut om investeringarna i våra strategiska fastigheter, där alltså ledande tjänstemän har fattat beslut om summor långt över vad de har delegation för eller befogenhet till.

Anser du att landstinget har handlat upp strategiska fastigheter på ett sådant sätt att det kan vara i strid med kommunallagen?

Anförande nr 58
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Tack, herr ordförande! Nej, det finns ingenting i dagsläget som tyder på att våra beslut skulle vara i strid med kommunallagen. Vd för Locum har upphandlat de strategiska fastighetsinvesteringar som han har fått i uppdrag av landstingsstyrelsens förvaltning att göra, och han har en delegation av Locums styrelse från 2008 för att göra detta, så han har inte fattat några beslut i strid med de beloppsgränser eller delegationsordningar som han har.

Till stöd för hela den här processen har vi dels den investeringsprocess vi tog beslut om i fullmäktige för ett och ett halvt år sedan, dels finns det ägardirektiv där det bland annat fastslås att Locum ska bistå landstingsstyrelsen när det gäller de strategiska fastighetsinvesteringarna, vi har en bolagsordning och vi har ett genomförandeavtal. Allt detta talar om hur processen ska gå till.

Finns det då någonting i något av de här dokumenten som inte är helt korrekt? Ja, en professor vid Uppsala universitet har ju uttalat sig om att vår beslutsordning skulle strida mot lagen – men vi har ingen aning om på vilket sätt, det har inte framgått av artiklarna. Vi vet heller inte utifrån vilket underlag han har gjort detta uttalande.

Men för att säkerställa att vi sköter våra beslut i enlighet med både kommunallag och aktiebolagslag och att de beslut vi gör internt också följer de rutiner och instruktioner vi har, så har jag gett landstingsdirektören i uppdrag att låta göra en extern utredning av en advokatbyrå för att gå igenom alla våra beslutsprocesser. Den utredningen kommer att vara klar i början på december, så Tomas Eriksson får gärna återkomma i decemberfullmäktige så

kan vi ha en förnyad diskussion när vi har ett definitivt underlag kring de beslutsprocesser vi har.

Anförande nr 59
T o m a s E r i k s s o n (MP): Ja, det lät ju initialt väldigt positivt, Paul, att du är beredd att genomföra en sådan granskning – och jag tror att det behövs.

I grund och botten handlar den här frågan om våra möjligheter framför allt från oppositionens sida att utöva demokratisk kontroll, men också för hela landstingets politiska organisation att kunna ha kontroll på exempelvis kostnaderna. Vi ser nu problem med att faktiskt kostnaderna för flera av de här strategiska fastigheterna skenar iväg – Danderyd beräknas bli 200–300 miljoner dyrare, SÖS riskerar att bli 100 miljoner dyrare, S:t Göran cirka 200 miljoner dyrare och Sollentuna sjukhus 250–300 miljoner dyrare än den anslagna budgeten.

Egentligen är det detta som oroar mig mest, att bristerna i beslutsfattande och bristerna i upphandlingen av exempelvis kalkyler också ger brister i ekonomin.

Anförande nr 60
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Nu för Tomas Eriksson in en ny fråga och blandar ihop saker och ting. Hade han ställt frågan kring ramarna och de prognoser vi har för våra investeringar, hade jag naturligtvis kunnat ta med mig underlag för detta.

Det jag dock kort kan säga är att de fastighetsinvesteringar vi har beslutat om har reserver på i runda slängar 900 miljoner kronor, och prognoserna som vi har just nu pekar på att kostnaderna kommer att öka med ungefär 700 miljoner – det vill säga, det här är inom de totala ramarna.

Varför gör man på det här sättet? Jo, för att i alla investeringar finns det oförutsedda kostnader. De är oförutsedda därför att man inte riktigt vet vad de kommer att bli innan. Det kan vara överklaganden och annat som fördyrar. Därför har man alltid reserver. Det har vi även i det här fallet.

Anförande nr 61
T o m a s E r i k s s o n (MP): Om vi ska gå in och gräva lite i Paul Lindquists sista uttalande om de oförutsedda utgifterna på 900 miljoner eller reserven som du pratar om, så kan vi säga att i alla fall när jag pratar med förvaltningen får jag till svar att man ska vara väldigt försiktig med att i dagsläget ta dem till intäkt. Det är medel som avsatts för sådana fördyringar som erfarenhetsmässigt oftast kommer in sent i projekten. Men här ser vi beräknade fördyringar som uppträder redan initialt, som uppträder oftast på grund av brister i kalkyler och som därmed slår tillbaka direkt på det som är själva huvudfrågan här: Har vi haft en delegationsordning som inte har varit tillräckligt styrande, där vi i Stockholms läns landsting inte har kunnat vara tillräckligt stringenta och därmed kunnat ge skattebetalarna mest verksamhet för pengarna?

Anförande nr 62
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Återigen, Tomas Eriksson: Frågan handlade inte om fördyringar i projekten utan om huruvida vårt beslutsfattande har varit i strid med kommunallagen, och ingenting tyder på att så har varit fallet så här långt. Men vi ska naturligtvis undersöka den saken noga via den externa utredningen, för att säkerställa att vi gör allting på rätt sätt.

Om vi hade haft en annan ordning, att Locums styrelse eller landstingsstyrelsen hade fattat de här besluten, så är jag tämligen övertygad om att besluten inte hade blivit några andra, för vi hade fattat besluten på precis samma underlag som nu vd för Locum har gjort och det är underlagen som är avgörande och styrande för vilka beslut som fattas i de här sakerna. Jag tror varken du eller jag hade kunnat ifrågasätta bedömningen av förfrågningsunderlag eller någonting annat på ett mer professionellt sätt än vad våra kompetenta och väl utbildade tjänstemän gör.

Fråga 3

Anförande nr 63
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Tack, ordförande! Kanske känns gynekologin i Nynäshamn som en liten fråga nu när det skakar så runt NKS, men gynekologin i Nynäshamn är ändå viktig för de kvinnor som besöker den. Den 1 november får mottagningen information om att framöver kommer det endast att vara 0,8 tjänstgörande läkare, och det innebär att mottagningen endast kommer att ha öppet fyra dagar i veckan i stället för tidigare fem dagar i veckan.

Det var väl för ungefär ett år sedan som gynekologimottagningen i Nynäshamn diskuterades – då var den nedläggningshotad.

Enligt den information jag har fått vi mejl från personal på mottagningen har de varit inne på Södertälje sjukhus, där man har sagt att man måste dra ned så här mycket för man har problem med att rekrytera gynekologer. Då tycker jag att man skulle se till att rekrytera gynekologer på de sätten som man kanske får hjälp med av kompetensförsörjningsstrategin lite senare i dag.

Min fråga blir i alla fall till Ella Bohlin: Kommer du att vidta några åtgärder för att säkerställa att gynekologmottagningen i Nynäshamn har öppet veckans alla fem dagar?

Anförande nr 64
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Tack, ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! Tack, Håkan, för frågan. Nej, jag tycker inte alls att vi ska förminska den här frågan, för det är viktiga frågor. Kvinnors hälsa är högt prioriterat för mig och för mina Allianskolleger.

Nyligen har vi reviderat Vårdval gynekologi för att göra det ännu bättre och göra vården mer tillgänglig för Stockholms kvinnor. Patientsäkerheten ska öka. Vi ser till att IVF blir en del av Vårdval gynekologi – tidigare har det inte varit möjligt att få IVF-behandling för dem som är barnlösa och behöver en sådan behandling inom vårdvalet, men nu kommer det att bli det genom ett tilläggsuppdrag, så ännu fler kommer att få hjälp med att skaffa barn. Vi kommer också att se till att alla får i uppdrag att göra missfallsutredningar för dem som har drabbats av upprepade missfall. Sammantaget kommer revideringen av vårdvalet att leda till en mycket, mycket bättre hälsa för Stockholms kvinnor.

Jag minns också den diskussion vi hade om gynekologin i Nynäshamn. Jag är väldigt glad över att verksamheten är kvar och att den fungerar väldigt bra. Den bedrivs ju på uppdrag av Södertälje sjukhus. Vi har fått samma frågeställningar – jag tror att vi har delat samma mejlväxling – kring gynekologin i Nynäshamn.

Det finns egentligen två perspektiv i frågan. Det kortsiktiga perspektivet innebär att patienter bokas in under de fyra dagar som mottagningen är öppen, och där prioriterar man kvinnorna utifrån allvarlighetsgrad. De med de största behoven går naturligtvis först.

På längre sikt är det som jag verkligen vill se att vi planerar för att en annan vårdvalsaktör ska kunna etablera sig i det här området. Jag hoppas att fler ska visa intresse för att starta gynekologi i Nynäshamn inom ramen för vårdvalet, för vi vet att vårdvalet kortar köer och ökar tillgängligheten för patienterna.

Anförande nr 65
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ja, nu var ju min fråga: Tänker du vidta några åtgärder för att gynekologmottagningen i Nynäshamn ska ha öppet alla veckans fem dagar? Det svar jag får är att du har reviderat ett vårdval. Men det verkar inte ha gått så bra, för när man reviderade det så stängde man ju igen en dag!

Du måste nog ha någon annan idé – om ni nu verkligen vill måna om gynekologin i Nynäshamn. Du hoppas att det eventuellt ska komma någon annan vårdvalsaktör. Jaha, när då? Den här mandatperioden, eller 2025?

Nu pratar vi om att de har blivit av med öppettider en dag. Personalen är orolig. Kvinnorna är oroliga. Nu måste du agera!

Visserligen var det inte du som skrev under den, men Liberalerna har haft en debattartikel i Nynäshamnsposten där man säger: Vi månar om gynekologin i Nynäshamn. För mig är det absurt att man månar genom att stänga igen en dag!

Anförande nr 66
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Men Håkan, om det vore så att jag inte månade om gynekologin i Nynäshamn hade du inte ställt den här frågan, för då hade den mottagningen varit nedlagd helt. Det var för ett år sedan som vi såg till att den här verksamheten kunde få förutsättningar att bedrivas vidare. Att jag inte skulle måna om den är en ren lögn.

De patienter som har akuta besvär kommer man att hänvisa till sjukhusens akutmottagningar. Alla patienter som har akuta besvär kommer naturligtvis att bli omhändertagna.

Nu har jag fått den här informationen ganska nyligen från cheferna på Södertälje sjukhus, och jag vill gärna fortsätta följa upp den här frågan. Men precis som jag agerade förra gången när gynekologin i Nynäshamn var hotad kommer jag att ta det här på största allvar, och jag kommer att agera och se till att patienterna får den vård som de har rätt till i hela vårt län – vi ska inte ha några fläckar där vårdgivare inte etablerar sig.

Poängen med att vi har reviderat vårdvalet är att tillgängligheten kommer att öka och man kommer att kunna söka för fler besvär än vad som har varit fallet tidigare. Jag vill ändå se att på sikt kommer en ny vårdaktör att etablera sig i Nynäshamn, och det ska vara så attraktivt som möjligt.

Anförande nr 67
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Jag tycker det är viktigt att politiker inte bara pratar. Du säger att tillgängligheten kommer att öka. Ja, men den stängde ju! Tillgängligheten blev mindre – det är faktum.

Du säger att man ska hänvisas någon annanstans. Som kvinna i Nynäshamn måste man alltså ta sig till gynekologisk vård någon annanstans. Jag undrar varför man inte kan få den gynekologiska vården att komma till Nynäshamn. Det är ju det som är ditt uppdrag! Ta nu det ansvaret! Ge en julklapp till kvinnorna i Nynäshamn och säg: Ja, jag kommer att se till att

det är öppet fem dagar i veckan innan året är slut – det lovar jag, för jag heter Ella Bohlin och har politiskt ansvar!

Anförande nr 68
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Patienterna kommer att bokas in fullt alla de fyra dagar som mottagningen är öppen. Är det så att man har väldigt akuta besvär kommer man att hänvisas eller remitteras till de stora akutsjukhusen eller till näraliggande gynekologmottagningar.

Jag kommer att fortsätta följa den här frågan, och jag kommer att ha kontinuerlig uppföljning och dialog med Södertälje sjukhus för att se till hur vi kan säkra vården för kvinnorna i Nynäshamn.

Fråga 4

Anförande nr 69
P e r C a r l b e r g (SD): Tack för ordet, ordförande! Ledamöter! I och med förra veckans snökaos i Stockholms län, med allt vad det innebar för människor och trafik, fick vi veta att ambulansen inte kunde ta sig fram på Stockholms gator på grund av den bristfälliga snöröjningen. Vi kallar inte snöröjningen vid några namn, men den var bristfällig i alla fall. I ett av fallen fick Citybanans räddningstunnel agera så att folk överlevde. Det är inte riktigt så vi vill ha det i Stockholm – vi vill ju ha ambulanser som kan ta sig fram.

Vad vi har hört – jag pratade med en ambulanskille senast i går – så är de flesta ambulanser i alla fall i Stockholms läns landstings upptagningsområde inte utrustade med fyrhjulsdrift. Det kan man tycka är underligt eftersom Stockholms län ligger högt uppe i Norden, där snö och halka är relativt vanligt förekommande inslag vinterhalvåret. Det kan även vara av vikt för ambulanser ute på landsbygden att kunna ta sig fram på leriga och dåliga vägar utan att köra fast.

Jag kommer till frågan sedan.

Anförande nr 70
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag ska försöka svara utan att ha fått höra frågan. Tack för frågan i alla fall, och tack för ordet!

Under några dagar hade vi riktigt, riktigt extrema förhållanden i Stockholms län. Jag skulle vilja passa på, när jag ändå får den här frågan, att tacka den personal som var ute och körde eller var sjuksköterskor i ambulanser, alla som jobbade på akutmottagning och människor som tog egna initiativ för att hjälpa till, för det här var en krissituation. Vi hade en förvaltning som gick i stabsläge och gjorde allt de kunde. Jag skulle vilja att vi börjar med att tacka dem.

Sedan ska jag säga så här: Jag skäms som kvinna att höra att den snöröjning som gjordes i Stockholms stad kallas feministisk! För den funkade inte, det var helt förskräckligt.

De köer som uppstod – på grund av andra bilister, lastbilar som hamnade tvärs över vägar och allt möjligt – var det som var det stora problemet för ambulanserna, i allt väsentligt, åtminstone enligt den snabba utvärdering man har gjort. Det stod nämligen en massa bilar i vägen, och då spelar det ingen roll vilka däck man har, om man inte har vingar och kan flyga. Och det kan man ju inte.

Jag tycker att det vore bra om vi hade fler ambulanser med fyrhjulsdrift. Det hade kunnat hjälpa, men bara i begränsad utsträckning, under de här dagarna. I dag finns det 15 ambulanser som har fyrhjulsdrift i vårt län, sägs det. Vi lånade in några från andra län under

de här kaotiska dagarna. Det hjälpte lite grann, men som sagt: det var inte där det stora problemet låg.

Det finns också problem med om vi verkligen når upp till de miljömål vi har satt, om vi har fyrhjulsdrift på ambulanserna. Klarar vi den vikt som en ambulans får ha, så man får med sig all utrustning, om samtliga ambulanser utrustas med fyrhjulsdrift?

Det här är jätteviktiga frågor. Jag återkommer i nästa inlägg och pratar om hur jag vill att vi ska lösa dem tillsammans.

Anförande nr 71
P e r C a r l b e r g (SD): Tack för ordet igen, och tack för svaret! Nu fortsätter jag att läsa innantill från min lapp. Jag kom ju inte så långt sist.

Just att i alla fall ambulanserna ute på landsbygden är utrustade så de kan ta sig fram på en lerig, taskig väg om någon ramlar av sin häst – då är det bra om vi har fyrhjulsdrivna fordon. Det borde väl inte vara så svårt i dagens moderna tider att få fram relativt miljövänliga bilar – vikten vet jag inte riktigt.

Men nu kommer jag till frågan: Kommer Stockholms läns landsting vid fortsatta upphandlingar av ambulanser att ha krav på att fyrhjulsdrift ska vara obligatoriskt?

Anförande nr 72
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag tackar igen för frågan och ska säga så här. I början av 2019 ska nästa upphandling av driften av ambulanser vara klar. Innan dess har förvaltningen ett stort arbete att göra, där de ska titta på vad man ska efterfråga i upphandlingen. Jag har pratat med förvaltningen om det här och vi har sagt att vi vill bjuda in samtliga politiska partier så att alla får möjlighet att tala om hur man vill att vi ska prioritera. Det är nämligen så att vi inte har råd med allt när det gäller ambulanser – det kommer vi förmodligen aldrig att ha; det har vi nog inte i någon del av vården. Ska vi ha fyrhjulsdrift? Vill vi ha dubbdäck? Vill vi att det ska finnas fler ambulanser? Eller kanske fler helikoptrar? Vill vi att personalen ska ha en annan utbildning eller vara fler? Och så vidare. Där skulle jag inte vilja vara tvärsäker på precis hur det ska se ut, utan jag vill bjuda in alla att vara med, och det kommer vi att se till händer framöver.

Anförande nr 73
P e r C a r l b e r g (SD): Tack igen för ordet! Tack för svaret! Det låter intressant, att samtliga partier ska diskutera förutsättningarna för hur ambulanserna ska se ut. Det ser vi fram emot.

Under tiden får vi hoppas att snöröjningen funkar bättre, för vi lär inte hinna få nya ambulanser på någon vecka.

Skärpning, Stockholms stad! Röj ordentligt på vägarna så folk kan ta sig fram!

Anförande nr 74
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag vet nu inte riktigt hur de här diskussionerna kommer att se ut, men alla kommer i vart fall att få möjlighet att svara på en rad frågor och vara med och tala om hur man vill att det ska se ut.

Fråga 5

Anförande nr 75
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Tack, ordförande! Jag vet ju att vi alla här i salen brinner för att man ska kunna få vård i tid, och vi har alla tillsammans avgett vårdgarantilöften till medborgarna. Här i Stockholm har vi till och med avgett skarpare vårdgarantilöften än man har gjort på nationell nivå.

Sedan kan jag konstatera när jag tittar i böckerna att det är si och så med uppfyllelsen av vårdgarantilöftena. Vi har haft ett mål om att man ska ha 85 procents uppfyllelse av vårdgarantilöftet. 2014 nådde vi 83 procent, 2015 nådde vi 79 procent och det är högst oklart vad vi kommer att nå 2016. Då väljer man från Alliansens och Anna Starbrinks sida att sänka målsättningen om måluppfyllelse av vårdgarantin från 85 procent till 83 procent. Det där gör mig en aning konfunderad. Vore det inte rimligare att se till att vi lever upp till vårdgarantin än att sänka målet för vårdgarantin, Anna?

Anförande nr 76
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Tack för det, ordförande, och tack, Dag, för din fråga! Ja, att ge vård i tid är en av de allra viktigaste uppgifterna för sjukvården och för vårt landsting. Nu ser vi hur köerna till vården växer stadigt i Sverige. Värst är det i socialdemokratiskt styrda landsting, där ibland inte ens hälften av patienterna får vård i tid. Förklaringen till det tror jag är att man har avskaffat Kömiljarden på nationell nivå, men också den njugga inställningen till privata alternativ och vårdval.

Ja, vi har förändrat målbeskrivningarna i budgeten för hälso- och sjukvårdsnämnden – men det är en teknisk justering. Man har ändrat mätmetoder, och då har man från förvaltningens sida, som nämnden sedan har antagit, anpassat målen efter hur de nya mätmetoderna har slagit ut. Det är alltså inte så att vi vill sänka några ambitioner. Däremot tycker jag att vi ska höja målen så småningom och arbeta oss uppåt till en god nivå.

Jag vill säga – det är bra att den här församlingen känner till det – att Stockholms läns landsting precis som Dag säger har utmaningar när det gäller att leva upp till våra höga ambitioner om vård i tid, men i ett nationellt perspektiv ligger vi väldigt bra till. På vissa områden är vi bäst i landet, och på alla områden som vi mäter ligger vi en bra bit över genomsnittet. Det ska vi fortsätta göra. Vi ska inte nöja oss förrän alla patienter får vård i tid.

Anförande nr 77
Landstingsrådet L a r s s o n (S): I den här församlingen har vi ett ansvar att leva upp till det vårdgarantilöfte som fullmäktige här har utfärdat till våra medborgare. Jag kan konstatera att 11 000 stockholmare har fått vänta längre än vad vårdgarantin säger på att få träffa en specialistläkare och 3 000 stockholmare har fått vänta längre än vad vårdgarantin säger på att få sin operation eller behandling inledd. Jag är ganska bekymrad över hur den situationen ser ut och funderar en hel del över hur vi ska göra för att komma till rätta med de växande köerna *i Stockholmslandstinget*. Jag tror då inte att rätt lösning är att – tekniskt eller inte – skruva ned på våra ambitioner i Stockholmslandstinget, när vi har växande köer här hemma, hos oss.

Anförande nr 78
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Jag delar Dags uppfattning att vi ska ha höga ambitioner för att ge vård i tid. Vi behöver också ett aktivt arbete.

Vi har ju varit framgångsrikare här än i andra delar av landet, och nyckeln till denna framgång heter vårdval. Det brukar du, Dag, vara kritisk till, men det har ökat utbudet av

vård och sett till att vi har många fler aktörer som erbjuder vård. Jag är övertygad om att rätt väg för att ytterligare kapa köer och skapa bättre tillgänglighet inom flera områden är att fortsätta med den framgångsrika vägen att erbjuda mer vård, låta fler aktörer vara med och bidra.

Jag tycker också att det är olyckligt att regeringen har avskaffat Kömiljarden. Jag hade lite synpunkter på hur den var utformad – jag tror man kunde ha vässat den och skruvat till den lite – men när den helt har avskaffats ser vi ju vilken effekt det direkt har givit på vårdköerna nationellt.

Så vi kanske kan ta varann i hand, Dag, och jobba för en förändring och ett återinförande av en väl fungerande vårdgaranti?

Anförande nr 79
Landstingsrådet L a r s s o n (S): För ungefär en vecka sedan hade jag tillfälle att få träffa människor från hela Sverige, faktiskt, som arbetar med att leva upp till vårdgarantin – ledande tjänstemän från alla landsting.

Däribland fanns representanter för Stockholms vårdgarantikansli. Vad de beskrev för resten av landet var att vårdval i många fall kan vara bra, men att vårdval också ibland leder till problem när det handlar om tillgänglighet. De beskrev att vårdgarantikansliet hos oss har problem därför att när man vänder sig till vårdgivare i vårdvalen så är de ofta ganska ointresserade av att ta emot de patienter som vårt vårdgarantikansli försöker skicka till dem, därför att man inte får någon extra ersättning för detta. Det blir bara en extra börda, så att säga. Det är uppgifter direkt från vårt eget vårdgarantikansli!

Andra berättade om hur man jobbar med vårdgarantin i flera andra landsting i Sverige. Blekinge och Jönköping får dagliga rapporter om hur det ligger till med tillgänglighetsarbetet – någonting som vi kanske skulle ta efter?

Sedan kan jag konstatera att när det handlar om operation och åtgärd är de socialdemokratiska landstingen Gotland, Östergötland, Blekinge och Kalmar betydligt bättre än vad vi är här i Stockholm.

Jag tror att vi har mycket att lära av framgångar i andra delar av Sverige.

Anförande nr 80
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ja, det är väl jättebra att vi kan lära av andra delar av Sverige där man är framgångsrik! Men vi ska inte bortse ifrån att vi själva är rätt framgångsrika på det här området, och en förklaring till det är att vi har ett större vårdutbud. Du brukar vara väldigt kritisk mot det och säga att det kostar en massa pengar att ha vårdval. Ja, det är klart det kostar pengar! Det är mycket dyrare att ge vård än att låta folk stå i köer – men det är värt det, och vi ska fortsätta pressa tillbaka köerna.

Men det kräver att vi har en ordning i Sverige där man inte motarbetar varje entreprenör som vill hjälpa till och bidra till hälso- och sjukvården – och där har regeringen ett mycket stort ansvar!

Fråga 6

Anförande nr 81
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! För ungefär ett år sedan kom det fram att totalkostnaden för byggnation inklusive

utrustningsinvesteringarna blev hela 22,8 miljarder kronor för Nya Karolinska, i stället för utlovade 14,1 miljarder. Då blev det en stor nyhet, och det var en stor sak som diskuterades här i fullmäktige.

I senaste delårsrapporten kom det för första gången en sammanställning av hela kostnaden för bygget av Nya Karolinska i en ekonomisk rapport – någonting som revisorerna efterfrågat länge – och nu visar det sig att kostnaden för bygget av Nya Karolinska i stället är uppe i 25,6 miljarder kronor, men då ingår inte thorax, ALB eller labkvarteret. Medräknat dessa är vi uppe i 26,9.

Min fråga är: Vet du vad den totala kostnaden och investeringsutgiften för sjukhusfastigheten NKS, inklusive byggnation och utrustningsinvesteringar, i löpande priser är?

Anförande nr 82
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Herr ordförande! Ja, svaret på den frågan är just 22,8 miljarder kronor. De fördelar sig på följande sätt. Byggnation enligt projektavtalet: 14,5 miljarder. Sedan har vi tilläggsavtal som nu beräknas till 1,7 miljarder, det vill säga totalt 16,2 miljarder. Därutöver gör vi egna investeringar på Karolinska-området inklusive den konst vi köper in för 1,2 miljarder, och vi har om- och tillbyggnad av thorax, labkvarter och ALB på 1,3 – det vill säga de två tillsammans ligger på 2,3 miljarder kronor. Total bygginvestering: 18,5 miljarder kronor. Och därutöver har vi utrustningsinvesteringar på 4,3 miljarder kronor. Allt detta summeras ihop till 22,8 miljarder.

Den siffra som Susanne Nordling nämner inkluderar de finansiella kostnaderna. När vi lånar upp pengar för att göra investeringar får vi ju betala räntor för detta över tid. Det gäller alla investeringar vi gör, i den mån vi lånar till dem – och vi lånar ju till den största delen av våra strategiska investeringar.

Ska man jämföra äpplen med äpplen så gäller det att man håller isär vilka siffror man tar fram.

Det vi också kan konstatera är att i själva projektavtalet, OPS-avtalet, ligger faktiskt en stor finansiell kostnad i OPS- finansieringen. Därvidlag skiljer sig det här projektets sammanställning från vilket annat byggprojekt som helst. Men på den fråga du ställde i morse, om vad byggkostnaderna är inklusive utrustningar, är svaret 22,8 miljarder kronor.

Anförande nr 83
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Jag lägger på en bild. När vi har frågat efter totalkostnaden för byggnation får vi den här bilden från förvaltningen. Den visar på 26,9.

I all byggnation, när det är bygginvesteringar, så ingår planering och utredningar, byggnadsarbeten, bygginredning och räntor på lånen under byggtiden. Eftersom vi har ett beslut från 2008 om att det är 14,1 miljarder kronor, uttryckt i 2007 års penningvärde. Men det var dåtidens penningvärde – vi kan inte köpa mjölkpaketet för det som det var värt 2008 utan vi måste betala vad det kostar 2018. Och då hamnar vi på de här kostnaderna. Det är så du räknar på ett investeringsobjekt, det är så du räknar när vi har slutsumman. Och då är inte ALB-kostnaderna med.

Anförande nr 84
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Herr ordförande! Jag vet inte riktigt hur Susanne Nordling vill räkna, men om hon ställer frågan: Vad är bygg- och utrustningskostnaderna? då är det de kostnaderna vi redovisar, och de är 22,8 miljarder kronor.

Om sedan landstinget lånar upp pengar för att finansiera investeringar så tillkommer naturligtvis en finansieringskostnad. Det är den näst sista raden på din bild: 3 miljarder 948 miljoner. Det är klart att den räntekostnaden finns. Vill man göra det ännu mer avancerat så kan man börja nuvärdesberäkna de här kostnaderna och få fram ytterligare en siffra.

Men inte vid något annat investeringsbeslut som vi tar här i landstinget redovisar vi där och då kostnaden för att betala räntor. När vi amorterar längre fram är det ju så att säga i framtidens penningvärde som vi betalar av på de lån vi har tagit, och för det betalar vi då en ränta. Finansiella kostnader har vi på alla investeringar – NKS är inget undantag.

Anförande nr 85
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Jättebra att du säger att vi har investeringskostnader – det är dags att redovisa dem! Det är det som revisorerna har bett om, och nu börjar vi för första gången få lite siffror.

Problematiken med hela det här är att det inte redovisas alls. Problematiken är att ni har hänvisat till fast pris – och det är fast pris i löpande prissiffror, vilket gör att det här inte blir transparent. Det blir inte i enlighet med det som vi har att arbeta efter – transparens för hur skattemedel används. Det är också det som revisorerna har efterlyst, och det är därför vi måste vara tydliga med hur vi redovisar. Vi kan inte ha en delvis redovisning där vi har fått kunskap om att vissa delar inte har redovisats tidigare för att ni har tagit beslut om att de inte ska visas, ni vill stå fast vid krona för krona och fast pris.

Anförande nr 86
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Herr ordförande! Det finns ett fast pris, och det gäller själva OPS-avtalet. Där vet vi, krona för krona, vad det kostar.

Sedan finns det andra kostnader för NKS-projektet, såsom utrustningar, om- och tillbyggnad av labkvarter, ALB och de egna investeringar vi gör. Dem finansierar vi till stor del genom att vi lånar pengar, och där finns en finansiell kostnad.

Det är också som så att i den uppgörelse som gjordes kring NKS, när hela landstingsfullmäktige fattade beslut om det här avtalet, så beslöt vi också att vi skulle till hälften finansiera OPS-projektet med egen finansiering. Den kostnaden tillkommer naturligtvis också. Där finns det inget fast pris, därför att det beror på vilka räntekostnader som vi har.

OPS-projektet är det fast kostnad på, men det vi har tagit vid sidan om är det naturligtvis ingen fast kostnad på. Det var ju det som var hela poängen med OPS-projektet.

Fråga 7

Anförande nr 87
B i r g i t t a S e v e f j o r d (V): Tack, ordförande! I morse kunde vi läsa i Svenska Dagbladet: ”Ny chef nobbar osäkert NKS”. Hjärtkirurgen Jan Liska säger: Jag kan inte ta ansvar för den verksamhet som nu ska bedrivas, för den är inte patientsäker. Det gungar onekligen rejält när det gäller Nya Karolinska och den inflyttning av patienter och personal som nu ska äga rum inom några dagar.

Men det var inte det som gjorde att jag skrev en fråga till ansvarigt landstingsråd Ella Bohlin, utan det var det som stod i gårdagens tidning, som också handlade om osäkerhet när det gäller Nya Karolinska, då med rubriken ”För få specialistläkare vid vården av nyfödda barn”. Artikeln, som är väldigt väl researchad, skulle jag säga – det är citat från flera personer som

jobbar inne på sjukhuset – handlar om att man nu kommer att dela upp neonatalvården och förlossningsvården. Förlossningsvården ska vara kvar på Gamla Karolinska och neonatalvården är på Nya Karolinska.

Stämmer det att tiden är ute? Då ska jag hålla tyst.

Anförande nr 88
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tackar för frågan. Ja, vi har valt att behålla förlossningen på Gamla Karolinska. Det är bra att förlossningsvården kan vara så pass flexibel, för länet växer snabbt och alla som ska föda behöver tillförsäkras en plats. Därför är jag glad att vi kan göra den uppdelningen att vi behåller förlossningen på Gamla Karolinska till 2018. Därmed kommer neonatalvården att bli uppdelad.

Det handlar om 900 meter emellan, och enligt Karolinska kommer flytten att genomföras med bibehållen patientsäkerhet. Som politiker får vi lita till att sjukhusledningen garanterar detta.

Man har vidtagit olika åtgärder för att upprätthålla patientsäkerheten. Jag vill gärna citera den som är ansvarig för de här frågorna på Karolinska men också är en person som har väldigt stort förtroende hos mig och hos många andra och som är expert på det här. Han säger i gårdagens artikel: ”Efter noggrann planering är detta den bästa lösningen för sjukhuset, men också för Stockholmsregionen. Vi har bedömt fördelarna med att flytta mot nackdelarna, och vi ser att det blir bättre för de svårt sjuka patienterna som behöver närheten till barnkirurgi, barnnarkosläkare och barnsjukhusets intensivvårdsavdelning”. Det säger alltså Boubou Hallberg som är överläkare och specialist i neonatologi.

Anförande nr 89
B i r g i t t a S e v e f j o r d (V): Ja, det är många som yttrar sig i den här artikeln, och det är flera ansvariga läkare. Yvonne Dellmark, ordförande för läkarföreningen, säger att detta är en risk för patientsäkerheten. Lars Falk, läkarföreningens temaombud för barn- och kvinnosjukvården på NKS, menar att de minsta barnen kommer i kläm genom att vi tvingas göra på det här sättet.

Skälet till att man tvingas att dela på neonatalvården och förlossningsvården – vilket naturligtvis ur kvalitetssynpunkt inte är särskilt bra utan snarare väldigt dåligt – är den katastrof som det innebar när BB Sophia lade ned sin verksamhet och vi plötsligt stod inför en förlossningskris i Stockholms läns landsting. Det är därför man nu tvingas behålla förlossningsvården på Gamla Karolinska, för där kan man förlösa fler kvinnor än man kan göra på Nya Karolinska.

Av nöd är man tvungen att göra detta, men icke desto mindre är det flera framstående läkare på Karolinska som uttrycker oro över konsekvenserna av den här delningen.

Anförande nr 90
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Men återigen: Den som faktiskt är chef för neonatalvården på Karolinska sjukhuset säger att det här är patientsäkert, och jag citerar honom.

Det är också så att vid högriskförlossningar kommer det att finnas neonataljour på plats. Även de mycket för tidigt födda barnen kan man dela in i olika kategorier: vilka är mer risk och vilka är lite mindre risk? För dem som är i den högre riskkategorin kommer det att finnas ordinarie neonatalpersonal på plats.

Anförande nr 91
Birgitta Sevefjord (V): Men uppenbarligen går den chefen inte i takt med sina anställda, som utför vården ”på golvet”. De larmar om att här kan vi få stora problem. Naturligtvis kan det uppstå problem – det tror jag är svårt att förneka – om plötsligt avståndet mellan förlossningsvården och neonatalvården blir nästan en kilometer. I Stockholms läns landsting har vi alltid drivit att neonatalvården ska ligga i direkt anslutning till sjukhuset och förlossningsvården. Nu delas det upp och det blir 900 meter, nästan en kilometer, mellan de här två verksamheterna – som är så viktiga för varandra.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att ändå lyssna på vad flera av de läkare som är djupt involverade i verksamheten och naturligtvis precis som sin chef vill att det hela ska fungera på bästa möjliga sätt säger. De slår nu larm om att här har vi stora problem.

Det verkar som om det vackra skeppet Nya Karolinska gungar rejält just nu. Man kanske ska överväga att ändra den tid som man har planerat att utföra vård på Nya Karolinska.

Fråga 8

Anförande nr 92
Lotta Nordfeldt (SD): Tack för ordet. Åhörare och ledamöter! Jag har ställt en fråga om något som kan tyckas vara en liten petitess men som många gånger kanske saknas först när det inte går att uppbringa.

Under 1980- och 1990-talet fanns det nästan alltid biblar på våra sjukhus. Ofta låg de i nattygsbord, i väntrum eller i allmänna utrymmen. För många patienter var det en tröst. Det kanske var så att man aldrig annars brukar be, men om man skulle genomgå en riskfylld operation så ville man be en bön. Eller man kanske hade förlorat en nära anhörig och ville be med bibeln i hand. Vi har fått många samtal från patienter som vittnat om att det inte går att uppbringa biblar på våra sjukhus.

Med den utläggningen frågar jag dig, Anna: Stämmer det som sägs av anhöriga och patienter, att man inte som tidigare kan hitta eller ens tillgå, ens när man frågar efter det, en bibel på våra vårdavdelningar i Stockholms läns landsting?

Anförande nr 93
Landstingsrådet Starbrink (L): Tack, ordförande, fullmäktige! Sverige är ju en sekulär stat, och sedan ett antal år är kyrkan skild från staten. Denna åtskillnad är viktig och bra, tycker jag. Samtidigt är, som frågeställaren visar, religion en stor och viktig del i många människors liv, och det ska vi ha största respekt för.

I samtliga sjukhuskyrkor i dag finns det tillgång till såväl bibeln som koranen och toran. På sjukhuskyrkorna finns även präster och diakoner, och de delar ut biblar på olika vårdavdelningar och i viss mån även på mottagningar, även om inte efterfrågan är så stor. Det är Svenska kyrkan som bekostar och samordnar den här kyrkliga verksamheten inom vården. De har också kontakt med olika samfund.

Tidigare har det varit Gideoniterna som har tillhandahållit biblar, och det kanske förekommer även i dag.

Jag tycker att det är rimligt och bra att den här tillgången och servicen finns via sjukhuskyrkorna, och också genom sjukhusbiblioteken. I det sekulära samhälle som vi i dag lever i bör vi förstås tillhandahålla det här som en möjlighet men absolut inte pressa på patienterna någon viss trosinriktning.

Anförande nr 94
L o t t a N o r d f e l d t (SD): Ja, jag har varit i kontakt med Gideoniterna, som är en ideell organisation som delar ut biblar på våra sjukhus, helt gratis. De säger att de håller en dialog med olika vårdavdelningar, och många gånger hänvisas man till att man av hygieniska skäl inte får lägga ut biblar – även om det sedan visar sig att det finns andra typer av skrifter, tidningar och broschyrer. De försöker föra en dialog för att få lägga ut biblar. Likaså lägger de ut biblar på våra sjukhuskyrkor, men där plockas biblarna bort.

Jag är oroad. Det ena ska inte utesluta det andra.

Men ska det vara så här?

Anförande nr 95
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ja, det ska nog vara så att det är privata initiativ som får tillhandahålla biblar, och det ska nog vara så att medicinskt ansvariga bedömer vilka saker man får ha i vården. Det varierar förstås från avdelning till avdelning, vilka hygienkrav som måste ställas – det ska vi nog inte fatta beslut om i den här salen.

Att det finns sjukhuskyrkor och att det finns verksamhet som riktar sig till människor med olika tros- och livsåskådningar är viktigt – men det kan inte vara vårdens uppgift. Jag tycker vi ska skilja på sjukvårdens medicinska ansvar och ansvaret för omsorgen och det erbjudande – som jag tycker det är viktigt att det finns – från både Svenska kyrkan, ideella organisationer och olika samfund.

Om det är så att biblar försvinner från kyrkor så är det naturligtvis anmärkningsvärt, men då är det en fråga som bör diskuteras med Svenska kyrkan.

Anförande nr 96
L o t t a N o r d f e l d t (SD): Jag tycker väl att man skulle kunna ha en generell öppenhet gentemot Gideoniterna, att de ska få lägga ut sina biblar utan att man med medicinska terminologier mer eller mindre förhindrar det genom att skylla på hygien. Jag tycker inte riktigt att det stämmer, när det då ligger andra typer av skrifter och böcker. Här hoppas jag på mera öppenhet.

Och som sagt, det ena ska inte utesluta det andra. Finns det andra samfund som ideellt lägger ut sina skrifter så är inte vi emot det.

Anförande nr 97
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Jag tycker det här är en fråga som sjukvården själv – sjukhusen eller mottagningarna, vårdcentralerna eller vad det nu är – ska fatta beslut om. Det är en orimlig tanke att vi skulle fatta politiska beslut om vilka skrifter som ska finnas tillgängliga för patienter. Däremot att se till att det finns en öppenhet och en möjlighet för sjukhuskyrkor och för olika organisationer, liksom för sjukhusbibliotek, att tillhandahålla de skrifter som patienterna önskar – det är en viktig uppgift.

Men att vi i detalj skulle fatta politiska beslut om vilken litteratur som ska finnas tillgänglig, det värjer jag mig emot.

§ 152 Kungörelse och annonsering

Anförande nr 98
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Politik är en förtroendebransch. Vi politiker bör leva som vi lär, vi bör hedra våra överenskommelser och vi bör respektera allmänna val. Allt annat vore en mycket farlig utveckling.

Efter valet den 21 oktober 2014 stod Torbjörn Rosdahl i landstingsfullmäktiges sal och sade följande.

> Vi i landstingsstyrelsen väljs alltså på fyra år men – och nu ska jag hålla tungan rätt i munnen så att Erika Ullberg inte blir orolig – vi kommer att komplettera den överenskommelse som vi har mellan Alliansen och de rödgröna med att vi helt enkelt en gång om året avsäger oss våra uppdrag och förhoppningsvis återuppstår omedelbart genom ett klubbslag vid fullmäktigemötet, för då blir det den kontrollstation som de rödgröna så gärna vill ha. Ni har hört att de inte litar på oss i Alliansen, men det ska de veta att de har fel. Därför vågar vi ställa upp på detta.

Det var ett citat av ett uttalande av Moderaternas gruppledare Torbjörn Rosdahl.

Nu har Annika Sandström redogjort för att vi i dag kommer att få ta ställning till frågan om storleken på trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden för att pröva, som vi är lovade, en gång per år om vi ska respektera valresultat och att de större organen speglar fullmäktiges sammansättning så som väljarna har önskat.

Vi menar att även landstingsstyrelsens storlek och omval av ledamöter till landstingsstyrelsen ska tillföras dagordningen för dagens sammanträde. Ordföranden har redan deklarerat på olika sätt – hon kallade till gruppledarträff i går förmiddag, hon skickade i fredags ut ett yttrande från Sveriges kommuner och landsting – att hon kommer att vägra att ta upp detta på dagordningen. Det sker med hänvisning till att vårt yrkande inte är berett och att vårt yrkande i landstingsstyrelsen om att bereda ett sådant ärende till landstingsfullmäktige redan har avslagits av landstingsstyrelsen.

Det handlar alltså om den skrivelse som vi tidigare i höstas lade gemensamt från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Den skrivelsen skickade man inte vidare till fullmäktige.

Därför vill jag vara oerhört tydlig. Det är precis detta som är problemet med den ordning som vi har i dag. Den här hanteringen illustrerar ju det absurda i att Moderaterna har skaffat sig en extra röst i de större organen så att de själva kan ta ställning till just en sådan här begäran från oppositionen som vi menar att Moderaterna enligt protokollet – som jag har läst upp – har lovat.

Beslutet att avslå det här förslaget till justering av dagordningen vilar på en ur demokratisk synvinkel mycket tveksam ordning. Det är ju den som vi försöker ändra.

Alliansens agerande vilar på bräcklig moralisk grund, det vill jag säga, men det gäller också att titta lite på juridiken. Är den ovillkorlig? Är den glasklar?

Ni har bett Sveriges kommuner och landsting att skriva en juridisk motivering. Det är samma organisation som gång på gång har bett lagstiftaren om ett förtydligande av kommunallagen då den anses vara otydlig och tolkningsbar. Jag hoppas att vi är överens om att kommunallagen inte är glasklar.

Vi har låtit professor Olle Lundin, expert på förvaltningsrätt, läsa motiveringen från Sveriges kommuner och landsting, och han gör en helt annan bedömning. Han menar att SKL:s

tolkning skulle leda till orimliga konsekvenser och att fullmäktige i Stockholms läns landsting, Sveriges näst största politiska församling, egentligen har agerat på ett sätt som lagstiftaren inte kunde förutse. Det är självklart eller tämligen klart och definitivt inte uteslutet att en prövning också av landstingsstyrelsens storlek skulle kunna ske i dag. Det är ju, som sagt var, skillnad mellan er tvärsäkerhet och Olle Lundins tolkning.

Jag vill också påminna om att detta är en hederssak som vi har skakat hand på. Jag tycker att hanteringen faktiskt är arrogant från landstingets moderater. Vi har ansvar för att motarbeta politikerförakt. Då ska juridiken vara ett stöd och ett ramverk för beslutsfattande.

Jag vill avsluta med att säga att det står klart att juridiken är oklar, medan Torbjörn Rosdahl och Moderaternas löfte var glasklart, men tyvärr ingenting värt.

Jag skulle vilja ställa under proposition att ni 149 folkvalda som representerar folket ska få avgöra denna fråga, men jag kan inte tvinga ordföranden att låta er göra detta. Om hon står fast vid sitt ställningstagande så får jag förstås lämna in en protokollsanteckning som är gemensam för S, V och MP, där jag bifogar det juridiska yttrandet från Olle Lundin. Och så ser jag fram emot den prövning som görs i kväll av storleken på trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden, alltså antalet ledamöter.

Anförande nr 99
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Precis som Erika Ullberg hänvisade till har vi alltså fått ett juridiskt utlåtande utdelat på bordet av Socialdemokraterna som svar på ett juridiskt utlåtande som för ett tag sedan har skickats ut till åtminstone mig och till vissa andra som dagligdags arbetar här i huset. Det handlar om varför den här frågan inte kan prövas.

Vi har alltså två stycken juridiska utlåtanden som står mot varandra. Moderaterna skickar fram fullmäktiges ordförande för att, så att säga, se till att den här frågan inte kan prövas med juridiken som motivering.

Jag personligen skulle vilja uttrycka mig på ett sätt som jurister brukar förstå, med förbehåll för att jag själv varken kan juridik eller latin. Pacta sunt servanda, brukar man säga. Ingångna avtal ska hållas! Det är någonting som juridiken brukar vila på. I det här sammanhanget tycker jag att det är djupt problematiskt att det inte sker.

Jag gissar, Torbjörn Rosdahl, att vi om en stund kommer att få höra dig säga i talarstolen att det avtal som du ingick inte kan hållas eftersom du mot bättre vetande gjorde en överenskommelse som inte var juridiskt hållbar. Det är mänskligt att fela. Alla kan göra fel. Man kan lova saker som senare visar sig inte går att genomföra. Då skulle vi ju möjligtvis utifrån juridiken kunna ha en diskussion om det. Problemet är dock, Torbjörn Rosdahl, att du inte på något sätt verkar visa någon som helst vilja att uppfylla andan i innehållet i den överenskommelse som har tecknats.

Det är självklart att det skulle finnas möjligheter att i så fall använda juridiken som ett stöd och på ett sätt som vi nog alla här i salen skulle kunna komma överens om för att pröva den här frågan. Det var det som Socialdemokraterna och Moderaterna, med mig själv närvarande i rummet, tog i hand på den där dagen innan vi hade vårt första sammanträde för den här mandatperioden.

Jag skulle också vilja att vi gjorde frågan lite större än så. För det som bekymrar mig är att om vi inte kan förvänta oss av varandra att vi håller oss till innebörden i de politiska överens-kommelser som träffas mellan politiska partier så skapar vi ett väldigt dåligt exempel och en väldigt dålig standard för resten av samhället. Det är också så att vi genom att inte hålla oss

till ingångna avtal ifrågasätter hela det demokratiska fundamentet i form av de spelregler som vi har gjort upp för hur vi ska umgås med varandra i den här salen.

Om vi börjar ge oss in i juridiska spetsfundigheter som handlar om vad som får och vad som inte får tas upp, vad som får och vad som inte får ställas under proposition och på olika sätt genom juridiska teknikaliteter hindrar varandra från att utöva våra politiska rättigheter så är vi inne på en väldigt farlig väg.

Jag skulle därför vilja rikta en önskan, främst till Torbjörn Rosdahl men kanske även till fullmäktiges ordförande. Om det nu är så att er bedömning är att det är fullständigt omöjligt att hantera den här frågan på det sätt som man kommit överens om så behöver vi sätta oss ned och hitta ett annat sätt för att göra det. Jag har väldigt små förhoppningar om att det kommer att göras. Och så länge någon sådan öppning inte verkar skymta i den här salen så kommer vi, precis som Erika Ullberg alldeles nyss sade, att delta i den protokollsanteckning som läggs, och vi kommer också att se fram emot den omröstning som faktiskt kommer att ske i kväll.

Jag får säga att jag är djupt bekymrad över Moderaternas och resten av Alliansens och fullmäktiges ordförandes agerande i den här salen.

Anförande nr 100
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Ja, Tomas, du kommer att bli besviken. Det är ju så att först och främst gäller ju alltid svensk lag, och jag tycker inte att juridiken är så otydlig som ni påstår. SKL har Sveriges främsta jurister till förfogande, och de har kommit fram till ett ställningstagande som är helt motsatt Olle Lundins. Vi har också oerhört duktiga jurister här i landstinget som också stöder SKL:s utredning.

Kommunallagen stipulerar att man inte kan ändra storleken på landstingsstyrelsen, och då är vi tvingade att följa lagen före muntliga politiska överenskommelser.

Vi vill gärna finna samarbetsformer som också oppositionen tycker är bra, men hur vi än väljer att lägga upp samarbetet så måste det följa lagen.

Den överenskommelse som jag och Erika skrev under innebar att beslutet som landstingsfullmäktige fattade år 2014 om storleken på landstingsstyrelsen, trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden skulle vara vägledande, och så skulle man hålla sig till det under mandatperiod. Om någon har svikit så är det Erika eftersom överenskommelsen som skrevs under inte handlade om att fullmäktige årligen skulle hålla en omröstning om storleken på nämnderna. En muntlig överenskommelse tecknades därefter hastigt på golvet, under pågående landstingsfullmäktigemöte, om att ha en årlig kontrollstation då även landstingsstyrelsens ledamöter skulle väljas om på årsbasis, det vill säga att enbart de politiska företrädarna skulle omväljas – det sades inte att storleken skulle omprövas. Det är på den här punkten som jag ser att S svek.

Den överenskommelsen har sedan både SKL och SLL juridik sagt är ogiltig eftersom den strider mot kommunallagen. Det går alltså inte att följa den överenskommelsen utan att bryta mot svensk lag, och då gäller främst svensk lag.

Det här agerandet är inte att gömma sig bakom juridiken. Det är inte att medvetet fatta olagliga beslut vilket är det mest grundläggande i det politiska ansvarstagandet.

Anförande nr 101
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Det är mycket ni ska hålla reda på och som är lite svajigt. Det visar sig inte minst i era upphandlingar och hur de drabbar skattebetalare och patienter.

Det är klart att ni måste kunna hålla reda på den överenskommelse som vi ingick och skälen till den. Precis som lagstiftaren har intentioner med kommunallagen så fanns det ju ett uppsåt från din sida när du tecknade den här överenskommelsen. Jag tror faktiskt inte att du med berått mod ingick överenskommelsen fast du visste att den på något sätt var möjlig att tolka som olaglig. Jag tror faktiskt bättre om dig, Torbjörn Rosdahl.

Jag tror att du ville hålla den här överenskommelsen. Jag tror att du faktiskt menade att det var en oortodox lösning. Att helt utan väljarnas inflytande tillskansa sig en extraröst i de större organen var demokratiskt tvivelaktigt och jag tror att du insåg att det minsta du kunde göra var att låta fullmäktige pröva frågan varje år. Jag tror att du ville detta, och jag tycker att det är helt uppenbart att kommunallagen inte ger någon solklar vägledning för vad som är rätt och fel – men det borde finnas en moralisk inre kompass som visar vad som är rätt och fel.

Även om du inte får ett lagstöd för att sakerna skulle vara på ett visst sätt så kan du självmant lämna landstingsstyrelsen. Alla som sitter i landstingsstyrelsen kan avgå självmant så kan vi fyllnadsvälja. Ni skulle kunna låta den som har den tjugonde rösten vara tyst och aldrig delta i voteringar. Det är klart att du skulle kunna hedra den här överenskommelsen om viljan hade funnits.

Anförande nr 102
Landstingsrådet Rosdahl (M): Jag vet inte hurdant ditt minne är. Det här skedde för inte så länge sedan. För två år sedan träffade vi ett avtal, du och jag. Det innebar att voteringen av storleken, 19 eller 20, skulle vara vägledande för hela mandatperioden. Nu blev det 20, vilket ni inte tycker om. Därför försöker du låta påskina att vi ska pröva frågan om storleken årligen. Jag säger rent ut att det är ren lögn från er.

Anförande nr 103
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige! Mycket klokt har sagts här från talarstolen i Socialdemokraternas och Miljöpartiets inlägg. Jag vill ändå förtydliga Vänsterpartiets hållning och förklara varför vi har kommit fram till den slutsats som vi har och står bakom den protokollsanteckning som troligtvis blir inlämnad i slutet av denna debatt.

Vi har ingen alliansmajoritet i Stockholms läns landsting. Alliansen styr med hjälp av Sverigedemokraterna, allt som oftast av aktiva sverigedemokratiska beslut.

Nämnder innehåller alltid ojämnt antal personer eftersom en nämnd alltid ska kunna fatta ett majoritetsbeslut. Det var ju fiffigt av Alliansen och den som kom på den lösningen, att det tjugonde mandatet tillföll ett Alliansparti, det vill säga att det skapades en majoritet som faktiskt inte finns här i Stockholms läns landsting.

Att hålla på och manipulera på det här sättet och att bryta löften innebär faktiskt att man underkänner väljarnas valresultat, valresultatet som faktiskt gav det resultat som vi har här i fullmäktige. Man har alltså skapat en majoritet som inte finns. Vi har också sett att ni på det här sättet klubbar igenom tuffa, stora beslut med hjälp av ordförandens utslagsröst i de här nämnderna. Det har faktiskt hänt och det kommer troligtvis att hända igen. Det var precis det som vi befarade och det var därför som det här löftet gavs.

Löften ska hållas, det anser också Vänsterpartiet. Valresultat ska respekteras.

Jag skulle vilja sluta med att läsa upp professor Olle Lundins sista stycke, som jag tror att ingen här har läst. För juridiken kan aldrig få bestämma över politiken och demokratin, eller hur?

Han skriver att hans slutsats är att rättsläget i 4 kap. 10 a § 1 p. i kommunallagen kan tillämpas för den situation som gäller i landstinget oavsett att inget parti har bytt sida. Rättsfrågan är mig veterligen aldrig prövad i domstol. Anledningen till att vi har problem med att tillämpa rättsregeln i detta fall är att fullmäktige agerat på ett sätt som lagstiftaren inte förutsatt. Det har aldrig tidigare hänt att man hållit på och manipulerat med tjugomannanämnder. Och vi har därför ingen rättsregel som är tydligt tillämpbar, men om vi beaktar syftet med rättsregeln så framstår det tämligen klart att rättsregeln kan tillämpas i förevarande situation oaktat inget parti har bytt sida. Det har ju faktiskt inget parti gjort, och därmed tycker jag också att vi har stöd av juridiken.

Vänsterpartiet tycker att det här är skandal, och vi står absolut bakom ställningstagandet att det här förslaget borde ställas under landstingsfullmäktiges proposition i dag. Vi vet att vi kommer att förvägras detta. Så, fortsättning följer.

Anförande nr 104
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Det här är ju en årligen återkommande följetong, att diskutera storleken på nämnderna, och det beror ju på den situation som vi befinner oss i.

Utifrån de besked som SKL:s och våra egna jurister har gett ser jag att fullmäktiges ordförande gör en korrekt bedömning. Beskeden är tydliga. Jag vill inte medverka till att vi ska gå emot de juridiska bedömningar som vi har fått. Jag är själv lekman på det området.

Ur mitt eget perspektiv som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden vill jag säga att jag vill fortsätta att eftersträva breda överenskommelser i viktiga frågor så som jag hittills har gjort under de snart två år som jag har lett nämnden.

Jag vill nu bara uttrycka mitt stöd för fullmäktiges ordförandes bedömning som är att vi ska hantera den här frågan i enlighet med de råd som vi har fått från de juridiska experter som vi har tillfrågat. Frågan om nämndernas storlek kommer vi ju att återkomma till, och frågan ska naturligtvis ställas under proposition så småningom.

Anförande nr 105
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Jag tror att det är av vikt att vi sorterar i den här diskussionen. Grundfrågan handlar om nämndernas storlek, landstingsstyrelsens, trafiknämndens och hälso- och sjukvårdsnämndens. Det är enbart i frågan om landstingsstyrelsen som det råder någon delade meningar på vad lagen medger och inte.

Precis som alla andra beslutsfattande organ har landstingsfullmäktiges presidium att utgå från de experter som har pekats ut och som har legitimitet att bedöma den här typen av frågeställningar. Det har presidiet gjort. Om det är så att man inte delar den bedömningen så är det en fråga som man får väcka inom ramen för rättsväsendet.

Det är alltså bara landstingsstyrelsen som den här diskussionen handlar om, inte om trafiknämnden eller hälso- och sjukvårdsnämnden.

Finns det något tecken på ett avsteg från den juridiska bedömning som landstingsfullmäktiges förvaltning har haft som utgångspunkt för sin bedömning? Ett avsteg från den rekommendationen skulle leda till något resultat som motsvarar det som oppositionspartierna här har framfört. Jag har inte sett några indikationer på det.

Alliansen har aldrig sagt sig vilja eftersträva ett läge med nittonmannanämnder. Vi har hela tiden och konsekvent aldrig träffat någon uppgörelse som förbinder oss att förorda någonting annat än de tjugomannanämnder som vi anser vara lämpliga. Det ändrar ju inte heller något i sak.

Därmed är det ganska irrelevant att rikta sig till landstingsstyrelsens ordförande med uppmaningar om att man ska vakantsätta en plats i landstingsstyrelsen, för det handlar i så fall om att vi skulle acceptera det önskemål som ni har och ställa oss bakom förslaget att vi ska ha nittonmannanämnder, att vi ska ha en landstingsstyrelse med 19 man. Det har vi aldrig sagt att vi vill ha.

Landstinget har en viktig verksamhet. Vi har hälso- och sjukvård som är avgörande för människors hälsa och liv i många lägen. Vi har en kollektivtrafik som är väldigt, väldigt viktig för att den här regionen ska kunna vara konkurrenskraftig och framgångsrik. Det är klart att det är viktigt för skattebetalarna att vi har ett styre här i landstinget som är stabilt och som fungerar.

Vi har under den här mandatperioden på ett helt annat sätt än under tidigare mandatperioder, då vi har haft en tydlig alliansmajoritet, eftersträvat breda överenskommelser. Vi har lyssnat på oppositionspartierna och tagit in synpunkter i våra förslag ofta utan krav på motprestation eller reell förhandling. Jag som har varit med i landstingspolitiken sedan år 2006 som landstingsråd, vill säga att jag ser att vi har en attityd från Alliansens sida som syftar till att skapa förutsättningar för så stor bredd som möjligt i politiken inom ramen för vad som krävs för att det också ska kunna vara en ansvarsfull och fungerande politik. Detta är också den ambition som jag som Centerpartiets företrädare och landstingsråd inom mina ansvarsområden eftersträvar att fortsätta med.

Jag tycker också att man kan se från oppositionspartiernas sida, i varierande grad, att det finns en vilja att ha god dialog och att diskutera. Men det är ju inte fullständigt övertygande att det faktiskt skulle gå att få större gehör och större ansvarstagande från alla delar av oppositionen under förutsättning att vi lade oss platt och gjorde ett avsteg från linjen om tjugomannanämnder som vi har valt som vår linje i Alliansen just för att värna skattebetalarnas intresse.

Sorterar man i det här så kan man naturligtvis ha olika diskussioner om vad som är lagligt och inte, det kan också prövas i rätten om man eftersträvar det. Jag tycker att vårt fullmäktigepresidium har gjort en bedömning på det sätt som vi gör i alla andra frågor. Man vänder sig till därtill utpekad expertis, gör efterfrågningar och gör en bedömning utifrån det. Det finns inte heller någonting som tyder på att ett avsteg från den principen och det arbetssättet skulle leda till något av de resultat som oppositionspartierna eftersträvar i denna fråga.

Med det sagt hoppas jag att vi ska kunna fortsätta att eftersträva så breda överenskommelser och så gott samarbetsklimat som möjligt i landstinget.

Anförande nr 106
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! Erika Ullberg och Tomas Eriksson hänvisar hela tiden till löftesbrott. Jag tycker också att avtal ska hållas, men om vi drar oss till minnes lite vad som hände så var det så här. Det var en muntlig överenskommelse som blev snabbt nedtecknad. Det var mitt under pågående landstingsfullmäktigesammanträde. Det var en väldigt rörig situation.

När jag nu läser inlagan från juridiken på SKL så tycker jag att den är mycket tydlig. Jag tycker att den ger en bra vägledning. Först och främst gäller alltid svensk lag. Jag håller inte med Erika Ullberg om att kommunallagen skulle vara fullständigt otydlig, men den ger ändå

vid handen att vi inte kan ändra storleken på landstingsstyrelsen. Därför är vi tvungna att följa svenska lag framför muntliga och senare nedtecknade avtal.

Vi vill så klart ha god stämning i fullmäktige. Vi vill ha samarbetsformer som är bra och som passar. Att hävda att det här så kallade avtalsbrottet skulle ha betydelse för hela samhällsutvecklingen, som någon från oppositionen sade i talarstolen, tycker jag är väl magstarkt.

Ledamöter, nu är det tredje gången som vi tar upp den här frågan om storleken på landstingsstyrelsen och nämnderna. Jag menar att vi i stället borde ägna oss åt de utmaningar som länet står inför. Jag vill jobba för en ännu bättre hälso- och sjukvård, för en mer tillgänglig kollektivtrafik, för miljövänlig politik och för goda kulturupplevelser för länets invånare. Det är vad jag tycker att vi alla borde lägga kraft och energi på.

Anförande nr 107
Rickard Wall (–): Ordförande, ledamöter! Jag har noterat att varje parti har skickat upp en representant för att tala för sig och sitt parti. Därför känner jag mig manad att också gå upp i talarstolen.

Jag noterar att oppositionen, Socialdemokraterna, fäster stor tonvikt vid den här Olle Lundins juridiska uttalande. Det imponerar inte på mig. Jag är inte jurist, men jag har ju sett att tingsrätten kan döma på ett sätt, hovrätten på ett annat och så kommer Högsta domstolen med ett tredje utslag. Man bör nog ha lite mer känsla och respekt för att saker och ting inte är glasklara. Det där känner jag för övrigt igen från mitt eget yrkesområde inom samhällsekonomiska kalkyler. Den ena professorn kan komma till den ena slutsatsen och andra till en annan.

Sammantaget vill jag uttrycka stort förtroende och respekt för hur Torbjörn Rosdahl har agerat i en kvistig situation. Jag har fullt förtroende för presidiets bedömning i den här frågan.

Anförande nr 108
Ordföranden Annika Sandström (M): Jag vill också säga några saker som rör den bedömning som jag som ordförande har gjort.

Tomas Eriksson sade att man har skickat fram fullmäktiges ordförande. Jag kan berätta för er som inte känner mig att jag inte är särskilt lättskickad, i synnerhet inte när det gäller juridiska frågor eftersom jag har studerat juridik i min ungdom. Jag har också talat med professorer i detta fall.

När det gäller landstingsstyrelsen så är det en nämnd och är, precis som de andra nämnder som har nämnts här i debatten, vald på fyra år.

Den paragraf i kommunallagen som är tillämpbar, för det fall man vill göra någon förändring, innehåller några kriterier som ska vara uppfyllda för att förändring ska kunna göras. En förutsättning är att styrkeförhållandena i den här församlingen har förändrats, och detta är inte något som bara jag eller någon annan ska tycka – det ska finnas objektiva grunder och det ska vara dokumenterat på olika sätt. En annan grund för förändring är att man ändrar i organisationen, i nämndorganisationen, när det gäller ansvarsområden eller något liknande. Sådana faktorer utgör också grund för förändring.

Enligt min bedömning föreligger inte sådana omständigheter i detta fall. Landstingsstyrelsen är vald på fyra år. Ingenting har ändrats som gör att fullmäktige skulle kunna entlediga landstingsstyrelsen.

Därför kommer jag inte att ta upp förslaget och ställa det under proposition. Jag ska inte göra det, det vill säga att jag bedömer att jag helt enkelt inte får göra det. Det är, som redan antytts, på så sätt att det icke kommer att ske från den här ordförandestolen.

Men för dem som kanske är lite intresserade och som kanske vill veta mer har jag bett vår chefsjurist, som är den som står bakom en av dessa juridiska bedömningar – den andra bedömningen kommer från SKL - som är ganska tydliga på de här punkterna, att också ge sina kommentarer.

Anförande nr 109
A n n e R u n d q u i s t: Jag kan bara instämma i det som Annika säger. Det är ju den grund som finns för att vi ska kunna ändra antalet ledamöter i landstingsstyrelsen, det vill säga att återkalla uppdragen. De förutsättningar som föreskrivs i kommunallagen finns inte i dagsläget. Det gör att man inte kan ta upp ett sådant här ärende. Det finns inte heller någon punkt från valberedningen som gör att landstingsfullmäktige ska ta upp en sådan fråga. Det går alltså inte att ta upp frågan och ha den på dagordningen vid det här sammanträdet.

Ytterst blir det en fråga för domstolarna att ta ställning till, alltså om detta är en korrekt bedömning eller inte.

Anförande nr 110
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Det är alltså så att den juridiska bedömningen inte delas av Olle Lundin, och hans yttrande lägger vi till vår protokollsanteckning.

Jag vill också påminna om pudelns kärna i det här resonemanget. Den överenskommelse som vi gjorde i oktober 2014 och som skrevs under av mig och Torbjörn Rosdahl, handlade inte om huruvida Annika Sandström ska tvinga landstingsstyrelsen till nyval. Den handlade om att jag och Torbjörn lovade att vi skulle avsäga oss våra uppdrag och på så sätt låta fullmäktige pröva landstingsstyrelsens storlek.

Jag vänder mig i första hand inte till dig, Annika, utan till dig, Torbjörn, för det är du och jag som har den här överenskommelsen. Detta handlar absolut inte ytterst om en juridisk bedömning även om också citatet från det protokollet tydligt säger att det här är förenligt med svensk lag. Svensk lag ska gälla, och det vi lovade var att vi skulle avgå, alltså avsäga oss våra uppdrag. Jag förklarar det här så att ingen ska missförstå det.

Det är till att börja med landstingsmoderaterna som har lovat en sak som de inte håller. I andra hand är det en juridisk diskussion om än så intressant.

Jag undrar med anledning av Ann Rundquists inlägg om ni själva kommer att överklaga det här beslutet för att få den juridiska prövning som ännu inte är gjord i svensk förvaltningsrätt.

Anförande nr 111
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Det verkar som om vi lever i två olika världar. Den överenskommelse som vi gjorde var att om det blev 19 personer i nämnderna så skulle det gälla under mandatperioden, men om det blev tjugomannanämnder så skulle det gälla under mandatperioden. Det fanns ingenting annat i den överenskommelse som du hänvisar till om att vi skulle avsäga oss våra uppdrag.

Sedan blev det lite polsk riksdag vid det första mötet. Då uttryckte jag mig på ett sätt som inte är juridiskt hållbart, och det är det här som du blandar ihop. Du kan inte påstå att överenskommelsen innebar att vi skulle hålla på så här varje år och pröva om vi skulle ha 20 eller 19 i nämnderna.

Ni höll inte ert löfte. Det gör mig väldigt bekymrad.

§ 156 Arvode till styrelsen för Danderyds sjukhus, Södersjukhuset och Södertälje sjukhus

Anförande nr 112
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Landstingsfullmäktige beslutade den 17 maj i år att välja samma sammansättning av styrelseledamöter för Danderyds sjukhus AB, Södersjukhuset AB och Södertälje sjukhus AB. Det är alltså en personunion av de här tre olika styrelserna, en personunion i de tre akutsjukhusens styrelser. Med anledning av detta måste det göras en justering av arvodet. Det är fullt rimligt att göra en mindre justering då det blir ett omfattande styrelseuppdrag, och då det är samma personer som innehar uppdragen kommer denna organisation att ge flera samverkansfördelar.

Mot denna bakgrund är det rimligt att göra en mindre justering och reducera årsarvodet jämfört med nuvarande arvodesförteckning. Jag yrkar därför bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 113
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag ska faktiskt fatta mig ganska kort. I landstingsstyrelsen begärde Miljöpartiet återremiss av den här frågan. Om det inte är så att Torbjörn Rosdahl eller någon annan från Alliansens sida på ett tydligt sätt kan redogöra för de frågor som vi har ställt angående det här ärendet så kommer vi att göra så även i denna församling.

Frågorna som i huvudsak har lämnats obesvarade rör framför allt nivån på arvodet för i första hand ordföranden i den här personunionen. Miljöpartiet är inte motståndare till att vi skapar en gemensam styrelse, vi tror att det kan finnas fördelar med det. Vi har i och för sig haft vissa åsikter rörande personsammansättningen i de här styrelserna, men det är ju inte en fråga som är uppe för beslut i dag.

Ordförandens arvode för det gemensamma arbetet i de tre styrelserna föreslås bli 288 500 kronor för ett helt år. För att hitta någon referenspunkt kan man säga att om det hade varit så att hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande inte hade varit ett landstingsråd – nu är det här bara ett exempel – så hade det arvodet varit ungefär 600 000 kronor på ett år. Då kan vi alltså säga att den här styrelseordförandens insats utifrån den här beräkningen mellan tummen och pekfingret skulle kunna förväntas motsvara en halvtidstjänst, eller…??

Det verkar inte riktigt finnas någon tanke bakom arvodet kopplat till en förväntad arbetsinsats, tidsinsats eller arbetsmängd. Därför är det väldigt svårt att bedöma huruvida det här arvodet är rimligt eller inte eller om det är satt utifrån bedömningen att de ska uppfylla något annat väldigt dolt kriterium. Därför skulle jag vilja ha svar på den frågan. Om jag inte meddelar något annat yrkar vi återremiss!

Anförande nr 114
F r e d r i k S a w e s t å h l (M): Fru ordförande! Jag är ordförande i arvodesberedningen som har hanterat den här frågan. På vårt möte kom tyvärr inte de här frågorna upp, men jag tycker att det är en relevant frågeställning. Om man läser tjänsteutlåtandet framgår det nämligen inte glasklart hur man har resonerat. Det är i grunden väldigt bra att vi slår samman de här styrelserna genom att inrätta en personunion och det medför ju också faktiskt att vi för första gången under mina år i nämnden gör en arvodessänkning. Det kanske vi borde göra oftare. Jag har en lista på saker som jag skulle kunna avskaffa här i landstinget.

När man slog samman styrelserna började man studera de här frågorna och då konstaterade man att det inte är rimligt att vi, bara för att vi slår samman styrelserna, låter arvodena dra i väg. Däremot måste de ligga på en högre nivå än vad de gjorde när det handlade om separata styrelser eftersom det ju är tre sjukhus det gäller.

Den jämförelse som har gjorts beträffande storleken på ordförandens arvode har gjorts med arvodet för ordföranden i Karolinskas styrelse, har vi fått besked om. Det är i förhållande till det arvodet som man har valt arvodesnivå, inte i förhållande till landstingsråden eller andra förtroendevalda politiker.

Den jämförelse som har gjorts beträffande arvodets storlek för ordföranden är gjord med arvodet för Karolinskas styrelse, har vi fått besked om. Det är i förhållande till det som man har satt arvodesnivån, inte i förhållande till landstingsråden eller andra förtroendevalda politiker. Det har gjorts i förhållande till den professionella styrelsen för Karolinska.

Det innebär att arvodet för ordföranden är 30 000 kronor lägre än om han hade haft tre olika arvoden, och det är också lägre än arvodet för ordföranden för Karolinska. Det är lägre nivå även för de olika ledamöterna, jag tror att det rör sig om 75 000 per person. Det finns också en vice ordförande i styrelserna nu. I de tre olika styrelserna har man tidigare inte haft en vice ordförande med eget arvode i alla styrelser, men i en av dem hade man det, nämligen i Södersjukhusets styrelse. Därför har vi valt att göra en separat viceordförandearvodering som ligger däremellan men som är lägre än motsvarande arvode i styrelsen för Karolinska.

Det är den bakgrund som finns i ärendet, och jag hoppas att detta inte är någon stor fråga, utan att vi kan fatta ett klokt beslut i dag så att vi kan genomföra detta som innebär att vi faktiskt sparar lite pengar till skattebetalarna i Stockholmsregionen.

Anförande nr 115
B i r g i t t a S e v e f j o r d (V): Vänsterpartiet ställde sig i landstingsstyrelsen bakom det förslag till beslut om att återremittera ärendet som väcktes av Miljöpartiet och Socialdemokraterna i landstingsstyrelsen. Vi bifaller det även här.

Vi kanske inte är riktigt lika entusiastiska som andra partier över sammanslagningen av ledningarna av de här tre sjukhusen. Det är ett enormt stort uppdrag att vara styrelse för tre stora sjukhus i Stockholms läns landsting. Det kräver en stor arbetsinsats, det kräver mycket tid. Det är väl det som vi är lite tveksamma till. Hur mycket tid lägger egentligen styrelseledamöterna ned på sina uppdrag? Hur återkopplar styrelsen till oss politiker vad de gör i styrelserna?

Så vitt jag vet återkopplar man inte över huvud taget. Man kanske återkopplar till enskilda politiker, men annars finns det över huvud taget ingen återkoppling. Vi har alltså ingen aning om vad de här styrelserna gör förutom att de är väldigt välbetalda. Styrelseordföranden ska alltså få nästan 600 000 kronor om året. Det är ju för en vanlig inkomsttagare minst en heltidslön. Det kan inte vara en bisyssla som man har, något som man utför vid sidan av, inte minst mot bakgrund av de väldiga utmaningar och svårigheter som våra akutsjukhus står inför i Stockholms läns landsting. Södersjukhuset har stängda vårdplatser, svårigheter att rekrytera personal, stor personalomsättning och så vidare. Samma sak gäller för Danderyds sjukhus. Södertälje sjukhus verkar ju vara något stabilare och där har man också satsat på att bygga ut.

Det är jättelika problem som våra sjukhus står inför. De lyckas inte i alla delar leva upp till det som vi vill att de ska göra. Då undrar man vilken styrelsens roll är i de här sammanhangen.

Jag har tidigare gått igenom alla protokoll från styrelsen på Karolinska sjukhuset. Jag kan se att om man som politiker läser igenom de styrelseprotokollen så förstår man över huvud taget inte vad ledamöterna gör i den styrelsen förutom att de lyssnar till en rad rapporter. En styrelse ska ju leda och lösa problem. Det kan man inte se att styrelsen vid Karolinska sjukhuset har gjort om man läser protokollen. Jag har ingen aning om hur styrelsen för Södersjukhuset, Danderyds sjukhus och Södertälje sjukhus har agerat tidigare, men jag tycker att återkopplingen till oss politiker är under all kritik.

Vi får naturligtvis själva ta en del av ansvaret för detta, men det är ju märkligt att vi tillsätter den ena styrelsen efter den andra utan att vi har en aning om vad de gör. Dessutom är det väldigt välbetalda ledamöter i styrelserna. Hur mycket tid lägger de ned på ett styrelsearbete om de ska ha 600 000 kronor om året? Hur många timmar lägger de ned? Vad åstadkommer man för dessa 600 000? Vi har inte en aning.

Vänsterpartiet yrkar bifall till återremissförslaget!

Anförande nr 116
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Det är precis som det sägs här. Det är klart att man måste ha en återkommande diskussion om styrelsens uppdrag, sammansättning och nivå på arvoden. Det finns inte en självklarhet i vare sig det ena eller det andra. Det här är en ny modell som nu testas och som från vår utgångspunkt syftar till att få till stånd en starkare ägarstyrning, ett tydligare samarbete mellan akutsjukhusen och mindre konkurrens.

Vi är beredda att se vidare på frågan om hur vi ska få till stånd en ännu starkare ägarstyrning, och det är förstås som Birgitta säger, nämligen att den ägarstyrning som finns i dag inte är tillfredsställande. Hur ofta ägarutskottet och sjukhusledningarna träffas och formerna för detta är inte tydligt. Det är frågor som vi gärna kan återkomma till.

Vi står fast vid vårt gemensamma återremissyrkande, det som vi har väckt tillsammans med Miljöpartiet, då vi inte har fått tillräckligt bra svar på frågan om hur nivåerna har kommit till.

Jag vill bara avslutningsvis tillägga att om vi minskar trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden med en person vardera så sparar vi också pengar.

§ 157 Policy och riktlinjer för resor och möten inom Stockholms läns landsting

Anförande nr 117
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Det känns glädjande att i dag kunna lägga fram en ny resepolicy för landstinget. Den nya policyn är lättare att använda för våra medarbetare, den har större fokus på miljön och är anpassad efter nya resemönster och modern teknik.

År 2004, då vi senast antog resepolicy, hette min företrädare Ingela Nylund Watz. Tekniken och resandet var annorlunda då. Ungefär 14 procent av världens befolkning använde Internet, och Nokia hade precis lanserat en ny telefon med något som hette *touch screen*.

Stockholmarnas resemönster var också ett annat. I landstinget var andelen som reste med kollektivtrafiken betydligt lägre än vad den är i dag.

Tekniken, politiken och resemönstren har genomgått stor förändring sedan dess. Därför är det nu naturligt att även landstingets resepolicy uppdateras och förnyas.

På Alliansens initiativ genomför landstinget en översyn av policy och styrdokument. Alla våra policydokument är levande dokument som kan ändras för att anpassas till utvecklingen av samhället, lagstiftningen eller andra faktorer i omvärlden.

Som en del av det arbetet har ett nytt helhetsgrepp tagits om landstingets rese- och representationspolicy. Resepolicyn blir nu ett separat policydokument för att göra policyn mycket tydligare.

Utgångspunkten för vår resepolicy är att stockholmarna ska kunna ha förtroende för att tjänsteresor i landstinget sker med varsamhet för deras skattepengar och för miljön. Tjänsteresor med landstinget ska ha ett tydligt motiverat syfte och ska ske med de färdmedel som sammanvägt är bäst för miljön, för skattebetalarnas pengar och för medarbetarnas arbetstid.

Det mest klimatsmarta sättet att ha möten på är att inte behöva resa alls. Tekniken möjliggör för oss i dag att ha videomöten via mobiltelefon, surfplatta eller våra datorer. Därför ska distansmöten alltid övervägas innan man beslutar om en resa.

För resor som ska ske inom Stockholms län har vi en kollektivtrafik i världsklass. Den ska alltid vara förstahandsalternativet, och taxi ska undvikas om det finns tillgång till goda kommunikationer. Om man reser med flyg, båt eller tåg ska resan ske i ekonomiklass.

Eftersom resepolicyn är ett levande dokument som enkelt ska kunna uppdateras om det finns behov, så ges landstingsstyrelsen delegation att uppdatera dokumentet. Vi vill att våra policydokument ska vara lätta att använda och minska onödig byråkrati. Därför måste det finnas en rimlig balans mellan att hålla nere kostnaderna och att ställa krav. Policydokumenten ska bara reglera det som verkligen behövs. Alltför detaljerade regler driver upp kostnaderna för resor och tar mycket mer arbetstid i anspråk.

Jag anser att vi med denna policy har hittat en bra balans så att så mycket som möjligt av stockholmarnas skattepengar kan gå till sjukvård och till kollektivtrafik.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 118
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande och fullmäktigeledamöter och åhörare! Den här policyn är bra i mångt och mycket, precis som Torbjörn Rosdahl säger. När jag läste den i personalutskottet så såg jag ändå att det fattades två saker som är väldigt viktiga när vi reser för skattebetalarnas medel.

Det jag kommer att säga nu handlar alltså inte om vad vi gör som privatpersoner eller i andra delar av vårt liv utan om det som vi gör när vi reser eller konfererar på skattebetalarnas bekostnad.

För oss i Vänsterpartiet är det också självklart att värna varje skattekrona, och det innebär att det för skattemedel aldrig ska få förekomma att vi bokar in oss på konferensanläggningar eller hotell som inte har sjysta avtal för personalen, att de ställen som vi använder med skattemedel helt enkelt ska ha kollektivavtal eller liknande skyddssystem för den personal som arbetar där. Inte minst lärde vi oss vad som händer om det inte är så genom det som hände vid färdtjänstupphandlingen till exempel.

Men, ordförande, det handlar också om att vi inte ska ta in på hotell som tillhandahåller porr. I dag är det allt fler hotellkedjor som marknadsför sig som porrfria, i dagsläget är det faktiskt 189 hotell och konferensanläggningar som har certifierat sig som porrfria. Det här har skett i en rasande fart. Sedan år 2003, då Roks tog upp problemet med porr, har porrfria hotell

efterfrågats allt mer. Roks, för er som inte känner till det, är Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige.

Det handlar alltså om att vi i Vänsterpartiet och vi i Stockholms läns landsting ska göra precis det som andra myndigheter gör: ha etiska riktlinjer och ställa krav på de anläggningar som vi bekostar med skattemedel.

Varför har då denna porrfråga blivit så aktuell för kvinnoorganisationer? Jag skulle vilja citera vad Roks säger. På sin hemsida har de en mycket stark argumentation. De strider för porrfrihet. Det är därför att pornografin har blivit allt grövre.

Då kanske ni undrar vad jag pratar om när jag pratar om porr. Jo, jag pratar framför allt om mainstreamporr, som gäller något som sker mellan vuxen man och vuxen kvinna. Sedan finns det andra genrer, men dem behöver vi inte gå in på här i dag.

Forskning visar att det förekommer våld i 90 procent av scenerna och att fysiska skador är vanligt förekommande inom framställningen av porr. Forskningen visar också en mängd skadeverkningar i den kommersiella pornografins kölvatten. Bland annat blir män som kontinuerligt konsumerar porr mer sexuellt aggressiva och anammar attityder som främjar eller trivialiserar våld mot kvinnor. Den pornografi som sprids inspirerar till och normaliserar mäns övergrepp mot kvinnor och barn. Bland de kvinnor som rekryteras till porrindustrin finns en betydande andel som under uppväxten har utsatts för sexuella övergrepp och grava försummelser. Många är eller har varit i prostitution. Porren förhindrar kampen för jämställdhet genom att normalisera kränkningar av kvinnor och normalisera stereotypier.

Det är alltså vad Roks skriver, och det tycker jag är mycket allvarligt. Vi måste självklart stödja detta arbete.

Unizon är ytterligare en organisation för kvinnojourer i Sverige. De beskriver det på lite annat sätt.

Att dagens porr visar bilder av gruppvåldtäkter, grova sexuella övergrepp och förnedring av kvinnor och tjejer står i total motsats till samhällets offentliga värderingar om jämställdhet. Insatser för att förebygga mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer är verkningslösa om vi samtidigt tillåter porren att finnas tillgänglig.

Sveriges Kvinnolobby säger: ”Forskning visar att den pornografi som idag sprids inspirerar till och normaliserar mäns övergrepp mot kvinnor och barn och begränsar sexuella relationer. Det är dags att öka jämställdheten och befria sexualiteten!” Sveriges Kvinnolobby är en ideell, partipolitiskt obunden organisation som arbetar för kvinnors fullständiga mänskliga rättigheter och ett jämställt samhälle.

Ordförande, fullmäktige! Det här ska inte våra skattemedel användas till. Därför yrkar jag bifall till Vänsterpartiets tilläggsförslag, att förslaget till rese- och mötespolicy för Stockholms läns landsting även ska innefatta att vi ska göra bokningar på porrfria hotell och att vi också ska boka in oss på hotell- och konferensanläggningar som omfattas av kollektivavtal.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag.

Anförande nr 119
S u s a n n e S j ö b l o m (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag var ute och surfade på webben i går, Gunilla Roxby Cromvall, och gick in på sidan porrfritt.se, som ni hänvisar till. Där fanns ett drygt hundratal hotell i hela Sverige som kunde erbjuda porrfri tv. Går man in

på Trivagos hemsida finner man däremot 4 200 hotell i Sverige. Är det ens möjligt att hitta porrfria hotell på alla orter där landstinget betalar för övernattning?

Ert förslag går längre än landstingets tidigare regler och totalförbjuder alla hotell som har porr med betal-tv. Min fråga är: Har ni över huvud taget gjort någon bedömning av om ert förslag är kostnadsneutralt eller kostnadsdrivande?

Och vad är ert nästa krav? Är det att resepolicyn även ska innefatta att landstinget bara bokar hotell där det erbjuds endast vegetariska rätter?

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 120
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Jag tänkte instämma i Gunilla Roxby Cromvalls yrkande, liksom vi gjorde i landstingsstyrelsen. Jag tänkte trycka lite särskilt på verksamheter som har sjysta villkor och kollektivavtal.

Vi ska ha upphandlingar som främjar att löntagarnas villkor är tryggade. Det gäller färdtjänsten, och det finns många andra exempel där detta är viktigt. Självklart ska vi föregå med gott exempel och så långt det är möjligt själva nyttja verksamheter – hotell och resebolag – som har kollektivavtal. Det är ett mål att sträva efter som är väl vårt att stämma in i.

Att-satsen om att vi ska boka på porrfria hotell är en ambition som jag hoppas får brett stöd.

Anförande nr 121
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Detta fanns inskrivet när vi hade majoritet senast. Men av någon anledning har det försvunnit, vilket är mycket märkligt.

Vi i Stockholms läns landsting blir en mycket stark aktör om vi ställer krav på porrfria hotell och kollektivavtal. Det är just därför som vi ska driva den här frågan i jämställdhetens namn – det är mycket viktigt. Det är märkligt att man inte kan gå med på något som är fullständigt självklart.

Sedan vill jag säga: Vi håller väl oss till frågan! Nu driver vi frågan om kollektivavtal och frågan om porrfria hotell. Det är vad det handlar om – inget annat.

Anförande nr 122
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag yrkar bifall till mitt förslag till beslut, som består i ett tillägg till resepolicyn, nämligen ”att policydokumentet *Stockholms läns landstings riktlinjer för resor och möten i tjänsten* under rubriken *Bokning av hotell, kurser och konferenser* utökas med tillägget: Stockholms läns landsting utger ersättning endast till hotell-, kurs- och konferensanläggningar som upprätthåller ett neutral[t] och professionell[t] förhållningssätt till alla sina gäster som representerar åsiktsyttringar inom lagens gränser.”

På samma sätt som Gunilla motiverade sitt förslag å det längsta tror jag att mitt förslag också behöver en motivering.

Frågan har aktualiserats i Sverige under de senaste månaderna, bland annat genom turerna kring Gustaf Frödings hotell i Karlstad och Grand Hôtel i Stockholm. Dessa hotell har i ett första steg tagit emot artister och evenemang med anknytning till politiska partier och grupperingar som rör sig inom just lagens råmärken. Ja, man är till och med representerad

både här i salen och i riksdagen. Hotellen har därefter utsatts för bojkott, hot och ekonomiskt våld från högljudda, bland annat från fackliga företrädare. Märk väl att dessa extremister samlar ett mindre folkligt stöd än de folkvalda som extremisterna själva angriper.

Detta är en strömning som vi möter även i utlandet. Bilden jag visar nu är en SVT-nyhet från förra veckan om att Lego slutar annonsera i Daily Mail efter påtryckningar och hot om ekonomiskt våld från förtryckaraktivister. Daily Mail skriver inte så som våldsextremisterna tycker är lämpligt.

Yttrandefriheten är under angrepp i vår del av världen. Demokrati och yttrandefrihet måste ständigt försvaras på alla nivåer i samhället. Mitt förslag till beslut i föreliggande ärende är en del i det arbetet.

Beträffande ekonomiskt våld kan vi läsa om ordet ”terror” i Svensk ordbok, utgiven av Svenska akademien. Så här står det: ”terr´or … våldshandlingar mot civilbefolkning som är avsedda att väcka skräck och fasa”. Det kommer av latinets terror, som betyder just skräck. Det gäller även om övergrepp av fysiskt slag, fysiskt våld, psykiskt våld, ekonomiskt våld.

Extremisterna vill skrämmas. Hotell, tidningar, högskoleledningar – you name it, they do it. Man bör kalla saker och ting vid deras rätta namn. Och det som extremisterna ägnar sig åt mitt ibland oss, mina damer och herrar, är terrorism.

De repressiva krafterna har i de aktuella hotellfallen tagit till bland annat ekonomiskt våld genom bojkott och avbokning. Detta är terrorism och terroristhandlingar begångna av terroristslödder.

Generellt har man lyckats väl med sin terrortaktik här i Sverige. Grand Hôtel pudlade ömkligt under trycket. Och trycket, ja, det är vi alla medskyldiga till att det upprätthålls. Ni är den tysta majoritet som inte vågar stå upp mot dessa intoleranta gaphalsar och våldsverkare trots att vi är fler än de. Det är ni som kryper ned och ihop i era stolar, livrädda för att mista det ni har, era positioner och så vidare. Hellre håller ni tyst och låter terror och likriktning breda ut sig i landet.

Någon av er kan vilja säga att detta är en frågeställning som ligger utanför landstingets kompetensområde – här har vi att följa den eller den praxisen, den eller den rekommendationen från den eller den myndigheten och så vidare. Men vi ska ta upp kampen mot terrorismen här och nu. Om en liten stund ska jag förklara varför det är så ändamålsenligt att vi gör det just här och nu. Jag återkommer strax.

O r d f ö r a n d e n : Jag vill påpeka att vi i den här salen försöker ha ett hyfsat språkbruk. Det gäller också dig, Rickard Wall. Vi bör också i möjligaste mån hålla oss till ämnet under den punkt som vi diskuterar.

Anförande nr 123
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Jag instämmer helt i vad fru ordföranden just har sagt.

Det står redan i dag i ramavtalen att våra leverantörer ska följa gällande antidiskrimineringslagstiftning. Blir en leverantör dömd för diskriminering utgör det alltså ett kontraktsbrott enligt våra avtal.

Det står också i avtalen att det är av mycket stor betydelse att leverantörerna lever upp till grundläggande demokratiska värderingar. Det är en grundbult i landstingets värderingsgrund och är en grund för alla verksamheter och policydokument.

Därför anser jag att det inte behöver stå skrivet i varje dokument.

Anförande nr 124
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Det blir en spännande debatt där varje partis företrädare ska lyfta fram det man brinner extra mycket för. I det här fallet har vi från Miljöpartiet inte valt att i första hand fokusera på vilka hotell eller reseanläggningar som Stockholms läns landsting använder, även om vi instämmer i det yrkande som Vänsterpartiet har lagt om att i första hand boka porrfria hotell.

Vi är mer bekymrade över – men ser samtidigt möjligheter att använda resepolicyn för att komma till rätta med – ett annat problem som vi har blivit uppmärksammade på inom ramen för landstingets miljöarbete. Det handlar om den miljöpåverkan som sker genom flygresor.

Att Stockholms läns landsting ska ha en restriktiv hållning och i första hand välja andra färdmedel än flyg där det är möjligt har funnits i landstingets resepolicy sedan tidigare. Den här policyn ska som sagt omfatta all landstingsfinansierad verksamhet, alltså även sjukhusen med mera.

Tyvärr visar det sig att miljöpåverkan från flygresor inom landstingets verksamhet ökar varje år, trots att den rimligen – om man hade följt en sådan här policy – borde minska. Detta är något som vi skulle vilja komma till rätta med.

Därför har vi i landstingsstyrelsen haft ett som vi tycker konstruktivt förslag om något som finns på många andra ställen i Sverige, bland annat i Västra Götalandsregionen och i Lunds kommun. Där har man en extra intern avgift när en verksamhet bokar en flygresa. Vi kommer ju trots allt att fortsatt behöva göra flygresor. Men då betalar man en liten extra avgift som går internt till den egna organisationen, och de pengarna används aggregerat för att genom investeringar eller på annat sätt stödja de delar av den interna organisationen som vill genomföra sådant som minskar klimatpåverkan på något annat sätt.

Vi tror att ett sådant internt ekonomiskt styrmedel – som alltså finns på andra ställen i landet, som inte är svårt att genomföra och som har visat sig vara effektivt i att minska den egna organisationens klimatpåverkan – skulle vara ett konstruktivt och välkommet steg framåt och dessutom ge det kommande miljöprogrammet, i fråga om dess möjligheter att verka för att minska landstingets klimatpåverkan, en nödvändig skjuts framåt.

Bifall till Miljöpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 125
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Ordförande, ledamöter! Jag går upp i debatten med anledning av att jag förutsåg att frågor som rör kopplingen mellan landstingets miljöarbete och resepolicyn skulle komma upp. Det förtjänar en särskild kommentar med tanke på att vi i dag kommer att fatta beslut om ett nytt miljöprogram.

I det miljöprogrammet höjer Alliansen, efter bland annat samråd med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, ambitionsnivån för att minska klimatpåverkan från tjänsteresor från 10 till 25 procent. Jag vill säga att jag tycker att policyn lägger mycket tyngd på miljö- och klimatarbetet som det är. Men om man ska nå en så kraftig minskning av klimat- och miljöpåverkan från resor är det klart att det sannolikt kommer att behövas ett arbete när det gäller att få det att fungera i verkligheten.

Här har vi goda exempel, bland annat från Karolinska sjukhuset, som har arbetat framgångsrikt med detta och sparat mycket pengar för skattebetalarna, samtidigt som man har minskat tidsåtgången för resor, fått mer digitala möten och så vidare, och naturligtvis minskat klimatpåverkan.

Med tanke på det tycker jag ändå att vi ska gå till beslut i dag om landstingsstyrelsens förslag, för det är ett stort steg framåt. Det är en bra resepolicy. När vi har ett nytt miljöprogram kommer det naturligtvis att vidta en process för att se hur vi ska uppnå kraftigt höjda målsättningar när det gäller att minska klimatpåverkan från resor och därigenom, som en positiv bieffekt, minska kostnaderna för skattebetalarna

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 126
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag tänkte hålla mig till porrdelen i Vänsterpartiets synpunkter i förslaget till beslut.

Man kan raljera över den här frågan och det Vänsterpartiet skriver, men jag ska försöka begränsa mig. Man kan nästan diskutera vad som helst. Porrfria hotell, vad betyder det egentligen? Man kan raljera över det. Man kan titta på vad som står skrivet här om ”pornografiska filmer på tv, video och betal-tv. Det handlar om att värna kvinnors rättigheter och inte främja sexuellt våld som porr kan vara.” Ja, vi har hört en utläggning om det. Värna kvinnors rättigheter? Men bögarna då, till exempel? Dem har ni helt förbisett i den här frågan. Man kan ha många synpunkter på er skrivning, som kan verka orättvis och märklig.

Men det jag framför allt vänder mig mot är den gammaldags synen på detta, att vi tror att vi kan reglera medarbetarnas porrtittande genom att säga vad de inte ska använda. Finns det videoapparater längre? Är det någon som har någon sådan? Betal-tv kanske det förvisso finns på hotellrum.

Detta är inget annat än gammaldags plakatpolitik som inte leder någonstans, med sådana tillägg. Alla som sitter här i rummet vet ju hur det är. Vi har paddor framför oss här i salen. Var och varannan har mobiltelefon med uppkoppling mot internet. Vad gör vi då, om den som vill titta på porr använder sig av sin mobiltelefon? Jag förutsätter att våra medarbetare inte använder sig av porrtittande under arbetstid utan sannolikt efter arbetsdagens slut. Ska vi då ha störsändare för internet? Man kan gå hur långt som helst för att reglera detta. Det är så larvigt!

Jag har inga synpunkter på vad man tycker om porr. Jag kan ha största förståelse för detta med avarter och allt möjligt. Men att tro att medarbetarna ska sluta titta på porr därför att vi säger att de ska bo på porrfria hotell är löjligt, och det är gammaldags politik.

Det blir något slags praktfullt slag i luften genom en sådan bestämmelse, om vi skulle införa den. Det blir krångligt att hålla på med detta. Det blir fördyrande för landstinget. Det leder inte någonstans, eftersom alla andra som vill titta på porr i så fall gör det på något annat sätt, så vi åstadkommer inte någonting.

Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 127
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Herrejösses! Över 200 kommuner och landsting har inskrivet i sina etiska riktlinjer att man inte ska boka in sig på hotell med porr. Precis som facket påtalade är det också av hänsyn till hotell- och restaurangpersonal, som får städa upp efter detta.

Du säger att det är gammaldags. Är mäns våld mot kvinnor gammaldags? Det är ju ett gigantiskt samhällsproblem som vi har. Jag motiverade tidigare: De tunga kvinnoorganisationer som jobbar med detta har sett att porren bidrar till att män misshandlar kvinnor. De utsätter sina kvinnor för det som våldsporren gör. Och här handlar det om vad vi gör för skattebetalarnas pengar – inte vad vi gör privat. Det sade jag i mitt första inlägg.

Jag tycker att detta var ett skamligt inlägg, ordförande!

Anförande nr 128
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag har ingen uppfattning om vad man tycker om porr. Det står var och en fritt att göra det som vuxna människor. Men det jag vänder mig emot är att man går längre i den skrivning som Vänsterpartiet föreslår än i den gamla policyn.

Det leder som sagt inte någonstans, för teknikutvecklingen har för länge sedan sprungit ifrån Vänsterpartiet, som tror att folk fortfarande sitter och tittar på videofilmer och VHS-rullar. Det är bara pinsamt att höra ett sådant resonemang.

Det är väl en sak om du åstadkommer något. Då kan man diskutera det. Men det går att se porr på många andra sätt, och vi kan inte styra över det annat än genom att ta till mycket drastiska medel, med teknikstörning och annat.

Att i denna resepolicy skriva in något som är helt obsolet känns helt främmande. Vi ska hålla oss till realistisk och förnuftig politik här i landstingsfullmäktige. Vi ska besluta när vi tycker att det är klokt.

Anförande nr 129
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Återigen saknar jag ord. Det handlar fortfarande om mäns våld mot kvinnor. Det handlar om vad vi gör för våra skattebetalares pengar. Det handlar om att vi ska vara en ledstjärna i det här arbetet.

Jag har aldrig någonsin pratat om vad folk gör i det privata livet. Jag har heller inte pratat om de olika porrvariationer som finns. Men vi har ett samhällsproblem, ett gigantiskt samhällsproblem som vi inte kommer till rätta med. Det är att män utsätter kvinnor som grupp för våld – dödar kvinnor och utsätter dem för detta sexuella våld. Detta hör inte hemma i våra resor i tjänsten. Att vi ska sitta och titta på porr kan aldrig någonsin höra hemma i det vi gör på våra tjänsteresor. Privatlivet är en helt annan sak, Peter Carpelan.

Jag blev förbluffad över den diskussion som vi fick i personalutskottet, när jag lite blåögt sade: Men vi har ju glömt detta med porrfria hotell, som andra har. Vi måste väl vara en ledstjärna! Stockholms läns landsting, Sveriges näst största parlament, ska vara en ledstjärna i det här arbetet.

Anförande nr 130
S u s a n n e S j ö b l o m (M): Framför oss i dag har vi ett bra och modernt förslag till ny resepolicy för landstinget. Men vi har också de här symbolpolitiska förslagen från en rödgrön minoritet som faktiskt verkar ha sprungit helt vilse i jämställdhetskampen.

Jag har förtroende för våra medarbetare. Jag litar på att de vet att tjänsteresor är till för tjänsteutövning och arbete, inte att ligga på hotellrummet och titta på porr. Har Socialdemokraterna så lågt förtroende för våra medarbetare att ni tycker att detta behöver regleras i ett policydokument? Jag vill ha svar från Socialdemokraterna.

Tror ni att vi måste förbjuda våra medarbetare att vistas på hotell som har betal-tv för att de ska kunna undvika porr? Är det ett stort problem i dag för andra kommuner och landsting som inte har ett förbud? Vad är det för annat beteende som vi måste reglera för att medarbetarna ska kunna bete sig lämpligt?

Gunilla Roxby Cromvall! Ett tips från en kvinna till en annan: Lägg ert krut på jämställdhetsreformer som faktiskt hjälper kvinnor i vardagen och i karriären och lägg undan den här ihåliga symbolpolitiken!

Landstingets policy- och styrdokument ses över kontinuerligt, som ni vet, och omprövas allteftersom exempelvis lagstiftning, teknisk utveckling eller andra omvärldsfaktorer förändras.

Härmed vill jag informera Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna om att den tekniska utvecklingen faktiskt har gått framåt. I dag finns smarttelefoner och surfplattor, och det finns också datorer. Om ambitionen är att förbjuda porr måste även dessa verktyg regleras. Men hur ska ni kunna reglera min surfplatta och min privata telefon när jag reser i landstingets tjänst?

Ert förslag visar att ni inte har förtroende för våra medarbetares omdöme. Dessutom är ert förslag varken i takt med tiden eller i takt med tekniken. Är det ett generellt förbud mot porr som ni är ute efter ska ni faktiskt ta det med era kollegor i riksdagen och inte här.

Släpp den gammalmodiga symbolpolitiken! Ställ er bakom en modernisering av landstingets regler! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 131
T a r a T w a n a (S): Ordförande, ledamöter! Jag måste säga att jag blir helt förvånad i den här diskussionen. Man nästan förlöjligar debatten. Att välja ett porrfritt hotell eller boende är att ta ställning för jämställdhet och mot förnedring och förtryck av kvinnor och flickor. Det är vad det handlar om.

Att vi står här och säger att vi inte kan gå i bräschen – vi som är det näst största parlamentet och har ansvar för personalen! Att vi inte kan ta ställning för det och markera det! När vår personal är på konferens eller bokar hotell ska det vara porrfritt. Jag förstår verkligen inte vad ni säger.

Nu när det är 2016 borde ni förstå mycket mer och kunna ta ställning för jämställdhet och mot förnedring av flickor och kvinnor. Kom igen!

Anförande nr 132
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Det finns något som är underligt när man lyssnar på den här diskussionen. Vi har haft detta inskrivet, och när vi fick ärendet läste jag policyn och sade till Gunilla: Det här är väl bra. Då sade Gunilla: Men man har ju tappat bort detta med porrfria hotell. Har man? sade jag. Det är så vanligt att man har med detta. Det har de flesta kommuner och landsting, och jag tror till och med att riksdagen har det i sin resepolicy.

Susanne Sjöblom! Jag har aldrig hört att moderater, kristdemokrater eller liberaler har ställt frågor eller motionerat om att man ska ta bort detta med porrfria hotell i någon resepolicy. Det har du inte gjort tidigare under de år som du har suttit här, fast du tycker att detta är en så viktig fråga.

Det handlar inte om vad du gör med din platta. Om det inte är något problem att man kan titta på porr ändå, varför är det ett problem att vi bokar porrfria hotell?

För övrigt är jag så gammaldags att jag trodde att man på hotellrum mest sover och inte porrar.

Anförande nr 133
Susanne Sjöblom (M): Jag kan börja med två saker. Det ena är att jag inte har suttit här så länge. Jag var nyvald 2014, så jag har aldrig varit med och beslutat om det här policydokument tidigare. Det andra är att ni går mycket längre nu. Förut stod det ”bör”, men nu vill ni totalförbjuda. Det får ni stå för.

Om ni läser ser ni att det står tydligt i dokumentet: ”Syftet med rese- och mötespolicyn är att säkerställa att resor som genomförs av förtroendevalda och anställda i landstinget sker klimatsmart, tidseffektivt och med varsamhet för skattebetalarnas pengar.”

Då kan man ställa sig frågan: Är förslaget om porrfria hotell klimatsmart? Nej. Är förslaget om porrfria hotell tidseffektivt? Nej. Är förslaget om porrfria hotell varsamt med skattebetalarnas pengar? Nej, det är det inte.

Eftersom ert förslag inte är mer klimatsmart, tidseffektivt eller varsamt med skattebetalarnas pengar måste de rödgrönas syfte i den här frågan som vanligt vara att reglera ännu mer, bara därför att ni har så lågt förtroende för våra tjänstemän och förtroendevalda. Onödig reglering innebär mer byråkrati och dyrare resor.

Anförande nr 134
Gunilla Roxby Cromvall (V): Vänsterpartiet har lyft in detta just därför att det saknas i resepolicyn. Vi saknar två aspekter. Vi saknar sjysta villkor för personal, och vi saknar porrfria hotell.

Vad gäller anställda måste jag säga att jag har varit med på resor där anställda har blivit mycket upprörda över att det har funnits porrkanaler eller att porrfilmer har legat öppet på hotell som man har bott på. Detta med personal kan vi säga lite si och så om.

Återigen: Vi i Stockholms läns landsting ska vara en ledstjärna. Vi bekämpar mäns våld mot kvinnor. Vi jobbar för jämställdhet mellan könen.

Anförande nr 135
Rickard Wall (-): Ordförande, ledamöter! Jag vill gärna börja med att säga att jag med respekt för ordföranden självklart har skrivit om och korrigerat mitt manus och anpassar mig efter tillrättavisningen.

Jag yrkar bifall till mitt förslag till beslut, som består i ett tillägg till resepolicyn.

Orsaken till att arbetet mot dem som vill tysta det fria ordet och yttrandefriheten ska börja här och nu i denna sal med ett bifall till mitt förslag till beslut är: Här står han, han som inte låter sig skrämmas. Plötsligt står han här. Man har tagit ifrån mig mitt jobb. Man försöker just nu ta ifrån mig mitt uppdrag som nämndeman i tingsrätten. Ändå kan man inte skrämma mig. Man kan inte tysta mig. Jag fortsätter att för oss socialkonservativa försvara alla individers rätt att utan risk för repressalier verka och uttrycka oss inom lagens råmärken.

Nu, mina damer och herrar, är valet ert. Antingen röstar ni för avslag på mitt förslag till beslut eller också står ni upp för yttrandefrihet och demokrati och röstar för bifall till förslaget. Därefter är det upp till historien att döma er.

Anförande nr 136
Landstingsrådet F o r s l u n d (C): Fru ordförande! Jag vill återvända till frågan om porrfria hotell och det tilläggsyrkande som Vänsterpartiet har lagt. Självfallet ska SLL vara en ledstjärna i kampen mot sexualisering av kvinnor och mot mäns våld mot kvinnor, och vi ska vara en ledstjärna i jämställdhetsarbetet. Självfallet är detta saker som vi alla är eniga om här i salen.

Jag är därför full av sympati för det yrkande som ni har lagt, för de ambitioner som finns bakom förslaget. Men precis som Peter Carpelan sade riskerar det tyvärr att bli ett slag i luften. Jag vill inte på något sätt förlöjliga det som ni försöker driva genom det här arbetet, för det finns en seriös ton i detta som jag tycker att vi ska hålla oss fast vid. Men jag tycker också att vi måste våga pröva formerna för detta.

Det porrförbud som ni beskriver är något som tillkom för ganska lång tid sedan, med goda ambitioner och med goda resultat. Men precis som har sagts går teknikutvecklingen mycket snabbt. Ska vi kunna uppnå de mål som ni pratar om – särskilt när det gäller sexualisering av kvinnor och porrens dåliga sidor – måste vi hantera det mycket bredare och med mycket skarpare verktyg än dem som ni föreslår.

Jag skulle därför välkomna en process på lite längre sikt där vi kan hitta just de skarpa och moderna verktyg som bejakar teknikutvecklingen, inte att vi binder oss vid skrivningar från 90-talets Sverige, som detta faktiskt grundar sig i. Det handlar om en teknik på utdöende, den typ av hotell-tv som ni beskriver. Vi ska inte vara teknikbundna i våra krav när det gäller den här typen av resepolicyer.

Nu har vi äntligen lyckats få mer teknikneutrala skrivningar som bejakar resefria möten och bejakar digitaliserings möjligheter. Då ska vi inte i en så här viktig fråga begränsa oss till vissa tekniska lösningar.

Anförande nr 137
S a b i n a E d e l m a n (MP): Fru ordförande! Det är mycket klokt som har sagts här i salen i det här ämnet i form av sakliga argument. Men jag skulle vilja poängtera att både Carpelans retorik och delar av det här parlamentets hånfulla skrockande i fråga om jämställda krav eller att ställa krav på leverantörer när det gäller jämställdhet är precis sådant som skrämmer unga kvinnor i dag. Det skrämmer mig från det här uppdraget, och det skrämmer även andra.

Med det vill jag bara säga att jag hoppas att vi håller en bättre ton även när det gäller jämställdhet. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag angående klimatkompensation i det här ärendet.

Anförande nr 138
A n n a S e h l i n (V): Jag hade inte tänkt gå upp i debatten. Men med tanke på vad som har sagts och vad som har framförts tänkte jag försöka återkoppla här i slutet.

Vad är det vi pratar om? Vi pratar om riktlinjer och policyer för förtroendevalda och anställda i Stockholms läns landsting. Varför har vi riktlinjer och policyer? Därför att vi misstror våra förtroendevalda och anställda eller för att underlätta för dem? Jag skulle säga att det är för att underlätta.

När jag som förtroendevald ska resa någonstans läser jag i riktlinjerna. Just det: Försök att inte resa utan ha ett resefritt möte, försök ha en telekonferens eller, om du ska resa, försök begränsa klimatpåverkan av din resa genom att till exempel välja tåg! När jag ska boka ett hotell får jag en riktlinje. Vilket hotell ska jag boka? Ska jag boka ett hotell med kollektivavtal och utan porr? Ja, det verkar bra – det är det jag ska ha som riktlinje.

Vi har inte policyer och riktlinjer därför att vi tror att alla anställda och förtroendevalda medvetet gör fel med skattemedel, utan det är för att underlätta. Jag tror att det är viktigt att vi åtminstone är överens om att policyer och riktlinjer är en hjälp och inte ett misstroende.

Återigen: Vi har framfört tidigare att detta har stått i våra riktlinjer förut och har plockats bort. Jag vet inte hur det var, för jag satt inte i landstinget då. Men jag kan inte tänka mig att det var så stor debatt när det skrevs in eller plockades bort, utan debatten är något som blossar upp nu eftersom vi har skrivit det här tillägget.

När det gäller resor tror jag att det är jätteviktigt att detta poängteras också i andra sammanhang, så jag är väldigt glad att skrivningar om klimathänsyn vid resor kommer in i miljöprogrammet. Och hur landstinget arbetar med porr måste kanske vara tydligt också i andra sammanhang för att det ska finnas en tyngd.

Men som sagt handlar det alltså om riktlinjer för att hjälpa anställda och förtroendevalda i val som man gör.

§ 158 Policy och riktlinjer för anti-korruption och representation inom Stockholms läns landsting

Anförande nr 139
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Landstingets tidigare rese- och representationspolicy har delats upp i två nya policydokument. Resepolicyn har vi redan fattat beslut om, och den andra policyn ligger nu framför oss för att fatta beslut om.

Den nya antikorruptions- och representationspolicyn förstärker och förtydligar landstingets regler för representation. Representation i landstinget sker med skattebetalarnas pengar och ska därför alltid präglas av återhållsamhet och måttlighet.

En viktig utgångspunkt har varit att den nya policyn ska vara lätt att förstå för våra medarbetare. På flera punkter har policyn förtydligats, exempelvis genom ett antal kontrollfrågor, när man som anställd undrar om det är tillåtet att ta emot en gåva eller inte.

Policyn belyser numera även frågor rörande mutor och jäv. Stockholmarna förväntar sig att landstingets anställda ska agera sakligt och opartiskt. Därför är det bra att det tydliggörs vad en muta innebär och vilka lagar och regler som gäller.

Representation inom landstinget ska kännetecknas av måttfullhet och i huvudsak ske utan alkohol. Undantag behöver dock kunna göras vid särskilda tillfällen. Ett särskilt tillfälle som är extra viktigt att uppmärksamma är hedersbelöningarna för våra allra mest trogna medarbetare. Policydokumentet ger utrymme för det. Om man har jobbat 30 år i landstinget kan man vara värd ett glas vin.

Transparens och öppenhet ska prägla våra verksamheter. Landstinget ska ha en sund och öppen kultur. Ser en anställd något som kan misstänkas vara ett brott mot reglerna ska den anställde våga uppmärksamma och anmäla det.

För att stärka öppenheten inrättas en ny, central visselblåsarfunktion som ger förtroendevalda och anställda möjlighet att anonymt skicka in anmälningar till Stockholms läns landstings juridiska enhet vid misstanke om oegentligheter. Den åtgärden kommer att stärka skyddet för den som slår larm och gör att landstinget får större möjlighet att få kännedom om oegentligheter.

Precis som med resepolicyn är även denna policy ett levande dokument som ska kunna uppdateras om lagar eller andra omvärldsfaktorer förändras. Landstingsstyrelsen föreslås därför få delegation för att kunna uppdatera dokumentet vid behov.

Jag skulle vilja tacka tjänstemännen för det mycket gedigna arbete som har lagts ned för att ta fram våra nya policydokument. Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 140
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill precis som Torbjörn Rosdahl tacka för dokumentet och passa på att säga att jag tycker att den här sortens policy – även när vi nu troligen går mot ett beslut i största möjliga koncensus i förhållande till det nyss avgjorda policybeslutet – ändå alltid tarvar lite särskild uppmärksamhet från talarstolen.

Det var bland annat i den tidigare debatten som Anna Sehlin så utomordentligt sade att våra policydokument är till för att vara just stöd och vägledning för hela vår stora organisation. Då är det roligt att – precis som Torbjörn gjorde så föredömligt – få bryta en extra lans för detta dokument, som är riktigt bra. Jag tycker att man ska göra det även när vi går mot ett troligt konsensusbeslut.

Policyer som handlar om säkerhet och beredskap och vilka regler som gäller för att undvika att hamna i korruptionsanklagelser är dokument som ofta är författade med stor eftertänksamhet och viss möda av våra kunniga tjänstemän. Sedan finns det ingen politisk tvist i dem, så de går igenom här lite för fort, utan att vi tänker på att med det här dokumentet – och med det beslut som vi snart ska fatta – har vår administration, vår stora landstingsadministration i Stockholms läns landsting, blir ytterligare lite bättre.

Det tycker jag att vi ska föra med oss, för detta är ett riktigt bra dokument, inte minst för att det kommer att tjäna oss politiker men också handläggare, specialister och chefer i hela vår organisation. Det blir lite grann som ett uppslagsverk beträffande vad vi faktiskt har att förhålla oss till när det gäller både nationell lagstiftning och egna överväganden i Stockholms läns landsting.

Jag vill även här instämma i Torbjörns tack till landstingsstyrelsens förvaltnings jurister i synnerhet. Jag vet att de har slitit rätt hårt med det här dokumentet, och de har fått till det på detta goda sätt.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

§ 159 Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare

Anförande nr 141
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Framför oss har vi nu ett nytt program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare. Det programmet ska ange mål och riktlinjer för privata utförare som landstinget har avtal med. Det redovisar också hur uppföljning av privata utförare ska ske och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Syftet är att förbättra uppföljning, insyn och kontroll av privata utförare.

Det är andra gången i år som landstingsfullmäktige behandlar ärendet. Den 17 maj hade vi det senast uppe i det här rummet för beslut, men då minoritetsåterremitterades det av de rödgröna partierna. Därefter har ett riktigt gediget arbete gjorts med att gå igenom synpunkterna från återremissen.

En genomlysning har gjorts av landstingets uppföljning av privata aktörer med syfte att förenkla, förbättra och tydliggöra uppföljningen. I det arbetet har hälso- och sjukvårdsförvaltningen, trafikförvaltningen och SLL Hållbarhet deltagit.

Genomlysningen har resulterat i att programmet har uppdaterats och kompletterats för att bland annat tydliggöra miljöprogrammets roll i uppföljningen av privata utförare. Programmet har som ett resultat av detta blivit bättre, vilket ju är positivt för landstinget. Det är också glädjande att oppositionen skriver att de ser att återremissen har lett till förbättringar. Det vill jag tacka er för att ni har bidragit med.

De synpunkter från återremissen som inte har tagits in i programmet har förvaltningen besvarat i sitt tjänsteutlåtande. Exempelvis har man inte kunnat genomföra uppdrag som ligger utanför ramen för ärendet.

Med detta synnerligen väl genomarbetade program framför oss hoppas jag att vi nu ska kunna gå till beslut. Återigen skulle jag vilja tacka tjänstemännen, som två gånger har gjort ett gediget arbete med programmet.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 142
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Jag vill bara hänvisa till vårt särskilda uttalande i landstingsstyrelsen och yrka bifall till förslaget.

Anförande nr 143
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill säga några ord i alla fall.

Vi har också valt att lägga ett särskilt uttalande och tillstyrka detta förslag. Vi tackar för de förbättringar som har skett. Men vi ser också att det finns ytterligare förbättringar som kan göras.

Vi tycker att man borde ha förenklat, förtydligat och förbättrat uppföljningen ytterligare. Det innebär tydligare ramar och mindre detaljstyrning. Det är också något som många gånger efterfrågas av våra verksamheter. Vi hade gärna sett att man hade tagit ytterligare steg.

Vi anser att det är positivt att miljöprogrammet den här gången vidgas till att omfatta även landstingsfinansierade verksamheter. Det är mycket viktigt. Inte bara en viss verksamhetsform utan alla verksamhetsformer ska ha samma typ av granskning, samma typ av uppföljning.

Jag vill också säga att vi får gott stöd från riksdags- och regeringshåll och genom den lagrådsremiss som har varit ute om förstärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet. Den är nu godtagen för att tas fram i form av en proposition. Därtill finns en statlig utredning om att meddelarfrihet ska omfatta även vård, skola och omsorg som ska vara klar i maj 2017.

Det här området kommer att fortsätta utvecklas, och vi kommer nog att få chans och möjlighet att revidera ytterligare.

§ 160 Delårsrapport per augusti 2016 för Stockholms läns landsting

Anförande nr 144
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Den enskilde individen, patienten och resenären har alltid varit utgångspunkten i Alliansens strävan att utveckla och modernisera hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken i Stockholms län. Tillgänglighet, mångfald, valfrihet och hållbar tillväxt är viktiga ledord i detta arbete.

Under de senaste åren har Stockholms län varit en stark magnet för människor, företag och idéer. Det är lätt att förstå. Här finns ju forskning, företagande, arbetstillfällen och utbildningsmöjligheter.

Stockholmsregionens attraktivitet och ekonomiska, dynamiska effekter fortsätter att starkt påverka rikets välstånd. Det är något som vi gemensamt måste vårda, och vi måste förhindra kontraproduktiva regeringsbeslut och försök till ekonomisk åderlåtning genom exempelvis beskattning av regionen. Vi ser en regeringspolitik som saknar förståelse för landstingsverksamheter som hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.

Att jag pratar om regeringen beror på att regeringen har engagerat sig mycket i Stockholms läns landsting, hur vi sköter oss och så vidare. Då tycker jag också att det är på sin plats att jag diskuterar lite grann vad regeringen håller på med.

Vi ser en regering som driver en oansvarig ekonomisk politik med osäkra framtidsutvecklingar. De underskattar de stora utmaningar vi står inför i Stockholm men också i hela landet. Det finns flera samhällsutmaningar som akut måste hanteras i dagsläget men som regeringen skjuter på framtiden. Sverige står tyvärr dåligt rustat med den politik som bedrivs ovanför oss.

Med den politik som vi driver, tvärtemot regeringens, ser vi att trots tuffa ekonomiska tider kan Stockholms läns landsting fortfarande leverera och stå ekonomiskt starkt. Det prognostiserade resultatet för helåret 2016 uppgår till 950 miljoner kronor samtidigt som Stockholms läns landsting under de kommande åren gör unikt stora investeringar i hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.

För att fortsatt ha en god ekonomi i balans krävs en stark ekonomistyrning i hela Stockholms läns landsting. Under mer en ett decennium har vi i Alliansen uppvisat positiva resultat. Det är Sverigerekord. Det är resultat som har återinvesterats i verksamheterna, vilket skapat förutsättningar för framtidssatsningar inom hälso- och sjukvården samt kollektivtrafiken. Nya Karolinska Solna är ett av Europas största byggprojekt. NKS-projektet är en mycket omfattande satsning som Stockholms läns landsting gör, och det kommer att bli ett toppmodernt högteknologiskt sjukhus med den mest avancerade akutsjukvården i världen men också ett sjukhus för de svårast sjuka patienterna.

Under den kommande tioårsperioden kommer vi att investera närmare 116 miljarder kronor. Då krävs en tydlig styrning och ledning av verksamheterna. Vi har skapat en betydligt starkare och mer utvecklad ägarstyrning där vi stärkt investeringsprocessen och arbetat hårt med kostnadskontroll i verksamheterna. Vi närmar oss en underliggande kostnadsutveckling på 3,3 procent. Det är en nivå som över tid avspeglar en sund ekonomi och även fortsättningsvis innebär ett ansvarstagande för våra förvaltade skattemedel.

Jag kan konstatera att Stockholms läns landstings finanser under min tid som finanslandstingsråd har stärkts. Vår kreditvärdighet på den finansiella marknaden är mycket god. Vi får återigen AA+ av Standard & Poor's. Det är med stolthet jag inom en snar framtid kommer att lämna över rodret till min efterträdare, och då kan jag lämna över ett landsting med stark ekonomi, med den starkaste ekonomin i hela Sverige när det gäller landsting och regioner.

Jag yrkar därför i enlighet med föreliggande förslag, det vill säga bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 145
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Tack, Torbjörn! När man hör dig är det en skrytvals, får man säga, men jag tänkte fråga om någonting som du inte nämner alls. Hur ser du på personalrekryteringen? Är det en utmaning, och tycker du att du har lyckats bra där? Vi har 400 stängda vårdplatser, 600 i sommar, vi ser att man får bygga om på barnintensiven på NKS för man lyckas inte rekrytera specialistbarnsjuksköterskor. Det finns inte tillstymmelsen till några utmaningar eller svårigheter som du ser. Jag anser att om man tittar på just sjukvården är det en stor utmaning. Anser du det?

Anförande nr 146
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Det finns jättestora utmaningar. Vi vet alla att vi aldrig har haft så många sjuksköterskor anställda, vi har aldrig haft så många läkare anställda, och vår produktivitet är låg. Det är en utmaning för hela Sverige, för Norden och för Europa. Det är någonting som vi verkligen också tar tag i. Vi har vårt personalutskott som jobbar hårt med dessa frågor.

Det finns i dag diskussioner i tidningarna som jag har kommenterat hela dagen. Det handlar om att vi har ett sjukhus som öppnar om fem dagar. När jag får information från sjukhusledningen går allting som det ska. Patientsäkerheten sätts främst, patientsäkerheten fungerar. Det kan förändras under de sista fem dagarna, men den senaste rapporten jag fått är att det kommer att fungera. Det innebär att jag har stort förtroende för sjukhusledningen på NKS.

Anförande nr 147
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är bra att du lyfter upp vad regeringen gör, Torbjörn Rosdahl, eftersom regeringen tillskjuter ungefär 380 miljoner kronor nästa år inom ramen för de 10 välfärdsmiljarderna till Sveriges kommuner och landsting som är avsedda att förstärka välfärden, anställa fler, förbättra för elever i skolan, patienter i vården och våra äldre i äldreomsorgen. Jag tycker att det är mycket beklagligt att många moderata kommunpolitiker i Stockholms län, varav några sitter i den här salen, väljer att ta det tillskottet från regeringen till att sänka kommunalskatten, och i flera fall väldigt kraftigt. Jag tror att man försätter sig själv i en mycket svår ekonomisk situation, och jag hoppas att den styrande Alliansen i Stockholms läns landsting inte begår samma ödesdigra misstag.

Den här delårsrapporten är vid en första anblick god, den kan se bra ut, men så börjar man titta lite mer på den och då ser man de oroväckande långsiktiga bristerna, man ser kostnadsökningstakten, man ser att verksamhetens kostnader prognostiseras öka med 4,7 procent trots att man har slagit fast att man inte har råd med mer än 3,3 procent som långsiktigt hållbart. Vi vet att redan i månadsrapporten för september månad hade kostnaderna för köpt hälso- och sjukvård rusat iväg med ytterligare 3 ½ procent över budget, totalt 9 ½ procent. I detta ligger förstås kostnaden för privatisering i form av vårdval.

Jag har inte hunnit ta del av alla detaljer, men jag såg att Marie Ljungberg Schött hade ute en debattartikel i dag. Förhoppningsvis idkar hon självkritik när det gäller vårdvalen. Jag har förstått att ni kommer att stå fast vid att införa vårdval geriatrik, trots att vi riskerar vården för våra äldre och fragmentiserar hälso- och sjukvården ytterligare i Stockholms län. Kostnaderna kan öka betydligt. Jag hoppas att ni ser att det finns en tickande bomb i detta. När vi tittar på det månad för månad, först den här delårsrapporten och sedan också månaderna som förflutit därefter, ser det mycket svårt ut. Därför undrar jag: Var ska

Stockholms läns landsting hamna när året är slut? Ska ni fortsätta med att ta kyrksilvret och det vi har i ladorna för sämre tider?

Avslutningsvis: Du sade, Torbjörn Rosdahl, att vår produktion är låg. Kostnaderna är ju väldigt höga, så det är klart att det vore bra att kombinera den stolthet du känner med ett kraftigt åtgärdspaket. Därför yrkar jag bifall till vårt förslag till beslut som vi lade fram i landstingsstyrelsen om att initiera en granskning av landstingets effektivitet och produktivitet, att alla investeringar ska kunna påvisa ett effektivare användande av landstingets resurser, att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att utforma ett förslag som effektiviserar landstingsstyrelsens förvaltning genom att successivt reducera de årliga kostnaderna med ½ miljard kronor till 2020.

Vi har Sveriges dyraste sjukvård i det här landstinget, och vi har Sveriges högsta landstingsskatt. Jag tycker att patienterna och personalen skulle kunna förvänta sig att få ut ännu mer av de resurserna.

Anförande nr 148
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Jag har en kort replik, och det är att det inte alltid är så lätt med alla ord. Jag tror att tungan slant för Erika. Jag talade om produktivitet, inte om produktion. Det är en väldig skillnad.

Anförande nr 149
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag kommer att vilja använda overheaden om en liten stund.

Fullmäktigeledamöter, åhörare! Jag skulle vilja säga att läget är oroande. Moderaternas ekonomiska politik, som är driven här i landstinget, skapar allt större problem för länets medborgare och de anställda i verksamheterna. Det finns en systematisk oförmåga att hålla i kostnader för investeringar, inte minst investeringen i Nya Karolinska Solna. Etableringsfriheten och ersättningssystemen inom vårdvalen puttar ut annan verksamhet och gör att mycken annan verksamhet behöver skäras ned.

Läser man delårsbokslutet ser man att det visar på överskott. Men som Erika Ullberg var inne på får man, om man börjar gräva i siffrorna, en något annan bild. Resultatet som utmålas är på 2,8 miljarder, men det överskottet består i sin tur av ianspråktagna omställningskostnader, det vill säga sådant som vi har sparat sedan tidigare, engångsintäkter, ökade statsbidrag samt, faktiskt, ökade skatteintäkter mot prognos. Sanningen är alltså att utan höjda generella statsbidrag, som ett resultat av regeringens politik, samt intäkter från fastighetsförsäljning hade landstinget haft ett negativt resultat efter våra omställningskostnader.

Inom HSN medför vårdvalen, som blir allt fler, att det blir svårare att hålla i kostnaderna. Periodens kostnader för köpt hälso- och sjukvård uppgår till ungefär 12 miljarder kronor, en ökning med 9,5 procent i jämförelse med motsvarande period föregående år.

Under det gångna halvåret har skattebetalarna fått vänja sig vid allt fler skandalrapporter om upphandlingar gjorda av Stockholms läns landsting. Den så kallade strumpskandalen, det vill säga avtalet med Onemed, är tillsammans med NKS det kanske mest uppmärksammade exemplet på slöseri med skattebetalarnas medel. Faktum är att inte mindre en fem gånger har landstinget blivit avkrävt vite av Konkurrensverket på grund av otillåten upphandling. Tidigare i dag hade vi en lång debatt om de egentliga kostnaderna för Nya Karolinska Solna.

Vi har en upphandling av färdtjänst som ur kvalitetssynpunkt måste ses som kanske en av de sämsta som någonsin genomförts. Den är så dålig att till och med före detta miljöborgarrådet i Stockholms stad, som är moderat, har kritiserat det.

Samtidigt som detta pågår står Torbjörn Rosdahl i talarstolen, slår sig för bröstet och talar om den problemfria och fantastiska verksamheten i Stockholms läns landsting. Det framstår lite grann som att Torbjörn Rosdahl talar om en platonsk idévärld, om jag ska vara lite krass, men samtidigt lever vi som är ledamöter i den här församlingen och invånarna i Stockholms läns landsting i den verkliga världen.

Torbjörn Rosdahl sade efter replik av Håkan Jörnehed att han kände sig väldigt trygg med det som han hade hört om igångsättningen av Nya Karolinska. Därför skulle jag vilja visa några av de papper som jag inte fick möjlighet att ta upp under frågestunden, nämligen protokollet från den driftsövning som hölls på Nya Karolinska. Som framgår av overheadbilden har jag dragit lite streck i hörnen som visar en del spännande exempel på det som har rapporterats, bland annat larmen som inte fungerar. Det kan man kanske tycka är problematiskt.

Man kan också tycka att det är problematiskt att personalen inte vet att de måste ha både kort och kod för att komma någonstans, att de inte vet vart de ska ta vägen när det larmar och så vidare. Men det jag verkligen skulle vilja fråga dig, Torbjörn Rosdahl, är om du inför starten av Nya Karolinska har kollat upp det som jag har markerat i mitten på overheadbilden och som jag tycker är väldigt viktigt, nämligen om hissarna går till rätt våning.

Anförande nr 150
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Det har flera gånger nämnts praktiska problem som eventuellt uppstår när man startar upp Nya Karolinska. Detta är en generationsfråga. Vi som är lite äldre, har passerat 60, vilket jag gör i sommar, vet hur svårt det är att starta upp stora anläggningar. När man till exempel invigde nya Arlanda i början av 1977 upptäckte man att det inte hade arrangerats plats för bagaget. Man kunde ställa bagaget på bandet, men sedan fanns det ingen organisation för att ta hand om bagaget. Det är ett exempel.

Vi som är lite äldre är mer luttrade, vi vet att så där är det, medan de yngre tycker att det är förskräckligt och frågar sig hur det kan vara så när de stöter på problemet första gången. Det är alltså en generationsfråga.

Anförande nr 151
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Jag måste erkänna att jag har en brist i mitt politiska liv, och det är att jag inte vet om hissarna går. Däremot vet jag att ledningen för NKS — vi hade en avstämning med dem senast i morse — har gett oss besked. Ja, de första timmarna när man hade den stora dygnsövningen var precis så som Tomas redovisade. Det var missade pinkoder och så vidare. Det är därför man har en genomgång, för att se vad det är som inte fungerar.

Ledningen säger att de gör bedömningen att patientsäkerheten fortfarande är trygg. Man planerar att flytta in den 20 och 27. Det som inte fungerade så bra under övningen har åtgärdats vartefter. Det är precis som den tidigare talaren sade, att med stora projekt händer det saker. Men vi har medarbetare som ser till att det löses före start.

Anförande nr 152
T o m a s E r i k s s o n (MP): Jag tycker att man vad gäller det första exemplet som nämndes, att vi inte skulle hetsa upp oss så mycket över Nya Karolinska i det här sammanhanget, väl kan säga att skillnaden mellan Nya Karolinska och Arlanda möjligtvis är att det i det ena fallet råder akut risk för människors liv om det inte finns någon omhändertagandeorganisation medan det i det andra fallet väl mest är bagage som i så fall hamnar någon annanstans. Det är lite skillnad i dignitet vad gäller dessa båda exempel.

Torbjörn Rosdahl säger att han har fullt förtroende för organisationen för Nya Karolinska och att de kommer att lösa alla problemen. Samtidigt tänker jag att vissa problem kanske framstår som mer svårlösta än andra. Nu skulle jag vilja visa overheadbilden igen; jag ber om ursäkt för att jag var lite otydlig. Om vi tittar längre ned på den sida som jag tidigare hänvisade till kan vi se att personalrum delas mellan för många verksamheter och är överbelagda. Hur ska du lösa det i så fall?

Anförande nr 153
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska börja med att kommentera att Torbjörn Rosdahl klankade på regeringen. Jag är rätt stolt över att regeringen har förhandlat med Vänsterpartiet och att vi nu får så mycket pengar till välfärden. Vad jag förstår skulle det, om vi tittar på de alliansbudgetar som finns på riksnivå, ha kommit mindre pengar till sjukvården om de hade gått igenom.

När det gäller delårsbokslutet hänvisar jag till vårt särskilda uttalande som vi lagt fram i landstingsstyrelsen. Några reflektioner som vi har beträffande delårsbokslutet är att det är bekymmersamt att delårsrapporten visar att man för helåret prognostiserar att verksamhetskostnaderna ökar med 4,7 procent och att det krävs ett omfattande arbete för att få en ekonomi i balans. Det som då är bekymmersamt är att ett flertal verksamheter redan tidigare har signalerat att de inte kommer att klara det. Det är viktigt att se sambandet mellan hur arbetssituationen ser ut för vårdpersonalen och vilka förutsättningar de har för att uppnå de här målen.

Vi är oroliga för de besparingar som hälso- och sjukvårdsnämnden gjorde den 25 oktober. Det är vi bekymrade över. Vissa av besparingarna menar vi är kortsiktiga, exempelvis nedläggningen av hälsomottagningarna i Järna, Handen och Södertälje. Vi är också väldigt frågande inför de stora förändringar som man gör i vårdvalen när man gör dem utan rejäla konsekvensanalyser. Vad innebär de här förändringarna för patienterna och för vårdgivarna? Fast man har de hårda nyporna i hälso- och sjukvårdsnämnden kvarstår ändå ett underskott för helåret på 250 miljoner.

Målen för vård i tid uppnås inte, och därför drar man ned på ambitionen och sänker målet. Som jag sade i min replik till Torbjörn Rosdahl har vi ungefär 400 stängda vårdplatser i vårt landsting.

Jag skulle ha haft en interpellation i dag som vi inte hann med om inställda operationer. Den diskussionen får vi ta mer utförligt på nästa fullmäktigesammanträde. Jag vill ändå säga att antalet inställda operationer på våra sjukhus har ökat radikalt från 2015 till 2016. Ett axplock visar att från januari till september 2016 ställdes 88 operationer in på Danderyds sjukhus på grund av materialbrist, personalbrist och vårdplatsbrist. Lägger man därtill de operationer som ströks och störde är siffran för Danderyds sjukhus hela 1 196 för samma period. Går vi till Karolinska universitetssjukhuset innan det blivit NKS ser vi att 376 operationer störde; de ställdes in på grund av personalbrist. 241 planerade operationer fick ställas in på grund av platsbrist. Det är över 500 operationer som ställdes in mellan januari och september. Och då har vi inte ens börjat med neddragningarna för öppnandet av NKS. Jag tror att vi kan vara överens om att ifall man måste ställa in en planerad operation i sista stund är det ett hårt slag för patienten och ett stort misslyckande för vården.

Ja, man ställer in operationer på grund av personalbrist, och personalbrist är och förblir vårdens största utmaning. Det behövs ett batteri av olika åtgärder, men vi ser varken förslag eller åtgärder gällandet detta.

Som jag påpekat tidigare vid något tillfälle är det inte bara vårdplatser som är stängda eller har dragits in. I trafiken har man nu dragit in busslinjer där det, genom avtalskonstruktionen, varit möjligt. Den besparingen på busslinjer drabbar kommuninvånarna hårt. Dessa åtgärder har i vissa kommuner resulterat i att färre reser kollektivt och att biljettintäkterna därmed minskat.

När det gäller färdtjänst sjunker nöjdhetsindex drastiskt. Där blir vi landstingspolitiker uppvaktade av olika patient- och handikapporganisationer som är väldigt oroade. Vi från Vänsterpartiet menar att det faktum att nöjdhetsindex sjunker är ett resultat av den tjänsteupphandling som genomförts och som saknar villkor för kollektivavtalsliknande förhållanden för färdtjänstchaufförer.

Detta är ett axplock ur vårt särskilda uttalande som vi lägger till det här delårsbokslutet. Dessutom har vi de svajiga upphandlingarna, och NKS verkar vara en tickande bomb. Nu står vi inför öppnandet av Nya Karolinska, efter år av planering, och så har vi alla en stor klump i magen inför söndagen.

Jag är inte lika nöjd som Torbjörn Rosdahl var i sitt anförande.

Anförande nr 154
N i n o s M a r a h a (L): Ordförande, fullmäktige! Stockholms läns landsting levererar i delårsbokslutet en ekonomi i balans i enlighet med våra mål och indikatorer. Vi prognostiserar ett positivt resultat vid årets slut, vilket jag tycker förtjänar ett särskilt omnämnande mot bakgrund av den investerings- och förändringsintensiva period som Stockholms läns landsting befinner sig i.

Om man betänker att vi har en budget på ca 90 miljarder och vi servar drygt 2,2 miljoner människor som ska ha en bra hälso- och sjukvård och en bra kollektivtrafik är prognosen bra. Och då slår jag mig inte för bröstet, så att säga. I samma andetag är det glädjande att kunna konstatera att befolkningen har ett högt förtroende för vården, vilket jag tycker är otroligt bra, samtidigt som också kollektivtrafiken fungerar.

Trots att det ibland känns som att man arbetar i motvind när man följer medierna tycker jag att det är bra att vi får det betyget av befolkningen. Av medierna kan man få för sig att svensk vård befinner sig på ett ständigt sluttande plan. Så är det givetvis inte. Vi håller en hög kvalitet även när vi jämför oss med jämförbara länder. Inte minst gäller det den medicinska kvaliteten.

Sedan finns det sådant som vi kan bli mycket bättre på. Det handlar om att stärka individens egenmakt, att involvera patienten mer i den egna vården. Sådant kan vi bli mycket bättre på. Därför känns det bra att kunna läsa att andelen bland befolkningen som har invånarkonto på Mina vårdkontakter har ökat rejält. Det ökar incitamenten till att ta del av informationen från vården på ett mycket effektivare sätt och att aktivera sig därefter.

Vi har också den stora transformationen av hälso- och sjukvården som nu görs. När det gäller andelen slutenvårdstillfällen utanför akutsjukhusen ökar även den i enlighet med framtidsplanen. Där ska vi försöka erbjuda vård på rätt nivå. Här ser jag en stor potential för att flytta vården ännu närmare patienterna. Dessutom är det positivt att antibiotikaförskrivningen minskar. Vi kan och ska bli mycket bättre på att följa upp tillgängligheten, produktiviteten och kvaliteten. Det är så vi kan driva utvecklingen framåt.

Ett annat område som vi måste ha mycket bättre koll på och där vi måste säkra bättre rutiner är upphandlingsområdet. Jag har stora förväntningar framgent både på det hälsofrämjande och på det sjukdomsförebyggande arbetet, som vi bedriver vid våra husläkarmottagningar. Inte minst gäller det mot bakgrund av det ökade tillskottet som vi tillför. Där prioriterar vi primärvården och husläkarmottagningarna, men vi förändrar även i ersättningssystemet. Detta sker i bred överenskommelse.

Anförande nr 155
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är härligt med sådant som är positivt, och det är klart att vi ska glädjas åt det. Men vi har en del kritiska synpunkter på delar av kollektivtrafiken, som jag tänkte ta upp och som är viktiga för oss.

När det gäller hela finansieringen av tunnelbanan är vi ganska oroliga utifrån det resultat vi sett tidigare. Det är någonting som vi måste bygga vidare på.

Vad beträffar Ekeröborna har vi sett att arbetspendlingen blivit kraftigt försämrad på grund av nedskärningen i busstrafiken. Det är såklart inte bra. Vi ser att upphandlingen vad gäller färdtjänsten inte levererar, och skärgårdstrafiken är ett exempel på en katastrofal upphandling. Det är inte heller bra.

När vi tittar på valideringsstolparna vid tvärbanan har de inte alls fungerat bra, framför allt gäller det kommunikationsavdelningens arbete. Det tror jag att vi hade kunnat lösa på annat sätt och med lite mer tålamod.

Det här är några exempel på hur Alliansen sköter verksamheten. Alla delar är inte positiva. Allt det sker på resenärernas bekostnad.

Vi har lagt fram ett förslag till beslut, och vi yrkar bifall till det.

Anförande nr 156
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag vill lyfta upp sjukvårdsfrågorna lite grann. Jag vill börja med att säga att vi känner en oro för landstingets ekonomi som helhet. Här gäller det sjukvårdssidan, och vi är oroliga för det som personalen utsätts för. Det är nämligen de som i mångt och mycket ser till att vi över huvud taget klarar budgeten någorlunda. Vi är också oroliga för de patienter som hamnar mellan stolarna i skuggan av Nya Karolinska Solna.

Vi känner en oro för de kostnader som finns på vårdvalen, det vill säga att vårdvalen inte bara öppnar upp för ökad tillgänglighet och fler patientbesök, utan det finns också en kostnadsökningstakt på den andra sidan. Det beror på att vi inte följer upp och inte kan styra verksamheterna till att verkligen ge vård på rätt nivå. Dessutom ska vi inte dubbelbetala. Det finns alltså en kostnadsökningstakt på grund av att vi inte har kontroll. Vården ska vara tillgänglig, det är odiskutabelt, men tillgänglighet är inte den enda faktor som gör att vårdvalens kostnader rusar.

När det gäller de äldre känner vi en oro för den intention som finns från Alliansens sida att gå vidare med vårdval geriatrik. Det skapar också oro bland personalen eftersom nätverkssjukvården blir mycket svårare när det är många vårdgivare i farten. Runt de sköra äldre är det oerhört viktigt att vi kan hålla ihop vårdkedjorna och verkligen utveckla nätverkssjukvården.

Vi ser att på just området geriatrik finns det en kostnadsökning, främst på grund av ASiH och specialiserad palliativ vård. Så länge vi inte har en tydlig kontroll på dessa bitar, och dessutom säger att vi ska införa vårdval geriatrik, låter det inte som en kontrollerad organisationsutveckling.

Från Miljöpartiets sida vill vi verkligen att, såsom vi skriver i Framtidens hälso- och sjukvård, vi ska satsa på husläkarmottagningarna, på vårdcentralerna. Den satsningen behöver göras. Det finns satsningar på gång, men vi behöver gå ännu längre. Vi tackar för den överenskommelse som vi har gjort för att göra verklighet av att få in socioekonomi och vårdtyngd inom ramen för vårdcentralernas verksamhet. Men vi måste också utveckla psykiatrin och hälsovården inom ramen för deras uppdrag. Återigen: Vård på rätt nivå.

Vi vill även uttala att vi känner en oro för personalens arbetssituation. Den frågan kommer vi att gå närmare in på i samband med ett annat ärende senare i dag.

Sedan kommer vi till oron för kostnaden för Nya Karolinska Solna. Det handlar inte bara om att vi har verksamhetschefer som väljer att hoppa av sitt jobb för att de känner en osäkerhet vad gäller patientsäkerheten. Vi har också fått uppgifter om att Astrid Lindgrens barnsjukhus inte går ned till 50 procents verksamhetsinnehåll, vilket vi fick besked om i samband med föredragningarna i arbetsutskottet, utan Astrid Lindgrens barnsjukhus går ned till 25 procents verksamhetsnivå. Genom medierna har vi även fått information om att hjärtoperation går ännu lägre, inte till 50 procent utan bara till det som är livsuppehållande. Det betyder att det inte blir någon typ av planerade operationer över huvud taget. Inte heller det har det funnits någon information om inför den flytt som ska ske. Det saknas 100 specialistsjuksköterskor för barn, vilket gör att vi till och med bygger om i sista stund. Det betyder att det här inte är en fullt ut kontrollerad förändring.

Från talarstolen lyfts det fram att så är det alltid och att det alltid sägs att det är förskräckligt, men det räcker inte för oss i Miljöpartiet när patientsäkerheten och livsuppehållande verksamheter inte kommer att fungera. Det sägs att allt går som det ska. Ja, möjligen, Torbjörn Rosdahl, utifrån den information som du har fått men inte utifrån den information som har kommit fram i arbetsutskottet under landstingsstyrelsen.

Bifall till Miljöpartiets förslag till beslut när det gäller delårsbokslutet.

§ 161 Årsredovisning 2015 för samordningsförbundet Välfärd i Nacka

Anförande nr 157

Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte säga någonting bara på den här punkten; det kommer ju en rad liknande ärenden efter detta. Jag vill fästa er uppmärksamhet på de rapporter som finns. Det är intressant att ta del av dem, av det utvecklingsarbete som sker. Det ser lite olika ut i våra olika samverkansförbund, men alla arbetar med gemensamt ansvar för att utveckla verksamheten för en grupp som verkligen har behov av att samhället samlar ihop sig och stöttar dem på vägen tillbaka till arbete och sysselsättning.

Jag ska inte bli mer mångordig än så. Jag vet att det är många punkter som ska behandlas i dag, och det här är ett ärende där jag inte har upplevt att det finns någon större konflikt. Men jag öppnar gärna för att svara på frågor om det finns sådana.

I övrigt yrkar jag bifall till detta ärende och också till de kommande redovisningarna för de olika samordningsförbunden.

§ 167 Kompetensförsörjningsstrategi för Stockholms läns landsting för perioden 2016-2021

Anförande nr 158
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är en lite udda ordning att föredragande landstingsråd inte inleder, men jag gissar att Peter Carpelan kommer att äntra talarstolen så småningom.

Stockholms läns landsting står inför en allvarlig situation för att kunna säkerställa en tillgänglig och patientsäker vård. Stängda vårdplatser, uppskjutna operationer, långa väntetider både på vårdcentraler och på akutmottagningar, havande kvinnor som inte vet var de ska föda — allt detta beror ofta på en brist på personal med rätt kompetens och erfarenhet.

Stockholms läns befolkning kommer att öka med ungefär 540 000 nya invånare fram till 2030. Folkhälsan blir generellt sett bättre, men skillnaderna ökar. Vår befolkning blir äldre, och ett större vårdbehov uppstår. Fler barn föds i vår region. Du som invånare ska samtidigt kunna känna dig trygg och få den patientsäkra vård som du så väl behöver.

Regeringen bygger nu ut utbildningarna inom vården. Stockholms läns landsting är en attraktiv arbetsgivare med många sökande per tjänst, men personalen orkar inte jobba kvar. Arbetsmiljön brister, och personalens kompetens tas inte till vara. De är de oftast förekommande förklaringarna. Allt fler drabbas av stressrelaterad ohälsa. Sjukdagarna har på fyra år ökat från 16 till 21 dagar, och värst drabbas kvinnor. Människor vilkas kunskap och arbete vi så väl behöver i vården blir föremål för en ohållbar arbetssituation och blir i stället själva sjuka.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet lägger nu för landstingsfullmäktige fram ett eget förslag till kompetensförsörjningsstrategi. Vi vill gemensamt beskriva skälen till varför detta förslag har tillkommit samt vad våra båda partier anser måste göras för att lösa den kroniska bemanningskris som vårt landsting hamnat i beroende på oförmåga hos den moderatledda Alliansen att inse problemen.

Vi har sedan flera år krävt att landstinget måste ha en fungerande kompetensförsörjningsstrategi. Därför blev vi glada när även alliansminoriteten förra året insåg behovet av densamma. Vi har hela tiden krävt att strategin ska vara tydlig, styrande, innehålla målsättningar och utgå från en analys och nulägesbeskrivning som personalen känner igen sig i.

Så sent som i somras sade jag följande under budgetdebatten: ”Vi tycker sammantaget att strategin är för tunn och som sådan riskerar att inte bli styrande och inte tydliggör de olika nivåernas ansvar, inte tydliggör mål och inte vad och hur vi avser att följa upp strategin. Vi är därför glada att frågan nu har återremitterats för nya tag.” Det var först efter återremissen i personalutskottet som de enda egentliga förhandlingarna och diskussionerna kom upp om den sammantagna strategins innehåll i form av två entimmesträffar.

Vår övergripande kritik av den strategi som Alliansen lägger fram som förslag är att den saknar inriktning och förslag på hur arbetsmiljön faktiskt ska förbättras, hur fler specialistutbildade läkare och sjuksköterskor ska utbildas, att landstinget ska ställa krav på att vårdverksamheter ska ta sitt utbildningsansvar för utbildning av läkare och sjuksköterskor för att över huvud taget få ett avtal med landstinget. Dessutom saknar Alliansens strategi en nulägesanalys av personalsituationen, vilket gör det svårt att formulera och veta om man faktiskt gör rätt prioriteringar i såväl strategi som kommande handlingsplan. Vi hävdar också det självklara i att den kanske viktigaste strategi vi kommer att ha inte ska följas upp årligen som andra i landstingsfullmäktige utan först om fem år.

De fackliga representanterna har getts små möjligheter att lämna synpunkter. Alliansen valde att fatta beslut om strategin i personalutskottet en vecka innan den centrala samverkansgruppen hade sitt slutliga möte. Vi har tagit del av protokoll och kommentarer från mötet, och kritiken är hård såväl mot innehållet som mot tillvägagångssättet.

En avgörande fråga för att ha tillgång till välutbildad personal är att det finns tillgängliga platser för utbildningspraktik. Vården blir alltmer uppsplittrad, och antalet platser för såväl allmäntjänstgöring som specialisttjänstgöring minskar. Att vårdgivare tar sitt ansvar för utbildning måste vara ett villkor för att få avtal med Stockholms läns landsting.

Bristen på specialistsjuksköterskor är påtaglig, och inom tio år väntas 50 procent av dessa gå i pension. Landstinget måste ta sitt ansvar för att fler anställda ska vilja vidareutbilda sig till specialistsjuksköterskor. Vi vill därför att landstinget inför en akademisk specialistsjuksköterskeutbildning som utbildningsanställning med början inom de specialistområden där personalbristen är som störst.

Satsningen på kvalitet för undersköterskor och sköterskor under grundutbildning måste kompletteras med ökade specialiseringsmöjligheter även för undersköterskor. Efterfrågan på specialiserade undersköterskor inom geriatriken ökar, och därför bör man börja med detta steg.

Alliansens hela strategi är inte dålig. En del förtydliganden finns i den bilagda tjänsteskrivelsen, och förväntningar ställs nu på den handlingsplan som S och MP krävt. Men strategin som vi beslutar om i dag är diffus och uttrycker varken målsättningar, analys eller förpliktigande.

Mot bakgrund av ovan yrkar jag därför bifall till Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till kompetensförsörjningsstrategi och beslut.

Anförande nr 159
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande! Kompetensförsörjningsstrategin är en strategi som efter ett ganska långt arbete och mycken möda har tagits fram; den påbörjades på mitt initiativ hösten 2014. Det är en landstingsövergripande kompetensförsörjningsstrategi eftersom vi från Moderaternas och Alliansens sida såg att vi saknade ett övergripande tag om den viktiga, och även besvärliga får man nog säga, kompetensförsörjningsfrågan, särskilt inom den del som rör vårdpersonalen.

Vad innehåller då kompetensförsörjningsstrategin? Ja, det är det som givetvis gäller kompetensförsörjningen övergripande, utbildningarna som vi har, vidareutbildningarna som vi har, lönebildningen, och det omfattar det viktiga ledarskapet. Den här kompetensförsörjningsstrategin kommer att kompletteras med en konkret handlingsplan som personalutskottet kommer att ta fram, om fullmäktige så bifaller. Vi kommer även att verkställa handlingsplanen och återrapportera den. Handlingsplanen kommer att vara nedbruten i detaljerade frågor om vad som gäller det här arbetet.

Har det då gjorts någonting så här långt under mandatperioden? Självklart har en hel del åtgärder redan börjat vidtas. Vi har till exempel en problematik i landet med en kanske alltför stor del inhyrningskostnader för behandlingspersonal. Vi har i den delen vidtagit en restriktiv hållning i Stockholms läns landsting. Inhyrningskostnaderna har minskat; vi är ett av få landsting i landet som åstadkommit det. Vi hade 17 procents minskning mellan 2014 och 2015.

Vi har infört lika lön för likalydande tjänster inom koncernen, vilket motverkar osund lönekonkurrens, alltså att man inte hoppar runt mellan verksamheterna och dränerar varandra på personal. Lika tjänst innebär således lika lön. Har man ett mer avancerat arbete kan man givetvis höja sin lön.

Vi tar nu tag i någonting som man har försökt med i 20–25 år, nämligen att schemalägga läkarna inom dygnet-runt-verksamheten, inom den tjänst som rör måndag–fredag och 7–21. Därmed skapas en mycket bättre teamkänsla och interprofessionellt arbete mellan vårdpersonalen. Vi ökar läkarkontinuiteten över dygnet, framför allt på akutsjukhusen, och, vilket är det viktigaste, patientsäkerheten stärks därigenom.

Vi kommer att arbeta med ett gemensamt jour- och beredskapsavtal mellan våra sjukhus inom koncernen. Det kan inte vara såsom det är i dag att du får en ersättning om du jobbar jour på Södertälje sjukhus och en annan, mycket högre, ersättning om du jobbar jour på ett annat sjukhus i landstinget. Det måste finnas en inriktning som håller för hela verksamheten.

Vi tittar på och har påbörjat arbetet med kompetensstegar för samtliga professioner, men det är fokus på sjuksköterskor och undersköterskor. Du ser en tydlig strategi i ditt arbete: Gör du bra ifrån dig, vidareutbildar dig, får du också möjlighet till högre tjänster och högre lön. Vi märker i dag att det är för liten spridning i löner till exempel mellan erfarna och oerfarna sjuksköterskor.

Vi samordnar den nödvändiga introduktionen av nyutexaminerade sjuksköterskor. Därför vill jag än en gång betona att kompetensförsörjningsstrategin som sådan inte ska ses som en lösning på alla dessa utmaningar. Allt kommer inte att vara en quick-fix när vi beslutar om det i dag, utan det är ett arbete som påbörjas genom att vi går från ord till handling i den här strategin. I stället är det här ett instrument för att peka ut de områden där landstinget behöver vidta konkreta åtgärder för att vara en attraktiv och modern arbetsgivare och långsiktigt kunna lösa dessa, vill jag säga, svåra kompetensförsörjningsfrågor inom hälso- och sjukvården.

Vi kan självfallet inte i landstinget i Stockholms län på egen hand lösa alla frågor som har med kompetensförsörjning att göra, utan här har, som jag sagt tidigare i talarstolen, statsmakten ett ansvar för utbildningsdelarna. Det är ingen tvekan om att det måste ske i samklang med regeringen, där regeringen gör sin sak – och där menar jag att man inte har gjort tillräckligt – och vi måste göra det som ankommer på oss.

Läkar- och sjuksköterskeutbildningarna måste exempelvis dimensioneras på ett mycket tydligare sätt. Vi märker att behoven inte är tillfyllest i dag. Det är statsmakten som ansvarar för det. Utbildningarnas kvalitet, innehåll och inriktning behöver utformas och på något sätt styras efter de behov som vi har i vården i dag. Valideringarna av utländska examina, sådana som man avlagt utanför EU, har vi nämnt tidigare. Vad gäller kompletteringsutbildningar till utländska examina måste de dimensioneras efter behov.

Alliansens målsättning har därför varit att föra blocköverskridande samtal, vilket vi verkligen också har gjort, vill jag påstå. Vi har haft workshops, studiebesök, remissrundor. Vi har haft ett gemensamt arbete för att nå en så bred överenskommelse, över blockgränserna, som bara är möjligt.

Nästa steg blir, som sagt, en handlingsplan för att ta fram konkreta åtgärder där vi bryter ned strategin i tydliga delar. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag. Jag är glad och stolt men inte nöjd.

Anförande nr 160
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! En av de viktigaste faktorerna för att trivas med livet är känslan av att man har möjlighet att påverka. Just nu är vårdpersonalens möjlighet att påverka sin arbetssituation minimal, vilket är en av orsakerna till det strömavhopp från hälso- och sjukvården som vi sett den senaste tiden.

Häromdagen gick 200 psykologer från barn- och ungdomspsykiatrin ut och hotade med att säga upp sig. Inför Nya Karolinska Solnas öppnande på söndag saknas det 100 barnspecialistsjuksköterskor. Personalbristen börjar utgöra en risk för patientsäkerheten och människors liv. Karolinska sjukhuset kommer att dra ned nästan all planerad verksamhet under de kommande veckorna och Astrid Lindgrens barnsjukhus minska sin kapacitet med 75 procent.

I dag gick den blivande chefen för hjärtkirurgen på Nya Karolinska ut i Svenska Dagbladet och larmade om patientsäkerheten och bad oss tänka om, att stoppa överflyttningen just nu, för det kommer inte att fungera. Om personalen inte kan garantera patientsäkerheten lär det inte bli bättre patientsäkerhet om fler säger upp sig. Det blir en ond spiral. Om vi inte får ordning på patientsäkerheten och personalens arbetsmiljö kommer vi inte heller att kunna sitta här och prata om patientsäkerhet över huvud taget.

I den arbetsmiljön med ansvar för människors överlevnad arbetar en stor del av landstingets personal. De går på knä och har gjort det i flera år. Nu är det många som nått vägs ände. Sjukskrivningarna i Stockholms läns landsting ökade med 16 procent mellan 2014 och 2015. Det saknas ett oräkneligt antal välutbildade i sjukvården, oräkneligt eftersom Alliansen envisas med att vägra skaffa sig en uppfattning om hur stor personalbristen är. Under era tio år vid makten har ni ägnat er åt att göra ett stort experiment, en kraftig privatisering av vården, och ni har trott att det kommer att lösa problemen åt er. Men så har det inte blivit. I stället har vi fått en uppsplittrad vård.

Just nu har vi, som tidigare nämnts, 400 vårdplatser som är stängda på grund av personalbrist, och under sommaren är det ännu fler. Vi i Stockholm har den lägsta andelen vårdplatser per invånare – i hela Europa. Därför väljer vi att lägga fram en egen kompetensförsörjningsstrategi.

Vi har valt att lägga fram konkreta förslag om hur landstinget ska förmå sin personal att stanna kvar. Det gör vi för att vi lyssnar på deras behov. Det är bra att vi har haft ett parlamentariskt arbete för att lyfta fram denna strategi, men vi har från dag ett uttalat vår oro och vår kritik, som vi har haft konstant, konsekvent genom hela arbetet.

Vi vill ge personalen inflytande över deras liv. Det betyder också stort inflytande över deras arbete. Det måste bli slut på övertider och panikinkallade extrapass. Sjukvårdspersonalen måste ha tid för återhämtning. Här tänker jag ge er ett exempel. På Karolinska akuten får man ofta gå kvällspass och morgonpass. Det betyder att man går av vid tio och man går på vid sju. Då larmar datasystemet med ljud och röd blink. Det måste då godkännas av verksamhetschef för att över huvud taget kunna stängas av eftersom det inte är i enlighet med god arbetsmiljö, inte gott nog för återhämtning. Och det sker om och om och om igen.

Vår personal måste ha tid för sin fritid, sin återhämtning, sin familj. De måste ha tid att tanka för att orka med omvårdnaden av våra patienter. Miljöpartiet och Socialdemokraterna har därför valt att ta fram en egen kompetensförsörjningsstrategi, för vi finner att vi behöver lyssna på vår personal. De larmar, de tillger oss sin oro, och vi måste lyssna. Vi måste lyssna! På det sättet har vi möjlighet att behålla vår personal, behålla patientsäkerheten och också flytta in i Nya Karolinska.

Bifall till Miljöpartiets och Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 161
Jessica Ericsson (L): Ordförande, ledamöter! Äntligen är den här! Den är knappast svaret på alla våra frågor och alla våra utmaningar, men det är ändå ett stort steg på vägen.

I förhållande till andra anställda i offentlig sektor, och om vi jämför oss med många andra landsting, är vår personal förhållandevis nöjd. Det är långt ifrån tillräckligt. Det är långt ifrån bra. Vi måste göra mycket, mycket mer.

När jag är ute i verksamheterna och på olika arbetsplatser möter jag alltför ofta en längtan efter att bli sedd, att bli värderad och få möjlighet att känna sig stolt över sitt arbete, att känna att man har förutsättningar att kunna göra ett riktigt bra jobb, det jobb som man kan känna sig stolt över. Man lyfter fram ett ledarskap som brister, en arbetsmiljö som skapar stress och en känsla av otillräcklighet. Det, Susanne, är utmaningar som vi delar med resten av landet. Vi är inte sämre här. Vi har samma sorts problem, och på många håll är det ännu värre. Det ger oss inte anledning att klappa oss för bröstet. Däremot är det en väldigt viktig anledning för oss att faktiskt komma igång och göra någonting riktigt bra. Det gör vi här.

I den här policyn adresserar vi många viktiga frågor som skapar en grund för att kunna ta ett helhetsgrepp kring kompetensförsörjningen framöver. Vi lägger grunden för att våra chefer ska ha förutsättningar att vara riktigt bra ledare som ger medarbetarna möjligheter att använda sin fulla kompetens, att bidra till att medarbetarna trivs på sin arbetsplats, att de kan arbeta på hälsofrämjande arbetsplatser. Tydliga ledarkriterier kommer att ligga till grund vid rekrytering av nya chefer och vid vidareutbildning av de chefer vi redan har, för alla de är inte heller riktigt säkra på sitt arbete och gör inte alltid det absolut bästa som de skulle kunna göra. Också för dem behövs det förutsägbarhet och riktlinjer som fungerar så att de ska kunna göra sitt bästa och jobba på toppen av sin kompetens.

Till syvende och sist är det rätt enkelt. Om vi ska kunna möta våra medborgares behov av vård måste våra medarbetare jobba på arbetsplatser som är trygga, där de trivs och mår bra och känner att de har förutsättningar att göra ett riktigt bra jobb.

Vi kommer att intensifiera arbetet med att ta fram kompetensstegar, precis som Peter var inne på. Det handlar om att visa vad uppdraget ska vara. Det handlar om att öka transparensen för vad det är jag gör som leder till att jag kan komma vidare, om det är det jag vill, vad det är jag gör som leder till att jag får en högre lön, och vad det är jag kan välja bort om jag känner att jag under en period behöver en paus för att det just då inte passar mig att göra karriär eller utveckla mig. Det är rätt många medarbetare som pratar om att de känner att kraven blir dem övermäktiga utifrån deras familjesituation eller deras liv, och då ska vi inte truga på dem en massa extra som inte är absolut nödvändigt utifrån verksamhetens bästa. Vi måste kunna bedriva en bra verksamhet med de medarbetare som till exempel på grund av sjukdom eller familjeförhållanden just nu inte klarar eller inte prioriterar att jobba 150 procent av sin kapacitet, eller ens 100 procent av sin kapacitet. De måste ha den möjligheten.

Strategin, eller policyn, sträcker sig till 2021. Det kommer att hända väldigt mycket fram till dess. Jag tror inte att någon av oss kan förutse hur vården kommer att se ut och vilka personalkategorier vi kommer att ha, förutom läkare, specialistsjuksköterskor och några andra yrkeskategorier. I den här strategin lägger vi ramarna så att vi kan anpassa den verklighet vi befinner oss i till policyn i stället för tvärtom. Det är bra. Vi har möjlighet att få till en riktigt bra verksamhet även när omgivningarna ändras.

Själv är jag lite extra glad för att vi också har fått in patienterna och deras anhöriga som del i kompetensförsörjningsstrategin. Vi vet att de kan bidra otroligt mycket till verksamheten. Vi vet att de kan bidra till att medarbetarna mår bättre och kan göra ett bättre arbete. Samtidigt kan vi erbjuda en bättre vård. Det är nytt och stort i den här policyn. Det är att verkligen skapa förutsättningar för interprofessionellt arbete på riktigt.

Strategin är naturligtvis bara startskottet. När vi i dag fattar beslut kommer vi att dra igång arbetet på riktigt och konkretisera strategin i handlingsplaner. Utan det blir det bara vackra ord, och med det ska jag säga ett par vackra ord till genom att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 162
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Tack så mycket, ordförande, fullmäktigeledamöter! När det gäller kompetensförsörjningsstrategin väljer Vänsterpartiet att rösta för den. Nej, den är inte skriven på ett sådant sätt som Vänsterpartiet hade skrivit den, men i så här viktiga policyer måste man kompromissa.

Nog har jag ibland haft synpunkter på hur ärenden förankras i politiska nämnder och styrelser här i landstinget, och jag får också säga att jag har haft mina duster med Peter Carpelan ibland om det där. Men när det gäller ärendet om kompetensförsörjningsstrategi har man bjudit in till blocköverskridande samtal flera gånger och tjänstemännen gick runt – vid två tillfällen var de hos vårt parti och pratade om detta. Jag tycker att den här processen har varit väldigt bra.

Däremot får jag säga till Socialdemokraterna och Miljöpartiet att det är fullkomligt omöjligt att ta ställning till ert förslag, som läggs på bordet här och nu. Men av det jag har hunnit se har ni bland annat en att-sats där ni skriver om ersättning vid specialistutbildning och att införa en akademisk utbildningsanställning som är integrerad i verksamheten där bristen på specialistsjuksköterskor är störst. Den skulle vi inte kunna stödja, för vi har ju föreslagit AST och vi tror att det är farligt att bara gå in där det är brist på specialistsjuksköterskor, utan vi vill höja hela så som Vårdförbundet har föreslagit. Det har vi redan motionerat om.

Jag tror att det är så här. Bara för att vi klubbar en personalförsörjningsstrategi så betyder inte det att allting löser sig. Vi ser snarast att nu ska den brytas ned till konkreta förslag, och i dessa konkreta förslag antar jag att Vänsterpartiet och Moderaterna inte alls kommer att vara överens – det kan jag nog vara säker på.

Två konkreta förslag har vi redan på dagens fullmäktigemöte, när det exempelvis gäller städ i sjukhusens regi för att stärka lokalvårdarnas yrkesroll och arbetsmiljö – ärende 34. Jag tror att vi kanske inte heller är överens när det gäller att underlätta för undersköterskor att bli specialister, som vi motionerar om på ärende 42. Men vi menar att om inte det här talet om personal bara ska bli tomma ord så måste man bli lite konkret och klubba konkreta förslag, så vi kommer att titta spänt på hur alla partier röstar i de två ärenden som jag precis nämnde.

Vi menar att det behövs ett helt batteri av åtgärder och förslag för att klara det som vi i dag ser som sjukvårdens största utmaning, kompetensförsörjningen. Jag tror inte att det finns en enda lösning på hela hälso- och sjukvårdens rekryteringsbehov. Det måste anpassas utifrån till exempel psykiatrin, akutsjukhusen måste ha sin strategi och primärvården har sina olika roller och behov. Därför kanske en kompetensförsörjningsstrategi inte kan vara mer konkret än den här är, då den spänner över hela landstingets verksamheter.

Arbetstagarorganisationerna har haft synpunkter som jag många gånger delar, men mycket av dessa synpunkter handlar om när kompetensförsörjningsstrategin ska gå från papper till att bli verkstad. Vårdförbundet har framfört att de inte tycker att specialistsjuksköterskeutbildningen inte ska av-akademiseras. I debatten har jag mest hört Peter Carpelan säga att han tycker så, men det kan inte jag utläsa i den här strategin. Om ett sådant förslag kommer, så kommer jag att argumentera emot det.

Jag tror inte heller att vi kan dra den här kompetensförsörjningsstrategin i långbänk. Nu måste vi lägga energi på att arbeta fram konkreta förslag och åtgärder – så viktiga är ju kompetensförsörjningsfrågorna.

Men jag skulle vilja lyfta en sak i strategin och bli lite politisk. Här skriver man ju att alla vårdgivare som arbetar på uppdrag av landstinget ska tillhandahålla lärandemiljöer med hög kvalitet och omfattning utifrån landstingets utbildningsuppdrag. Jag tolkar det välvilligt som att man slår fast att alla utförare som arbetar på uppdrag av Stockholms läns landsting och finansieras av SLL nu måste ta emot elever och tillhandahålla utbildningsplatser. Jag ser fram emot att höra hur hälso- och sjukvårdsnämnden ska hantera den skrivningen! Jag hade ju tyckt att det hade varit bra om man redan då man började inför privatiseringar och vårdval hade haft den aspekten med. Nu blir det lite som att kasta in jästen efter det att brödet är bakat. Men bra att det kommer nu, även om det är väldigt sent och därmed har orsakat en del problem med snäv tillgång på utbildningsplatser, då det offentliga har tagit mycket mer ansvar än vad de privata vårdgivarna ens har varit i närheten av. Bättre råbakat bröd än inget bröd alls!

Jag yrkar därmed bifall till landstingsstyrelsens förslag. Vänsterpartiet lägger ett särskilt uttalande, likalydande med det vi lade i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 163
Robert Johansson (S): Fru ordförande, kära fullmäktige och åhörare! Jag ska prata om något så lustfyllt, spexigt och intressant som mätbarhet, måluppfyllelse och uppföljning. Nu måste ni lyssna, så ni inte missar det här spännande inlägget!

Kompetensförsörjningen är en av de absolut viktigaste frågorna vi har att hantera här. Visserligen – och det kommer vi säkert att få höra från den styrande minoriteten – ligger en del av ansvaret hos staten, hos kommunerna och hos de privata aktörerna eftersom de är med och utbildar personalen, men vi kan inte därför bara peka finger och skylla på någon annan. Den absolut största delen av ansvaret ligger nämligen på oss. Det ligger inte bara på Peter som landstingsråd, det ligger inte ens på oss i personalutskottet, utan det ligger på hela landstingsfullmäktige.

Vi kan också göra saker för att säkra kompetensförsörjningen. Några av dessa saker har Jens och Susanne redan pratat om. Det handlar i grunden om mer resurser och mer personal. Personal finns det också att rekrytera – det är bara så att den delvis jobbar i Norge och att den delvis har lämnat sjukvården som yrke, just för att bristen på resurser och arbetskamrater gör att man inte orkar fortsätta jobba inom vården.

Men för att vi – och då menar jag vi alla, inte bara vi i personalutskottet – ska kunna se att det kommer att gå åt rätt håll så håller inte det som finns om rapportering och återkoppling i förslaget från den styrande minoriteten. Jag är nämligen rädd att man då delvis kommer att gömma den här frågan på förvaltningen med ett ospecificerat löfte om rapporter till oss i personalutskottet, men att konkreta, uppföljningsbara mål, uppföljning av dessa och intervall för detta saknas.

Därför menar vi att eftersom frågan är så viktig ska också landstingsfullmäktige få en återrapportering och uppföljning av just mätbara mål. Det ska ske en gång per år, inte endast en gång om fem år. Ansvaret för detta är nämligen allas vårt.

Bifall till Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 164
Jonas Lindberg (V): Tack så mycket. Jag ska först kommentera en sak som Jessica från Liberalerna sade om att personalen är nöjd i Stockholms läns landsting. Det beror ju lite på var man tittar. Det finns enheter och verksamheter där personalen är jättenöjd och trivs väldigt bra – men jag skulle säga att våra akutsjukhus sviktar något otroligt. Den senaste medarbetarenkäten på Karolinska sjukhuset visar att bara 16 procent av personalen känner

att de är stolta och vill rekommendera sin arbetsplats till någon annan. Det är ganska anmärkningsvärda siffror!

Jag kan också tycka att det här liggande förslaget, som har processats fram mellan partierna, är urvattnat och inte jättekonkret – men det stakar ut en riktning. Sedan är det här vi lägger de politiska förslagen, som vi debatterar och förhoppningsvis bifaller.

Men om man nu gör anspråk på att den här policyn ska vara ett tungt dokument, fullt med batteriåtgärder för att komma till rätta med kompetensförsörjningsbristen i Stockholms läns landsting, där man vill beskriva ett aktuellt nuläge och ha konkreta åtgärder för framtiden, ja då har jag faktiskt några frågor till Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Jag har läst dokumentet i all hast. Jag tycker att det innehåller mycket bra. Men bland annat på sidan 7 skriver man – Håkan kommenterade detta förut – att man vill införa en akademisk specialistsjuksköterskeutbildning inom de specialistområden där bristen på sjuksköterskor är störst. Då tänker jag: Detta är ju precis att fortsätta på den brandsläckningsväg som vårt landsting har följt hittills! Varför ska akademisk specialisttjänstgöring bara införas där det är brist? Nu är det å andra sidan brist ungefär överallt. Men det är ju genom att införa AST-tjänster över hela vårdfältet som vi faktiskt tryggar kompetensförsörjningen permanent framöver, inte genom att gå in och släcka bränder överallt.

En annan fråga är den lönekartell som i dag finns mellan och inom våra akutsjukhus, som är fullständigt förödande och driver personal ut ur vården och ut ur landstinget. Har man i dag ett jobb på en vårdavdelning och går till en annan, där man behöver den kompetensen, ja då får man inte upp sin lön med en enda krona! Det här är ju absurt! Varför skriver ni då ingenting om det? Det hade varit jättebra. Ska vårt landsting agera som en lönekartell, eller ska det inte det? Ska vi främja lönekonkurrens så att vår personal stannar kvar?

Jag tänker också på ledarskap. Jessica sade förut att vi i Stockholms läns landsting ger våra chefer bra förutsättningar. Jag vet faktiskt inte om vi gör det. Personligen har jag haft ett chefsuppdrag på Karolinska, där jag fick den stora äran att premiera mina högpresterande sjuksköterskor med 300 kronor i löneökning! Jag vet inte om det är att ge cheferna rätt mandat och rätt förutsättningar.

Jag saknar en nulägesbeskrivning med tydliga mål i Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag om hur man ser på ledarskapet. På Karolinska har man 600 chefer – ungefär 150 slutar årligen. Det är ju ett symtom på någonting!

Vi behöver tydliga mandat för våra chefer!

Detta hade kanske kunnat stå med i det här förslaget, om vi inte hade fått det på bordet nu. Jag tycker det är väldigt svårt att agera på det.

Det viktigaste är inte att striden står om vem som har den fetaste policyn här och nu, utan det är ju vad vi gör sedan, i alla våra debatter och i våra budgetar.

Anförande nr 165
J e s s i c a E r i k s s o n (L): Jonas, visst var det väl ändå så att jag sade att i policyn ligger det här med som ett uppdrag, att vi ska jobba med att ge förutsättningar till våra chefer – både nya och erfarna – så att de kan bli bättre chefer och ledare, just utifrån att det är en brist i dag?

Anförande nr 166
J o n a s L i n d b e r g (V): Tack för ditt svar! I så fall hörde jag dig fel, för jag upplevde att du sade att vi ger våra chefer bra förutsättningar i dag och att vår personal trivs. Det är möjligt att jag uppfattade dig fel eller att du uttryckte dig konstigt.

Anförande nr 167
A r a m E l K h o u r y (KD): Ordförande, ledamöter! Stockholms läns landsting har under flera år haft stora utmaningar inom flera olika områden, men enligt min åsikt är kompetensförsörjningen den största utmaningen som vi har, inom så gott som alla personalkategorier inom hälso- och sjukvården. Det gäller arbetstider, vi pratar om bemanning, rekrytering, lönepolicy, kompetensutveckling, karriärmöjligheter – you name it.

Framför oss har vi i dag ett viktigt och övergripande strategidokument, som vi har arbetat med under en längre tid. Inom personalutskottet har vi stött och blött det fram och tillbaka och involverat flera kunniga personer i ämnet. Nu har vi landat i ett dokument som kommer att så småningom mynna ut i detaljerade handlingsplaner som kommer att beskriva på detaljnivå konkreta åtgärder och som sedan implementeras i verksamheterna inom hälso- och sjukvården och sjukhusen. Vi kommer också att få löpande återrapporteringar till personalutskottet under arbetets gång.

Det är viktigt, mina vänner, att vi kommer i gång. Det är dags att verkligen sätta i verket det som vi har pratat så många gånger om.

Jag vill citera Neil Armstrong, som 1969 steg ut på månen och sade – med viss modifikation: Ett litet steg för våra medarbetare, men ett stort steg för patienterna och befolkningen i Stockholms läns landsting. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 168
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Tack, fru ordförande, ledamöter, åhörare! Ingenting är viktigare för oss här inne än att säkerställa en bra kompetensförsörjning. Personalen är ju det fundament som all vår verksamhet vilar på. Därför är den här kompetensförsörjningsstrategin självklart ett viktigt dokument, som ska vara styrande i det fortsatta arbetet.

För Centerpartiets del är det viktigt med en tydlig och övergripande strategi, och vi tycker att liggande förslag just är tydligt och övergripande.

Stockholmsregionen är den snabbast växande regionen i hela Europa. Fram till 2021, den tid som strategin ska sträcka sig, förväntas vi i Stockholms län bli nästan 200 000 fler människor, och det ställer så klart extra stora krav på kompetensförsörjning, både gällande antal och kvalitet.

För Centerpartiets del vill jag framhålla en sak som extra viktig i det här förslaget, och det är att ta fram gemensamma karriärstegar, som skapar förutsättningar för karriärvägar och utveckling för samtliga yrkesgrupper i landstinget. Det ska vara tydligt när man börjar arbeta i Stockholms läns landsting vilka vägar som finns framåt, och det är väldigt bra att detta kommer att komma till.

Nu ska en tydlig handlingsplan utformas, där också graden av konkretion kommer att öka. Jag tycker att arbetet i personalutskottet hittills har varit väldigt inkluderande. Det är synd att vi inte är helt eniga här i dag, men jag tycker det är bra att vi i alla fall är många som är eniga om att det är ett bra förslag som ligger framför oss. Jag hoppas att vi ändå framöver kommer att se till att gör handlingsplanen så bra som möjligt.

Med dessa ord yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 169
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tack, ordförande, ledamöter och åhörare! Först av allt skulle jag vilja säga att det här förvisso inte handlar om att slå varandra i huvudet, men däremot var det så enkelt för oss som att efter diskussioner där jag faktiskt har nedtecknat ungefär samma synpunkter som jag under hela den här resan har framfört – då de inte blev lyssnade på, och jag vet att Susanne har samma erfarenhet – känner man till slut att när inte ens de fackliga organisationerna blir lyssnade på och när man inte tar del av den kritik vare sig från vår sida eller från de arbetstagarorganisationer som dagligdags möter alla sina medlemmar ute i den reella verkligheten om de åsikter som de har om vad som skulle kunna bli bättre i en sådan här strategi, då är det svårt att gå med på ett så urvattnat förslag.

För tittar man på det förslag som ligger så säger jag återigen att det inte är så att allting är dåligt med det, men är väldigt svårt att säga emot. Det är ganska flummiga formuleringar, det är ganska så yvigt och, som Robert sade, det är väldigt lite som är utvärderingsbart i detta.

Det förslag som vi tillsammans med Miljöpartiet lägger fram innehåller också sex tydliga och utvärderingsbara kompetensförsörjningsmål. De omfattar vilken lärandekultur som ska råda, att arbetsuppgifterna ska svara mot utbildningen, balansen mellan jämställt privatliv och stimulerande arbetsliv, tid och utrymme för utveckling och fortbildning, att det ges möjlighet att ta eget ansvar för sitt arbete och egen utveckling samt att medborgarna ska mötas av personal med rätt kompetens för uppdraget. De här har vi formulerat i målsättningar som går att utvärdera och förhålla sig till.

Om man tittar på den kritik som både vi men också arbetstagarorganisationerna har gett under hela den här resan så handlar det om: Vad av detta ska vara styrande? Vi har ett landsting med mängder av enhetschefer, linjechefer, divisionschefer och ett stort antal medarbetare – närmare sagt 45 000 stycken. Då måste det här dokumentet vara så pass tydligt att det också ger effekter i verkligheten och i styrningen.

Kan vi då inte gå med på det här? Det kommer väl i handlingsprogrammet, och det var ju vi själva som tillsammans med Miljöpartiet föreslog att vi skulle ta fram ett handlingsprogram. Men när beskedet blir att handlingsprogrammet kommer först efter att strategin är beslutad, måste man ju ställa sig frågan: Vad är det vi tar ställning till? Håkan sade: Vi får se vad handlingsprogrammet kommer att ge. I vårt fall har vi resonerat annorlunda. Vi har sagt att vi måste veta, det är en för viktig fråga för att våra medarbetare ute i organisationen inte ska ha en aning om var vi står politiskt i avgörande viktiga frågor.

Jag skulle också vilja vända mig till Jonas. Det finns ett antal saker som vi har diskuterat här tidigare också, till exempel AST:ens införande. Ja, vi är överens om AST, men vi har olika åsikter om med vilken fart vi kan göra detta. Att vi ska gå den linjen har vi varit överens om.

Avslutningsvis: Lönekartell – nej tack! Det är ju hela poängen med att vi tydligt talar om i vårt dokument att det är erfarenhet, kompetens och kunskap som ska värderas och att man ska kunna vara kvar på den arbetsplats man har och löneutvecklas.

Anförande nr 170
Landstingsrådet T h o m a s B e n g t s s o n (MP): Tack så mycket. Jag håller med Jens och Susanne om det de redan har sagt.

När jag tittar på landstingsstyrelsens förslag ser jag ett kortfattat politiskt dokument med mycket övergripande mål, grundprinciper och rekommendationer. Sådant brukar ofta kallas för policy. Vad brukar en strategi vara? Jo, det brukar vara en långsiktig plan mot vissa mål –

med rätt diagnos – var är vi någonstans? – med tydliga mål – vart är det vi ska? – och med en vettig plan för att ta oss till målen.

Landstingsrådet Carpelan ger mig ändå lite hopp. Han säger att han är stolt men inte nöjd, och han lovar en kompletterande handlingsplan. Jag ser fram emot att vi får den hit till fullmäktige! Kanske kommer vi då lite närmare vad vi har saknat här.

Var är vi egentligen i dag? Vi har alltså inte en ordentlig analys av läget – inte för patienterna, inte för medarbetarna och inte för oss som arbetsgivare. Och vi är brett överens om att det här är en central utmaning för landstinget. Det finns flera bra inspel från Centrala samverkansgruppen, men de speglas inte i det här dokumentet – ännu; förhoppningsvis i det som kommer att kallas handlingsplan, när vi diskuterar den här.

Vart ska vi? Vi saknar avgränsade och preciserade kvalitetsmål. Hur ska vi annars klara att hitta vägledning vid olika målkonflikter?

Och vad är planen för att ta oss dit? Dels behöver vi en rutin för att bedöma hur olika beslut får konsekvenser för kompetensförsörjningen – vi hamnar i en mängd lägen där vi tar beslut som påverkar förutsättningarna – dels önskar vi en årlig återkoppling till oss här i fullmäktige.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets och Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 171
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Ja, jag behöver tala lite om processen nu.

Det här är enda gången ni kommer att debattera detta på fem år. Handlingsplanen stannar i personalutskottet, enligt Alliansens förslag. Därför har vi i vårt strategidokument lyft att ni också ska få debattera de här frågorna, i vårt största demokratiska forum. De är för angelägna för att stanna i slutna rum!

Det vi vill är att det ska vara en uppföljning årligen. Vi ville att det skulle vara en strategi och en handlingsplan åtminstone parallellt, och det är också vad fackförbunden ber om.

Säg också: Hur ser verkligheten ut hos oss? Visa på mål som vi ska jobba för! För sedan kommer ni inte att debattera det i öppna forum. Det här är så viktigt för att de ska känna sig hörda och sedda. Det är också därför det är så oerhört viktigt att ta in deras möte och deras synpunkter *innan* vi klubbar det i personalutskottet.

Så vill ni fortfarande diskutera själva hur-frågorna, själva målen och liknande – fine! Men det är inte på grund av det förslag som Alliansen har lagt fram, för de frågorna ska vi bara diskutera i personalutskottet.

Här finns en del av problematiken. Ni ber oss om att ha en omvärldsanalys. Ja, det har vi också bett om! Det är ju det vi försöker lyfta fram i vårt dokument. Det är det här som är så oerhört viktigt. Jag skulle kunna gå in i omvärldsanalysen och diskutera hur viktig lönefrågan är, med trappor och karriärstegar och liknande, och hur vi ska kunna rekrytera till våra verksamheter, och hur de som finns i våra verksamheter verkligen ska känna sig sedda och hörda – det vill säga att de har en lön som kan utvecklas inte för att de byter arbetsgivare och kan få upp lönen när de kommer tillbaka, och inte för att nya utexade kommer in på en högre lönenivå därför att man har panik, man måste hitta anställda för annars håller vi inte patientsäkerheten.

Det handlar om att skapa en personalpolitik där de känner sig sedda och hörda och där vi verkligen kan jobba för patienternas bästa och personalens bästa.

Bifall Miljöpartiets och Socialdemokraternas förslag till beslut!

Anförande nr 172
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Det är intressant att höra Socialdemokraterna och Miljöpartiet krysta fram någonting här. Det ni har gjort är enligt min uppfattning att ni har lagt fram ett valmanifest på våra bord – det är ingenting annat. Ni slår in öppna dörrar, därför att det ni har tagit upp i ert valmanifest är sådant som finns, till 90 procent, påstår jag, i kompetensförsörjningsstrategin som ligger på vårt bord nu. Det här är ingenting annat än att ni vill tjafsa, obstruera och hindra den här planen. Det är vad det handlar om.

Vi hade kunnat ha en konsensuslösning i stora drag om vi hade arbetat tillsammans, men i elfte timmen hoppar ni av och vill hitta på någonting annat. Det är klart att det är politik, jag förstår ju det. Ni är i opposition och vi vill driva en majoritetspolitik, eller Allians- och Moderatpolitik.

Vad säger kompetensförsörjningsstrategin? Det är en framåtsyftande och långsiktig strategi. Att lägga den i en handlingsplan parallellt eller samtidigt förfelar hela syftet. Vi lägger fram en övergripande strategi. Den ska vara långsiktig. Sedan tar man nästa steg och bryter ned den.

Vi har 45 000 anställda i Stockholms läns landsting. Du kan inte ha en handlingsplan eller en strategi som omfattar alla dem, från vaktmästaren till hjärtkirurgen och hjärnkirurgen på Karolinska sjukhuset. Det är självfallet att vi inte kan ha ett allomfattande dokument – då får vi hyllmetrar som ingen kommer att ta ställning till.

Det är en hyfsat kortfattad strategi som Moderaterna och Alliansen lägger fram. Jag är väldigt glad och tycker att det är renhårigt från Vänsterpartiets sida att ändå säga: Sätt i gång och jobba, gå från ord till handling! Nu lägger vi fast den här och sedan går vi ut och jobbar med den. Det är naturligtvis så vi ska göra, inte sitta ett halvår till och snacka i någon kammare.

Vad gäller Miljöpartiet och Susanne säger jag: Det är självklart att vi tar en strategi eller en policy i landstingsfullmäktige, vilket vi brukar göra i normalfallet – sedan är det ju inte slutdiskuterat därför att vi lägger fast en policy. Vissa saker gör utskotten, vissa saker gör nämnderna, vissa saker gör landstingsfullmäktige. Jag är helt övertygad om att vi inte kommer att sluta diskutera kompetensförsörjningsfrågor eller personalfrågor här inne bara för att vi antar en strategi och att personalutskottet sedan ska göra vad som ankommer på personalutskottet. Vi har ju en sådan arbetsfördelning i Stockholms läns landsting.

Nej, det här är en pamflettpolitik från er sida. Ni slår in öppna dörrar, och det är inget annat än att ni vill slänga grus i maskineriet i de delar som ni nu slänger fram. Vi hade kunnat vara helt överens om tagen här, för skillnaderna har ändå varit ganska små under de diskussioner som vi har haft också med S och MP.

Avslutningsvis pekar vi på väldigt viktiga frågor, till exempel chefs- och ledarskapsfrågorna som vi lyfter fram. De är ytterligt centrala för Stockholms läns landsting och för våra sjukhus, som har väldigt svåra uppgifter att sköta i både personalfrågorna och patientfrågorna. Det kräver ett gott ledarskap.

Med de orden, fru ordförande och ledamöter, tycker jag att vi ska anta detta kompetensförsörjningsstrategidokument!

Anförande nr 173
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tack, ordförande, ledamöter! Nej, jag tror inte heller att det hade tjänat något syfte att sitta ett halvår till och prata om den här frågan, Peter. Vi satt i ett års tid, gjorde studiebesök med mera, men vi hade väldigt få konkreta diskussioner om själva det skarpa förslaget. Det fick vi först efter att det hade blivit en återremiss i frågan – då tillkom det två entimmarssammanträden. Annars var det inga verkliga diskussioner om ett skarpt dokument.

Jag vill också säga att det inte alls handlar om att kasta in någon handduk eller något liknande. Vi har hela tiden framfört samma kritik: det här måste bli ett dokument som inte är snömos utan ett dokument som styr och som har förmågan att uppfattas på ett korrekt sätt ute.

Jag tycker du kan gå ut till de flesta av våra medarbetare, be dem jämföra de här två dokumenten och säga vilket av dem som ger bäst vägledning för hur vi ska lyckas få fler människor att vilja jobba i Stockholms läns landsting, hur vi ska få fler medarbetare som orkar jobba kvar och får en vettig arbetsmiljö, hur vi ska få fler chefer att känna att de vet vilket deras mandat är. Jag tycker du ska gå ut och ställa frågan till dem, vilket dokument de skulle föredra.

Jag tycker inte vi ska hålla på och slå varandra i huvudet, men det är viktigt att påtala att vi har framfört den här kritiken om att innehållet är alldeles för luddigt egentligen ända sedan den här processen startade.

Anförande nr 174
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande! Vad tycker då våra medarbetare? Vad tycker facken? Vi har hört den jämmer som Socialdemokraterna och MP har framfört i dag. I torsdags träffade jag företrädare för samtliga relevanta, berörda fackföreningar och frågade dem rent ut: Tycker ni vi ska ta den här kompetensförsörjningsstrategin? Alla säger: Ja, ta den här nu, kör i gång, sätt i gång och arbeta – utom Läkarförbundet, de vill inte ha den här. Jag har träffat Läkarförbundet ofta, jag har varit personallandstingsråd i två år. Hur många gånger har Läkarförbundet tyckt att någonting över huvud taget är bra som vi gör i Stockholms läns landsting? Noll gånger! Jag kan i alla fall inte komma på något som man har tyckt har varit bra. Så jag tar det ganska lätt att just Läkarförbundet tycker att det här är ett dåligt dokument, för det brukar de som sagt säga.

Det är ett bra steg framåt. Vi är verkligen inte ända framme, vi ska fortsätta det här arbetet – men vi tar ett viktigt kliv framåt i de väldigt viktiga kompetensförsörjningsfrågorna för Stockholms läns landsting.

Anförande nr 175
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Ja, visst är det mycket som vi tycker lika. Det ska jag också säga.

Problemet är att processen inte har varit rätt, vi går inte tillräckligt långt och vi har inte den omvärldsanalys så att facken och verksamheterna kan känna igen sig. Det är exakt den frågan vi också har haft uppe med facken – det är ju inte så att det bara är du som träffar dem – och de säger att det är väldigt svårt att säga nej till den här strategin, men den förpliktigar till absolut ingenting! Den är ett rosa moln. Så vi behöver absolut jobba vidare.

Men vi vill också att det ska vara en god uppföljning och att politiken ska ha ett inflytande, och ni ska också kunna vara delaktiga i den här utvecklingen. Här finns mycket att göra. Lyssnar man på facken, då tar man inte beslut en vecka innan man träffar dem!

Anförande nr 176
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Det är fel, det Susanne Nordling säger. Facket har varit involverat under hela resans gång. Jag hade ett avslutande möte med dem, som var inplanerat sedan lång tid, förra veckan och passade då på att stämma av deras slutgiltiga synpunkter vad gäller kompetensförsörjningsstrategin, och svaret var det som jag gav er här tidigare.

Omvärldsanalysen saknas, säger man från vänstersidan, eller från MP och S. Vad är det då för omvärldsanalys de vill ha inskriven i dokumentet? Jo, det är ett jämmerdals- och svartmålningsskrivande som ingen majoritetskonstellation skulle kunna gå med på. Det ligger i deras syfte som opposition att svartmåla Alliansens och Moderaternas verksamhet – det förstår jag också – men det är självklart att det inte är en objektiv beskrivning av läget, utan man vill kasta skit på Moderaterna. Det kan vi inte acceptera i en sådan skrivning.

Den skrivning som finns i dag är välbalanserad. Vi pekar på att det är ett svårt omvärldsläge. Det är vi fullt medvetna om. Men det är också ett nationellt problem, det är inget specifikt Stockholmsproblem utan det här ser vi i hela Sverige. Vi har snarare mindre problem i Stockholmsregionen än i övriga delar av landet.

Anförande nr 177
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tur att det finns möjlighet till replik!

Först och främst, Peter, är det så att jag träffar de fackliga organisationerna en gång per månad och är ganska väl införstådd med vad de tycker om det förslag till kompetensförsörjningsstrategi som ni nu har lagt fram. De träffarna har jag haft sedan jag tillträdde.

Jag vill också tala om för dig att när det gäller analys är det här nog den enda strategi jag har skådat som har haft en så dålig analys och nulägesbild. Man går direkt på ett antal fina formuleringar.

Titta på dina egna inledande stycken i strategin! Var någonstans framkommer det allvarliga läge som Stockholms läns landsting befinner sig i? Inte ens du kan väl tycka att det är bra, hur personalläget ser ut ute i verkligheten, när vi stänger avdelning efter avdelning, när vi har en patientosäker vård, när människor blir sjukskrivna och sjukskrivningstalen ökar, och så vidare – någon rad av självinsikt borde väl kunna finnas i en sådan här strategi?

Anförande nr 178
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Peter Carpelan, du hade en möjlighet till kompromiss på sittande PU-möte. Vår egen förvaltningschef gör en omvärldsanalys som i alla fall jag sade var helt okej, den kunde jag godkänna – sätt in den i dokumentet! Om du vill bedöma den som jämmerdal befinner du dig väldigt långt ifrån verkligheten! Den delas i alla fall av förvaltningen.

§ 168 Policy för innovation och digitalisering för Stockholms läns landsting samt strategi för digitalisering och strategi för innovation

Anförande nr 179
Landstingsrådet F o r s l u n d (L): Tack, herr ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholms läns landsting är ett landsting i ständig förändring och utveckling. Aldrig har väl det känts mer aktuellt än just nu, när vi i landstinget genomgår en historiskt omfattande fas av investeringar i framtidens trafik och i framtidens hälso- och sjukvård.

Men trots att tempot och ambitionsnivån är höga, finns det områden där förändringarna inte går fort nog, där anpassningen till behoven från våra medborgare och från våra medarbetare går så långsamt att det faktiskt hotar möjligheterna att realisera våra framtidsplaner. Det finns också nya utmaningar, som inte längre kan lösas med samma gamla lösningar som vi har använt under många år, de lösningar som tidigare har prövats, utan där det faktiskt krävs mer genomgripande förändring än vi är vana vid.

Det är i detta ljus som vi ska se den nya policy för innovation och digitalisering som nu ligger på fullmäktiges bord – en policy och två strategier som tar ett nytt avstamp för framtiden. Som första landsting i Sverige tar SLL nu ett samlat grepp över både vår teknikutveckling i landstinget och vår förmåga att omsätta nya idéer till verksamhetsnytta och samhällsnytta.

Jag är därför stolt över att vi nu vässar landstingets verktyg för att kunna förnya och förbättra våra verksamheter. Det gör vi naturligtvis redan, detta är ingenting nytt, men samtidigt skapar vi genom de här nya styrdokumenten ett samlat ramverk och ett stärkt mandat för alla dem som arbetar med innovation och utveckling i verksamheterna, och vi gör att de delar som funkar bra redan nu blir en bättre helhet tillsammans.

Ändrar vi då världen genom nya strategier och policyer? Nej, så enkelt är det naturligtvis inte. Men vi löser faktiskt ett av de största hindren för den utveckling som vi vill åstadkomma genom att vi skapar ett mandat för alla de kreativa medarbetare och eldsjälar som ibland arbetat i motvind i landstinget, när de inte fått i uppdrag att faktiskt jobba med det som är förnyelse och utveckling. Genom de här styrdokumenten kan vi också belöna dem som tänker nytt via ett uppdrag till chefer att belöna sådana medarbetare och att ge dem möjlighet att söka sig vidare med sina idéer, finansiera dem, pröva dem och införa dem i en bredare skala.

Den nya policyn innebär också ett beslut om att vi ska vara öppna för nya idéer, inte bara från vår egen personal utan också från patienter och anhöriga, från deras organisationer, från forskare och från entreprenörer och företag som kan lösa det som landstinget inte självt kan lösa. Den ger också verktyg att faktiskt lösa de utmaningar som vi kanske inte har kunnat hitta lösningar på tidigare, att hela tiden utveckla, effektivisera och kvalitetssäkra vår verksamhet – men naturligtvis också öka delaktigheten från olika aktörer i det arbetet.

Den nya policyn markerar också avstampet på en ny fas i vårt arbete med utveckling. Tidigare har vi lagt en stor tonvikt på just hälso- och sjukvården, vår största verksamhet i landstinget, men med den nya policyn och de två strategierna gör vi innovation och digitalisering till ett huvudverktyg i alla våra verksamheter. För lika väl som man behöver det här inom vården, behövs det även inom vår kollektivtrafik, för kulturens tillgänglighet och uttryck, för vårt miljöarbete och i vår strävan att göra regionen mer konkurrenskraftig och tillgänglig, nya verktyg att jobba med detta.

Vad händer då när klubban faller i bordet i den här salen? Jo, då har vi en ny policy och nya styrdokument, och det som också görs är att det tas fram nya handlingsplaner som kommer att diskuteras i innovationsberedningen efter årsskiftet. Vi kommer också att ta fram ett nytt sätt att mäta effekterna av det här arbetet och följa upp vad som görs och vad som inte görs. Det som inte görs ska då rendera nya aktiviteter från våra tjänstemän. Vi lägger in det här i våra övergripande styr- och ledningssystem så att vi kan få indikatorer på att det faktiskt

sker, och vi ska informera och utbilda vår personal i att de här möjligheterna finns och att de kan söka medel från vår nya innovationsfond, som ju redan har gjort stor succé.

Jag hoppas med detta att vi både kan utveckla landstinget och höja tempot i vår förnyelseprocess och skapa framtidstro för våra invånare och våra medarbetare. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 180
Victor Harju (S): Ordförande, ledamöter, tappra åhörare! Vi tycker att den här strategin i grunden är väldigt bra. Jag vill också tacka för den process som har lett fram till detta. Vi känner att det har varit ett bra samarbetsklimat i den beredning som framför allt har jobbat med frågan.

Tempot måste öka. Tempot ökar, men vi tror att det måste gå ännu fortare. Det här är ett viktigt steg, men det gäller att inte stanna av här och det är viktigt att vi inte stannar vid stora, övergripande formuleringar utan att också de handlingsplaner som ska komma till blir väldigt konkreta och att det finns stor möjlighet till uppföljning och kontinuerlig utvärdering. Det här är ju ett område där det går väldigt fort. Den teknik vi ser som framtiden i dag är omodern i morgon. Därför måste vi ha ett mycket snabbare förhållningssätt, när vi väl går ner på lite mera detaljnivå.

Jag vill också säga att det är positivt att Daniel i sitt anförande lyfter helhetsgreppet. Det är en sak som vi upplever tydligt från Socialdemokraternas sida, att vi pratar mycket om utmaningarna med digitalisering inom sjukvården och hur vi går vidare med innovation och digitalisering där – men trafiken och landstingets andra delar hamnar hopplöst efter. Det händer saker där också, men just helhetsgreppet finns inte i dag. Det hoppas jag att vi med den här strategin men framför allt med handlingsplanerna kan komma närmare.

Så bifall till förslaget!

Anförande nr 181
Maria Fälth (KD): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Det är jätteroligt att vi nu har de här dokumenten framför oss, och det är jättekul att vi nu kan ta ställning till det här. Jag har varit engagerad här i två år, och jag tycker att vi hela tiden har pratat om det här, särskilt på våra samverkansråd med funktionshinderrörelserna.

Jag vill dock säga att jag hoppas att de här dokumenten inte blir till ett funktionshinder. Jag vill inte att digitaliseringen ska bli ett hinder för stora grupper som redan i dag har svårt att ta till sig de tekniska möjligheter som finns nu. Man har svårt att tillgodogöra sig knapptryckningar, logins, pin-koder och annan digital kommunikation. Många funktionshinderorganisationer vittnar om att deras medlemmar på ett eller annat sätt har svårigheter att ta till sig det här. Det kan vara synskadade. Det kan vara personer som efter en stroke har svårt att prata.

Jag tycker det är jättebra att vi har den här utvecklingen, men vi måste ändå fundera så att vi inte lägger hinder i vägen för de här människorna. Alla vill ju klara sig själv så långt det går, och vi ska då inte göra detta till några hinder i stället.

Avslutningsvis vill jag säga att den digitala vägen framåt måste gå parallellt med den analoga.

Anförande nr 182
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Tack, herr ordförande, ledamöter och alla digitala åhörare och tittare! Stockholmsregionen är en fantastisk it- och innovationsdriven region, och det ska självklart också märkas i länsinvånarnas kontakt med landstinget. Digitalisering och innovation skapar stora möjligheter att förenkla kontakten med vården, kollektivtrafiken och länets övriga verksamheter.

Därför är jag och Centerpartiet mycket nöjda med att strategin betonar tillgängligheten och delaktigheten för alla, oavsett teknikvana eller funktionsförmåga. Det finns många som inte ser it-användning som en självklarhet i sin vardag, och för oss är det viktigt med den ambitionen i policyn att de digitala kontakterna med landstinget ska vara så enkla som möjligt och att ingen ska vara exkluderad.

Initiativet i den här policyn att involvera personal, patienter och invånare tidigare i innovationsprocessen är också helt i linje med detta. Vid kontakter med vården ska patienter ges full möjlighet att välja hur de vill att kontakten ska ske, där e-tjänster, telefon- eller videokonsultation ska ses som komplement och en naturlig del av det reguljära vårdutbudet. Samtidigt är målet att första kontakten ska ske digitalt, och då måste tillgänglighet och enkelhet stå i fokus.

Det här är en policy för hela landstingets verksamhet. Det är ett stort steg framåt och kommer att göra att invånarna vet vad de kan förvänta sig av sina kontakter med landstinget, och leverantörer vet vilka krav som ställs på dem.

Ordförande! Med den här policyn för innovation och digitalisering tar vi nya kliv in i framtiden. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 183
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Tack så mycket. Ordförande, ledamöter! I våras utsågs jag till ordförande i en arbetsgrupp inom Mälardalsrådet för främjande av innovationsmiljöer i Stockholm-Mälarregionen. I det sammanhanget kan jag säga att jag är oerhört stolt över det arbete som pågår här i landstinget. Daniel Forslund ingår också i den här arbetsgruppen, och vi ser hela tiden vilket fantastiskt arbete han gör och vilket fantastiskt arbete som görs här i landstinget. Den plan och den strategi som vi i dag fattar beslut om är helt i linje med detta, och det är tydliga tecken på att vi är på väg åt rätt håll – men det betyder inte att vi är färdiga, tvärtom! Vi drar oss till minnes Thomas Alva Edisons ord: ”There is always a better way to do it – find it!” Det är den inställningen vi som landsting naturligtvis bör ha.

Någon nämnde att det är mycket tal om sjukvård i de här sammanhangen, kanske inte så mycket om kollektivtrafik – så jag tänkte ta några ord om kollektivtrafik också. Där ser vi ju verkligen hur digitaliseringen håller på att revolutionera verksamheten. Ta Öppen data. Kommer ni ihåg tiden när det enda sättet att få trafikinformation var via SL? Så är det inte nu, utan du går in i vilken karttjänst som helst, så får du uppdaterad information om var och när tåg och bussar kommer att gå. Öppen data förändrar hur vi jobbar inom kollektivtrafiken. Vi har massor av appar med realtidsfunktioner, det kommer även betalfunktioner, och så vidare – för att vi har öppnat upp våra system mot omvärlden med digitaliseringen.

Big data kommer att påverka hur vi kan göra trafikplaneringen framöver, hur vi kan utveckla våra mötesplatser och så vidare inom kollektivtrafiken så att vi bättre tillgodoser våra resenärers, våra kunders, våra medborgares behov.

Internet of things – vi kommer att få en helt annan uppföljning, en uppdaterad reseinformation och så vidare. Men det kanske också är så att rulltrapporna själva framöver kommer att berätta att de snart är utslitna och behöver bytas. Vi har ju upptäckt att med det tidigare systemet fungerade det inte alltid som det ska. Här finns möjligheter!

Jag kan också säga någonting om automatisering. Vi ser hur självkörande fordon kommer inom olika områden, till exempel inom busstrafik på olika håll – dock inte i Sverige än. Vad vi däremot redan har fattat beslut om är att vi ska gå vidare med den röda linjen i tunnelbanan med automatiserade fordon där.

Digitaliseringen präglar all vår verksamhet och gör att vi som landsting kan bli bättre. Det här är en utveckling som vi ska jobba aktivt med att komma vidare med och se till att Stockholm är den del av världen där vi allra bäst tar till vara de här nya möjligheterna.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 184
Theo Bodin (V): Tack, ordförande, ledamöter och åhörare! Vi i Vänsterpartiet tycker att det här är två bra dokument. De är genomarbetade och – det har sagts förut – det är nu arbetet börjar!

Vi tycker att det är väldigt positivt att personalen och våra verksamheter ges större möjligheter att delta aktivt i innovation och utveckling, och vi tror att det både kan göra arbetet roligare och göra oss till en mer attraktiv arbetsgivare och våra verksamheter mycket bättre.

Dessutom tycker vi det är positivt och fortsatt viktigt att ha ett tillgänglighetsperspektiv i det här arbetet.

Med de orden vill jag yrka bifall.

Anförande nr 185
Pehr Granfalk (M): Tack, herr ordförande! Väldigt mycket har sagts om varför den här policyn för innovation och digitalisering är viktig, så jag ska inte uppehålla mig vid det utan passa på att yrka bifall till förslaget.

Jag konstaterar att det har varit ett gediget arbete med att ta fram detta. En stor eloge för det ska så klart Daniel ha, som är väldigt personligt engagerad och drivande i de här frågorna.

Man kan också konstatera det som Daniel sade tidigare och som flera har sagt: policy och riktlinjer i all ära – det är en viktig bas som nu är lagd, men viktigare är det arbete som ska göras framgent. Utifrån det vill jag tacka alla som har varit med, även Victor från Socialdemokraterna, och konstatera att det är bra inför det arbete vi nu har framför oss att det inte i går kom en ny, alternativ policy utan att alla håller ihop om denna och tycker att den är bra.

Än en gång: Bifall!

Anförande nr 186
Landstingsrådet Forslund (L): Tack, herr ordförande, och tack för alla positiva inlägg under debatten! Jag gläder mig verkligen över den breda politiska samsynen kring de här viktiga frågorna. Jag har lagt stor kraft på att försöka skapa denna enighet, och jag är glad att den fortsätter här i salen, kring ett så viktigt framtidsdokument som detta är. Här lägger vi verkligen grunden för ett arbete som jag ser framför mig att vi kan driva med styrka tillsammans.

Några små kommentarer kring det som har sagts: Ja, vi har förankrat det här väl. Den här strategin kommer inte att bli en hyllvärmare – det ska inte bara jag personligen se till, utan det har vi också skapat engagemang för från våra fackliga företrädare, våra förvaltningsledningar, våra sjukhusledningar och våra bolag, som kommer att jobba aktivt med det här. Vi kommer att vara ute och hålla informationsmöten, där jag kommer att vara med personligen, för att diskutera hur vi ska omsätta det här från vision till konkretion.

Vi har också jobbat mycket med tillgänglighetsaspekterna och medverkan från olika grupper. Som Maria Fälth sade kommer vi att ha en särskild dialog med våra patient- och brukarföreningar om hur de kan inkluderas bättre i utvecklingsarbetet kring särskilt digitala tjänster framöver. Vi ska inte glömma att en digital tjänst ofta öppnar upp en helt ny möjlighet för personer med funktionsnedsättning att kunna kontakta vården på samma sätt som vi fullt funktionella, till exempel seende, där en tjänst som tidigare bara fanns på papper var helt otillgänglig för en person med synnedsättning. Här skapar vi helt nya möjligheter, som vi inte ska glömma.

Jag vill också säga att vi kommer att löpande återrapportera framstegen i arbetet, inte bara till innovationsberedningen utan också i de årsbokslut som kommer till fullmäktige. Jag ser fram emot att vi kan agera blåslampa tillsammans för att tempot nu ska bli så högt som vi alla förväntar oss!

§ 169 Miljöprogram för Stockholms läns landsting 2017-2021

Anförande nr 187
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande! Hållbar miljö och hållbart klimat är den på lång sikt viktigaste förutsättningen för välfärd, hälsa, säkerhet och individuell frihet.

I dagarna rapporterades att vi kanske för första gången ser minskade klimatutsläpp globalt. Det skulle kunna vara – för att parafrasera Winston Churchill – inte början på slutet men åtminstone slutet på början och ett tecken på att vi faktiskt kan börja känna hopp om att vi kommer att kunna bemästra klimatpåverkan. Men mycket, mycket återstår att göra.

Stockholms läns landsting ligger långt fram så vitt gäller miljöarbetet. Om världen i övrigt hade kommit lika långt som vi har gjort så skulle vi ha kommit mycket långt i riktning mot ett hållbart samhälle.

Det här arbetet har dubbel betydelse, dels minskar vi genom landstingets åtgärder vår egen miljöpåverkan, dels står vi som förebild och inspirerar andra, inte minst andra landsting och regioner i Sverige men också andra som arbetar med kollektivtrafik och hälso- och sjukvård runt om i världen att driva sitt miljö arbete framåt. Vårt arbete har en mycket större betydelse än enbart den direkta minskningen av miljöpåverkan i Stockholms län.

Jag är glad och stolt över att stå här i dag och presentera Stockholms läns landstings nya miljöprogram. Det är ett program som tar sin utgångspunkt i att vi är Sveriges miljöbästa landsting och det banar väg för att vi ska fortsätta att behålla den positionen. Vi har byggt på det som vi har och kommer att gå vidare med fler områden där vi ligger i framkant samtidigt som vi på ett antal områden bryter ny mark inom miljöarbetet för den skattefinansierade sektorn i hela Sverige.

Det här är bara startpunkten för det fortsatta miljöarbetet i landstinget. Förutom att varje förvaltning tar fram sin egen miljöplan baserad miljöprogrammet kommer även några fördjupande planer att utarbetas framöver. Det handlar om en plan för hållbara patient-måltider, en åtgärdsplan för energieffektivisering, en plan för hållbar upphandling – ett område där vi har kommit en bra bit men där vi kan generalisera och bli ännu bättre och få

ännu större helhetssyn i det arbetet –, det handlar om en plan för läkemedel och miljö och det handlar om en plan för anpassning till ett förändrat klimat.

Det finns framför allt tre viktiga områden som jag vill betona i den här debatten. Vi har satt extra fokus på upphandling av textilier. Det handlar om att både minska mängden engångstextilier där det är möjligt och att välja miljösmarta material framför resurskrävande material.

Det handlar om att programmet i högre grad än tidigare fokuserar de processer som kommer att vara viktiga de kommande åren då landstinget kommer att investera mycket. Därför sätts extra resurser in på att åtgärda miljöpåverkan från just byggprocesser. Vidare handlar det om att vi har tagit ett helhetsgrepp på frågan om maten. Även om matfrågan är en liten del av landstingets verksamhet så är den viktig ur ett globalt och lokalt miljöperspektiv.

Många kommuner och landsting väljer, när det gäller matfrågan, att i dag enbart fokusera frågan om ekologisk mat. Här tar vi ett tufft mål i landstinget, 50 procent ekologisk mat är det som vi ska nå upp till. Men vi ser också att matfrågan är mer komplex än så. Vi kompletterar målet för ekologiskt med ett mål om 20 procent lokalproducerad mat. Vi riktar in arbetet med ekologisk mat genom att välja de delar av livsmedelsförsörjningen där vi får störst miljöeffekt av detta. Vi ställer också höga och tuffa baskrav på maten som gör, inte minst, att vi kan minska antibiotikaanvändningen i livsmedelsproduktionen och bidra till hållbar antibiotikaanvändning.

Som avslutning vill jag passa på att tacka oppositionspartierna i miljöberedningen för ett gott samarbete och bra inspel. Vi har haft upprepade möten för att fånga upp de här synpunkterna. Jag vill särskilt rikta mig till Miljöpartiet och Vänsterpartiet som har lämnat in många positiva förslag som vi också har kunnat lyssna på. Jag tycker att det här är ett bra exempel på att vi får till stånd mycket bättre beslut när vi samarbetar och lyssnar på varandra, precis så som vi från Alliansens sida vill arbeta här i landstinget.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 188
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tack, Gustav, för en bra inledning! Låt mig inledningsvis konstatera att vi socialdemokrater på flera punkter också tycker att det nya miljöprogrammet för perioden 2017–2021 är bra. Flera av punkterna är också resultatet av, som Gustav sade, bra och konstruktiva samtal över blockgränsen. Klimatambitionerna har tydliggjorts, kopplingen till regionens långsiktiga utmaningar och viktiga styrdokument såsom Rufs och trafikförsörjningsprogrammet har också stärkts. Kontinuiteten i arbetet med hållbar upphandling har också säkerställts.

2015 års utvärdering av Miljöutmaning 2016 visar glädjande att landstinget faktiskt har bedrivit ett framgångsrikt miljöarbete på flera områden. Exempelvis överträffas miljöutmaningens mål om förnybart bränsle i transporter och ökad mängd av ekologiska livsmedel. Samtidigt visar miljöredovisningen 2015 att det inom sju av 16 delmål tyvärr är oklart om målen kan nås. Bland dessa kan nämnas energieffektivisering av transporter, minskade utsläpp av klimatpåverkande gaser och minskade miljörisker från läkemedel. Ett mål som konstaterats inte uppnåtts är effektiviseringen av energianvändningen där målet om 10 procents minskning fram till år 2016 jämfört med år 2011 enbart nådde upp till 1 procent. Uppenbarligen har det här målet fallerat, och även revisorerna har påvisat brister i styrningen av detta i sin rapport nr 6 2015.

Socialdemokraterna menar att det kvarstår ett antal höjda ambitioner innan vi känner att Miljöprogram 2017–2021 lever upp till de krav som måste ställas för att den här regionen och vårt landsting ska göra vår andel av de nationella och internationella klimat- och miljömålen.

Vi ifrågasätter därför också varför klimatmålsambitionerna minskats i slutversionen, som nu föreligger för beslut, jämfört med den version som sändes ut på remiss. Vi kan nämligen inte finna något i de inkomna remissvaren som motiverar att den här sänkningen har skett.

Om man studerar den här frågan så ser man att klimatmålen ska vara just i linje med de mål som remissversionen angav, alltså att år 2021 ska landstingets utsläpp av växthusgaser ha minskat med 85 procent, och år 2030 ska de ha minskat med 100 procent jämfört med läget år 2011. Det här är viktigt, inte minst nu när en klimatfärdplan för regionen ska utarbetas som också ska visa hur vi ska vara utan klimatutsläpp år 2050. Vi socialdemokrater – det är inte helt okänt – hade gärna sett att klimatfärdplanen hade legat till grund för det interna miljöarbetet och inte tvärtom, särskilt som uppdraget gavs redan genom budget 2014.

Den moderatledda Alliansen har under sina tio år vid makten inte åstadkommit någon nämnvärd förbättring när det gäller energieffektivisering. Nu repriserar man därmed också det tidigare havererade målet om 10 procents sänkning fram till år 2021. I det här fallet måste målen skärpas avsevärt om vi ska lyckas med våra totala ambitioner. Vi socialdemokrater kräver dessutom en halvering av energiförbrukningen fram till år 2030.

Vi måste också våga sätta upp mål i programmet för egenproducerad energi, menar vi. I ett läge då landstingets ekonomi är väldigt ansträngd är det lite anmärkningsvärt att man inte i det moderatstyrda landstinget fokuserat mer på frågor som också skulle ha gett stora effektiviserings- och besparingsmöjligheter.

Vi socialdemokrater menar också att landstinget måste ha ett siffersatt mål för ökad kollektivtrafikandel, ett mål som relaterar till det faktum att det enligt Trafikverket krävs en minskning av bilresandet i länet med 14 procent fram till år 2030 för att klara de nationella klimatmålen samtidigt som prognoserna just nu säger att 47 procents ökning kommer att bli resultatet av att ingenting görs.

Angelägenhetsgraden ökar naturligtvis också i takt med att regionen kraftfullt växer. År 2030 beräknas vår region ha vuxit med 540 000 nya invånare, och ungefär 311 000 nya bostäder måste enligt prognosen ha byggts, förutom de 85 000 som är det ackumulerade behovet. Då blir det ännu viktigare att vi har höga och tydliga ambitioner på ökad kollektivtrafikandel så att vi inte riskerar att hamna i samma situation som energieffektiviseringarna.

Landstinget bygger och investerar för miljardtals kronor, främst i vår sjukhusstruktur men också när det gäller kollektivtrafik. Bygg- och anläggningsarbete är många gånger högt miljöbelastande såväl vad det gäller transporter, energianvändning, materialanvändning och hantering. Det är därför bra att förslaget till miljöprogram lägger ökat fokus på detta. Tyvärr bli det lite uddlöst när man inte orkar konkretisera och sätta mätbara mål.

Vi socialdemokrater tycker att det finns starka skäl och det finns gemensamma ambitioner att få till stånd ett miljöprogram som har brett politiskt stöd. Flera remissinstanser pekar likt revisorerna på att styrning, genomförande och uppföljning är sådant som är otydligt beskrivet. Mot bakgrund av detta yrkar vi socialdemokrater återremiss för att inarbeta de synpunkter som vi har delgivit!

Anförande nr 189
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag konstaterar att av allt det som Jens rabblar upp här är det egentligen bara i energifrågan som det finns en påtaglig skillnad i synsätt. I det fallet är det faktiskt så i det här landstinget att 95 procent av den energi som vi använder är förnybar. I kollektivtrafiken är andelen något lägre, men nästan all energi som vi använder är förnybar. Vi bygger också solceller på våra tak på ett sätt som inget annat landsting eller region gör. Minskad energiförbrukning är därmed inte primärt en klimatfråga, som Jens vill göra gällande, utan en fråga om hur vi får till stånd ett effektivt fungerande landsting.

Jag tycker att det är remarkabelt att Socialdemokraterna vill ha en återremiss av det här ärendet och därmed försena den här processen med tanke på att det inte finns något som talar för att vi kommer att kunna enas om en ny ambitionsnivå på just energisidan. Därför tycker jag att det här agerandet inte är riktigt seriöst. Det är många saker som du nämner här i debatten mot bättre vetande.

Anförande nr 190
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Det var ju en specifikation!

Jag träffade härom veckan ett antal företag bland annat ett i Kista som sysslar just med energikomprimering i syfte att kunna använda energin betydligt mer effektivt. Det är klart att den enkla uppfattningen ju är att det till stor del handlar om att kunna använda sig av miljövändliga och återvinningsbara bränslen.

Samtidigt är det så att den här regionen, det här landet och hela västvärlden egentligen står inför väldigt höga energiuppväxlingar framöver. Allt det som vi vill satsa på, inte minst automatiseringen när det gäller biltrafik och elektrifieringen när det gäller tunga transporter och biltrafik, kommer att göra att just elbehovet också ökar framgent. Det gör också att det samlade behovet av att spara på energianvändningen är minst lika viktigt, för det är inte bara så att det blir en miljöbelastning. Det är också så att energitillgången blir en avgörande faktor för att klara den framtida utvecklingen.

Anförande nr 191
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Vi vill naturligtvis ha ett så energieffektivt landsting som möjligt. Vi ställer krav på minskning av energianvändningen med 10 procent. Vi vill ha ett mål som vi kan klara av den här gången, eftersom det har visat sig att det är mycket svårare att nå framgång på det här området än vad vi tidigare har trott.

Du nämnde också i ditt anförande att vi inte har tagit med en skarp målsättning om hur mycket vi vill öka kollektivtrafikresandet. Du vet ju mycket väl varför det är så. Det är för att vi snart ska anta ett trafikförsörjningsprogram. Jag jobbar hårt, alla i Alliansen jobbar hårt, för att vi ska få ett tufft mål på det området.

Du låtsas som att du inte vet detta, och beskriver det som en brist i miljöprogrammet. Jag tycker inte att det är seriöst!

Det är samma sak när det gäller miljökrav vid nyproduktion. Det är ett område som vi inte har arbetat med tidigare. Det är klart att vi måste etablera en nollnivå. Det här är inte det sista miljöprogram som vi antar i det här landstinget. Det är ett i en lång följd, och det finns gott om tid i kommande miljöprogram att arbeta in ytterligare krav.

Om alla skulle göra som vi i det här landstinget gör så skulle vi ha kommit mycket långt på väg mot ett hållbart samhälle!

Anförande nr 192
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tack, Gustav, det är alltid roligt att debattera med dig!

När det gäller kollektivtrafikandelsmålet så har vi diskuterat det och framför allt uppföljningen av det flera gånger i den här salen.

Det viktiga för oss, och det tror jag också har framgått väldigt tydligt i de diskussioner som har förts, är ju det faktum att vi har en miljöutmaning, att vi har förbundit oss nationellt och

internationellt när det gäller klimat- och miljömål. Då blir den enkla frågan: Är ni beredda att ta fram ett kollektivtrafikandelsmål som relaterar till de behov som vi har av att ställa om?

Det här handlar ju om att man inte bara kan, som tidigare, relatera till att man ska ha en ökning. Vi måste ha ett seriöst mål som handlar om att vi klarar de nationella miljö- och klimatkrav som vi har ställt. Det innebär ju framgent att det också krävs investeringsbudgetar och offensiva satsningar på att styra om och ställa om, både när det gäller trafikstyrande avgifter och när det gäller utbyggd kollektivtrafik.

Anförande nr 193
A m a n d a P a l m s t i e r n a (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Miljöpartiet tycker att det är fantastiskt att miljöprogrammet äntligen har kommit till fullmäktige! Det har ju varit en process som längs vägen har fått ändrade förutsättningar. Vi är mycket glada över att det finns här i dag.

Jag vill börja med att säga att det här i grunden är ett bra miljöprogram, även om vi skulle vilja reda ut en del frågor och komma längre på vissa områden. Jag vill också inledningsvis berömma Gustav Hemming för den dialog som vi har fört mellan partierna! Vi har märkt att åsikter som Miljöpartiet har fört fram har tagits om hand i alla fall delvis, till exempel har ambitionen när det gäller frågan om tjänsteresorna höjts, och det finns också ett övergripande klimatmål. Det fanns ju inte med i förvaltningens förslag, även om vi i båda dessa fall hade velat komma längre så har det ändå blivit förändringar. Vi framförde också synpunkten att det var en brist att riktlinjerna bara skulle följas upp lokalt och nu står att man ska följa upp dem på central nivå. Vi tycker att det är väldigt bra att de inte hamnar i skymundan, så att säga.

När dialogen började bli allra mest intressant tog den tyvärr slut. Det tyckte vi var tråkigt. Vi hade velat föra dialogen ännu längre. Men miljöarbetet fortsätter, som Gustav säger, och det här är helt enkelt en inledning på fortsättningen.

Vi vill också ta upp frågan om energieffektivisering ytterligare en gång. Att enbart se till landstinget i sig och att landstinget har förnybar energi och därför inte behöver energieffektivisera alltför ambitiöst tycker vi blir lite vanskligt. Om landstinget skulle energieffektivisera väldigt mycket skulle den förnybara energin kunna gå till någon annan användning, och det skulle som helhet bli ett bättre energisystem. Vi tycker att vi måste fortsätta att trycka på och jobba vidare med den här frågan också. Det är jättebra att en plan ska utarbetas, men allt tar lång tid. Vi behöver snabbt få omsättning av det här arbetet. Vi vill också se höjda ambitionsnivåer, så vi föreslår 15 procent till år 2021 i stället för 10 procent, och vi föreslår 50 procent till år 2030.

Revisorerna har framfört kritik, och landstinget har självt gjort en utredning med väldigt bra och kloka slutsatser. Vi tycker inte att man tillräckligt väl har hanterat detta.

När det gäller upphandlingarna hade vi velat komma längre. Vi saknar kvantifierade mål och vi tycker också att om man på allvar ska vara pådrivande så hade man till exempel behövt studera det här med internekonomiska styrmedel och fonder för att verkligen kunna vara pådrivande i de frågorna och koppla dem tydligt till innovationsarbetet och innovationsvänliga upphandlingar som landstinget ju delvis arbetar med. I de frågorna skulle man kunna komma så väldigt mycket längre. I det fallet tror vi att man samhällsekonomiskt skulle kunna se stora nyttor av att driva på ordentligt.

Något som vi diskuterat på miljöberedningen flera gånger är frågan om styrning. Det finns ett antal utestående frågor som vi gärna skulle vilja se mer klarhet i. Remissinstanserna har också tyckt att det har varit lite otydligt i vissa frågor. Ett slags basnivå, som vi föreslår, är att det i varje ledningsgrupp ska finnas en person med miljöansvar. Varje verksamhet kan själv

avgöra hur det ska ordnas, men vi tycker att det vid ledningsbordet bör sitta någon med miljöansvar.

I frågan om de omfattande investeringar som vi ska göra framöver är det oklart hur miljöprogrammet ska komma in i investeringsprocessen. Det finns ytterligare en fråga som vi har diskuterat inom miljöberedningen men som vi inte riktigt har kommit fram till hur den ska hanteras i programmet. Det är positivt att miljöprogrammet omfattar all landstingsfinansierad verksamhet men frågan är hur ska vi fixa det? Miljöpartiet tycker att det ska finnas rekommendationer om hur man kan omsätta miljöprogram i avtal. I det här fallet har till exempel hälso- och sjukvårdsförvaltningen gjort ett bra jobb som man skulle kunna sprida till andra delar av landstingets verksamhet. Vi tycker också att det behövs nyckeltal som visar följsamheten till miljöprogrammet vid upphandling.

Vi har siktet inställt på fortsatt dialog, och med detta yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 194
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Först och främst ska jag säga att vi ska fortsätta att föra den här dialogen!

Vi har haft en väldigt bra dialog, Amanda, under det här arbetet med miljöprogrammet. Jag tror att det är på ett tiotal punkter som vi med Miljöpartiets arbete har kunnat höja ambitionsnivåerna utifrån synpunkter som ni har fört fram.

Jag vill vara tydlig med att det självfallet inte finns anledning att säga någonting annat än att det är bra att minska energianvändningen. Det är bra för ekonomin och det är bra därför att andra kan använda den energi som vi inte använder. Men i första hand måste varje enskild part ta ansvar för att upphandla hållbar energi och att minska sin energianvändning på lämpligt sätt. Vi kan inte primärt ha ansvaret för att minska andras miljöpåverkan av energianvändning, som jag ser det.

Ingen skulle vara gladare än jag om landstinget överträffar det mål som vi har satt upp när det gäller energin, men det är viktigt för moralen i miljöarbetet att vi också kan nå våra mål. Det här målet är svårt. Det är därför som vi tror att vi måste sätta målet till 10 procent i det här sammanhanget.

Anförande nr 195
L e n n a r t K a l d e r é n (M): Herr ordförande, fullmäktige! Vilket bra miljöprogram vi har! Vi kan vara stolta över det!

Vi har haft god dialog inom miljöberedningen och inom Alliansen. Mycket av detta är naturligtvis Gustavs förtjänst som har drivit ett ambitiöst arbete och som jag har fått delta i för första gången. Det känns väldigt bra.

Det här programmet har bredd, det har djup och det är också väldigt ambitiöst. Vi har kommit långt med miljöarbetet i Stockholms läns landsting. Det har redan berörts här, men det förtjänar faktiskt att upprepas att vi faktiskt har fått två goda nyheter på miljöområdet, en i stort och en i smått. Vi nåddes i går av nyheten att koldioxidutsläppen planar ut. Nu ska man inte dra för stora växlar på det, och det krävs ett oerhört stort arbete i fortsättningen för att komma vidare, men det är ändå en god nyhet. Det är vi inte bortskämda med. Jag ska nämna en annan god nyhet lite senare.

När man studerar det här miljöprogrammet vill jag nämna främst några särskilda käpphästar. Den avgörande styrkan i vårt miljöarbete i landstinget är SL-trafiken och det faktum att vi har nått så långt med fordon som drivs av förnybara drivmedel. Vi är nästan uppe i de 95 procent, som vi har satt som mål. Detta sker genom att vi använder mycket biogas, vi har kretslopp där matrester blir busskilometrar, så att säga.

Kollektivtrafikandelen ska trots allt öka och den ökar även om det inte sker med stormsteg. Det här är ju inte så lätt som det verkar när man lyssnar på personer i talarstolen här som bara säger att den nu ska öka. Det som vägs in i kollektivtrafikandelen är bland annat hurdan befolkningsökningen väntas bli och var i länet den kommer till stånd. När barnfamiljen åker med sina två barn till fotbollsträningen med bil så ökar förstås inte kollektivtrafikandelen utan minskar. Men naturligtvis är det en vettig transport som måste utföras.

Man måste ha lite perspektiv på detta. Dessutom har Gustav berört att trafikförsörjningsprogrammet kommer att ta ställning till dessa frågor, och då vi arbetar med det tror jag att vi dessutom kommer att få en djup diskussion om det här så att vi vet mer vad vi talar om.

Energieffektiviseringen är det en fråga som har berörts i debatten. Jag har lite erfarenheter från min hemkommun om detta. Det visar sig att man egentligen har plockat de lågt hängande frukterna när det gäller energibesparingar i fastigheter och i verksamheter. Nu måste man ta nya tag för att komma vidare. Jag tror att det är på det sättet för landstinget också.

En speciell käpphäst för mig är att antalet el-bilar måste öka. Alla som tittar på annonser vet att elbilar kostar mycket pengar. Priset måste sänkas. Staten måste hjälpa till. Icke desto mindre måste infrastrukturen byggas upp. Laddstolpar måste sättas upp, och det är inte vilka laddstolpar som helst. Det duger inte med vanliga el-kontakter utan det ska vara semisnabbladdande stolpar. De måste också finnas lite varstans i hela länet om det ska bli möjligt att dra nytta av el-bilar.

Den goda nyheten i lite mindre skala, som jag nämnde inledningsvis är denna. Några av er har hört mig hänvisa till ett försök med samordningscentraler på Södertörn för samlastning av transporter till kommuner, skolor och förskolor. Om jag har förstått indikationerna korrekt nu så kan man efter bara ett års verksamhet se att koldioxidutsläppen när det gäller just dessa transporter har minskat med 50 procent. Jag vill alltså verkligen rekommendera landstinget att genomföra ett liknande försök. Det står också om detta i miljöprogrammet, så vi får hoppas att det kan bli verklighet.

Jag tycker att programmet är brett, djupt och ambitiöst. Det är djupt därför att styrkan ligger i uppföljningen av det. Det är väldigt strukturerade kriterier för uppföljning som vi ska följa upp. Det lovar gott inför fortsättningen. Styrkan ligger också i upphandlingen, och det ska utarbetas en särskild plan för hållbar upphandling i landstinget och då kan vi genomföra väldigt mycket. Jag är lite förvånad över att höra att Jens Sjöström yrkar återremiss. Det känns verkligen som att det är en konstruerad återremiss, för det här borde ni vara med på. Det här är en stor styrka för Stockholms läns landsting.

Jag yrkar bifall landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 196
M a r g a r e t a Å k e r b e r g (KD): Ordförande! I Stockholms läns landsting har vi miljöprogram med många viktiga insatser. Jag vill bara betona ett par. Det första är något som vi har diskuterat här tidigare, nämligen narkosgaser. I det fallet har vi inte nått de mål som vi satte upp för ett antal år sedan. Det säger vi utan att skämmas, så att säga. Ny forskning har nämligen visat att olika läkemedel ger olika mycket koldioxidutsläpp. Nu får vi

anpassa målen efter det. Det tycker jag är väldigt viktigt. Vi har inte låga ambitioner, utan ska verkligen se till att vi kommer att nå de mål som vi sätter upp nu på just det här området.

Gustav Hemming nämnde textilier i sin inledning. Jag vill också tala lite om textilier. Landstinget är ju en storkonsument av textilier. Vi har ungefär en miljon textilier i omlopp. Det tvättas 38 ton textilier per dag! I ett livscykelperspektiv har detta förstås en enorm miljöpåverkan. Men nu har vi alltså tagit stort ansvar och nu tillverkas textilier för landstinget i material som är återvunna. Det gör att vi kommer att uppnå de mål som vi satt för att slippa att slösa med material.

Vi kommer att minska användningen av energi för till exempel torkning av textilier, eftersom landstinget nu använder ett material som torkar snabbare. Vi behöver mindre vatten, färre liter vatten. Vi återvinner PET-flaskor som i dag används i material som vi låter göra textilier av. Detta är bara några smakprov på allt arbete som görs inom miljöområdet. Det är stort, det är massor med detaljer som ingår. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 197
M a t t i a s L ö n n q v i s t (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholms läns landsting har ett väldigt bra miljöarbete, ett miljöarbete som vi definitivt kan vara stolta över, och vi har kommit en bra bit på väg. Som jag har sagt många gånger tidigare så kan vi definitivt bli bättre, finns det alltid mer som vi kan göra. Som en del av förbättringarna har vi nu ett nytt miljöprogram att ta ställning till.

Jag skulle nu kunna göra det enkelt för mig och sätta mig igen efter att ha sagt att det här är jättebra och yrka bifall till miljöprogrammet. Jag tänkte ändå tala lite om det, för jag misstänker att en del av våra åhörare inte har läst hela miljöprogrammet.

Jag tänker tala dels lite kortfattat om vad jag tycker är positivt med miljöprogrammet i stort, och även göra några nedslag i de fem tydliga områden som finns i programmet. Om vi sammanfattar programmet och betonar en av de positiva delarna i programmet i stort så handlar det om programmets längd. Det finns inom politiken en tendens att skapa dokument på flera hundra sidor för att visa hur ambitiösa och duktiga vi är. Jag har själv gått i den fällan några gånger. Jag har skrivit alltför långa dokument för att visa hur duktig jag är.

Problemet är att den känsla av duktighet som man får när man skriver så omfattande dokument väldigt sällan delas av läsaren som i stället tycker att det är för långt och för jobbigt. I bästa fall skummar läsaren dokumentet och värsta fall skippar man det helt.

Ett kort program leder till att fler läser det, att fler tar till sig innehållet, att det blir ett relevant dokument. Det finns givetvis alltid en risk att ett kortfattat program blir alltför kort, vilket innebär att man missar vissa viktiga saker. Jag tycker dock inte att det gäller det här dokumentet. Jag tycker att det täcker alla relevanta delar. Vi har därmed ett kortfattat, kärnfullt och samtidigt tillräckligt dokument för att kunna använda det som ett bra verktyg i landstingets fortsatta miljöarbete.

Om vi går in lite mer i detalj i de fem områden som särskilt nämns vill jag betona någon punkt lite extra, förutom att jag tycker att det är positivt att det finns en så tydlig uppdelning i programmet.

Om vi börjar med det första som handlar om upphandling så kan jag säga att det inte var lätt att vara kort fattad i denna fråga. Det är en fördel att man ändå måste vara kortfattad. Jag har velat betona skrivningen om cirkulär ekonomi. Vi lever på en planet där vi varje år konsumerar mer resurser än vad planeten långsiktigt klarar av. Den dag då man kan säga att vi har gjort av med alla resurser som finns för en hållbar planet inträffar tidigare och tidigare för varje år.

Ett steg till att anpassa vår konsumtion till vad som är hållbart handlar just om cirkulär ekonomi. Cirkulär ekonomi har som ambition noll avfall. Allt ska i första hand kunna återanvändas, i andra hand återvinnas och som en nödlösning i vissa fall användas för energi i tredje hand. Tankarna om cirkulär energi återfinns inte bara under ämnet upphandling, men jag tycker att det är en bra inledning när man pratar om de här fem områdena.

Klimatåtagande. Under den här punkten skulle jag vilja betona ambitionen att minska mängden växthusgaser fram till år 2021. Det är värt att betona att detta bara är ett delmål, men när vi om fem år ska summera hur väl vi har lyckats med arbetet och dessutom ska utarbeta ett nytt miljöprogram så är det givetvis dags att sätta nya och högre mål då.

Det finns miljömål också inom sjukvårdsområdet. Även i detta fall väljer jag ett siffersatt mål, för jag har en viss fäbless för siffersatta mål. Som matematiker i botten tycker jag att det är bra när man kan räkna på saker och ting. Det jag vill betona i detta fall är att vi vill minska utsläppen av anestesigaser med 40 procent jämfört med år 2011. Jag skulle också vilja betona ett mål som inte är siffersatt men som jag ändå tycker är viktigt att framhålla, och det är arbetet med att minska mängden kläder som nyproduceras, något som vi mäter i mängden uteliggande kläder. Jag pratade lite i början om cirkulär ekonomi och att se till att vi återanvänder. Här finns en tydlig koppling. Särskilt med tanke på att Sverige åtminstone för två år sedan, då jag tittade på det senast, var extremt dåliga på att återvinna just textilier. Vi var jätteduktiga på en del områden men av just textilier återvann vi bara runt 5–10 procent.

Transporter. Vi har återigen ett siffersatt mål och det handlar om hur mycket av transporterna som sker med drivmedel som är förnybara. Jag vill ändå passa på att framhålla det som jag vill kalla för Daniel-punkten, det vill säga att vi ska öka andelen digitala möten. Detta är inte bara snällare mot miljön, detta är faktiskt också snällare mot personal och våra förtroendevalda som slipper resa så mycket.

Fastigheter. Här vill jag kortfattat betona den siffra som är lite utmanande. Är den tillräcklig eller ej när vi har satt den till 10 procent? Jag skulle här vilja betona det som jag har betonat tidigare, nämligen att det viktiga inte bara är hur mycket energi vi använder, utan det är också viktigt varifrån energin kommer. Energi som kommer från förnybara källor är inte miljöbelastande på samma sätt som fossila källor är.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag! Jag vill också rikta ett tack till alla som har bidragit till att utarbeta det här programmet, och jag vill skicka ett extra stort tack till Gustav som har hållit ihop arbetet på ett bra sätt!

Anförande nr 198
M a l i n F i j e n P a c s a y (MP): Ordförande, ledamöter! Jag vill gärna ta vid där Amanda slutade nyss, och nämna några ytterligare aspekter ur vårt förslag till beslut.

Vi är jätteglada att miljöprogrammet är klart, men vi har naturligtvis några extra synpunkter. I förra veckans snökaos uppmanades bilister att lämna bilen hemma. Det är inte omöjligt att några av dessa bilister för första gången provade på att åka kollektivt just den dag då kollektivtrafiken fungerade som sämst. Att få dessa vanebilister att åka kollektivt någon annan gång inom en snar framtid bedömer jag som ganska omöjligt.

Om vi ska få fler att välja bort bilen behövs stora satsningar på attraktiviteten och tillgängligheten. Vi vill se en fördubbling av kollektivtrafikresandets marknadsandel från år 2006 till år 2030 enligt den gamla beräkningsmodellen. Målet i miljöprogram måste ange en tydlig riktning åt det hållet.

Att Alliansen nöjer sig med en mer eller mindre konstant andel av motoriserat resande tyder på att Alliansen inte mäktar med de nödvändiga stora investeringar som krävs för att öka kapaciteten, att göra det attraktivt och möjliggöra för en större andel av resande att åka kollektivt.

Då duger det inte heller med att lägga investeringsprojekt på is för att få ekonomin att gå ihop. Vi måste också fortsätta att prioritera kapacitetsutbyggnad för att kunna uppnå andra miljömål och hålla byggtakten uppe i regionen. Det krävs mycket mer än ambitioner för att vinna över andelar från bilen.

När det gäller klimatpåverkan av tjänsteresor så menar vi att det, bortsett från det resfria mötet som naturligtvis är det som har minst klimatpåverkan, behövs ett klimat-kompensationssystem för att motivera landstingsanställda att välja ressätt som har låg klimatpåverkan. Genom att införa ett sådant internt klimatkompensationssystem, där resor med hög klimatpåverkan såsom flyg beläggs med extra avgift, ser vi möjligheter att höja det målet. Vi vill se en minskning av klimatpåverkan om 40 procent från landstingets tjänsteresor i stället för det föreslagna målet om 25 procent.

Att Gustav Hemming redan i dag är öppen för att vidta åtgärder för att främja resor med låg klimatpåverkan, vilket han nämnde i vårt resedokument, ger mig intrycket att vi hade kunnat sätta ännu mer ambitiösa klimatmål.

Jag ser fram emot den fortsatta dialogen för implementering och uppföljning. Bifall till Miljöpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 199
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag tror att vi ska vara väldigt klara över att lägre klimatpåverkan från våra tjänsteresor är ett tufft mål. Det kommer att kräva en ordentlig åtgärdsplan. Vi har dock goda exempel inom landstingets verksamhet från Karolinska sjukhuset och deras sätt att arbeta med dessa frågor. Det finns även exempel från olika orter runt om i landet. Man kan naturligtvis propagera för högre andel, men det kommer att bli tufft och vi kommer att jobba hårt för att nå det.

Jag vill ändå ta tillfället i akt än en gång och understryka att landstingets miljöprogram kommer att förorda en oförändrad kollektivtrafikandel. Det står att det gäller i avvaktan på att det regionala trafikförsörjningsprogrammet, som kommer att antas inom några månader här i landstingsfullmäktige, fastställer en siffra för detta.

Jag vill dessutom påtala att vi också i landstinget står bakom en regional cykelplan som anger att cykeltrafikandelen ska öka från dagens 6–7 procent till 20 procent i länet. Det stämmer alltså inte att det kommer att vara oförändrat.

Anförande nr 200
A n n a S e h l i n (V): Herr ordförande, åhörare, fullmäktigeledamöter! Jag tycker att det känns bra att stå här och fatta beslut om ett nytt miljöprogram. Jag håller med, som representanter för Miljöpartiet tidigare har sagt, att det har varit en bra process både i miljöberedningen och inför det här programmet. Jag känner personligen att jag har fått med saker i det här programmet som inte fanns tidigare. Det gäller mikroplaster, byggprocessens klimatpåverkan, lite om ekologiskt odlad mat och så vidare. Jag känner att Gustav Hemming har lyssnat på oss.

Men vi tycker så klart att det här programmet hade kunnat vara ännu bättre. Det generella är att vi skulle vilja ha mer måltal och fler uppföljningsbara mål. Vi tror nämligen att skrivningar som ”minskad” och ”inte ökande” är lite för luddiga för att man verkligen ska

kunna nå de här målen som är ganska svåra att nå. Vi har varit inne lite på det. En del av de här målen innebär höga utmaningar, men vi tror ändå på att tydligare skrivningar och tydligare måltal generellt skulle ha gynnat programmet.

När det gäller energianvändningen i fastigheter så har vi också tyckt att målet om 10 procent är för låg. Vi skulle hellre vilja ha ett högre tal nu, men vi vet också att det är stora utmaningar som ligger till grund för den ganska låga nivån. Vi har sagt att en halverad energianvändning fram till år 2030 innebär att vi har några år på oss att faktiskt nå målet.

Det här är bara början. Nu fastställer vi ett nytt miljöprogram, men vi ska också jobba för att det som står i det ska genomföras. Miljöprogrammet är heller inte taget ur sitt sammanhang utan kopplar till tidigare antagna miljöprogram och kopplar till andra saker som händer i vårt län. Vi är nu i färd med att utarbeta en ny regional utvecklingsplan, en ny Rufs. Vi har även nämnt att vi ska utarbeta ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram.

Miljöprogrammet ska ju leva i landstingets verksamheter och inte leva sitt eget liv. Och som Jens nämnde, efter klimatfärdplan kanske egentligen skulle ha varit grunden för miljöprogrammet i stället för att den ska komma efteråt. För vi har stora utmaningar i Stockholms läns landsting. Det kommer inte att bli lätt att öka till exempel kollektivtrafikandelarna. Jag vet inte om det var riktat till V eller så att när man sade här i talarstolen att vi ska öka kollektivtrafikandelarna. Vi är fullt medvetna om att just en ökning av kollektivtrafikandelarna kommer att vara väldigt, väldigt svår att uppnå och kommer att kosta mycket pengar.

De pengarna har vi inte i dag. Jag vet inte varifrån de ska komma. Det är likadant med energieffektivisering. Om man på fullt allvar är beredd att energieffektivisera i landstingets fastigheter och även i infrastrukturobjekten, alltså i spår och anläggningsprocesser, så kommer det att kosta. Det kommer att kosta i form av energi att verkligen komma dit och det kommer att kosta i form pengar.

Som det ser ut nu i landstingets investeringsobjekt framöver så är jag väldigt orolig för att just miljöfrågorna och klimatfrågorna kommer att hamna vid sidan av när de stora besluten fattas. Jag har till exempel har ingen aning om vilken klimatpåverkan de nya tunnelbanestationerna har och de nya spår som byggs där. Vi har varit mycket fokuserade på Nya Karolinska Solna, men det pågår kanske något nu som vi skulle vara mer uppmärksamma på just när det gäller byggprocessens klimatpåverkan.

Även om vi sätter ett realistiskt och högt mål för energieffektivisering nu om 10 procent och sedan 30 eller 50 procent till år 2021 så tror jag att det kommer att kräva investeringar.

Jag tycker också att det finns andra aspekter på det här programmet som kan belysas lite mer, till exempel när det gäller matens klimatpåverkan. Miljöprogrammet börjar titta lite på det i termer av andel ekologiskt framställd mat och så vidare. Jag tror att vi kan höja ambitionen ännu mer, och Vänsterpartiet har också föreslagit vid flera tillfällen att just när det gäller mat och klimat så skulle vi kunna höja ambitionerna.

Jag kommer att återkomma i den här debatten, men nu yrkar jag bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 201
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag ska behandla alla duktiga företrädare för oppositionen lika och tacka också dig, Anna Sehlin, för ett väldigt gott arbete! Även Vänsterpartiet har en rad punkter som man kan återfinna i det här miljöprogrammet där man ser att vi har lyssnat till era synpunkter.

Jag vill ändå säga att jag tror att det finns en stor skillnad i ett landsting där vi har väldigt tuffa krav på den energi som vi använder och det finns en risk när vi dessutom bygger ut energin att överinvestera i energieffektivisering och lägga mycket pengar på detta, mer än vad vi kommer att få tillbaka, jämfört med att lägga pengarna på hållbar mobilitet.

Jag tror också att det är så när det gäller att satsa på hållbar mobilitet att det inte är allt som kostar. Om vi satsar mer på cykeltrafiken till exempel, så får vi mycket stor samhällsekonomisk vinst av det, och det är något som kostar väldigt lite i drift. Det är inte så att klimatarbete bara kostar pengar, många gånger kan man faktiskt tjäna på det.

Anförande nr 202
Anna Sehlin (V): Jag tänker att det är precis det som det handlar om. Det är en sak att bygga nya tunnelbanelinjer som kostar mycket pengar. Det är en helt annan sak att verkligen öka kollektivtrafikandelarna.

Att verkligen öka kollektivtrafikandelarna handlar mycket mer om att omprioritera i det gatuutrymme som vi har, att studera cykelfrågor, att studera mobilitetsfrågor. Jag tror inte att vi löser kollektivtrafikandelarna även om vi skulle lansera ett helt nytt tunnelbanepaket efter det tunnelbanepaket som vi nu bygger. Ett tunnelbanepaket kommer inte att lösa den frågan. Det gäller just de här vanebilisterna. Det handlar också om hur människor får ihop sin vardag och så vidare. Det löser man inte med en tunnelbanelinje. Det löser man oftast med ett helt paket av åtgärder där till exempel cykling kan ingå.

Ordningsfråga

Anförande nr 203
Rickard Wall (–): Bara en blixtsnabb fråga.

Jag har bara för mig att när vi introducerade det här nya systemet så fick vi instruktioner om att när vi tar repliker eller talar från vår plats så ska vi resa oss upp så att kameran kan filma oss.

Jag har sett under dagen att man inte har gjort det. Hur förhåller det sig med denna sak?

Förste vice ordföranden: Du har alldeles rätt, Rickard. Det är bara det att vi i presidiet ibland tappar orken lite grand och missar att påminna alla om att det är jättebra om de står upp i bänken när de talar därifrån.

Du har helt rätt. Det är jättebra om du står upp. Man hörs också mycket bättre om man står upp i bänken.

Fortsatt sakdebatt

Anförande nr 204
Landstingsrådet Hemming (C): Jag måste bara säga att jag instämmer i väldigt mycket av det som Anna säger. Jag tror att det absolut inte handlar om att enbart bygga ut kollektivtrafiken. Det handlar om en helhet, om hur vi använder våra styrmedel, om hur vi satsar på gång- och cykeltrafiken, om hur vi arbetar med information. Vi behöver bli bättre och bättre på att arbeta med mobilitet på ett allt mer modernt vis.

I princip delar jag Annas synpunkter i den här diskussionen.

Ordningsfråga

Anförande nr 205
Rickard Wall (–): Jag kommer så starkt ihåg att när ordföranden gav oss instruktioner så sade hon att vi inte skulle vara rädda att stå rakt upp för vi hörs ändå bra i mikrofonen. Och så sade hon specifikt att det även gäller dig, Gustav.

Fortsatt sakdebatt

Anförande nr 206
Fredrik Wallén (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare! På många sätt är väl Stockholms läns landsting ungefär som björnen Bamse som en svensk samhällsaktör. Vi är stora och starka med våra 90 miljarder kronor i budget och ungefär 43 000 anställda. Det innebär ju inte att den som är stor och stark inte bara ska vara snäll. Man ska också känna ansvar, och det gör ju vi. Vi tar ett mycket stort ansvar på miljöområdet.

Därför känns det särskilt bra att vi nu antar ett nytt miljöprogram som är så här brett och genomarbetat och som antas med uppslutning från samtliga förvaltningar. Det är en förutsättning som bör ge väldigt goda möjligheter att uppnå dessa skarpt ställda mål där man samtidigt ska komma ihåg att det under debatten har efterfrågats lite grand ännu fler mål och ännu fler specificeringar. Det är ju så att även tekniken för att mäta miljömål går framåt och det kan nog vara en fara, tror jag, att lägga in för många mål för vi börjar mäta på ett annat sätt sedan, så att säga.

Det här är bra. Och det är, icke att förglömma, väldigt kraftfulla mål som vi har i det här förslaget till miljöprogram.

När vi studerar det nationella planet så är utsläppen från trafiken fortfarande en utmaning för hela Sverige. Även i det fallet ligger stora, starka Stockholms läns landsting bättre till än genomsnittet. Det är verkligen glädjande att den som, liksom jag, är lite trafikpolitiskt anknuten kan se att hela vårt kollektivtrafiksystem, åtminstone räknat på totalen, har så väldigt begränsade miljöbelastande effekter redan i dag. Och det här programmet bäddar ju för att vi ska bli ännu bättre.

Nytt i det här miljöprogrammet är också målen om hållbara byggprocesser. Eftersom vi bygger och växer så mycket just nu känns det extra angeläget att ta ansvar på det här området också. De nya målen för hållbara byggprocesser handlar om att begränsa klimatpåverkan från byggandet och om miljövänliga materialval och ökad materialåtervinning i byggprocessen.

Det här är inte bara en vinst för miljön utan även en ekonomisk vinst för oss i landstinget och därigenom för våra skattebetalare. Vi ska komma ihåg att en entreprenad vid upprustningen av Roslagsbanan i Stockholm sparade upp till 7,5 miljoner kronor enbart genom att använda återvunnet material i stället för att köpa nytt. Bara att få in återanvändning i vårt miljöprogram är oerhört bra.

Om vi går över till sjukvårdssidan så är det så att barnintensivvårdsavdelningen vid Karolinska Universitetssjukhuset förra året införde ett nytt arbetssätt som gav såväl mindre materialförbrukning som sänkta kostnader. I detta fall var det 1,5 miljoner kronor. Jag nämnde tidigare att vi har en enormt stor budget, men varje sparad miljon är en viktig besparing, och om det dessutom är en miljonbesparing som är en miljövinst så är det en dubbel vinst för oss.

Nu jobbar vi också med energieffektiviteten. Jag vill minnas att många andra också har pratat om den. I det fallet finns det vissa motsägelser. Vi måste ju ha en förstklassig och avancerad hälso- och sjukvård och den kräver ibland mycket energi. Så måste det nog få vara. Men även

om vi kanske inte på kort sikt kommer åt alla energislukarna så är det inte så att det här programmet inte tar upp den frågan också. Vi jobbar ju med det så mycket som möjligt utan att tumma på vårdkvaliteten.

Under det kommande året går även landstingets energieffektiviseringsarbete in i en ny fas. Utifrån mitt perspektiv tycker jag att det också är värt att nämna att vi ska tillsätta en energisamordnare för att underlätta och koordinera verksamheternas arbete med detta, och en plan för landstingets arbete med energieffektivisering kommer också att utarbetas. Att planen dessutom särskilt ska klartlägga hur verksamheterna får de här ekonomiska incitamenten för att sänka sin energianvändning är också väldigt bra.

Kort sagt: det här är ett mycket, mycket bra förslag till miljöprogram. Det är svårt att se någon organisation i Sverige som möjligen skulle kunna vara storleksmässigt jämförbar med Stockholms läns landsting. Det finns inte så många som kan toppa vårt landsting. Jag tycker att vi med tillförsikt inom kort bör gemensamt besluta enligt landstingsstyrelsens förslag till beslut som jag härmed yrkar bifall till!

Anförande nr 207
Landstingsrådet Lindquist (M): Herr ordförande! Nu har vi talat väldigt mycket om miljöprogrammet på ett övergripande plan. Jag tänkte göra en djupdykning beträffande just fastigheterna som jag är ansvarig för. Nästa vecka kommer vi att ha ett styrelsemöte i Locum och där vi ska presentera vårt förslag till miljöplan för åren 2017–2030. Ett övergripande mål i den planen är att vi år 2030 ska vara klimatneutrala när det gäller fastigheterna och inte påverka miljön negativt och i stället höja ambitionsnivån när det gäller arbetet med hållbara fastigheter och anläggningar.

Amanda Palmstierna nämnde i ett tidigare inlägg vikten av att vi inte förbrukar så mycket energi. Även om vi har bra energianvändning så är, precis som Amanda nämnde, den energi vi inte använder faktiskt den bästa energin. Därför har vi satt upp ett mål om att vi ska minska energianvändningen för uppvärmningen med 8 procent jämfört med år 2011. Det här energimålet ska vi bryta ned per fastighet till energiplaner som beskriver målen och hur dessa ska uppnås. Det handlar om åtgärder som energikartläggningar, fastighetsdriften, obligatoriska ventilationskontroller, planerat underhåll och olika investeringsåtgärder.

Investeringar är särskilt intressanta, för vi vet att när vi bygger nytt så sänker vi energi-användningen per kvadratmeter med 16 procent jämfört med de befintliga lokalerna. Det är en bra sak att jobba med, alldeles bortsett från att nya lokaler också ger bättre lokaler för verksamheten.

En utmaning som vi har är verksamhets-elen som tyvärr tenderar att öka eftersom vi använder mer och mer maskiner i vården och de drar el. Vi ska försöka bidra till att minska den elanvändningen genom att utarbeta så kallade gröna hyresavtal där vi skapar incitamentsprogram för att minska energianvändningen också i verksamheten ute på sjukhusen.

En annan sak som är rolig att nämna är att jag i fredags hade nöjet att inviga vår första solcellsanläggning, nämligen den på Danderyds sjukhus. Den kommer inom kort att följas av en anläggning vid Södertälje sjukhus och en vid Huddinge sjukhus. Sammantaget har vi som mål att sätta upp solceller på 20 000 kvadratmeter tak. Det motsvarar 2,85 GWh eller, för att översätta till något som kanske är lite lättare att förstå, en energikostnad på ungefär 3,5 miljoner kronor.

Att ha extremt miljövänlig elektricitet är en sak som vi kan bidra med rent konkret. Jag hoppas verkligen att regeringen nu ska leverera det som den har antytt att den ska göra, nämligen att sänka eller helst ta bort den vansinniga skatten på egenproducerad sol-el som man konsumerar på egen fastighet, för den är exempel på ett hål i huvudet, som man säger.

Andra exempel på sådant som vi gör är passiva åtgärder som solavskärmning, nyttjande av markis eller persienner och avlägsnande av värme från värmealstrande utrustning. Vi köper naturligtvis klimatneutral fjärrvärme så långt det över huvud taget är möjligt, och när det gäller våra reservkraftsanläggningar som i dag som regel går på diesel eller olja är ambitionen att vi ska ersätta det med syntetisk diesel eller annat alternativt bränsle för att minska utsläppen av CO_2.

Vi arbetar också med att byggvaror som köps in inte ska innehålla miljö- eller hälsofarliga ämnen när vi bygger nytt. Vi återanvänder i största utsträckning det vi kan, och vi materialåtervinner.

Vid Södertälje sjukhus där vi håller på att bygga ut och bygga nytt fick man i oktober förra året något som kallas för Green Building Award som just premierar det hållbara samhälls-byggande som det innebär att återvinna byggmaterial och sortera byggmaterial. Södertälje sjukhus är för övrigt också klassat som Miljöbyggnad Guld, samma sak gäller för NKS som även har fått LEED:s motsvarande klassificering. När vi bygger nytt satsar vi på bra miljöval och energieffektiva fastigheter, och det är en viktig del för att bidra till att landstingets totala miljöplan ska bli så bra som den bara kan bli. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 208
Fredric Saweståhl (M): Herr ordförande! Det finns mycket positivt i det här miljöprogrammet och det har ju också varit, som flera redan har nämnt, en på många sätt bra och trevlig process med många bra diskussioner. En av de största och viktigaste delarna som ligger i det här är naturligtvis den plan för hållbar upphandling som vi utarbetar. Genom den kommer vi bland annat att bidra till ökad övergång till cirkulär ekonomi. Jag tror att det är en väsentlig del i att möta de utmaningar som vi har framför oss för att skapa ett hållbart samhälle. Om vi gå före i den frågan så är vi åter en gång föregångare som sätter agendan för vart utvecklingen är på väg. Det handlar också om att genom upphandling främja innovationer, genom upphandling minimera avfall och att få ett bättre livscykelperspektiv i det vi arbetar med.

Men upphandling handlar också om socialt ansvarstagande, för hållbarhet har ju fler dimensioner än bara den gröna dimensionen. Det finns naturligtvis också en ekonomisk dimension och en social dimension. Man kan konstatera att man kan tycka att upphandling, lagen om offentlig upphandling hör dit, inte är världen sexigaste ämne, som man säger, men med tanke på de ofantliga summor som vi faktiskt gör inköp för varje år är det här en nyckel och en avgörande nyckel för att faktiskt vara framgångsrika på det här området.

Det kommer alltså att bli intressant och spännande att följa det här arbetet framöver. Jag tror att vårt landsting genom vårt sätt att arbeta med upphandling verkligen kommer att kunna visa att det är möjligt att bidra till en positiv omställning.

Detta handlar också väldigt mycket om man ska ha ett framgångsrikt miljöprogram, om att jobba med innovation. Bara ett exempel bland många som vi som sitter i miljöberedningen har fått berättat för oss är ju den nya fantastiska maskin som man har inom tandvården som kan destruera lustgas. Det bidrar väldigt mycket. Det är en sak som man kanske inte nödvändigtvis tänker på, men bara genom att skaffa den här maskinen, som jag har förstått är tämligen unik, kan vi bidra till att minska utsläpp av en väldigt potent växthusgas. Jag tror att vi behöver tänka mer på det sättet. Det är kopplat både till innovation och till

upphandling. Många av de här programmen och policyerna som vi nu jobbar med hänger ju samman.

På samma sätt finns det både stora och små frågor i det här miljöprogrammet. En fråga som kanske är väldigt stor och väldigt svår handlar om miljöeffekterna av läkemedel. Där behöver vi ta ett bredare grepp kring hur vi ska minska utsläppen och kassationen av läkemedel, som läcker ut.

Ett kanske mindre ämne är mat. Men mat berör ju alla människor – vi måste alla äta. Om man tittar här tror jag man ser att vi har ganska ambitiösa mål vad gäller både ekologisk mat och rätt sorts ekologisk mat. Jag sticker också ut hakan och säger att vi ska öka mängden lokalproducerad mat som serveras i landstingets verksamheter.

Vi ska naturligtvis också minska matsvinnet. Det ska vi göra genom att öka patienternas valfrihet. Det tror jag är viktigt. Med ökad valfrihet och större individuell anpassning kommer vi att åstadkomma ett minskat matsvinn. Det har också stor betydelse för det arbete vi gör.

Det finns oerhört mycket i programmet, men tiden är kort. Även jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag. Tack för ett fint arbete!

Anförande nr 209
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag kan väl börja där förra talaren nästan slutade. Destruktionsanläggningen är kopplad till både innovation och upphandling. Framför allt är den dessutom kopplad till regeringens initiativ Klimatklivet, som har finansierat anläggningen. Det finns mycket att hämta när det gäller den typen av åtgärder i Stockholms läns landsting.

Men tillbaka till själva huvudfrågan, miljöprogrammet, som vi nu är beredda att fatta beslut om. Som andra företrädare för mitt parti har sagt tidigare är det ingen hemlighet att vi från Miljöpartiet hade önskat oss en mer offensiv målsättning på en hel del områden. Vi upplevde att förhandlingsviljan från Alliansens sida gick lite upp och ned i processen. Även om vi i slutskedet upplevde att det fanns en sådan, märkte vi tyvärr att den ganska tydligt tog slut vid en punkt. Det var just vid tillfället då vi uppfattade att man skulle behöva satsa mer pengar för att åstadkomma mer resultat.

Det känns som att detta är det huvudsakliga problem som vi står inför när det gäller implementeringen av programmet. Det som behövs är ju att vi levererar resultat. I princip skulle vilket parti som helst kunna stå här och föreslå vilka målsättningar som helst – att vi skulle uppnå alla världens glädjeämnen, så att säga – men det handlar faktiskt om vad som är realistiskt att uppnå.

Jag hoppas att Alliansen är beredd att åtminstone avsätta det som krävs för att uppnå de målsättningar som vi nu tar beslut om. Att Miljöpartiet hade velat ha högre målsättningar och hade varit beredda att tillskjuta de medlen tror jag ingen här inne tvivlar på.

En annan stor vinst med miljöprogrammet är något som inte ens behandlas i själva miljöprogrammet utan som behandlades i ett ärende tidigare i dag. Där stod det uttryckligen i beslutet att miljöprogrammet ska gälla all landstingsfinansierad verksamhet.

För att ta ett konkret exempel på vad det betyder skulle jag vilja ifrågasätta en sak som Gustav har sagt tidigare i dag och vid flera andra tillfällen, att 95 procent av landstingets el är förnybar. Jag säger: Det kan du inte veta, för jag kan inte tänka mig att du har mätt vilken typ av el som används i alla landstingsfinansierade, privatdrivna vårdcentraler som vi har.

Med tanke på att det är en stor volym landstingsfinansierad verksamhet som vi inte driver direkt som nu ska omfattas av landstingets miljöprogram kan jag säga: Det är en av de absolut största vinsterna, för det kommer att få stor betydelse i vårt kravställande på dessa verksamheter.

Vi vill dock se att detta blir tydligt även i landstingets egna verksamheter. Därför skulle vi vilja se att det till exempel i bolagsordningarna för våra akutsjukhus och andra bolag blir tydligt vilka miljökrav som gäller.

Fredrik tog upp upphandling som en särskild punkt. Det är inte en hemlighet för någon att landstinget verkar ha en hel del att lära när det gäller upphandling. Det är kanske ett av de områden där vi tydligast behöver avsätta mer pengar. För upphandling kan vi ange hur bra mål som helst. Men ska vi följa upp upphandling och det vi begär behöver vi faktiskt avsätta mer pengar.

Sammanfattningsvis kan man beträffande det här programmet säga att det är ett fall framåt, med många bra mål men inte tillräckligt ambitiösa mål och emellanåt tyvärr alltför lite pengar för att uppnå resultat. Men vi hoppas på bättring.

Bifall till Miljöpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 210
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag måste bara ta en replik på antydningen att vi inte satsar pengar på miljöarbetet i landstinget.

Under min tid som miljölandstingsråd har vi gått från 25 procent förnybara bränslen i kollektivtrafiken till ungefär 80 procent förnybara bränslen. Jag kan försäkra dig om att det inte är gratis.

På det sättet kan man gå igenom miljöområde efter miljöområde. När vi bygger nya sjukhuslokaler och ställer höga miljökrav på dem är det klart att det åtminstone i det korta perspektivet kostar pengar. Däremot är det inte så, i landstingets sätt att arbeta med miljöfrågor, att vi har en central miljöbudget, utan ansvaret tas i de enskilda verksamheterna.

Det är ganska viktigt att komma ihåg att miljöarbete ofta kan spara pengar men ofta också kostar mycket pengar. Även att upprätthålla de nivåer som vi står på i dag kommer att kosta mycket pengar – och nu höjer vi nivåerna. Jag tycker att det är viktigt att understryka detta.

Anförande nr 211
T o m a s E r i k s s o n (MP): Det jag menar, Gustav, är att pengar saknas för att uppnå mer ambitiösa mål, som Miljöpartiet har fört fram. Pengar menar jag är en nödvändighet för att klara av vårt miljöansvar.

Det tydligaste exemplet på detta är kanske energieffektiviseringen. Vi var väldigt tydliga i vårt budgetförslag. Vi satsar 500 miljoner på energieffektiviseringsåtgärder. Ni tillsätter en samordnare men avsätter inga konkreta medel. Det är den typen av konkreta skillnader jämfört med vår politik som finns.

Vi har satt upp mer offensiva målsättningar. De märks i vårt förslag till beslut. Vi kommer också att komma vidare beträffande hur vi hade velat se att de skulle kunna uppnås, vilka pengar vi avsätter och hur vi behöver ordna styrningen i Stockholms läns landsting för att uppnå de målen.

Anförande nr 212
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Vi tar ett stort ekonomiskt ansvar för miljöarbetet. Men i grunden är det viktigt att också den nationella regeringen tar ett stort ansvar för att se till att det lönar sig att göra det. Det finns ju en gräns för hur höga kostnader landstinget kan ta från själva verksamheterna för att nå miljökrav som går långt över vad andra aktörer har och som Sverige nationellt presterar.

Vårt miljöarbete skulle underlättas om det som Paul Lindquist nämnde tidigare kunde åstadkommas, nämligen om skattebefrielse för egenproducerad el kunde återinföras. Det skulle också underlättas om vi fick rimliga ekonomiska drivkrafter för att arbeta med förnybara bränslen i sjötrafiken.

Vi tar ett stort ansvar. Men vi skulle behöva ännu mer draghjälp från regeringen när det gäller arbetet med bland annat en fossilfri fordonsflotta. Ansvaret är alltså delat.

Anförande nr 213
T o m a s E r i k s s o n (MP): När det gäller skatten på förnybar egenproducerad el vet du att jag delar din uppfattning att det inte är ett särskilt klokt beslut som regeringen har fattat.

Däremot tycker jag att det är spännande att man, när argumenten plötsligt tar slut om vad man kan göra själv, genast skyller allt på regeringen. Men om vi tittar på den nationella nivån, Gustav, undrar jag vilken draghjälp som ditt parti och framför allt dina allianskompisar ger i regeringens arbete för en bättre miljö.

Framför allt Moderaterna men tyvärr i viss utsträckning även ditt eget partis politik på nationell nivå innebär en nationell slakt av de offensiva framsteg som den här regeringen har gjort. Moderaterna går till och med så långt att de vill sänka bensinskatten, vilket knappast skulle leda till någon förenkling i fråga om att nå några klimatmål i den här regionen. Skärpning!

Anförande nr 214
G ö r a n R å s m a r (C): Jag vill gå ned på ett mindre område, det vill säga mat och detta med att åstadkomma hållbara patientmåltider inom landstingets verksamhet.

De mål som finns beskrivna på s. 10 innebär hög ambitionsnivå. Med min bakgrund bedömer jag ändå att de är realistiska, även om de kommer att kräva stora ansträngningar. Det är kraftfulla mål.

Andelen ekovaror förväntas år 2021 vara uppe i 50 procent av alla livsmedel som går åt jämfört med ca 30 procent i dag. Det är en ganska stark ökning, särskilt med tanke på att det är underskott på ekovaror i Sverige.

Begreppet ”närproducerad mat” måste definieras, men jag antar att det avser mat från omgivande län inklusive Stockholms län eller något sådant. Andelen sådan mat ska uppgå till 20 procent. Det finns inget mål i dag, och vi vet inte riktigt hur stor andelen är.

Sedan handlar det om minskad klimatpåverkan och ett starkt minskat matsvinn.

I botten på detta innebär förslaget att vi ska ha ett antal baskrav. Inte minst handlar det om att kanske ha djurskyddskrav på det vi importerar som är likartade jämfört med vad vi har i Sverige. Jag är osäker på om vi i dag får ställa de kraven när det gäller upphandling. Men det är gravt störande att vi i det här landet ska konsumera mat som vi inte hade fått producera själva i Sverige.

Sedan har vi antibiotikaanvändningen. Den har beskrivits mycket. Internationellt går det tyvärr inte särskilt mycket framåt. Vi är duktiga i Sverige, men vi får se upp med importmaten. Det finns skräckexempel. Det allra värsta jag känner till är all kyckling som produceras i Thailand. Där är det ett fruktansvärt antibiotikaparaply och ungefär dubbel beläggning mot vad vi har i Sverige.

Sverige har alltså en särställning. Jag tycker på något sätt att om landstinget ska höja ambitionerna måste vi hänga med också i de här bitarna.

Vilka utmaningar har vi då när det gäller att genomföra de här målen? Det är att vi för tillfället har ett underskott på ekologiska livsmedel, även om det har börjat vända på sistone. Det har på ett helt annat sätt än tidigare blivit trendigt att köpa eko. Men utbudet hänger inte riktigt med.

Därför är det viktigt att landstinget har ett sådant mål. Jag tror att det kommer att betyda ganska mycket för att stimulera fram en ökad produktion i Sverige. Sedan hoppas vi att efterfrågan hänger med.

Får vi mer närodlad mat och mer ekologiska livsmedel bidrar vi till landsbygdsutvecklingen. Det har inte pratats så mycket om det här i dag, men det behövs verkligen att det finns producerande enheter, att det i högre grad går att leva på gårdar.

Jag tror att landstinget kan bli en viktig förebild i det här avseendet. Vi kan förhoppningsvis få efterföljare som ytterligare sätter fart på utvecklingen.

Anförande nr 215
Rickard Wall (-): Ordförande, ledamöter! Den här debatten inleddes med ett Churchillinspirerat anförande av Gustav Hemming. Föremålet för debatten är en produkt, en klart godkänd produkt, som Gustav Hemming har lagt på våra bord. Men det betyder inte att man inte kan komma med synpunkter, så då gör jag det lite lätt.

Det står om riktlinjer för miljöarbetet. Vi kan titta på s. 11 av 23. Där pratar Gustav Hemming om Fairtrade. Men kopplingen mellan Stockholms läns landstings miljöarbete och Fairtrade är trots allt så svag att om frågan skulle komma upp i talarstolen skulle det vara ordförandens uppgift att säga att talaren har gått utanför ämnet.

Konstruktiv oppositionspolitik ska bestå i att man kommer med förslag, att man hjälper till i arbetet. Tydligen är det något som har försiggått ganska brett under framtagandet av programmet och riktlinjerna. Men någon gång måste ändå sakägaren sätta ned foten och säga att det är dags att komma till beslut.

Då är det klart att oppositionen kan känna sig frustrerad – man vill ha mer, vill ha allt nu. Men då ligger det faktiskt i sakens natur att man får behärska sig och vara trygg i förvissningen om att det som inte kommer med i den här omgången kommer med i framtiden, så småningom, om det är vettiga saker. Då bör man som ansvarsfull politiker ha det tålamodet och den insikten.

Därför är det nu uppenbart att de krav på återremiss som börjar dugga allt tätare från Socialdemokraterna är destruktiv oppositionspolitik. Den produkt som Gustav har lagt på vårt bord förtjänar bättre än att återremitteras. Det börjar nästan få karaktären av okynnesåterremissyrkanden. Jag måste nog säga att jag blir förvånad när personer som har passerat 40 beter sig på det sättet.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 216
V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Fru ordförande! Med utgångspunkt från att det snart kommer en ny rapport om dricksvattenförsörjningen – det är en statlig utredning – vill jag prata om läkemedelskedjan. Jag har i många år tyckt – och tycker fortfarande – att det är en av de absolut viktigaste frågorna.

Dricksvatten är en resurs som vi är väldigt beroende av. Läkemedel är bara en av de olika saker som hamnar i dricksvattnet. Vi har en tendens att tänka att det vi slänger i vattnet inte finns mer. Men det gör det ju. Därför är det fruktansvärt viktigt att vi jobbar med de frågor som handlar om läkemedel.

Det finns två mål i miljöprogrammet som handlar om läkemedelskedjan. De är ganska mjuka, kan vi säga. Det handlar om minskade utsläpp av miljöbelastande läkemedelssubstanser och att kassationen ska minska genom effektivare läkemedelshantering. Det är bra. Men en minskning kan vara nästan hur liten som helst, och det behövs en ganska stor minskning för att vi ska komma fram till ett dricksvatten som vi kan lita på i framtiden.

Mer och mer av vården kommer att bedrivas inte på sjukhusen utan hemma hos folk. Den kommer också i större utsträckning att bedrivas av kommuner och entreprenörer. Det innebär att läkemedelsanvändningen och hanteringen av läkemedelsrester kommer att vara mycket mer spridd än om man har människor samlade på sjukhus och olika inrättningar, där man kan sätta in reningsapparatur.

Jag tycker att det är viktigt att landstinget jobbar med den här frågan ordentligt. Jag var i höstas på ett seminarium som anordnades av Siwi, Stockholm International Water Institute. Seminariet hade rubriken ”Vatten och mediciner – det behövs samordning”. Man pratade om alla de olika institutioner i samhället som behövs för att man ska komma vidare i arbetet.

Det finns två intressanta bitar i detta. Den ena är att det i dag inte finns någon miljömärkning alls för läkemedel. Där tycker jag att landstinget skulle kunna vara pådrivande och jobba för att vara i främsta ledet.

Det andra handlar om att det egentligen inte finns någon forskning om vad som händer om man under hela sin livstid använder den läkemedelscocktail det blir i dricksvattnet. Vi som är så gamla som jag har inte använt den under hela vår livstid, för den fanns inte tidigare. Men de som är födda nu kommer att använda den under hela sin livstid.

Jag tycker att det är viktigt att landstinget försöker jobba med forskning på det här området. Det gäller hur man kan komma vidare och verkligen komma fram till vad som händer. Det är inte bara en fråga om dricksvatten, utan det är en fråga om människors hälsa och en fråga om kostnader som faller ut på olika ställen i samhället.

Landstinget har noterat den här cocktaileffekten tidigare. Vi har haft miljöchefer som har varit duktiga på att påverka i EU på olika sätt, också när det gäller vattenfrågan. Men vi behöver fortsätta på den linjen.

Det finns också en koppling till tankarna om cirkulär ekonomi, som kan tillämpas på det här området. Om man väljer det bästa och minst miljöpåverkande alternativet minskar investeringskostnaderna. Då blir det mindre kostnader för rening av avloppsvattnet och rening av sjöar och hav, och även kostnaden för vård och läkemedel minskar. Med det vill jag också ha sagt att den cirkulära ekonomin inte bara handlar om återvinning utan också om hur man investerar och upphandlar.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation men tycker att miljöprogrammet har goda egenskaper, fast jag vill plädera för den här frågan, som jag har jobbat med i många år.

Anförande nr 217
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Först skulle jag vilja rikta mig till Paul och säga ett varmt tack. Du gick precis ut från salen, men tack för en bra redogörelse för vad som just nu sker på fastighetssidan! Jag vet också att du i samband med budgeten gick igenom en hel del av de åtgärder som man just nu planerar för.

Jag tycker verkligen att det finns ambitioner på det här området när det gäller att jobba med frågan. Då är det lite märkligt att det av det uppdrag som gavs 2015 om att utarbeta en övergripande plan för hållbar energianvändning hittilldags inte har resulterat i det, utan det har efter ett år bara blivit en nulägesanalys. Det är klart att vi hade andra förväntningar – att det skulle ligga som en bra grund för det vi debatterar i dag, nämligen det miljöprogram som vi ska ta ställning till.

Inför de diskussioner som vi hade om budgeten i somras bad vi landstingsstyrelsens förvaltning göra en beräkning. Vad innebär egentligen olika investeringar i förhållande till hur mycket vi kan spara energimässigt? Vi fick då exemplet att om vi gör investeringar på 500 miljoner kronor motsvarar det en energieffektivisering på ungefär 15 procent. Med den återbetalningstid det skulle vara skulle de 500 miljonerna ha lönat sig efter sex år.

Slår man ut det i en rak beräkning – det kan man inte alltid göra, men man kan ändå leka med tanken – skulle det för att halvera energiförbrukningen fram till 2030 kanske röra sig om i storleksordningen 1,6–1,7 miljarder, med ungefär den beräkningsmodellen. Men den kostnaden skulle efter 20 år faktiskt ha återbetalat sig.

Jag tycker att Tomas har en poäng när han säger att ett läge i de här diskussionerna har handlat väldigt mycket om investeringsekonomi. Jag tror att det är viktigt att föra ett öppet politiskt samtal om hur mycket pengar vi är beredda att avsätta och hur mycket pengar vi är beredda att satsa på att få ett bra ”föregångskap” ytterligare, Gustav, när det gäller de klimat- och energisatsningar som vi behöver göra här i landstinget.

När det gäller kollektivtrafikandelen: Jag tror säkerligen att det finns ambitioner hos alliansminoriteten när det gäller kollektivtrafikandel. Från Gustavs sida sker hänvisning till dokumentet om trafikförsörjningsprogram som just nu är ute på remiss och samråd. Vi kan konstatera att det inte heller där finns något svar på frågan hur stora våra ambitioner ska vara när det gäller kollektivtrafiksandelen. Man pratar bland annat om ett etappmål för 2020 på 2,5 procentenheter och för 2030 på 5 procentenheter. Hur relaterar det till klimatmålen, där vi också ska klara av de nationella målen?

Anförande nr 218
A n n a S e h l i n (V): Jag tänkte i likhet med Jens tacka Paul Lindquist, som kom med några konkreta exempel på Locums arbete. Om man läser nulägeanalysen och också har fått vissa dragningar i miljöberedningen kan man få ett intryck av att landstingets verksamheter, framför allt fastigheterna, läcker som såll och att det är en mycket stor utmaning för oss att komma till rätta med.

Jag kan instämma i Gustavs resonemang om att en investering för att få en energieffektivisering inte får bli för stor. Men jag tror absolut att det finns många investeringar och förbättringar vi kan göra som i slutändan också gör att vi tjänar en massa pengar på energieffektiviseringsåtgärderna.

Vi har vid ett flertal tillfällen fört fram just detta med livscykelanalyser i byggprocessen. Där tror jag också att man kan tjäna en del pengar. Man kan titta på till exempel svinn under en byggprocess, att mycket material går åt som sedan bara slängs. Där kommer även upphandling in. Tyvärr är vi inte så bra på upphandling och måste ofta tänka om även i

upphandlingsprocessen. Vi kanske ser att vi skulle ha gjort det lite bättre. Där finns miljö- och klimatvinster samt även ekonomiska vinster att göra.

Allt detta kommer initialt att kosta lite – eller mycket – men i slutändan tror jag att vi med ett ambitiöst miljöprogram, med pengar för att genomföra åtgärder, kommer att tjäna pengar.

Jag är också glad att vi inte längre debatterar om matens klimatpåverkan är viktigt utan att det finns med i miljöprogrammet – vi har kommit så pass långt. Jag är glad över andelen ekologiskt, även om jag gärna skulle ha sett en högre ambition där. Jag vet att vi tidigare lade en motion om att vi år 2016 skulle ha nått målet hälften ekologiskt, eftersom vi hade kommit så långt. Men nu är det 2021 som vi ska nå dit.

Vi skulle såklart också vilja ha mål om till exempel vegetarisk mat. Vi kanske ska ha vegetarisk mat i alla landstingets verksamheter. Ingen reagerar? Nej, skämt åsido, det kanske vi inte ska ha. Men det är bra att vi i miljöprogrammet skriver att mat och svinn är en viktig del av vårt klimatavtryck.

Jag tycker att vi ska ta med oss från den här diskussionen att vi i landstinget är viktiga föregångare. Om vi kräver helhetstänk i våra upphandlingar, om vi går före på energisidan, om vi ökar våra kollektivtrafikandelar och tänker annorlunda, då får det stor betydelse. Vi är ett stort landsting och ett stort parlament.

Bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 219
L e n n a r t K a l d e r é n (M): Fru ordförande! Jag har bara två korta punkter.

Till Jens Sjöström: Han pratade om att vi har mycket samtal att föra om investeringsekonomi, hur vi ska planera våra investeringar, vilka avkastningskrav vi ska ställa och så vidare. Så är det. De diskussionerna ska vi föra. Men desto tråkigare är det om du vill ha återremiss på det här programmet, när vi nu kan sätta punkt, ta beslut och gå vidare och ta de diskussionerna.

Jag tycker att det är mer konstruktivt att säga ja till det här programmet nu och gå vidare. Återremiss tycker jag inte passar in.

Till Tomas Eriksson från Miljöpartiet: Jag lyssnar gärna på dig – jag tycker att du har mycket klokt att säga. Men när du gör sådana utfall att du säger att moderater begår slakt på miljöpolitiken i riksdagen, eftersom vi vill ha sänkt bensinskatt och så vidare, då faller du ur ramen för den samtalston som vi har försökt använda när vi har tagit fram miljöprogrammet.

Men jag kommer inte att låta det påverka min samtalston i miljöberedningen, utan jag hoppas på fortsatt konstruktiva diskussioner där.

Anförande nr 220
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag tänkte avslutningsvis bara fånga upp några av de frågeställningar som har lyfts upp.

Vivianne! Ditt engagemang för läkemedels miljöeffekter uppskattar jag mycket. Men jag tycker ändå att man ska komma ihåg att landstinget har gjort en hel del på det området, bland annat i arbetet att vara med att ta fram den första miljöklassificeringen för läkemedel. De miljökrav som vi ställer vid upphandling av läkemedel bidrar också till att höja

standarden generellt sett men också minska miljöpåverkan, ibland dramatiskt, i de miljöer i fattigare länder inte minst där en hel del läkemedel produceras.

Till Jens: Du hade ett resonemang att vi – om 15 procent lägre energianvändning är lönsamt – borde tjäna ännu mycket mer om vi minskade energianvändningen med 50 procent. Du missar nog att de 15 procenten är de lite lägre hängande frukterna. Inte heller de är så lätta att komma åt, men vårt mål är 10 procent. Om de insatserna lönar sig skulle det inte förvåna mig om vi kan nå 15 procent.

Men med utgångspunkt från det kan man inte dra slutsatsen att 50 procent kommer att vara lönsamma åtgärder. Det är inte heller säkert att landstingets insatser – som trots allt ska vara kostnadseffektiva och ge största miljöeffekt för de pengar som vi lägger på miljöarbetet – gör störst nytta där. Jag tror personligen inte att de gör störst nytta om de används för att nå 50 procents energireduktion, när vi redan har mycket höga miljökrav på den energi som vi använder.

Jag kan inte acceptera Tomas påstående om Centerpartiets miljöpolitik i riksdagen. Vi har en rad förslag som faktiskt skulle leda fram till en fossilfri fordonsflotta 2030. Jag beklagar att vi ännu inte har sett några sådana förslag från regeringen. Men jag noterar att det i Miljömålsberedningen finns en bred, blocköverskridande enighet mellan alliansspartierna och de rödgröna partierna. Det är väldigt bra med den typen av enighet som kommer fram i en beredningsprocess.

Jag noterar att vi i vårt arbete med miljöprogrammet ändå har nått en basplatta av enighet i stora delar av vårt miljöarbete. Vi har höjt ambitionsnivåerna efter att ha lyssnat till oppositionspartierna.

Därför tycker att det är lite synd med ett återremissyrkande. Jag uppmanar Jens att tänka om, så att vi kan känna att vi faktiskt har gjort ett bra, gemensamt grundjobb. Det skulle vara roligt om det kunde bli så. Sedan kan man naturligtvis ha högre ambitionsnivåer och argumentera för det.

Men jag vill ändå tacka för en bra debatt, ett bra arbete i miljöberedningen och ett stort engagemang över blockgränsen i de här frågorna.

Bifall återigen till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 221
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Gustav! Om du hade lyssnat lite mer på vad jag sade hade du hört att beräkningsexemplet byggde på sex år och att man, om man skulle räkna rakt av och bara förlänga linjen – vilket man kanske inte kan göra rakt av, som jag sade – skulle få den effekten.

I övrigt vill jag tacka för en bra debatt och samtalston här inne. Men jag vill också konstatera att det finns olika sätt att hantera detta. Antingen kan man lägga ett antal att-satser med förslag eller också kan man begära återremiss för att därigenom kräva omarbetning beträffande de synpunkter man har.

Anförande nr 222
Landstingsrådet H e m m i n g (C): En återremiss – om den skulle gå igenom – kommer inte att tjäna till något annat än att förlänga tiden innan vi har ett nytt miljöprogram.

Men jag vill också passa på – eftersom jag missade det nyss – att påtala att landstingets miljöprogram handlar om landstingets verksamheters miljöpåverkan. Vi jobbar nu för fullt.

Tillväxt- och regionplanenämnden kommer på sitt nästa möte att fatta beslut om inriktning för vår klimatfärdplan 2050, som ska beslutas i samband med att vi beslutar om RUFS, den slutgiltiga klimatfärdplanen. Vi jobbar även med RUFS, som också ett tungt miljödokument. De två processerna handlar om hur alla aktörer i Stockholmsregionen ska arbeta tillsammans med miljöarbetet.

Jag tror inte att det hade varit en bra idé att avvakta ett arbete som blir klart om två år, när vi ska fastställa en ny RUFS, för att besluta om nästa miljöprogram i Stockholms läns landsting, för i så fall skulle vi få vänta två år utan att ha ett gällande miljöprogram. Det får i stället påverka när vi beslutar om nästa miljöprogram.

Anförande nr 223
Nils Ingelström (M): Fru ordförande! Jag vill bara avsluta med ett ganska kort tillägg till dagens debatt.

Miljöfrågor är en typ av frågor där det är mycket viktigt att man hänger med i fråga om tekniken. Ny teknik kan möjliggöra stora miljövinster.

När det till exempel gäller att ta hand om läkemedel är det viktigt att man kan göra det redan vid källan. I ett av de senaste numren av Ny Teknik beskrivs ett pilotprojekt där man med enzymblock i toalettstolen redan där kan börja bryta ned de mediciner som har kommit dit. Det är något som görs i samarbete med Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Med lite utveckling av det tror jag att man väsentligt kan minska belastningen av olika mediciner i våra vattenverk, till exempel.

Anförande nr 224
Tomas Eriksson (MP): Fru ordförande! Jag är ledsen att det tog lite tid för mig att hitta de relevanta uppgifter som jag kände att jag behövde för att bemöta en del av det som sades i Gustavs och Lennart Kalderéns inlägg.

Nu har jag tittat och jämfört budgetposterna på riksnivå för miljöanslagen för nästa år. Då går det att konstatera att det skiljer ganska mycket i vilken ambitionsnivå man har på det området.

Till exempel kan jag konstatera att det som i inledningen av debatten nämndes av en av de moderata företrädarna som en stor framgång för Stockholms läns landsting, nämligen den här destruktionsanläggningen, har finansierats av Klimatklivspengarna, som finns inom folktandvården. Den typen av innovation skulle inte komma till stånd med Centerpartiets miljöpolitik på nationell nivå eftersom Klimatklivet inte finansieras inom Centerpartiets miljöbudget.

Jag skulle kunna räkna upp ett antal sådana exempel på saker och ting där vi skiljer oss åt ganska väsentligt beträffande miljöambition här i Stockholms läns landsting och på nationell nivå.

Anförande nr 225
Landstingsrådet Hemming (C): Den debatten borde rimligen Annie Lööf ta med ert nya språkrör. Men såvitt jag har förstått av debatten och läst mig till handlar Miljöpartiets bidragssatsningar på miljön väldigt mycket om att man sorterar om bidrag som redan finns i andra budgetposter, och väldigt mycket av pengarna ligger dessutom i nästa mandatperiod. Centerpartiet har å andra sidan ett fullskaleprogram för hur vi med bland annat kvotplikt ska nå en fossilfri fordonsflotta till 2030.

Detta är väl en klassisk höger–vänster-fråga. Ska man jobba med bidragslinjen, ge bidrag till olika saker, eller ska man jobba med att skapa sunda drivkrafter för att det ska löna sig att göra det som är rätt för miljön? Jag är stolt över att Centerpartiet står mer på linjen sunda drivkrafter än på bidragslinjen.

Anförande nr 226
T o m a s E r i k s s o n (MP): Tack för den repliken, Gustav! Jag tycker att man ska välja åtgärder som fungerar, oavsett om de kan karakteriseras som höger eller vänster. Jag kan tänka mig både piska och morot.

Problemet är att din retorik inte riktigt håller måttet. Vi har fram till i dag ökat miljöbudgeten med 73 procent från alliansregeringens nivå medan ni vill skära ned. Vår politik når målet. Det gör inte er.

O r d f ö r a n d e n : Vi har tolv motioner som ska hanteras, vi har ett valärende, och vi ska formellt klubba motioner för kommande möten. Det är inalles ungefär sju timmar. Så ser arbetssituationen ut för närvarande. Men i min godhet tänkte jag släppa hem er något tidigare. Planen är att vi ska vara klara senast klockan 10.

§ 170 *Bordlagd* motion 2015:51 av Håkan Jörnehed m.fl. (V) om städning i sjukhusens egen regi

Anförande nr 227
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Tack, Torbjörn Rosdahl, för svaret på min motion om städning i sjukhusens egen regi! Observera speciellt Socialdemokraternas särskilda uttalande. Det handlar inte om privat eller offentlig regi utan om egen regi.

För några nummer sedan kunde man i tidningen Kommunalarbetaren läsa ett reportage med rubriken ”Lokalvårdarna räddar liv men behandlas som oviktiga”. Det står: ”Du ser dem varje dag. De räddar liv och förebygger ohälsa. Det märks direkt om de inte är på jobbet en dag. De som underhåller vår arbetsmiljö och förhindrar att smittor sprider sig.”

Lokalvårdare inom sjukhusen är inte en servicefunktion i största allmänhet i vården utan en viktig pusselbit i det faktiska patientsäkerhetsarbetet inom sjukhusen.

Jag föreslår i motionen att vi ska lyfta och prioritera lokalvården inom sjukhusen och att lokalvården ska bli en del i sjukhusets kropp och delaktighet.

Detta förslag föreslår finanslandstingsrådet Rosdahl avslag på. Han skriver i motionssvaret som motiv för avslaget bland annat: ”Det är därför varje sjukhusledningens ansvar att se till att verksamheterna fullgör sina funktioner och att städningen då sker på ett fullgott och ändamålsenligt sätt.”

Hur ser det ut på våra sjukhus när man nöjer sig med den motivation och ambition som Rosdahl har? Med jämna mellanrum under åren avslöjas det att det är smutsigt på våra sjukhus i länet, att städningen inte fungerar som önskat och att det är uppenbart att det finns en infektionsrisk och en fara för smittspridning – att patientsäkerheten hotas av att det på ren svenska är skitigt på sjukhusen.

För några år sedan var det en läkare som hade blivit sjuk och hade tagits in på Danderyds sjukhus. Han avslöjade att det var väldigt lortigt inom sjukvården. Läkaren blev senare benämnd ”doktor Smuts” i medierna. Då blev städning på sjukhus uppmärksammat här i landstinget. Debattens vågor gick höga, och landstinget genomförde åtgärder inom lokalvård

och städning. Under hösten 2015 var det dags igen. Då avslöjade kvällstidningsjournalisten Anna Bäsén på Expressen genom sitt wallraffande att toaletten på Centralstationen är betydligt renare än toaletten på Södersjukhuset.

Vänsterpartiet menar att vi måste ta dessa avslöjanden om orena sjukhus på allvar. Den tid då man såg lokalvård som en utomstående serviceinsats på sjukhus är förbi. Man kan fundera, Rosdahl. Vi är antagligen överens om att vi inte ska hyra in läkare. Varför ska vi då hyra in städpersonal?

Jag tror att vi måste ta till den moderna kunskap som finns om lokalvård. Vi har goda exempel i vårt landsting. Exempelvis S:t Görans sjukhus, som är ett upphandlat sjukhus i Stockholms läns landsting, har kvar städning i egen regi, i sjukhusets egen organisation. Där kan man se att anställningstiden för dem som arbetar inom lokalvården är minst tio år i medeltal.

I den här salen brukar vissa partier gärna lyfta fram S:t Görans sjukhus som ett gott exempel på olika sätt och vis och säga att vi ska lära av det privata. Vi har nog lite olika åsikter om driftsformerna för akutsjukhus. Men en sak som man borde lära av S:t Görans sjukhus är det jag föreslår: städning och lokalvård i sjukhusets egen regi, där städpersonal och lokalvårdare är en del i teamet, en del av personalstyrkan på avdelningen.

För en stund sedan diskuterade vi kompetensförsörjningsstrategin. Då sade jag att vi måste bryta ned dessa strategier till konkreta åtgärder. Om man vill stärka lokalvårdarens roll inom sjukhusstädningen ska man rösta för vårt förslag.

När jag läser ditt svar på min motion, Torbjörn Rosdahl, undrar jag vilka förslag du har för att stärka lokalvårdarnas roll på sjukhusen, öka deras trivsel och förbättra deras arbetsmiljö och därmed öka patientsäkerheten och minska smittspridningen. Du vill ju avslå motionen. Därför måste jag ställa frågan: Vad har du för förslag?

Vi får den städkvalitet som vi betalar för. När vi upphandlar städning blir det tyvärr så att seriösa städföretag inte lägger anbud, eftersom de menar att de inte kan uppfylla kraven för det vi vill betala. Som man bäddar får man ligga. Vi får den städning som vi betalar för.

Jag tycker att detta är en viktig personalåtgärd och en viktig patientåtgärd. Därför yrkar jag bifall till min motion.

Anförande nr 228
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Tack, Håkan, för din motion! Du har egentligen redan talat om vad jag tycker, och det stämmer. Du förstår Alliansens politik bra.

Vad det gäller nu är att varje sjukhusledning har ansvar för hur städningen ska organiseras på akutsjukhuset. Visst är vi helt överens om att städning är viktigt för patientsäkerheten, eftersom god städning och bra vårdhygien stoppar sjukhussmitta och minskar riskerna för vårdrelaterade infektioner. Därför är det viktigt med fokus på högriskplatser i städrutinerna. Det måste finnas tydliga rutiner för samverkan mellan städfunktion, vårdhygien och sjukvårdande verksamheter – vi är helt överens om det.

För Stockholms läns landsting är det av stor vikt att sjukhusen har en trivsam och välvårdad miljö – för sjukhuspatienter och besökare samt för alla medarbetare. Det är helt riktigt – och det har vi också sagt – att det som har sagts i fråga om doktor Smuts inte alls är bra på något vis. En god sjukhusmiljö måste ha en välfungerande uppföljning och kontroll av hur städningen i landstingets lokaler går till.

För att få en miljö med patientsäkerhet krävs bästa möjliga kompetens i arbetet. Det är akutsjukhusen som ska ställa krav på städpersonalen. Hur städningen på akutsjukhusen ska organiseras bör därför hanteras av de enskilda sjukhusledningarna. Precis som S:t Görans sjukhus har valt egen regi anser jag att även andra sjukhusledningar kan göra så. Man ansvarar för att rekrytera den kompetens som behövs för att uppnå en ren och säker miljö på sjukhusen.

Med den motiveringen yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 229
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Jag är av uppfattningen att man gott kan handla upp kringtjänster om det fungerar. Man skulle kunna tycka att det kunde gälla fastighetsunderhåll och städning.

Men det är bara att titta på vårt landsting: Det fungerar inte att handa upp de tjänsterna. Det har ju varit en bedrövelsens historia steg för steg. Ta exempelvis Södersjukhuset! Där har man under mycket lång tid handlat upp städtjänster till lägsta pris. Och man har handlat upp firmor som har tagit in arbetskraft som har varit ganska outbildad och som har trott att städning av sjukhus och patientsalar är samma sak som städning av trapphus.

På Södersjukhuset har jag fått berättat från fackliga företrädare att man har sagt till städarna: Du får två blusar och ett par byxor, sedan ska du in och städa patientrum, och sedan får du tvätta kläderna själv. Tror någon att det går att hålla hygienarbetet levande då? Hur fungerar det om man går in i ett rum där det finns spyor, blod och annat och får det på kläderna och sedan har långa, hårda arbetsdagar till väldigt låg lön och därefter ska tvätta sina kläder själv?

Städningen och städupphandlingen på Södersjukhuset har varit under all kritik. Därför är det ingen slump att Ann Bäsén från Expressen, när hon gick in med en hygienmätare och mätte inne på Centralstationens toalett och sedan mätte inne på flera patientrum på Södersjukhuset, upptäckte att det var skitigare på toaletterna inne på Södersjukhuset än det var på Centralstationens offentliga toaletter.

Vad säger då det ansvariga landstingsrådet, den som ytterst har ansvaret för ett fungerande hygienarbete? Han läser upp ett oerhört tråkigt anförande där han säger att det är sjukhusledningarnas ansvar. Det är inte att ta ansvar för hygienarbetet på våra sjukhus.

Tror ni att det är en slump att andelen vårdrelaterade infektioner ligger på ungefär 10–11 procent på alla våra sjukhus utom två? Det ena är S:t Görans sjukhus, och det andra är Norrtälje sjukhus. På de sjukhusen ligger andelen vårdrelaterade infektioner någonstans på 4–5 procent.

Vad är det som gör att just de två sjukhusen lyckas med hygienarbetet, lyckas med att bekämpa vårdrelaterade infektioner? Jo, de ser till att städarna har anständiga arbetsvillkor. De ser till att städarna är en del av arbetslaget. De ser till att ha ett fungerande hygienarbete på sina sjukhus. Och de har städningen i egen regi på sina sjukhus.

Om vi hade sjukhusledningar som prioriterade hygienarbetet skulle det vara en självklarhet att de lärde sig av vad som sker på S:t Görans sjukhus. Ni brukar ju säga i alla andra sammanhang att det är det bästa sjukhuset och att man ska lära av dem. Sjukhusledningarna borde vara förnuftiga nog att inse att det finns något att lära av hur man bedriver hygienarbete. Men så gör de inte. Det är beklagligt – de bara tittar på prislappen.

Torbjörn läser upp ett tråkigt anförande och säger att det är någon annans ansvar. Men ansvaret är ditt, Torbjörn! Ytterst är det du som är ansvarig för att vi har ett dåligt hygienarbete i landstinget.

Jag tycker att det är en självklarhet att fullmäktige borde bifalla Håkans motion. Bifall till den!

Anförande nr 230
K a r i n M i c h a l (MP): Alla verkar eniga om att städning är viktigt. Effekten när det inte fungerar är betydande. Enligt SKL står vårdrelaterade infektioner för en tredjedel av alla vårdskador vid sjukhusen. Räknat på hela landet innebär det över 30 000 infektioner årligen, med flera miljarder i kostnader. Allt detta beror förstås inte på dålig städning, men en hel del beror sannolikt på det.

De enskilda sjukhusledningarna ansvarar för att få till en ren miljö. Men som redan har påtalats fungerar det inte särskilt väl. Det behövs hög tillförlitlighet också när det gäller en sådan sak som städning.

Att ta tillbaka städningen i egen regi löser inte alla problem, men det har stora fördelar. Städpersonalen knyts närmare vårdteamen. Det ger en bättre arbetsmiljö för dem och en större gemenskap. Något som jag tror är väldigt viktigt är att de blir lojala med sin uppgift. De kommer och städar i en miljö som de känner väl. Tänk själva, när man städar där hemma! Då vet man i vilka hörnor och bakom vilka skåp som smutsen brukar hopa sig. Hos städbolagen är personalen mer en utbytbar resurs med mer otrygga arbetsförhållanden. Deras motivation för att göra ett gott jobb blir förstås mindre.

Från Miljöpartiet efterlyser vi ett bättre faktaunderlag och ett systematiskt kunskapssökande för att förbättra hygienen. Då finns det förutsättningar för att hitta effektiva lösningar som vi kan enas om.

Jag yrkar bifall till motionen, och vi har också ett särskilt uttalande.

Anförande nr 231
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Torbjörn Rosdahl säger att det är sjukhusledningarnas ansvar. Ja, i en politiskt styrd organisation är det ytterst ett politiskt ansvar. Det är ett politiskt fullmäktige.

Man kan titta på Anna Bäséns undersökning. Hon skriver att sjukhussnusket kostar miljarder. Som finanslandstingsråd borde man kanske fundera på det.

När hon gjorde undersökningen gick hon runt och frågade på sjukhuset, frågade ledningen, som ska ha det här ansvaret, om de kunde städa ett badrum på två minuter, för det är den uppgift städarna har fått, att de ska göra det på två minuter. Det vägrade de på sjukhuset att svara på. Men Torbjörn kanske kan svara på om han tror att det är möjligt att städa ett badrum på två minuter.

Man får vara lite glad så här i november. Det finns trots allt moderater som tycker att den här frågan är viktig. I Expressen i dag kan man läsa att Cecilia Widegren, som är Moderaternas gruppledare i socialutskottet, har ställt en interpellation till Gabriel Wikström och är väldigt upprörd över det snusk som Anna Bäsén såg på Södersjukhuset. Det har hon lyft upp, och hon kräver åtgärdsplaner och åtgärder. Men jag ser inga åtgärder alls från Cecilia Widegrens kollega Torbjörn Rosdahl. Han säger att det är någon annans ansvar. Det var kanske inte så bra.

Hos de upphandlade städföretagen finns det ofta betydligt kortare anställningar och fler osäkra anställningar. Precis som jag sade i mitt tidigare inlägg säger seriösa städföretag att de inte längre är villiga att lägga anbud för de låga priser som våra sjukhus erbjuder. De företag som nu är inne på våra sjukhus sätter gärna i system att ha personal som provanställs på våra sjukhus under sex månader, och sedan säger de: Nu får du inte jobba kvar här, utan du får gå till Arlanda. Sedan tar de in en ny person på provanställning och kan ha kvar de här låga lönerna. Ofta gäller detta personer som inte har så svenskklingande namn – bara det är bekymmersamt. De sex månader som jag nämnde ska ställas mot vad jag sade i mitt tidigare inlägg: På S:t Görans sjukhus har man mellan 10 och 13 år som medeltid för anställningen.

Torbjörn Rosdahl föreslår till och med avslag på motionen, för den är ju inte besvarad. Det är rätt hårt. Han borde prata med sin kollega Cecilia Widegren, så kan de kanske komma fram till några åtgärdsplaner tillsammans.

Bifall till motionen!

Anförande nr 232
J o n a s L i n d b e r g (V): Jag tänker så här. Vi är ofta eniga om att det är dåligt med hyrpersonal på våra sjukhus. Vi vet att det är en patientsäkerhetsrisk när vi har stafettläkare och bemanningssjuksköterskor. Vi förstår att det är problem med kontinuiteten. Men när det gäller städning kan vi minsann hyra in, köpa in och byta ut var sjätte månad. Det är något konstigt med det synsättet.

Det sägs ofta i de här talarstolarna att sjuksköterskor, undersköterskor och vårdteam ska ägna sig åt rätt saker och jobba med nya arbetssätt. Att städa ur en vårdplats tar tid och kräver kompetens.

I dag hyr man in städning på vårdavdelningarna, och de ägnar sig i huvudsak åt att städa golv, de städar toaletter, de städar kontor, men de städar inte våra vårdplatser, inte de avancerade vårdplatserna. På en intensivvårdsavdelning tar det minst 30 minuter att noggrant städa igenom en vårdplats. Vem gör det då? Jo, det gör i huvudsak sjuksköterskor och undersköterskor när de i stället kunde ägna sig åt vårdarbete.

Anledningen till att sjuksköterskor och undersköterskor städar är att om man ska kräva att de inhyrda städentreprenörerna städar vårdplatserna behövs det tilläggsavtal, vilket är jättekrångligt med speciella utbildningar, och personalen har en sådan omsättning att de inte lär sig hur man sätter ihop dessa platser. Det är nämligen ingen piece of cake. Man ska tvätta respiratorer, montera ihop syrgasslangar — det är ganska avancerade uppgifter, men det är sådant som en städare kan göra ifall han eller hon är anställd på sjukhuset.

Vi måste tänka lite nytt, menar jag. Att ha en fast, egen städpersonal som är delaktig, som kommer på APT:n, som är adjungerad i hygiengrupper, som till och med kan vara hygienombud, som får ha utvecklingssamtal med samma chef som andra i vårdteamet, allt det måste vara vår vision så att vi kommer någon vart med dessa smutsiga sjukhus. Jag tror att till och med Statoil har renare toaletter än de som finns på våra akutsjukhus.

Att säga att sjuksköterskor och undersköterskor ska sluta ägna sig åt städning och i stället göra rätt saker omöjliggörs av att sjukhusen inte har städning i egen regi.

Bifall till motionen!

Det skulle för övrigt vara intressant att höra vad Sverigedemokraterna tycker i denna fråga, de som säger sig värna den svenska välfärden och har skrivit om detta i sina valmanifest.

Anförande nr 233
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Fru ordförande! Jag förstår att alla vill gå hem, så jag ska försöka fatta mig kort. Jag blir oerhört upprörd, Dag Larsson. Jag måste säga att det här inte är du. Du brukar inte ha den tonen. Det är mycket möjligt att både Torbjörn Rosdahl och jag har tråkiga anföranden, och jag tycker att du har en fruktansvärt tråkig ton när du använder dig av det sättet att bemöta det vi säger. Det är oerhört oseriöst från talarstolen. Du tar till en ton där du säger att du kan det här mycket bättre än vi andra, att du begriper mycket bättre än sjukhusledningen vem det är som ska städa toaletterna på våra sjukhus. Jag tycker, precis som Torbjörn, att de som är bäst skickade att veta hur man får det städat på sjukhusen är sjukhusledningarna. De måste ha fullständigt fria händer att bestämma om de vill ha egen personal eller om de vill handla upp personal.

Vi kan backa tillbaka lite grann och fundera över varför vi började upphandla. Kommer du ihåg det, Dag Larsson? Du är ungefär lika gammal som jag. Vi får aldrig glömma bort att vi lade ut den driften på entreprenad i skolor och på sjukhus därför att vi inte hittade personal. Det gick inte att få tag på personal som ville jobba. Det gick inte att rekrytera. Det var svårt att utbilda. Det var svårt att behålla personalen. Man gnällde på att det alltid var smutsigt. Någon blev sjuk. Det blev vakanser. Någon sade upp sig. Och man fick ha det smutsigt eller också fick någon annan personalkategori, precis som Jonas tog upp, gå in och städa. Därmed fick man leva med en undermålig städning under sådana perioder. Det var ett jättestort bekymmer, och därför bestämde man sig för att upphandla.

Det är inte säkert att det är det enda som är bra, men allt som ni pekar på är så oerhört icke-konstruktivt, för det handlar inte om hur vi får upphandlingarna att bli bra eller hur vi lär personalen att städa på rätt sätt, oavsett vem som har anställt dem. Det är nämligen en konst att städa. Det är inte ett dugg enkelt att veta hur man använder alla de olika städmedel och övriga produkter som finns för att städa ordentligt. Det är en profession, precis som alla andra. De seriösa städbolagen — de fanns åtminstone från början — hade gedigna och långa utbildningar till den personal som gick ut och städade, och då blev det också väldigt rent.

Jag tycker att vi ska kräva av våra sjukhusledningar och den personal som jobbar allra närmast lokalvården att de ska veta hur man städar, vad som ingår i avtalet och hur vi kan följa upp att det verkligen blir gjort. Sedan bestämmer man sig för om man vill ha egen personal eller om man vill använda sig av ett städbolag. Det tycker jag är viktigt. Att diskutera hur vi ser till att det blir rent på våra sjukhus är en jätteviktig fråga, för det är en del i patientsäkerheten.

Anförande nr 234
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag måste säga att jag blir glad över att jag lyckas göra en moderat upprörd över den här frågan, för då kanske vi också kan få fram någon form av politiskt ställningstagande och politiskt ansvarstagande i frågan, vilket jag tyckte att du, Marie, försökte visa i ditt anförande.

Du talar om att vi ska ha bättre upphandlingar och bättre krav. Då utgår jag ifrån, Marie, att det inte är en rimlig ordning som man har haft det på Södersjukhuset – det håller man i och för sig på att ändra på nu – där man haft upphandlade entreprenörer som erbjudit två blusar och ett par byxor till städaren och sagt att han eller hon får tvätta sina arbetskläder själv. Eller hur?

Anförande nr 235
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Tack så mycket för att jag fick en replik, trots att jag strulade. Men Dag, det är klart att man i en bra upphandling har talat om hur man vill att det ska se ut. Det kanske till och med är så att man ska hålla personalen med skyddskläder. Det väl rimligt när man är i en sjukhusmiljö att man över huvud taget inte

behöver ta hem dessa kläder och tvätta dem i sin egen maskin då det kan finnas smitta på dem.

Det vi vill lägga vår energi på och diskutera tillsammans är just hur vi vill att det ska vara städat på våra sjukhus, inte vem som gör det, för det är faktiskt ganska ointressant.

Anförande nr 236
Kerstin Mannerqvist (S): Jag skulle kunna berätta för Marie att en gång i världen hade Huddinge sjukhus städning i egen regi. Jag vistades där dagligen i tolv år. Jag har för vana att gå och dra fingret över lister och sådant, och det fanns inte ett dammkorn. Sedan kom det som vi på den tiden kallade för Stockholmsmodellen då man halverade styrkan, och det blev genast skitigt. Jag tror, vilket flera redan sagt, att det viktiga när man ska städa är att få tid. Jag pratade med doktor Smuts, som jag känner lite grann, han heter Björn för övrigt, och han berättade att kirurgavdelningen med 19 patienter skulle städas på 90 minuter, och då hade man inte räknat med att det fanns patienter där, att det fanns droppställningar, att det fanns sängar och allt sådant. Det fungerar inte att beräkna det på en tom sal.

Eftersom jag har jobbat med det här väldigt mycket är jag lite mer dämpad när det gäller städningens betydelse för smittspridningen, som faktiskt är rätt begränsad. Den bidrar, men det finns mycket värre anledningar till spridningen. Man ska nog tona ned det lite grann trots allt. Det är väl helt i sin ordning att Centralens toa är renare än sjukhusens, för det finns mer bakterier av olika slag på ett sjukhus än på Centralen.

Jag yrkar bifall till motionen. Den är jättebra. Karin och även andra har varit inne på betydelsen av att man känner till sin avdelning, att man ingår i teamet som kan säga att nu har vi det si och så, nu måste vi städa si och så. Självklart är det A och O att man får tid, annars blir det inte rent.

Någon, jag tror att det var Jonas, nämnde detta med att man måste lägga till och att man måste beställa mer. Det är krångligt. Om personalen finns på plats kommer det hela att fungera mycket bättre. Jag tycker att det är rätt obegripligt att man tror att det är sjukhusledningen som kan detta, för jag kan nog garantera att det kan de inte. Utan att såra någon tror jag att de skulle bli glada om det här löstes en gång för alla med egen städpersonal.

Jag yrkar än en gång bifall till motionen.

Anförande nr 237
Kerstin Pettersson (V): Fru ordförande! Det var ett tag sedan jag stod i talarstolen, men det känns ganska vant ändå. Jag blir rätt bekymrad när jag hör argumenten från den borgerliga sidan. Vi har i dag många bakterier som frodas i sjukhusmiljön, och om patienten får dem på grund av bristfällig städning finns det ingen antibiotika som biter på dem. Att kunna få bukt med dessa bakterier kräver god hygien. Nu talar jag inte om god handhygien. Nu talar jag om god hygien.

Personalen som städar i dag går in och ut, precis som Jonas säger. När man vårdat en patient med MRSA, multiresistenta stafylokocker, ESBL, som är en ganska smittsam tarmbakterie, eller VRW går den ordinarie vårdpersonalen sedan in och städar eftersom det inte ingår i avtalet för den städpersonal som finns på enheterna, på avdelningarna. Ja, vårdpersonalen ska ägna sig åt vårdarbetet, men det är inte vårdarbete att städa.

Jag tycker fortfarande att det är vi politiker som ska ställa kraven på sjukhusledningarna. Vi kan inte säga att det är sjukhusledningarna som vet bäst hur man städar. Jag skulle vilja se min egen sjukhusdirektör vid Södertälje sjukhus gå ut och städa. Jag tror inte att Mikael

Runsiö klarar det; förlåt, Mikael, att jag säger det, om du lyssnar. Jag tror inte att han klarar det.

Bifall till motionen!

O r d f ö r a n d e n : Att städa är en konst, som sagt.

Anförande nr 238
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ja, precis, ordförande, att städa är en konst. Därför ska vi se på städning och lokalvård som en viktig pusselbit runt patienten. Vi ska inte se det som något slags servicefunktion som man kan plocka in, vilket till exempel Marie Ljungberg Schött inte verkade ha några problem med. Hon säger att vi började upphandla städning för att det inte gick att rekrytera personal då. Ja, men nu har vi prövat det, och vi har städskandalerna som dyker upp lite då och då. Dessutom har vi sjukhusledningarnas ansvar, men det fungerar inte. Därför har vi ett konkret förslag.

Det är väl därför er partikamrat Cecilia Widegren också skriver att det behövs en handlingsplan med konkreta förslag för att få bukt med vårdsnusket. Den interpellationsdebatten om vårt vårdsnusk på Södersjukhuset pågår just nu i riksdagen, fick jag just reda på. Titta gärna på det, Moderaterna! Ni verkar behöva lära er lite mer och lite högre upp i ert parti.

Vi andra yrkar bifall till motionen och ser fram emot det spännande förslaget så här i kompetensförsörjningsstrategitider. Nu ska vi gå från ord till handling. Nu ska det bli verkstad.

§ 171 Motion 2016:1 av Erika Ullberg (S) och Dag Larsson (S) om behovet av mångfald i vården av allvarlig övervikt

Anförande nr 239
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Den här motionen handlar om fetma- och överviktsproblematiken. Det är en av de saker som plågar oss när det handlar om att åstadkomma en bättre folkhälsa. Vid sidan av exempelvis rökning och den ökade psykiska ohälsan är fetma och övervikt en av de saker som vi borde arbeta bättre med.

Motionen handlar i grunden om hur vi skulle kunna stärka primärvårdens arbete mot fetma och övervikt. Den handlar också om att vi ska försöka hitta andra åtgärder än enbart operationer för dem som behöver hjälp.

Jag är ganska glad över svaret på motionen. Jag tycker att både förvaltningen och den styrande alliansminoriteten har svarat rätt klokt på motionen, men jag tänkte ändå yrka bifall till den. Jag tänkte också yrka på en ytterligare att-sats som jag ska återkomma till.

Vi har problem med fetma och övervikt, och vi kan se att fetma och övervikt har klassbundna inslag. Vi vet att det hänger ihop med utbildning. Vi vet att vi har större problem med fetma och övervikt i vissa bostadsområden och i kranskommuner och att vi har mindre problem med fetma och övervikt i Stockholms innerstad. Vi vet att barnen på Järvafältet har större problem vid fyraårskontrollerna än vad barnen kanske har på Kungsholmen. Jag tycker därför att vi borde överväga att så att säga vikta ersättningarna när det handlar om BVC-arbete och annat för att försöka motarbeta klyftorna. Jag tror att det betalar sig att satsa mer, och mer effektivt, på fetma- och överviktsarbetet.

En av de saker som det hänvisas till i motionssvaret och i utlåtandet är att vi numera har ett handlingsprogram mot fetma och övervikt, vilket jag tycker är bra att vi har. I det handlingsprogrammet hänvisar man väldigt tydligt till vilka som ska göra det enastående arbete som vi ser framför oss behöver göras för att förbättra folkhälsan framöver. Det talas om primärvården och om andra aktörer. Man talar också väldigt mycket om de hälsomottagningar som har en strategisk funktion i fetma- och överviktsarbetet. Dessa hälsomottagningar startades för ett tag sedan på initiativ av Alliansen, och arbetet där handlar till stor del om att man ska kunna remittera folk med bland annat extra svåra problem med fetma och övervikt så att de ska få träffa dietister.

På det senaste hälso- och sjukvårdsnämndssammanträdet beslutade man att dessa hälsomottagningar ska stängas. Jag tycker att det är bedrövligt. Jag tycker att det också är bedrövligt att man i just motionssvaret hänvisar till handlingsprogrammet. I handlingsprogrammet hänvisar man till det arbete som ska ske på dessa hälsomottagningar.

Därför, ordförande, yrkar jag på att motionen bifalls, även om jag är relativt nöjd med stora delar av svaret. Dessutom yrkar jag på att, som en åtgärd för att förebygga och behandla övervikt och fetma, de tre hälsomottagningarna i Handen, Järva och Södertälje återinförs. Min motivering till det är, ordförande, att man hänvisar till dessa tre hälsomottagningar i det handlingsprogram som man menar är en nyckelfaktor för att få ett bättre överviktsarbete. Ni har fått det utdelat; jag hoppas att det dyker upp en bild på skärmen som visar hur det ser ut. Hursomhelst har ni det på borden.

Jag hemställer att fullmäktige ska pröva det yrkandet eftersom jag menar att yrkandet faktiskt ligger i den handlingsplan som man besvarar motionen med.

O r d f ö r a n d e n : Innan jag lämnar ordet till Anna Starbrink måste jag få leka jurist igen, och Dag vet att jag måste göra det. Den här att-satsen är inte beredd. Den må vara förberedd någon annanstans, men den är inte beredd i lagens mening.

Anförande nr 240
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! Jag nöjer mig med att i det här läget i så fall yrka bifall till motionen. Sedan tänker jag se till att frågan prövas av fullmäktige i annan ordning. Jag tycker nämligen att fullmäktige borde få pröva frågan.

O r d f ö r a n d e n : Det tycker jag är en lämplig åtgärd. Då gör vi så.

Ordningsfråga

Anförande nr 241
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag vill egentligen inte leka någon form av rättshaverist här i salen, men jag måste ändå ställa mig frågande här. Det är alltså inte okej för Dag Larsson att lägga till en extra att-sats till motionen, medan det var okej för Alliansen att på förra mötet lägga fram ett helt nytt förslag till beslut om revisionen av Nya Karolinska. Jag skulle gärna vilja höra motiveringen till skillnaden mellan de två ärendena, för det förstår jag faktiskt inte.

Anförande nr 242
H a n n a N y s t r ö m S c h r a m l : Nu har jag inte frågan från förra mötet i helt färskt minne, men den här att-satsen är inte beredd i den meningen att den på något sätt skulle ha

behandlats i landstingsstyrelsen eller i hälso- och sjukvårdsnämnden. Jag noterar att det har väckts en motion i samma frågeställning i dag.

O r d f ö r a n d e n : Och skillnaden mot NKS-förslaget? Det var frågeställningen. Var det inte så att det var samma typ av ärende?

Anförande nr 243
H a n n a N y s t r ö m S c h r a m l : Jag har inte NKS-ärendet i färskt minne, men ja, det var samma typ av ärende. I dag har vi även fått ett nytt förslag från Socialdemokraterna när det gällde den kompetensförsörjning som togs upp. Så det var också okej.

Anförande nr 244
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Då måste jag säga att jag inte heller riktigt förstår hur det är. Jag är ju en snäll person, så när ordföranden tittar strängt på mig brukar jag försöka rätta in mig i ledet — jag är uppfostrad på det sättet — men när jag försöker läsa handlingarna hänvisas där som huvudargument till varför den här motionen inte ska bifallas till att landstinget har ett handlingsprogram mot fetma och övervikt. I det handlingsprogrammet pratar man särskilt om dessa hälsomottagningar som har en strategisk funktion för att programmet ska kunna fungera framöver. Det tyckte jag var konstigt, och därför skrev jag att-satsen.

Man hänvisar alltså till ett handlingsprogram som har med dessa hälsomottagningar att göra. Jag menar att handlingsprogrammet har nämnts i hälso- och sjukvårdsnämnden och också funnits med som en del i resonemanget i landstingsstyrelsen. Därmed menar jag att själva frågan är beredd, för den har ju funnits med i diskussionen. Således kan det inte vara beredningstvånget som gör att jag inte kan lägga fram den här att-satsen. Å andra sidan vill jag inte bråka och ta en massa tid i anspråk.

Men beredningstvånget måste man kunna förklara, för det tycker jag inte är riktigt hållbart. Nu omnämns ju hälsomottagningarna i det svar på motionen som jag och Erika har fått.

O r d f ö r a n d e n : Det har också att göra med de 22 miljoner kronor som detta skulle kosta.

Anförande nr 245
H a n n a N y s t r ö m S c h r a m l : Ja, enligt kommunallagen 8 kap. 12 § ska det, när det gäller utgifter, också anvisas hur finansieringen ska ske.

O r d f ö r a n d e n : Och det brukar ske i beredning, eller hur? Ja. Då ska landstingsstyrelsen alltså behandla det, och det har man inte gjort.

Anförande nr 246
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag vill egentligen inte förlänga debatten, men den här typen av diskussioner blir tyvärr lite grann konsekvensen när man börjar sätta formalia framför politiken och mackla med systemet. Jag kan dock konstatera att ni har hittat en anledning till varför vi i dag inte får väcka den här motionen, och den är säkert juridiskt giltig.

Jag kan för egen del konstatera att det återigen verkar föreligga en skillnad i tolkning, detta med tanke på att det var en mycket tydlig argumentation från landstingsstyrelsens

ordförande vad gällde just det ärende som jag hänvisade till, NKS-ärendet, förra gången, om vilken stor ekonomisk konsekvens det skulle få för inhyrandet av konsulter när det gällde att göra den utredning som man själv föreslog.

O r d f ö r a n d e n : Vi får återkomma när juristerna har rett ut det här. Jag säger ingenting om det så länge.

Anförande nr 247
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för motionen i ett viktigt ämne, Dag Larsson och Erika Ullberg! Vården av människor som lider av allvarlig övervikt är en viktig fråga. Det problemet leder till stort lidande för enskilda människor, och vi vet att det också är ett stort folkhälsoproblem. Det är en självklar fråga för oss att ta tag i och jobba med. Det gör vi också. Precis som du var inne på, Dag, är vi på samma spår i den här frågan och har stor samsyn.

Ni minns kanske när vi antog budgeten att formuleringen finns med där. Det är väl egentligen det och inget annat som är min huvudargumentation för varför vi ska besvara motionen, nämligen att översynen av hur vi ska kunna bredda utbudet av vårdinsatser för den här gruppen är ett uppdrag som hälso- och sjukvårdsnämnden har i budgeten. Ni nämner Mando i er motion, och det är en av de verksamheter som vi skulle kunna pröva för att se om det kan vara ett alternativ till kirurgi för denna grupp, som ju har mycket stora behov.

Jag skulle vilja lyfta fram programmet mot övervikt och fetma, för det är viktigt att vi har det i landstinget. Det används också som ett viktigt verktyg i vården, på vårdcentraler, på BVC:er och på andra ställen där patienter med dessa problem möter hälso- och sjukvården. Jag får ibland vittnesmål om att det är ett gott och viktigt stöd.

Om vi ska lyckas mota fetman och främja folkhälsan räcker det inte med enbart hälso- och sjukvårdens insatser när fetman redan så att säga är etablerad. Det kräver också ett förebyggande arbete och ett gott samarbete mellan hälso- och sjukvården och andra aktörer i samhället, såsom idrottsrörelse, skola och många andra. Det är viktigt, och det tycker jag att vi ska försöka jobba vidare med.

Även om någon annan än jag får reda ut vad som är juridiskt gångbart när det gäller yrkanden i den här salen vill jag ändå kommentera frågan om hälsomottagningarna. Det stämmer att vi i hälso- och sjukvårdsnämnden har fattat beslutet att dessa tre mottagningar inte längre ska fortsätta att driva sin verksamhet. Det beklagar jag. Min företrädare Birgitta Rydberg var ju en av dem som verkligen drev den här frågan, men man får ge sig ibland när det inte fungerar som det var tänkt.

Väldigt få patienter har kommit till dessa hälsomottagningar, remisserna har varit få, och det har blivit en hög kostnad för ett ganska litet utfall. Då tycker jag att vi ska använda skattemedlen på ett sätt som mer träffar rätt och når fram till fler patienter. Jag menar att vi därför ska lyfta fram vårdcentralernas och husläkarnas viktiga uppdrag i det här sammanhanget och se till att de patienter som har behov av stöd och vårdinsatser på det här området ska få det på andra sätt än via de hälsomottagningar som tyvärr inte har haft så många patienter.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 248
Karin Michal (MP): Ordförande! Jag var och lyssnade på presentationen av handlingsprogrammet mot övervikt och fetma. Det var i slutet av september i den här salen. Det är ett heltäckande och bra program som tar upp de aspekter som väcks i motionen. Den är på hela 60 sidor. Bara en viktig sak fattas, och det är resurser till att genomföra programmet.

Många primärvårdsläkare var närvarande vid presentationen, och det blev ett intressant samtal mellan dem om hur man bäst skulle kunna nå den här patientgruppen och vilken fingertoppskänsla det krävdes för att få till ett samarbete. Dessa patienter har mycket nära till skam och till självkritik, och skam är som ni vet bland det obehagligaste man kan känna. Man värjer sig så gott man kan. Läkarna beskrev svårigheterna med att över huvud taget få dessa patienter att ställa sig på en våg. Det kom upp olika förslag om hur man skulle göra. Skulle man till exempel rutinmässigt väga alla som kom till mottagningen, även om det bara handlade om en vrickad fot, för att avdramatisera vägandet? Det stod helt klart att det behövdes erfarenhet och utbildning samt gott om tid för de här patienterna.

Nu har, som redan sagts flera gånger, dessa tre hälsomottagningar lagts ned, de som hade just erfarenhet, utbildning och gott om tid. Jag har hört och förstått förklaringen till att man lagt ned dem, men jag tycker ändå att det är synd att man inte försökte göra någonting åt att det var så få besök. Det var kanske ett krångligt remissförfarande med olika kriterier som skulle uppfyllas för att få skicka remiss. Jag tänker att man kanske kunde ha löst det på ett annat sätt så att det hade blivit fler besök. Många primärvårdsmottagningar är överansträngda och behöver hela tiden prioritera mer akuta sjukdomstillstånd. De har svårt att avsätta den tid som de här patienterna behöver.

Utifrån den här problematiken yrkar vi bifall till motionen.

Anförande nr 249
Marina Davidsdotter (V): Vi tackar för en mycket bra och viktig motion. Utifrån det yrkar vi bifall till den. Vi vill också påpeka att det är i de socioekonomiskt utsatta områdena som övervikten finns i allra högsta grad. Därmed anser vi att det är bedrövligt att hälsomottagningarna läggs ned. Vi tycker att det är under all kritik, och vi hoppas och tror att det ska kunna ske en förändring på det planet.

Vi tackar än en gång för en viktig motion och yrkar bifall till den.

Anförande nr 250
Landstingsrådet Larsson (S): Ordförande! Det här är ett ärende där jag inte tror att vi egentligen har olika ambitioner. Jag tror att alla vill göra någonting åt problemet med fetma och övervikt. Vi inser alla vilka utmaningar sjukvården står inför om vi inte lyckas göra någonting åt detta.

Jag vill passa på att säga några ord om hälsomottagningarna. Jag vet ju inte om jag kommer att få att-satsen prövad, utan där litar jag på att presidiet och juristerna kommer att tala om vad som gäller. Skälet till att man i handlingsprogrammet valde att omnämna hälsomottagningarna var att man tittat på hur de arbetat med dessa frågor i Köpenhamn. I Köpenhamn — det var dit Birgitta Rydberg reste — har man ett antal hälsomottagningar dit läkarna och sjukhusen kan remittera folk som har problem med sin livsstil. Det kan handla om rökning, det kan handla om kraftig övervikt, det kan handla om andra problem. Problemen är alla av den arten att läkarna i primärvården har svårt att hantera dem inom ramen för det som ska göras i övrigt. Man behöver kanske gå tio gånger och träffa en dietist, inte en läkare utan en dietist, för att få lära sig hur man ska laga mat och annat.

Hjärt- och lungsjukas förening och flera andra patientorganisationer har protesterat kraftigt mot den besparing som hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat att genomföra, en besparing på 22 miljoner kronor i en ekonomi som omspänner mer än 50 miljarder. Det är klart att det ter sig stötande när vi ser hur kostnaden för ett antal vårdval rusar iväg, där det spenderas miljoner, och vi väljer att spara på några av dem som är i störst behov av hjälp och som dessutom kan få hjälp vid dessa hälsomottagningar. Det var med ordförandens utslagsröst, endast därför, som nämnden beslutade att genomföra den här 22-miljonersbesparingen. Jag tror att det i förlängningen kommer att kosta sjukvården betydligt mer pengar att inte ha dessa hälsomottagningar.

Jag kommer nu att få frågan prövad om presidiet så tillåter. I annat fall har jag väckt en motion i det här ärendet. Jag menar att fullmäktige måste få ta ställning till om det är rimligt att genomföra besparingen eller om det är bättre att ha en klok satsning genom att lära av Köpenhamn och se till att hjälpa dem som har de svåraste problemen med sin livsstil och där livsstilen förhindrar en god hälsa.

Jag misstänker att ni kommer att neka mig att få att-satsen prövad. I händelse av att ni landar där kommer jag att vilja ha en protokollsanteckning införd.

Anförande nr 251
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Även jag måste kommentera frågan om hälsomottagningarna. Jag besökte Handens hälsomottagning när det blev aktuellt att den inte skulle få vara kvar. Här är jag osäker, men sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrink kanske kan svara på vad ”få patienter” betyder. Vad jag kommer ihåg var det inte så få patienter där. Hälsomottagningarna fick ju själva organisera inflödet av remisser. De fick ingen riktig hjälp.

När man ska följa de här patienterna i tre år, vilket man basunerar ut, är det problematiskt när man sedan inte låter dessa tre år bli kvar. Det är det jag kallar för katapultpolitik, det vill säga att vi öppnar och stänger, öppnar och stänger. Vi hinner aldrig utvärdera saker.

Det som de berättade vid mitt besök på Handens hälsomottagning var att de patienter som Anna säger ska tas om hand på vårdcentralerna redan har varit på vårdcentralerna, och det har inte fungerat. De snurrar i systemet. Det är ofta fråga om personer som är överviktiga, har svag ekonomi, har inte råd med Viktväktarna. De har prövat allting, blir psykiskt nedstämda och vill inte gå ut. Det är en grupp som kommer att snurra i systemet. Jag säger precis som Dag beträffande de 22 miljonerna, att frågan är om man inte skjuter sig själv i foten när man drar in dem. Det kommer att bli mycket dyrare. Hade det inte varit bättre att låta dem vara kvar och i stället titta på hur man kunde få in fler patienter exempelvis. Åtminstone borde man låtit dem vara kvar under den period som var bestämd från början.

Jag måste säga att Birgitta Rydberg är en person som jag verkligen inte alltid varit överens med, men hon var en oerhört kunnig sjukvårdspolitiker för dåvarande Folkpartiet, nuvarande Liberalerna. Hon visste vad hon gjorde. Jag stöder henne. Hon sade bland annat att vi borde ha en hälsomottagning i Skärholmen.

Det som skulle bli en besparing blir tyvärr en kostnad. Det är beklagligt.

Jag skulle vilja fråga Anna Starbrink — vi kommer antagligen att återkomma till den frågan — vad ”få patienter” betyder. Hur många är det som inte längre får den här vården och behandlingen?

Anförande nr 252
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Vi från Miljöpartiet yrkar bifall till motionen, och som ni säkert förstår yrkar vi även bifall till den att-sats som gäller hälsomottagningarna.

Vi har ett särskilt vårdprogram för hälsomottagningarna, och det är det som är argumentationen för att man anser motionen bifallen. Att inte ha hälsomottagningarna kvar betyder att den vården inte finns, och svaret är därmed inte komplett.

De här hälsomottagningarna är specialiserade hälsomottagningar, det vill säga att du inte kommer in genom dörren om du inte uppfyller fyra tungt vägande kriterier, nämligen att du har haft stroke, har kanske reumatism, är överviktig och har möjligen dessutom högt blodtryck samt röker. Du är alltså mycket nära att få en stroke till. Du är mycket nära att få svåra hälsoproblem.

Om det är så att väldigt få människor hittar till hälsomottagningarna beror det på att man bara kan komma dit på remiss. Som enskild individ och patient hittar du inte dit över huvud taget. Då är frågan: Hur duktiga är våra verksamheter på att remittera till dessa mottagningar? Det är inte patienterna som ska ha kunskap om mottagningarna, utan det är specialistmottagningar med specialiserad hälsovård för människor i mycket utsatta situationer.

Vi yrkar bifall både till den nya att-satsen och till motionen i dess helhet.

O r d f ö r a n d e n : Dag och jag brukar komma överens, kanske inte alltid innehållsmässigt, men till form och sådant. Jag gör lite som han säger och så gör han lite som jag säger.

Vi har just kommit överens om följande: Vi tar upp denna att-sats, att som en åtgärd för att förebygga och behandla övervikt och fetma se över möjligheten att återinföra de tre hälsomottagningarna i Handen, Järva och Södertälje. Det kommer vi sedan att ställa mot avslagsyrkande.

§ 172 Motion 2016:3 av Dag Larsson (S) och Alfonso Morales Barrera (S) om att utreda kostnaden för slopad avgift för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården

Anförande nr 253
A l f o n s o M o r a l e s (S): Ordförande, ledamöter! Vi socialdemokrater har väckt en motion som handlar om att utreda kostnaderna för att slopa avgiften för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården. Dock finns det i dag en orimlighet, en paradox, inbyggd i den psykiatriska tvångsvården. En psykiatrisk patient som tvångsvårdas betalar ca 80 kronor per vårddygn. Stockholms läns landsting kräver alltså att en patient ska betala för vård som patienten själv har motsatt sig. Det kan för vem som helst låta orimligt.

Det går att göra någonting åt det. Till exempel har både Landstinget i Värmland och Landstinget i Kalmar län valt att slopa avgiften för psykiatrisk tvångsvård. Stockholms läns landsting bör på riktigt utreda kostnaderna för att göra samma sak som de har gjort i Värmland och i Kalmar.

Vi anser att svaret på motionen inte är fullständigt. I svaret står att för den slutna och öppna psykiatriska tvångsvården uppgår kostnaderna till ca 13 miljoner kronor per år. Men, ordförande, motionens intension är att effekterna av patientavgiften på individ- och samhällsnivå ska utredas. Orimligheten i patientavgifterna inom den psykiatriska tvångsvården har påtalats av flera patientorganisationer. Dessa patientorganisationer

rapporterar om mycket låga inkomster och låg etableringsgrad på arbetsmarknaden bland grupper med allvarlig psykisk störning. Vi anser därför att avgifterna för tvångsvård är ett stort problem för redan utsatta personer.

Vid långa vårdtider kan avgifterna bli mycket höga. Personer som inte kan betala avgifterna riskerar att bli skuldsatta. Skuldsättning har visat sig vara ett hinder för patienter som är färdigbehandlade och ska skrivas ut, vilket i sin tur riskerar att obstruera återhämtningen och kan innebära en återgång till vården. Dessutom kan skuldsättningen hindra att man exempelvis får lägenhetskontrakt eller avbetalningsmöjligheter för sina mediciner, vilket kan leda till att patienten återinsjuknar.

Vi har ett stort ansvar för att denna patientgrupp får stöd att tillfriskna och återfår en fungerande vardag, att de kan återta makten över sitt eget liv och skapa ett socialt sammanhang. Tyvärr bidrar inkassokrav från kronofogden inte alltid till detta, och det borde vi alla här i salen inse.

Med detta yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 254
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för motionen, som handlar om patientavgifter för personer i psykiatrisk tvångsvård! Patienter betalar en avgift inom både den slutna och den öppna tvångsvården. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har beräknat intäktsbortfallet, om avgiften i dess helhet skulle slopas, till ungefär 13 miljoner kronor.

Motionen, som jag förstås har läst med intresse, och jag har också lyssnat på det engagerade inlägget, handlar om situationen för personer i den psykiatriska tvångsvården. Men motionen handlar om kostnaderna, och yrkandet handlar om att utreda kostnaderna för att slopa avgiften för patienter med tvångsvård inom den psykiatriska vården. Jag kan inte se vilka mer kostnader en utredning skulle kunna beskriva. Min bedömning är att ni genom motionssvaret har fått svar på er fråga i att-satsen.

Om jag ska ge ett tips från coachen, om man vill jobba vidare med den här frågan, är det att återkomma med ett konkret förslag och naturligtvis förslag till fullständig finansiering om man vill slopa avgiften helt eller delvis. Det kan man lämpligen göra i samband med nästa budgetbehandling, då vi fastställer patientavgifterna.

Ifall ni har någon ytterligare fråga om patientavgifterna ska vi naturligtvis kunna ge svar på det på ett mycket enklare sätt än via den krångliga motionsprocessen. Såsom motionen nu är formulerad handlar det om en utredning av kostnaderna, och jag bedömer det som att svaret finns i motionssvaret.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 255
C e c i l i a L ö f g r e e n (M): Fru ordförande och kära ledamöter! Även jag är lite undrande till vad målsättningen med den här motionen och motionsbehandlingen, samt önskemålet att få motionen bifallen, egentligen är. Vad är det man vill uppnå? Vad är nästa steg? Efter att ha lyssnat på Alfonso i talarstolen får man lite grann en känsla av att det handlar om att lappa och laga i efterhand för att få ihop sitt resonemang och kunna göra det där tjusiga, smaskiga bifallsyrkandet.

Motionen, som ni har väckt, avslutas med: ”Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna landstingsfullmäktige att besluta att utreda kostnaden för att slopa

avgiften för patienter som tvångsvårdas inom den psykiatriska vården.” Vi har alla läst detta, och i förvaltningens skrivning står precis det som Anna väldigt tydligt redogjorde för, att man har beräknat intäktsbortfallet för tvångsvård i sluten psykiatrisk vård till 13 miljoner kronor och till 111 000 kronor för öppen. Utöver intäktsbortfallet tillkommer en trolig minskad administrativ kostnad. Jag menar att det lite grann är svaret på det som efterfrågas. Därmed är motionen redan åtgärdad.

Då säger Alfonso att vi ska utreda det här ”på riktigt”. Svaret på vad det kostar landstinget är alltså inte att göra det på riktigt, utan i ”på riktigt” läser jag in att det är någon form av bredare samhällsekonomisk analys av en persons hela livscykel — hur vårdtiderna eventuellt påverkas, hur man kan bidra, skatteintäkter, familjerelationer. Det är ganska omfattande och inte riktigt det jag lyckas läsa in när jag faktiskt läser den motion som ni har lämnat in. Eller så kanske det är så att ni själva inte riktigt vet vad det är ni har föreslagit.

Ni lämnade in ett särskilt uttalande i landstingsstyrelsen, som jag antar att alla fullmäktigeledamöter med intresse har läst. Där har ni bland annat en mening som jag tänkte läsa upp. Ni skriver: I motionen föreslås att personer som tvingas att motta vård mot sin vilja inte ska tvingas att betala den patientavgift som finns i dag.

Nej, det föreslår ni inte. Ni föreslår att ni ska få veta vad det kostar att ta bort patientavgiften, och det har ni redan fått svar på. Alfonsos inlägg tyder på att ja, då hittar vi på en annan vinkling eftersom ingen av de tidigare riktigt har fungerat för att kunna rättfärdiga det där bifallsyrkandet. Därmed tycker jag att frågan kvarstår: Vad vill man uppnå med att motionen bifalls när man redan har fått svar i utredningen?

Med det sagt: Bifall till landstingsstyrelsens förslag. Sedan får man väl hoppas att det här inlägget definieras som tillräckligt intressant för att vara ansvarsfullt, enligt tidigare uttalanden i den andra talarstolen.

Anförande nr 256
Alfonso Morales (S): Ordförande! Vi vet förstås vad det är vi vill när vi säger att det ska utredas på riktigt. Det är sant att det som står i svaret gäller kostnader å den ena sidan, men vi vill veta hur effekten blir inom den psykiatriska tvångsvården, hur det påverkar den här patientvården. Det är det som är kärnan i det vi skriver.

Vi har exempel på landsting som faktiskt lyckats ta bort den patientavgiften. Vi vet vad det är vi vill, men vi vill ha en helhetsbild. Vi har ett samhällsansvar. Det handlar inte bara om att titta på några kronor i en särskild avgift utan också på avgiftens påverkan på individnivå och på samhällsnivå.

Bifall till motionen!

Anförande nr 257
Karin Michal (MP): Ordförande, ledamöter! Det är riktigt att den här motionen bara har en att-sats om att utreda kostnader, men vi upplever inte att det är något smaskigt försök att på något sätt manipulera landstingsfullmäktige. Skrivningen är lite dålig, men meningen med motionen, såsom den uttrycks i texten, är ett förslag om att avgiftsbefria patienter som tvångsvårdas inom psykiatrin och att det finns en genuin oro för hur den patientgruppen har det.

Vi stöder motionens syfte. Den som blir tvångsinskriven inom psykiatrin är en utsatt och hjälplös person utan förmåga att ta ansvar, och den egna ekonomin upplevs nog ofta som totalt ovidkommande i sammanhanget. Frågan kan snarare gälla om det är någon idé att över huvud taget leva vidare.

Det finns förstås stora individuella olikheter i efterförloppet till tvångsvården. Rätt många har en kronisk psykisk sjukdom och en lika kronisk fattigdom; de lever på nivån för existensminimum. För andra handlar det om att komma igen till en arbetsförmåga.

Man har forskat på betydelsen av en svår ekonomisk situation vid psykiatrisk rehabilitering. Det visade sig till exempel att när en grupp fick ett extra tillskott av 500 kronor i månaden gav det en överraskande tydlig och god effekt. Förklaringen tänktes vara att det är väldigt svårt att komma på fötter och få en rimlig social situation om man aldrig kan ta en fika på stan, ge en present, gå på bio, bjuda hem någon eller köpa något man gärna vill ha. Då är det väldigt lätt att tappa sugen. Därför bör man inte drabbas av extra utgifter i ett sådant läge. Det kan kännas orättvist, och det kan till och med bli den berömda tuvan som stjälper hela lasset.

Vi yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 258
Dan Kareliusson (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi sverigedemokrater yrkar bifall till denna motion, även om den kanske i vissa avseenden inte är så klar. Vi tycker att den är principiellt viktig. Den föregående talaren tycker jag helt riktigt berörde de problem som dessa människor ställs inför. Att vara psykiskt sjuk kan vara värre än att ha ett heltidsjobb eller dygnet-runt-arbete. Har man dessutom ekonomiska problem kan det förstås vara väldigt svårt att återhämta sig. Därför stöder vi motionen.

Anförande nr 259
Landstingsrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag har lyssnat på inläggen, och vad jag kan bedöma finns det en majoritet för att bifalla motionen. Jag delar problembeskrivningen för många utsatta människor, och när det gäller patientavgifter är det naturligtvis ett hinder för en del personer. Problemet med motionen är att den inte handlar om det. Problemet med motionen är att den handlar om att utreda kostnaderna för detta. Det är det ni har motionerat om. Vill ni ha en utredning igen där vi kanske gör en fin tabell över de 13 miljonerna kan vi åstadkomma det, även om också det kostar en slant; vi kanske kan beräkna vad det kostar.

Jag missunnar verkligen ingen att få den informationen nedtecknad på papper en gång till och behandlad framöver i något sammanhang, men svaret på frågan som ställs i motionen har ni i det här ärendet. Vill ni ställa ytterligare frågor eller komma med konkreta förslag rekommenderar jag ny motionsskrivning.

Anförande nr 260
Birgitta Sevefjord (V): Tack, ordförande! Jag tycker att det har varit en rad intressanta inlägg i den här debatten.

Jag kan hålla med om att brödtexten säger en sak och att-satsen en annan – brödtexten innehåller mycket mer än själva att-satsen, och det är brödtexten vi andra på den här sidan har diskuterat. Här är en grupp som är oerhört utsatt, som kanske befinner sig väldigt långt ned på samhällsstegen, ofta är arbetslösa, finns i svaga sociala sammanhang och en del tvångsvårdas med viss regelbundenhet och under långa tider. Och de har stora ekonomiska problem. Jag har själv gått in och bidragit till just en sådan person som har tvångsvårdats och inte haft någon ekonomi, så hamnar man hos kronofogden och sedan rullar liksom skulderna bara på. För att få stopp på det måste man gå in och betala av, och det har inte de här människorna någon möjlighet att göra. Så själva innehållet, brödtexten i motionen är jätteintressant och bra – mycket bredare än själva att-satsen.

Men med detta sagt vill jag ändå säga att Vänsterpartiet yrkar bifall till att-satsen. Om vi får tillbaka en ekonomisk utredning så skulle jag tycka att det var intressant att till exempel få ett könsperspektiv på den utredningen, så vi kan se hur det ser ut, och det finns andra saker man kan titta på. Sedan får vi gå vidare, för målsättningen ska ju vara att den här gruppen ska ha avgiftsbefrielse. Det får vi se till i budgetdebatten.

Anförande nr 261
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande! Jag börjar där Birgitta Sevefjord slutade.

Visst är det som så att vi normalt sett brukar hantera taxor och avgifter på budgetfullmäktige, det brukar vi inte hantera i motioner. Det har vi också försökt låta bli att göra. Däremot för vi ett principiellt resonemang i den här motionen. Vi tycker att det är fel att du kan bli inlåst med tvång, och sedan ska landstinget dessutom tvinga dig att betala för det. Det är faktiskt vad motionen handlar om. Vi vill ta bort det där – vi tycker det är orimligt, vi tycker att det är dubbla övergrepp, så att säga. Det ena kan vara medicinskt försvarbart, men det andra är helt orimligt.

Cecilia Löfgreen och Anna har varit uppe i debatten. Anna har åtminstone försökt hantera debatten, men Cecilia har bara ägnat sig åt att håna motionen i största allmänhet. Det skulle vara mera intressant att höra vad ni tycker – är det rimligt att låsa in folk med tvång och sedan tvinga dem att betala för detta? Det är ju faktiskt den grundläggande frågan som den här motionen ställer.

Sedan finns det en att-sats, som har att göra med hur vi ser på avgifter. Normalt sett är ju motivet för avgifter i sjukvården att se till så att folk inte ska överkonsumera sjukvård. Det är därför vi har avgifter: du ska inte springa för ofta till doktorn, du ska inte springa för ofta till akutsjukhuset, och vi försöker styra bort folk med hjälp av avgifterna. Men i det här fallet handlar det om människor som blir inlåsta mot sin vilja, så det är knappast så att vi försöker styra bort dem. Men vi låser in dem i alla fall, vi utsätter dem för tvångsvård – och sedan ska de betala avgift för detta!

Det mest grundläggande resonemanget varför vi tar ut avgifter är inte riktigt applicerbart på den här gruppen.

Det finns saker och ting som man behöver utreda mer. Vi har fått en ungefärlig kostnadsram för vad det kostar att ta bort avgiften för dessa. Det handlar om ungefär 13 miljoner kronor. Jag skulle vilja veta mer. Är det möjligt för tvångsvården att hantera ett intäktsbortfall på 13 miljoner kronor? Vilka konsekvenser får det? Måste vi tillskjuta psykiatrin ytterligare medel? Jag tycker inte att det ska leda till besparingar i psykiatrin om vi tar bort avgifterna, så jag tycker att en mer seriös utredning kring vad det skulle innebära att ta bort avgifterna är på sin plats. Och det är vad den här motionen efterlyser.

Men framför allt skulle jag vilja efterhöra synpunkter från Moderaterna och från Liberalerna: Tycker ni att det är rimligt att man tvångsvårdar folk och sedan tvingar dem att betala för det? Det är nämligen den moraliska och principiella frågan som den här motionen ställer. Bifall till motionen!

Ordförande! För övrigt måste jag ändå säga detta. Om det nu är som så att man tycker att motionen har en dålig att-sats, är jag alltid villig att tillverka en tilläggsattsats – men klockan är sent slagen, så jag tror att jag ska avstå. Jag tycker att vi prövar den här att-satsen med dess brister, för fullmäktiges arbetsros skull.

Anförande nr 262
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Tack, ordförande! Min avsikt är verkligen inte att på något sätt raljera kring de här frågorna. Frågan om tvångsvård är naturligtvis oerhört viktig.

Möjligen är jag galet formalistisk, men jag försöker svara på de motioner som jag får att hantera, och i de frågor som ni har ställt, och även i texten, är det ju ett starkt fokus på kostnaderna.

Jag tycker mycket väl att vi kan ha en diskussion om hur tvångsvården ska organiseras, och hur vi kan minimera antalet tvångsåtgärder kanske är en ännu viktigare fråga för psykiatrins utveckling. Det finns inget hinder för det – tvärtom, jag tycker det är viktiga frågor.

Men jag vill behandla motioner korrekt. Det känns angeläget. Vi har ju prövat på en del debatter här under dagen där vi har funderat på hur man kan yrka eller inte. Jag kan inte läsa mellan raderna. Jag hoppas att ni inte uppfattar att jag raljerar på något vis, för det vill jag verkligen inte göra, utan jag vill helt enkelt svara korrekt på motionen.

Men låt oss återkomma till en diskussion om tvångsvårdens utveckling framöver.

Anförande nr 263
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande och fullmäktige! Jag skulle vilja tacka Anna för det svaret, för nu försöker Anna ändå bege sig in i själva frågeställningskomplexet.

Jag förstår att man kan läsa motionen och tänka sig att vi vill ha reda på vad det kostar, men det är inte särskilt svårt för oss att få svar på det – för mig räcker det att ringa till förvaltningsdirektören. Vad motionen handlar om är både det principiella resonemanget – det står om det i brödtexten – men vi vill också veta vilka konsekvenserna blir om man tar bort avgifterna för ett vårdområde.

Vi tycker att här och var behövs det avgifter. Det är viktiga inslag både i finansieringen av vården och dessutom i att styra till rätt vårdnivå.

Vi vill ha ett betydligt mera utförligt svar än bara att det kostar 13 miljoner.

Anförande nr 264
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Dag Larsson pekar på inkonsekvensen av tvångsavgifter. Då slog mig tanken: Är inte tvångsavgifter en gammal socialdemokratisk paradgren? Som gammal fabriksarbetare blev jag kollektivansluten till Socialdemokratiska Arbetarepartiet och fick betala pengar. Nu för tiden vill jag inte vara med i Hyresgästföreningen. När jag kontaktar ombudsmannen så blir svaret: Nej, det behöver du inte – men förhandlingsavgiften på 29 kronor i månaden för din lägenhet tar vi ut i alla fall, hihihi!

Du kastade du nog lite granna sten i glashus där, när du pratade om oskäliga tvångsavgifter – gjorde du inte det?

Anförande nr 265
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Rickard! Du brukar omnämna dig själv som socialkonservativ. Jag brukar tänka på dig som någonting som börjar på R och slutar på -haverist. Jag kan säga så här: Jag är glad att du inte längre är medlem i det socialdemokratiska partiet.

Anförande nr 266
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Rickard Wall, som vanligt vet du inte ett dugg vad du pratar om. För det första kan du faktiskt bli av med förhandlingsavgiften, och för det andra är den bara på 12 kronor i månaden. Det är bara att du går till din hyresvärd och skriver bort förhandlingsklausulen. Om du inte vet hur man gör så rekommenderar jag att du skaffar en jurist, men du behöver inte betala dina 12 kronor i månaden.

O r d f ö r a n d e n (S): Ska vi kanske återgå till talarlistan, och framför allt till ämnet?

Anförande nr 267
J e s s i c a E r i k s s o n (L): Ordförande! För ett bra tag sedan – innan replikskiftena som handlade om allt ifrån fackföreningsavgifter till ditten och datten – tänkte jag säga till dig, Dag: Vilken tur att jag kommer upp då! Jag har inga som helst problem att säga hur jag tycker och tänker i den här frågan.

Jag är ingen vän av avgift för tvångsvård – men det är också så att vi inte har 13 miljoner som ligger och skräpar inom psykiatrin. Pengarna används, och de ska användas till mycket. Så oavsett vad vi än kommer att göra, kommer vi någonstans att behöva se över hur vi använder pengarna på bästa sätt.

Jag håller helt och hållet med om problembeskrivningen. Det här är en av de absolut mest utsatta grupperna vi har i samhället. De som vårdas med tvång har oftast en väldigt svag ekonomi, som flera har varit inne på. Att betala för någonting som man inte vill ha, eller i det här fallet inte har förmågan att avgöra att man behöver, är också bekymmersamt. Jag menar, springer en frissa efter mig och klipper håret av mig så räknar inte jag kallt med att hon tar betalt, utan då skulle jag bli rätt kinkig – väldigt dåligt exempel, i och för sig!

Det här kan bidra till en urholkad trygghet och ökad stress, som på sikt kan vara skadligt.

Så behöver fundera och titta över: finns det utrymme? Jag törs inte lova någonting – det törs nog ingen i dag. Ni kommer att ha samma diskussion och behöva titta över vad ni kan göra för att få det rätt.

Jag tänker att det finns många andra saker som också är väldigt viktiga på det här området. Det gäller att se till att vi hamnar i en situation där tvångsvård inte blir nödvändig i samma utsträckning. Här handlar det om att skapa trygghet för människor.

Vi behöver ha en vård som funkar hela vägen, där det är lätt att få vård snabbt, där vi har klara och tydliga linjer som fångar upp patienter mellan öppen och sluten vård, som fångar upp patienter som befinner sig inom öppenvården innan de blir så dåliga att det här behövs.

Vi behöver jobba på olika sätt med att få fler patienter som riskerar tvångsvård att faktiskt ta sin medicinering. Ofta handlar det nämligen om patienter som inte har tagit sin medicin, och det är ett jättestort problem.

Det handlar också om att fortsätta bygga ut den självvalda inläggningen, för kommer man in på självvald inläggning i tid kan man bryta en spiral som på sikt kan leda till ett behov av tvångsvård.

Så vi har massor av saker att göra. Som ni vet satsar vi redan på psykiatriambulansen – det är också ett sätt att värna den här gruppen. Jag tror vi kommer att behöva göra massor av saker för att stärka just de absolut mest sköra i samhället och se till att vi får en riktigt, riktigt bra vård.

Jag yrkar bifall till remissen.

Anförande nr 268
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag vill bara ta tillfället i akt och tacka Jessica för ett väldigt bra anförande. Jag tror att vi i grunden helt och hållet delar syn på hur tvångspsykiatrin bör utvecklas. Det är ju ett misslyckande varje gång samhället blir tvunget att inskränka en människas frihet därför att människan är sjuk, och det bör be gränsas så långt som möjligt. Det är också viktigt att vi satsar och hittar nya arbetsmetoder för att hjälpa de här människorna.

Jag ville bara tacka för ett väldigt bra anförande.

Anförande nr 269
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Tack så mycket. Ja, det här med pengar och ekonomi är ju oerhört viktigt, och det är klart att det skulle vara bra att veta vad det skulle kosta. Fast egentligen är det inte därför jag har begärt ordet, utan det är för att prata lite om psykiatrisk vårdideologi.

Jag tänker så här. Det är en jättefin tanke, att om man tvingar någon att ta emot vård som den inte vill ha så ska det självklart inte kosta någonting. Jag förstår hela det resonemanget. Men tittar vi på hur hela den psykiatriska vårdideologin har utvecklats under lång tid, så har man i allt väsentligt gått mot att försöka hjälpa och motivera patienter att ta emot vård på frivillig basis i stället för att bli tvångsvårdad. Skulle det vara så att tvångsvården blir kostnadsfri men den frivilligt valda psykiatriska vården kostar pengar, tror jag att man gör många patienter en björntjänst.

Jag tycker vi ska besinna oss innan vi bestämmer oss för vad vi egentligen vill och resonera lite djupare om det här, och också prata med de psykiatriker som finns ute som faktiskt behandlar just de riktigt svårt sjuka patienterna. Vi har nog alla en vilja att de ska bli friska, komma tillbaka ut i samhället igen och må bra. Då ska vi inte binda det så att man om man ber om vård tvingas betala, men inte om man ser till att bära sig åt så man blir tvångsvårdad.

Anförande nr 270
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, jag ber om ursäkt – jag ska *försöka* låta bli att prata hela tiden!

Jag vill säga att jag tycker att Marie också har väldigt mycket rätt i sitt anförande. Det finns problem, precis som du pekar på – det kanske blir svårare att övertyga folk att välja frivillig vård. Det är något som jag också tycker att man borde titta på i en seriös utredning kring vad det får för effekter om man skulle ta bort avgifterna, för själva vårdinnehållet.

Så jag instämmer även i Maries anförande.

Anförande nr 271
A l f o n s o M o r a l e s (S): Ordförande! Marie, egentligen är som Dag sade psykiatrisk vård fantastisk, den finns för att rädda liv. Kriterierna är när man är farlig för sig själv eller utgör en fara för någon annan. Den har räddat otroligt många liv. Men absolut ska psykiatrin sträva efter att minimera åtgärder som faktiskt kränker människornas rättigheter otroligt mycket.

Samtidigt är de sociala sammanhangen, att ha makten över sitt eget liv, otroligt centrala för att man inte återigen ska bli intagen på nytt på en psykiatrisk inläggning.

Så vi måste titta på helheten, både individ- och samhällsliv, djupare – inte bara en liten detalj som kostnaden, som inte lämnar någon bredare bild av verkligheten.

Anförande nr 272
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, ledamöter! Jag hade inte tänkt att lägga mig i den här debatten, men jag gör det därför att jag reagerar på den beskrivning av tvångsvård som framför allt kom från Dag Larsson.

Dag säger att vi låser in människor mot deras vilja och sedan tvingar dem att betala. Men vad är det för fall det här handlar om? Jo, det handlar om mycket svårt psykiskt sjuka människor som fullständigt har tappat fotfästet. Ibland kan det vara nödvändigt att bli vårdad mot sin vilja. Det kan vara så att man inte själv inser att man behöver vård, eller att man är en ren fara för andra människors liv.

Tvångsvård innebär att någon annan har tagit över ansvaret och vårdar en. Men det som också står i svaret är att det ska inledas av en period av tvångsvård som sedan övergår i en frivillig period, där man är med och medverkar till att må bättre.

Jag vill påminna om vad det är för fall vi pratar om. Det är ju inte så att vi låser in människor hur som helst hit och dit, utan det här är extremt sjuka människor som på något sätt kan vara en fara för sig själva och för andra – då kan tvångsvård vara motiverat. Jag vet att det inte är det som debatten egentligen handlar om, men jag reagerar mot hur man pratar om vad det gäller för fall och enskilda tillfällen.

Anförande nr 273
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag vill för egen del be om ursäkt om mina inlägg kom att uppfattas som att jag raljerar kring tvångsvård – det gör jag inte alls. Jag har själv en gång i tiden arbetat på Långbro sjukhus som mentalskötare. Jag har sett med egna ögon vilket fruktansvärt lidande många av de här människorna har – och inte minst deras anhöriga.

Jag tycker det är angeläget att försöka begränsa tvångsvård så långt som möjligt, därför att det är ändå ett övergrepp på människors frihet. Men det kommer ändå under överskådlig tid att ibland vara nödvändigt med tvång inom den psykiatriska vården. Det är beklaga. Sedan handlar det om att försöka utforma den vården på ett rimligt sätt. Vi har tidigare haft diskussioner om bältesläggning inom barnpsykiatrin, som är ett ganska avskräckande exempel.

Det som dock stör mig är resonemanget om att vi använder oss av tvångsvård och tvångsingrepp, vi begränsar människors frihet och vi tar ut avgifter för de människorna. Jag tycker att det är principiellt besvärligt, och det är egentligen det som jag försökte föra ett resonemang om i den här motionen.

Sedan har du alldeles rätt, Ella – vi behöver tyvärr använda oss av tvångsvård i psykiatrin ibland.

Anförande nr 274
M a r i e - H e l e n a F j ä l l å s (MP): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att tacka Jessica för hennes inlägg. Jag är jätteglad att höra att det finns en sådan samsyn i hela salen kring att vården inom psykiatrin måste utvecklas – både tvångsvården och öppen psyk.

Men jag blir ganska bekymrad när man ens antyder att en slopad avgift inom psykiatrin skulle kunna leda till att folk inte medverkar till vården. Det är ju en oerhörd kränkning av ens egen integritet, och om man är beredd att underkasta sig denna – att inte få gå ut när

man vill, att inte få stänga dörren när man går på toaletten, att ha folk som tittar in i ens sovrum varje natt, flera gånger per natt – då är man otroligt sjuk. Bara det skulle kanske göra att man kvalar in för tvångsvård i alla fall, för det är inte en normal syn på sig själv att man inte är värd mer än så.

Sedan är ju tvångsvård inte någonting man tar till enbart för att en person inte medverkar till vården. Det är flera kriterier som ska uppfyllas. Bara att inte vilja ha den vård som erbjuds är inte tillräckligt. Du måste vara en fara för dig själv eller andra, du ska ha en allvarlig psykisk störning och du ska dessutom sakna sjukdomsinsikt – och det är en tvåläkarbedömning. Att det skulle vara ett stort problem att folk bara slinker igenom en självinläggning just inom tvångspsykiatrin tror jag är en otroligt liten risk, och det gör mig väldigt ledsen att höra att det ens finns antydningar om att det skulle kunna vara så att det är ett problem.

Anförande nr 275
C e c i l i a L ö f g r e e n (M): Tack så mycket, ordförande och ledamöter! Jag har känt mig apostroferad många gånger, framför allt av Dag Larsson, men jag har tänkt att ta det vid ett samlat tillfälle.

Jag diskuterar jättegärna psykiatrin i allmänhet och specifikt tvångsvården. Det är absolut en otroligt komplex fråga. Jag tycker att frågeställningen om avgifter inom tvångsvården är komplex, både för och emot – det finns goda skäl som går att argumentera åt båda hållen. Jag tycker inte att det är rimligt att säga att de eventuella farhågor man kan se per automatik gör en till en moraliskt dålig människa, vilket jag lite grann uppfattade i inlägget precis före mig – i synnerhet med tanke på att det inte heller behöver vara just så som det beskrevs, eftersom vi också har en viss del öppen tvångsvård, där man till exempel inte har kontinuerlig nattlig tillsyn.

Men jag tror också att man bäst bedriver politik genom att vara tydlig, att ha en tydlig målsättning och utifrån det kunna diskutera konsekvenserna.

Tittar man på den debatt som har varit nu så kan man konstatera att det har kommit fram flera önskemål om vad man tycker att den här utredningen skulle kunna innehålla eller på vilket sätt man skulle önska att den skulle bedrivas. Men inte heller de önskemålen, funderingarna eller resonemangen ligger med i det beslut som ni önskar, och som jag tolkar att fullmäktige kommer att fatta i dag. Bifaller man motionen så har man inte bifallit att avskaffa avgiften på tvångsvård inom psykiatrin.

Det jag uppfattar – alldeles oavsett om det gör att ni uppfattar att det är en bristande insikt i vad det finns för problematik med tvångsvård – gör mig osäker på förståelsen av det, bland annat baserat på det uttalande som ni har lagt i landstingsstyrelsen.

Men så länge vi är överens om vad vi faktiskt fattar beslut om har vi kommit en bra bit på vägen, och då tolkar jag det som att det inte kommer att komma utspel om att det nu finns en oenighet i landstingsfullmäktige om avgifter i tvångsvården. För det vi ska ta reda på i dag är huruvida vi ska ta reda på vad det kostar, och då säger vi att det vet vi redan, för det finns i motionssvaret.

Bifall till landstingsstyrelsen!

§ 173 Motion 2016:9 av Ulf Landström m.fl. (SD) om att utveckla och förbättra tolkverksamheten i Stockholms läns landsting

Anförande nr 276
P e r C a r l b e r g (SD): Tack för ordet. Ordförande, ledamöter! Vi sverigedemokrater har lämnat in en motion om att utveckla och förbättra tolkservicen i Stockholms läns landsting, att tolkservicen ska vara telefon- eller länkbaserad i första hand.

Jag vill börja med att tacka för svaret, som i det närmaste var ett tillfredsställande svar, förutom att motionen ansågs besvarad och inte bifallen. Vi hade gärna sett att en bifölls, så därför yrkar jag således på bifall till motionen.

Vi sverigedemokrater tycker att effektivisering ofta kan vara ett ganska uttjatat ord. Man ställer krav på olika yrkesgrupper, vi kan se ett högt tempo och att man håller igen på behövlig egen tid, vilket sliter i onödan på en redan pressad personal. Men i det här fallet tycker vi precis tvärtom – att det verkligen är på sin plats med en effektivisering. Förstahandsvalet ska vara tolk via telefon eller länk.

I svaret på motionen uppges det att tolkservice på distans är att föredra, men det uppges också att tolkar ofta uteblir och att språket är bristfälligt och även att tolkar uppträder partiskt och inte neutralt. En tolks uppgift ska ju vara att just tolka och inte lägga in egna värderingar i samtalet mellan vårdpersonal och den som behöver hjälp.

En tolkservice på distans hade sparat in både tid och pengar för landstinget samt undvikit situationer som att folk fastnar i trafiken – det snöade ju häromdagen – och det gör att läkarbesök eventuellt tvingas ställas in. Dessutom är det ett ypperligt tillfälle att se över tolkarnas opartiskhet, om man utvärderar samtalen som förmodligen finns lagrade någonstans. Självklart ska vårdtagaren vara anonym, men tolken måste kunna få både ris och ros, och kanske få lite tips om hur man beter sig som tolk. Där finns en ganska bra teknisk möjlighet.

Det ska bli intressant att se vad projektet som genomförs med syfte att öka distanstolkning och expresstolkning kommer fram till. Det hoppas vi få rapporter om.

Telefontolkning och tolkning via länk är framtiden. Både tid och pengar finns att vinna åt landstinget.

Med det sagt yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 277
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Ja, motionen handlar om tolkverksamhet, och det är ytterligare ett viktigt område som vi har att förhålla oss till. Behovet av tolkar av hög kvalitet är ju stort i hälso- och sjukvården.

Motionären vill att fullmäktige slår fast att det är tolk per telefon eller video som är det som ska gälla som förstahandsval. Det är så i dag också. Nya tekniska lösningar, utvecklade avtal mellan landstinget och dem som står för tolkarna gör att utvecklingen går framåt med rätt bra hastighet – och det är alldeles nödvändigt för att vi ska klara hälso- och sjukvårdens uppdrag på ett bra sätt. Och nya tekniska hjälpmedel ligger framför oss, som kommer att underlätta situationen ytterligare. Allt detta används, som det står i svaret och som motionären också påpekade, i stor utsträckning i vården i dag. Det är gott och väl så.

Men man kommer ibland till en punkt i hälso- och sjukvården när inte de här tolktjänsterna på distans räcker till, när man faktiskt behöver ha en tolk i rummet. Då är frågan: Är det vi i

landstingsfullmäktige som ska fatta beslut om det, eller är det ett förtroende vi ska ge till vårdgivarna?

Mitt svar är att det är de som arbetar nära patienterna, som är ansvariga för patientsäkerheten, som ska fatta de besluten, och vi ska inte ge några direktiv i detalj om hur det ska gå till, utan jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag. Med fullt förtroende överlåter jag till vårdgivarna att avgöra när och i vilken form tolk ska användas.

Anförande nr 278
Lotta Nordfeldt (SD): Jag börjar med att yrka bifall till motionen. Det är väl ingen överraskning, eftersom jag är en av dem som har varit med på motionen.

Jag tänker inte argumentera för varför det är bättre på sikt att vi rustar oss för att i första hand beställa tolkning via telefon eller video. Det känns som att svaret var tillfredsställande, och jag tror att vi är väldigt överens om att vi måste ombesörja och se till att vi får så mycket tolkning vi kan få för varenda krona.

Om vi ska titta på effektiviteten, om man tänker sig tolkar på plats, som också har ersättning för att åka med SJ, så kan man maximalt klara av på ett ungefär tre stycken patientmöten per dag, medan man med telefontolk kan ha åtta möten per dag. Så vi får väldigt mycket mer tolkning per krona.

Att motionen anses besvarad tänker jag däremot lägga min energi på. När någonting är besvarat, är det ju mer eller mindre redan klart – man är på väg, man har tagit massor med luft och åtgärder för att möta den problematik som motionären skriver om.

Därför blir jag förvånad när jag tittar efter. I augusti i år ligger det som ska anses vara förstahandsvalet, det vill säga distanstolkning, på 20 procent. Det är alltså 80 procent av våra tolktillfällen i Stockholms läns landsting som utförs av tolkar på plats. Då ska man veta att det är med tolkar på plats som det oftast blir onödigt lidande både för patienter och vårdpersonal – och även skattebetalare – eftersom ett av de vanligaste problemen är att tolkarna inte dyker upp, men även att fel språk kommer, att patienten kan ha åsikter, allt ifrån att man kanske inte har den rätta dialekten till att man inte törs eller vill bli tolkad av motsatt kön.

Jag undrar vad man nu har som incitament för att, som Anna säger, lita på att vårdgivarna som ska beställa tolkar vet vad som är bäst. Det skulle jag vilja ha svar på.

Jag tackar för svaret men är ändå inte nöjd med att man säger att motionen är besvarad. Jag tycker man hade kunnat bevilja detta.

Anförande nr 279
Rickard Wall (-): Ordförande, ledamöter! Det råkar faktiskt vara så att min första exfru arbetade som tolk inom sjukvården under sin läkarutbildning. Ändå är jag osäker på en sak som jag har läst i motionen, och jag ser inte heller att den är besvarad i utlåtandet. Därför ställer jag frågan här nu.

Så här står det i motionen: Det händer att patienterna har krav på att tolken ska tillhöra viss religion eller kön. Min fråga till ansvariga eller till er allihopa blir: Förhåller det sig på det sättet? Och om det förhåller sig på det sättet, hur förhåller sig då landstinget till de här kraven?

§ 174 Motion 2015:38 av Rickard Wall (-) om möjligheten för Stockholms läns landsting att agera för Värtabanan genom en utsedd förhandlingsman

Anförande nr 280
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Det här ämnet har ju varit uppe några gånger, men jag drar det ändå lite kort. Värtabanan är alltså en järnväg som går från Karlberg genom Hagastaden, Albano, Lilljansskogen, Storängsbotten och ut till Värtahamnen där det finns industrispår. I dag transporterar man bara gods där, mest på natten och i princip till värmeverket i Värtan.

Banan har fört en slumrande tillvaro under lång tid, men nu håller man på och exploaterar de här områdena – Hagastaden, Albano, Storängsbotten och Djurgårdsstaden – och plötsligt finns det behov av persontransporter. Men det är inte givet att man redan nu måste börja ta det på järnväg eller spår, även om det är väldigt praktiskt. Den här banan löper ju precis igenom de här områdena. Nu försöker man fundera på att ta det med buss, och då blir det en väldig sicksacktrafik.

Problemet är detta. Den här banan är enkelspårig. Ska det vara persontrafik så krävs det i praktiken två spår. Och problemet nu är att när staden har exploaterat de här olika områdena så har man tillsatt en ansvarig för respektive område. I till exempel Albano har man gjort jättefint och förberett för två spår, man har gjort i ordning för en stationslösning och så vidare – men det knasiga är att här finns det 40–50 meter där det har varit huggsexa om marken, så just där blir det bara utrymme för ett spår när man har gjutit in både E4 och Värtabanan. Sedan ska man överdäcka och bygga fastigheter ovanpå. När det väl är gjort är det alltså kört för all framtid – i praktiken kommer det inte att gå att köra persontrafik på Värtabanan på grund av de där 40–50 meterna, av 1,6 kilometer! Det är inte fiffigt, eller hur? Då förstår man att här har någonting fallit mellan stolarna.

När vi tittar på utlåtandena som har kommit från till exempel trafikförvaltningen så konstateras just detta, att saker och ting har fallit mellan stolarna. Björn Holmberg har skrivit väldigt trevligt att det är splittring mellan aktörerna, men huruvida politiken ska agera eller inte menar han är en politisk fråga, som trafikförvaltningen inte lägger sig i.

Men om politiken ska agera för att även de här 40–50 meterna ska ge möjlighet till två spår, ja då behövs det en förhandlingsperson. För övrigt säger trafikkontoret i Stadshuset samma sak.

Okej, då ska vi se vad Kristoffer Tamsons säger: ”För att kunna trafikera Värtabanan fordras inte oväsentlig insatser”. Visst, visst – men det är inte det min motion handlar om! Det kan dröja 20 år innan vi sätter i gång och lägger icke oväsentliga resurser. Min motion säger bara: Vi har 1,6 kilometer – låt det för guds skull byggas med utrymme för två spår även de 40–50 meterna!

Kristoffer Tamsons fortsätter med att prata om att det är Trafikverket som är infrastrukturägare. Där ser vi återigen hur saker och ting faller mellan olika stolar. Trafikverket har projekterat för möjligheterna till dubbelspår men inte funnit något intresse, därför att ni har sovit hela tiden!

Så Kristoffer Tamsons, det som behövs här är en förhandlingsperson för Värtabanan, med mandatet, förtroendet, befogenheterna, rättigheterna men också skyldigheterna att agera samlat för hela regionens kollektivtrafikförsörjning. Det vore ett bra steg framåt!

Anförande nr 281
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Frågan är inte ny för den här församlingen – vi har diskuterat den vid ett antal tillfällen. Den har också varit uppe i

trafiknämnden och också där diskuterats, beretts och svarats på av våra professionella tjänstemän.

Låt mig säga så här. Det kan absolut, precis som Rickard Wall säger, finnas en framtid då Värtabanan förtjänar att ianspråktas för just persontransporter. Men i rimlig närtid har den frågan prövats, den har dömts av och man har sagt att inom den överskådliga framtid som vi kan överblicka finns inte det intresset från någon aktör, utan den roll för persontransporter som Värtabanan var tänkt att fylla, den fylls nu av andra planerade investeringar i och i anslutning till den planerade Hagastaden med allt som där byggs. Utifrån det synsättet görs nu miljardinvesteringar på olika sätt i utbyggd, förstärkt och förbättrad kollektivtrafik i detta stråk och i denna närhet.

Förtar då det frågan om huruvida vi någon gång i framtiden kan behöva ianspråkta Värtabanan för persontrafik? Nej, det gör det ju inte. Därför kan man absolut tycka precis det som Rickard Wall säger, att det är problematiskt när olika intressen krockar. I det här fallet krockar det som vi kanske många gånger ser som ett viktigt långsiktigt trafikplaneringsintresse, sett till att vi gärna vill bibehålla möjligheten till viktiga stråk och öppna ytor, spårreservat och annat för att under lång tid kunna tillförsäkra oss utrymme och möjlighet att expandera kollektivtrafiken vid behov, i en ofta stor dragkamp med andra fastighetsägare men inte minst kommunerna, som ju äger detaljplaneprocesserna enligt den lagstiftning som styr och ställer över hur politikens olika roller är beskaffade i det här landet.

I det sammanhanget kan konstateras att det som Rickard Wall säger har påpekats bland annat från trafikförvaltningens och Stockholms läns landstings sida, och ett antal andra aktörer, men Stockholms stad har valt att prioritera parkeringsgarage, delvis in i det stråk som vi eventuellt i en framtid kan tänkas behöva ta i anspråk om det skulle bli aktuellt att trafikera Värtabanan med persontrafik.

Men där är vi inte i dag. Låt oss däremot konstatera ett antal saker.

En av dem är att det alltså inte är landstingets spåranläggning vi talar om, utan det är alltså Trafikverkets spåranläggning. Det är därför Trafikverket som till syvende och sist kommer att avgöra vad man vill använda spåranläggningen till och vilken typ av investeringar som därvid kan och bör göras.

Låt oss därtill konstatera att den roll som en Värtabana för persontrafik skulle fylla inte heller är helt självklar att i dag utröna utifrån det faktum att vi har valt andra trafiklösningar och nu gör stora investeringar i dem när det gäller just att kollektivtrafikförsörja Hagastaden, som nu växer fram.

För det tredje kan konstateras – om man ändå ska vara lite framsynt och rak – att jag inte är helt säker på att vi ska tillsätta förhandlingspersoner med mindre än att vi vill att det här ska åstadkommas. Och en sak jag kan konstatera – om jag får vara lite hård i min trafikpolitiska roll – är att om vi klarar av att spränga under Riddarholmen för att bygga Citybanan, så ska vi nog klara av att flytta på ett parkeringsgarage några meter, den dagen det blir dags att ianspråkta Värtabanan för persontrafik.

Anförande nr 282
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Ja, Kristoffer Tamsons säger en sak och gör någonting annat.

Det är klart att det inte är samhällsekonomi att börja spränga här i en eventuell framtid. Det är mycket, mycket enklare att du lyfter luren till Daniel Helldén – du börjar ju bli lite buddy-buddy med honom. Tunneln är ju inte gjuten än, så det skulle vara ganska enkelt att klara de här 40–50 meterna.

Det känns ändå som att du är bunden av konventionellt tänkande och politiska knutar. Faktisk kan jag inte låta bli att dra paralleller mellan din situation och världens genom tiderna största utbrytarkung, Harry Houdini, för hundra år sedan i New York och andra ställen. De bästa låssmederna kom och knöt om honom med 20 kilo lås och grejer, och så knuffade de honom från en bro. 40 meter ned på havets botten var han, och tusentals människor stod och tittade på i 20 minuter. Alla trodde att han var död – men upp kom Harry Houdini!

Det finns en del som sade: Men kunde han verkligen vara under vattnet i 20 minuter? Då svarade man: Han var Harry Houdini!

Nu tänker jag mig en framtid, om 50 år eller 100 år, när människor åker med Värtabanan, man har byggt om den till persontrafik och man sitter där i sina kupéer och säger: Vad trevligt det är, vad fint att de har ordnat så vi kan åka så här! Då ska det ljuda genom hela tåget: Han var Kristoffer Tamsons!

Anförande nr 283
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ja, vad svarar man på sådant, ordförande, landstingsfullmäktige? Jag tror jag nöjer mig med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 284
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag tackar Kristoffer Tamsons för ett seriöst svar på mitt motionsförslag. Som sagt, jag yrkar bifall till motionen.

§ 175 Motion 2015:42 av Victor Harju (S) och Adriana Haxhimustafa (S) om utökad pendeltågstrafik

Anförande nr 285
V i c t o r H a r j u (S): Tack så mycket, ordförande, fullmäktige och eventuella åhörare! Jag vill börja med att tacka för svaret. Senast vi behandlade den här motionen i den här salen yrkade vi på återremiss och fick den återremitterad. Jag kan nu konstatera att landstingsrådet och de som bereder motionerna faktiskt har läst motionen denna gång och i betydligt större utsträckning svarar på frågan. Tack för det!

Svaret är bra på många sätt, men vi är inte helt nöjda. Jag tycker att svaret beskriver mycket bättre den process som pågår, och det är positivt, men vi fortsätter yrka bifall till motionen. Vi anser inte att den står i motsättning till det som pågår. Jag vill bara läsa lite ur det svar som Torbjörn Rosdahl, Kristoffer Tamsons och Carl Rydingstam skriver:

”Avslutningsvis är principen om trafikbeställningar viktig att upprätthålla. Det är inte lämpligt att vare sig trafiknämnd eller landstingsfullmäktige egenhändigt och utan föregående analys eller utredning beslutar om olika trafikökningar, vissa tider på dygnet, för enskilda trafikslag. Detta arbete regleras ytterst av de avtal och principer som politiken fattar beslut om och som verkställs av Stockholms läns landstings förvaltningar.”

Det är så klart korrekt; ingen har heller i den här salen föreslagit att vi ska utöka trafiken utan att se över frågan och noga utreda den, vilket också konstateras i det Kristoffer Tamsons med flera skriver i detta svar.

Men jag tackar som sagt för ett betydligt tydligare svar än förra gången. Jag yrkar fortsatt bifall till motionen.

Anförande nr 286
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Låt mig börja med att konstatera två saker: för det första att vi nog så småningom kommer att önska vår nattrafik, när vi senare omsider har gått till beslut i en lång rad andra frågor i detta landstingsfullmäktige. För det andra känns det lite beklagligt att bara en av motionärerna är här. Jag hade nämligen sett fram emot att också få diskutera med den andra motionären, som jag har förstått numera är i tjänst hos infrastrukturministern, som ännu inte har besvarat mitt brev efter 530 dagar. Det hade varit intressant att även få diskutera ett par frågeställningar kopplat till detta, och vår pendeltågstrafik och dess framtida möjligheter.

Låt oss därutöver konstatera det som jag tror att vi ändå försökte slå fast när vi hade debatt i landstingsfullmäktige förra gången, att vi ser behovet av att bygga ut och låta vår kollektivtrafik växa när Stockholmsregionen växer. Detta måste ske både när det gäller kapacitet i högtrafik, i en spridning geografiskt för att möjliggöra bostadsbyggande, tillväxt och utveckling, men också på ett sätt som bejakar en Stockholmsregion som ju alltmer blir en levande storstadsregion alla dygnets 24 timmar. Då vill vi ju på alla sätt bejaka just precis en region som kan leva och frodas dygnets alla 24 timmar, och vi vill gärna använda kollektivtrafiken som nav för denna utveckling. Vi har också gjort ett antal insatser för att få detta på plats, med en busstrafik nattetid som – när snöröjningen sköts i alla kommunerna – i alla fall hyggligt fungerar väl, med en nattrafik på tunnelbanan, som Alliansen har infört, och nu också med ett flertal utredningsuppdrag – för det börjar oftast så – kring på vilket sätt vi ser framför oss att trafiken på pendeltågen ska kunna matchas ihop med de behov som en växande Stockholmsregion har på fler tidpunkter än vad vi nu ser och också i en breddad utsträckning än vad vi nu har framför oss till dags dato.

Av den anledningen tog Alliansen ett initiativ till att just utreda nattrafik i pendeltågstrafiken. Det blev sedan en del i den stora pendeltågsutredning som i brett blocköverskridande fattade beslut om som ett led i att förbereda Stockholms läns landsting tillsammans med Mälab, Upplands lokaltrafik, Trafikverket och väldigt många andra kring det övertagande av Citybanan som vi ser framför oss att vi ska ha nästa sommar – med stor respekt för att det inte är någon enkel process utan en process som kommer att ta väldigt mycket tid i anspråk, som kommer att kräva väldigt mycket av analyser för att göra rätt från början och som kommer att kräva att vi landar in en förståelse kring att allt inte kommer att vara möjligt att uppfylla från dag ett, utan att vi steg för steg ska nyttja mycket av den kapacitet som Citybanan kan ge oss på lite sikt, både när det gäller trafik i rusningstid men kanske också när det gäller trafik fler timmar på dygnet än vad vi har i dag i vårt pendeltågssystem.

Vi är också väl medvetna om att vi i dag har en pendeltågstrafik som går in nattetid i hög utsträckning, som vardagar tickar på i alla fall fram till ett eller strax efter ett och som tickar i gång redan vid fem på morgonen, och en helgtrafik som startar redan vid fem sex på morgonen och tickar på fram till två på natten. Det lilla fönstret som finns där emellan i dag vet vi att Trafikverket gärna vill ta i anspråk just de kommande åren för nödvändigt drift- och underhållsarbete och många ombyggnationer i och kring vår befintliga järnväg som man anser behöver göras. Möjligheternas fönster finns just där och då, när Citybanan tas i drift. Det har jag viss respekt för, även om jag naturligtvis skulle vilja ligga på – de förhandlingarna är inte helt enkla.

Men jag ser med god tillförsikt fram emot det utredningsarbete som pågår, där en första delrapport har presenterats, varit ute på bred remiss hos kommunerna och många andra, och vi har nu en delrapport 2 på gång i det utredningsarbete som ju är tänkt att än tydligare ta fasta på många av de frågeställningar kring bland annat nattrafiken som ju har fångats in av, tror jag, alla politiska partier i den här församlingen som önskemål att titta på: Vad är det som bör göras? Hur skulle det kunna göras? När skulle det i så fall kunna bli verklighet?

Det är av den orsaken som jag tyckte att det absolut var värt att ge Victor Harju ett förtydligande i det här svaret på det sätt som jag nu har försökt ge. Jag vill poängtera för

honom att det han önskar i sin motion är någonting som vi ju redan har fattat beslut om, någonting som redan är pågående men där det absolut blir ett värdefullt tillskott att även en nybliven ledamot i landstingsfullmäktige ska få ett besvarande på en motion och ett bejakande av att det här är någonting som vi gärna skulle vilja se på plats men där vi måste ha tekniken på plats, vi måste ha Citybanan på plats, vi måste ha överenskommelser med Trafikverket på plats, vi måste ha ett stöd från länets kommuner och många andra trafikoperatörer, och slutligen måste vi också ha ekonomin på plats.

Jag ser positivt på framtiden och tror att allt detta är möjligt. Men som sagt, ett gediget arbete kvarstår – låt oss göra det gemensamt! Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 287
V i c t o r H a r j u (S): Tack, ordförande, ledamöter! Och tack återigen, Tamsons! Det är glädjande att du ser positivt på framtiden. Man kan väl också säga att nivån i din retoriska ingång och dina argument i den här frågan har ganska radikalt förskjutits över det senaste året eller sedan jag hörde dig diskutera frågan första gången. Jag får väl hoppas att det är lite andra folk omkring dig, bland Alliansspartierna och andra, som har haft den påverkan. Det har inte funnits den tydligheten i de utredningar som pågår, att även nattrafiken ska vara en del av detta.

Att du nu blir en förkämpe för att detta görs, det ser jag fram emot att se – men det har inte funnits de tydliga anvisningarna tidigare, oavsett om man är ny eller gammal ledamot i den här församlingen eller någon annan.

Anförande nr 288
A n n a S e h l i n (V): Tack, fru ordförande! Och tack för en bra motion, som Vänsterpartiet stödjer. Vi tycker också att det är väldigt viktigt att resenärerna får en bättre tillgänglighet nu när Citybanan snart öppnar. Vi tror att för många resenärer är det svårt att lära sig hur bussar och nattrafiken fungerar – då är det bättre att köra de vanliga linjerna, kanske med glesare utbud, men att nattrafiken blir en del av dagtrafiken, man inte behöver lära sig ett nytt sätt att ta sig hem.

Vi yrkar bifall till motionen och ser fram emot det som nu Kristoffer Tamsons har pratat om, att när Citybanan är i gång, när väl allting är på plats och när vi har tittat över de nya möjligheter som det ger så kommer också nattrafiken på pendeltågen att vara en del av detta nya utbud.

Tack så mycket!

§ 184 Valärenden

O r d f ö r a n d e n : Som ni minns från i morse har vi en tilläggspunkt. Vi ska först besluta om antalet ledamöter i trafiknämnden respektive hälso- och sjukvårdsnämnden. Jag lämnar ordet fritt.

Anförande nr 289
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande, ledamöter! Ja, så står vi nu här igen, för tredje gången den här mandatperioden. Den 21 oktober 2014 röstade landstingsfullmäktige om storleken för landstingsstyrelsen. Den skulle vara vägledande även för hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden. Och då röstade landstingsfullmäktige för 20 ledamöter. Allt det här hörde vi mellan ett och halv två i dag.

Ett år senare, den 15 december 2015, röstade den här församlingen ännu en gång att nämnderna skulle bestå av 20 ledamöter. Nu är det dags igen, att för tredje gången rösta om storleken för nämnderna.

Jag skulle vilja börja med att säga att det viktigaste för oss på den här sidan salen är att lägga fokus på de utmaningar som möter invånarna i den här regionen. De utmaningarna handlar om stockholmarnas tillgång till hälso- och sjukvård och kollektivtrafik – inte om antalet politiker i landstingets nämnder.

Med det sagt vill jag från Alliansens sida yrka på att hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden ska bestå av 20 ledamöter och 20 ersättare. 20-mannanämnder ger landstinget bättre stabilitet och förutsägbarhet för beslut som påverkar den vardagliga verksamheten. Det stärker också förmågan att fatta svåra politiska beslut i nämnderna när det krävs. Att landstinget har en stabil politisk organisation underlättar för våra verksamheter, för våra medarbetare och för landstingets förmåga att erbjuda kollektivtrafik och sjukvård till stockholmarna.

Samtidigt vill jag vara tydlig med att utslagsrösten i nämnderna enbart ska användas vid undantagstillfällen. Alliansen regerar i minoritet, och vi ska ha konstruktiva blocköverskridande samarbeten för att kunna söka brett politiskt stöd för beslut.

Nämnderna har sedan valet fattat hundratals beslut, jag tror nästan tusen beslut, och utslagsrösten har använts bara ett fåtal gånger. Vi har med tjugomannanämnder visat att vi kan och vill ha konstruktivt samarbete med oppositionen både inom sjukvården och inom trafiken. Det är exempelvis positivt att vi har kunnat ha ett gott samarbete med Miljöpartiet om trafiköverenskommelsen och med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om förändringar av ersättningsnivåerna för husläkarmottagningarna.

Oavsett storlek på nämnderna är det nödvändigt att vi kan träffa överenskommelser och kan ha konstruktivt samarbete.

Jag vill samtidigt säga att jag starkt vänder mig mot försök att ifrågasätta den demo¬kratiska legitimiteten hos beslut som har fattats i den här salen. Landstings¬fullmäktige består av folkvalda ledamöter som fattar beslut efter gällande lagstiftning och demokratiska regelverk. Att ifrågasätta legitimiteten hos beslut som har följt alla demokratiska regelverk tycker jag är oansvarigt.

Med det sagt yrkar jag alltså på 20 ledamöter och 20 ersättare i hälso- och sjukvårdsnämnden och trafiknämnden!

Anförande nr 290
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det här blir en årlig prövning och det är därför som vi står här igen. Jag tyckte att du svajade lite, Torbjörn, i frågan om huruvida du tyckte att det var okej att pröva det här eller inte. Jag är glad att jag i alla fall har fått ett klart besked från presidiet om att när det gäller storleken på trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden så råder det ingen som helst tvekan om att det är vi 149 folkvalda här inne i salen som här och nu i kväll ska ta ställning till storleken på de centrala nämnderna i vår organisation.

Att utan politisk uppgörelse skapa en konstruerad majoritet som inte speglar valresultatet gör den demokratiska legitimiteten svag.

Jag tänkte på det som Anna Starbrink och Gustav Hemming nämnde kring lunch, då frågan var uppe till debatt, och vi nekades prövning av även storleken på landstingsstyrelsen, som ju

är att betrakta som en nämnd i lagens mening. Då sade Anna Starbrink att hon i dag och fortsättningsvis vill arbeta för breda överenskommelser.

Jag tycker att Anna i mångt och mycket lever upp till detta. Jag tycker att i både tonläge och kontakter och öppenhet har hon visat prestigelöshet bland annat när vi har kunnat justera ersättningsnivåerna och avarterna i Vårdval Stockholm och konsekvenserna för vårdcentralerna, och då har Anna samlat en bred blocköverskridande majoritet för detta beslut. Det tycker jag är väldigt klokt.

Det är precis det som vi vill ha – en demokratisk, legitim organisation som speglar valresultat och som skapar stabilitet, samarbete och långsiktighet. Om man menar allvar med talet att vara en samarbetsinriktad politiker som sätter sakfrågorna främst behöver man ju faktiskt ingen utslagsröst. Det säger också sig självt.

Vi är rädda för att utslagsrösten snarare kan förhindra samarbete, dialog och prestigelöshet, och vi har ju visat redan här i kväll att Alliansen styr i minoritet. Ni har förlorat en omröstning här i det folkvalda fullmäktige. Väljarnas utslag är mandatfördelningen här inne.

Om ni inte hade haft utslagsrösten så hade ni förlorat en handfull omröstningar i hälso- och sjukvårdsnämnden eftersom Anna Starbrink tvingats använda, i sitt eget perspektiv, utslagsrösten. När ni införde den använde Torbjörn Rosdahl argumentationen att ni i annat fall skulle vara handlingsförlamade. Det visade ju inte så stor tilltro till er själva, men det var kanske talande. Du sade också att utslagsrösten inte skulle missbrukas utan användas i undantagsfall, precis det du sade här inledningsvis.

Om man tycker att en handfull tillfällen i vissa politiskt känsliga, tydliga frågor, löpande ärenden, är undantagsfall eller inte är kanske betraktarens sak att fundera över, men jag tror att politiker som Anna kan lyckas med sina ambitioner utan att ha den här snuttefilten i form av en utslagsröst som snarare kan bli ett hinder för samarbete.

Låt oss – oavsett om man tycker att utslagsrösten har använts många gånger eller ett fåtal gånger – ena oss om att utslagsrösten var en parentes och återgå till den ordning som gällde tidigare och Gunilla vid lunch sade var gängse och ha ett udda antal ledamöter i organen. Jag yrkar på att vi nu avskaffar den här utslagsrösten och fastställer antal ledamöter i trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden till 19 individer och lika många ersättare!

Anförande nr 291
F r e d r i k S a w e s t å h l (M): Jag vill tacka alla partier för bidragen till årets arbete med att utse dem som ska omväljas och nyväljas till olika uppdrag! Jag yrkar bifall till valberedningens förslag i dess helhet!

Anförande nr 292
T o m a s E r i k s s o n (MP): Jag ser vad du hänvisar till, men jag blir lite förvirrad. Vi kan säkert reda ut det.

Malin är ju vald som ersättare till Vivianne men ska tjänstgöra om inget väldigt märkligt händer under resten av mandatperioden.

O r d f ö r a n d e n: Den saken ska Fredrik få förklara.

Anförande nr 293
F r e d r i k S a w e s t å h l (M): Om du vänder på bladet så står Malin även på nästa sida. Först gör vi ett fyllnadsval fram till årsskiftet eftersom ni har en vakant plats just nu. Sedan väljs alla ledamöter från den 1 januari. Om vi inte väljer Malin nu så har ni ingen representant på mötet i december.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Tara Twana (S) 6:1, 6, 9, 15, 131
Landstingsrådet Bohlin (KD) 6:2, 5, 8, 26, 29, 45, 48, 64, 66, 68, 88, 90, 106, 272
Shadi Larsson (MP) 6:3, 7
Rickard Wall (-) 6:4, 6:16, 20, 37, 40, 42, 43, 107, 122, 135, 150, 203, 205, 215, 264, 279, 280, 282, 284
Landstingsrådet Tamsons (M) 6:10, 21, 24, 33, 39,281, 283, 286
Gunilla Roxby Cromvall (V) 6:11, 32, 35, 103, 118, 121, 127, 129, 134
Sara Svanström (L) 6:12
Malin Karlsson (MP) 6:13, 155
Anna Sehlin (V) 6:14, 138, 200, 202, 218, 288
Landstingsrådet Hemming (C) 6:17, 23, 105, 125, 187, 189, 191, 194, 199, 201, 204, 210, 212, 220, 222, 225
Karl Henriksson (KD) 6:18, 38, 183
Landstingsrådet Alkurdi (S) 6:19, 22, 36
Christina Enocson Mårtensson (C) 6:25, 28, 31
Thomas Magnusson (V) 6:27, 30
Tomas Eriksson (MP) 6:34, 57, 59, 61, 99, 113, 124, 149, 152, 209, 211, 213, 224, 226, 241, 246, 292
Landstingsrådet Lindquist (M) 6:41, 58, 60, 62, 82, 84, 86, 207
Tove Sander (S) 6:44, 47, 50
Catharina Wahlgren (V) 6:46
Birgitta Sevefjord (V) 6:49, 87, 89, 91, 115, 260
Landstingsrådet Ullberg (S) 6:51, 53, 55, , 98, 101, 110, 116, 120, 147, 290
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M) 6:52, 54, 56, 70, 72, 74, 233, 235, 269
Landstingsrådet Jörnehed (V) 6:63, 65, 67, 132, 142, 145, 153, 162, 227, 231, 238, 251
Per Carlberg (SD) 6:69, 71, 73, 276
Landstingsrådet Larsson (S) 6:75, 77, 79, 229, 234, 239, 240, 244, 250, 261, 263, 265, 268, 270, 273
Landstingsrådet Starbrink (L) 6:76, 78, 80, 93, 95, 97, 104, 157, 247, 254, 259, 262, 277
Landstingsrådet Nordling (MP) 6:81, 83, 85, 143, 156, 160, 171, 175, 178, 252
Lotta Nordfeldt (SD) 6:92, 94, 96, 278
Landstingsrådet Rosdahl (M) 6:100, 102, 111, 112, 117, 123, 139, 141, 144, 146, 148, 151, 228, 289
Ordförande Sandström (M) 6:108
Chefjusrist Anne Rundquist (-) 6:109
Fredrik Saweståhl (M) 6:114, 208, 291, 293
Susanne Sjöblom (M) 6:119, 130, 133
Landstingsrådet Carpelan (M) 6:126, 128, 159, 172, 174, 176
Landstingsrådet Forslund (L) 6:136, 179, 186
Sabina Edelman (MP) 6:137
Fredrik Wallén (KD) 6:140, 206
Ninos Maraha (L) 6:154
Landstingsrådet Sjöström (S) 6:158, 169, 173, 177, 188, 190, 192, 217, 221
Jessica Ericsson (L) 6:161, 165, 267
Robert Johansson (S) 6:163, 266
Jonas Lindberg (V) 6:164, 166, 232
Aram El Khoury (KD) 6:167
Stefan Bergström (C) 6:168, 182
Thomas Bengtsson (MP) 6:170
Victor Harju (S) 6:180, 285, 287
Maria Fälth (KD) 6:181
Theo Bodin (V) 6:184
Pehr Granfalk (M) 6:185

Amanda Palmstierna (MP) 6:193
Lennart Kalderén (M) 6:195, 219
Margaretha Åkerberg (KD) 6:196
Mattias Lönnqvist (L) 6:197
Malin Fijen Pacsay (MP) 6:198
Göran Råsmar (C) 6:214
Vivianne Gunnarsson (MP) 6:216
Nils Ingelström (M) 6:223
Karin Michal (MP) 6:230, 248, 257
Kerstin Mannerqvist (S) 6:236
Kerstin Pettersson (V) 6:237
Hanna Nyström Schraml (-) 6:242, 243, 245
Marina A Davidsdotter (V) 6:249
Alfonso Morales (S) 6:253, 256, 271
Cecilia Löfgreen (M) 6:255, 275
Dan Kareliusson (SD) 6:258
Marie-Helena Fjällås (MP) 6:274